7 ימים

שבועון ידיעות אחרונות
מס' 1260 | 1 ניסן תשמ"ח 25.3.88

חיים [illegible] / [illegible]
דין / [illegible] / [illegible]
תמר בן עמי / [illegible] /
גדי [illegible] /
אודטה דגון מנקה לפסח, מדור מיוחד / מדור
הפופ של קוטנר: להקות המועדונים של ת"א

עו"ד צלי רשף, היית מגן על ואנונו, לוא הוצע לך? היית שוקל אם זה טוב או רע לשלום עכשיו? „כן, היתה לי בעיה. הגנה שלי על ואנונו, כעורך דין, היתה יכולה לפגוע בשלום עכשיו. כנראה שלא הייתי לוקח את התיק הזה"
● צלי רשף, שלום עכשיו, בשיחה עם אדם ברוך

צלי רשף. איור של עמיר רום, על פי צילום של זום 77

שלום עכשיו או אמרגנות ענק

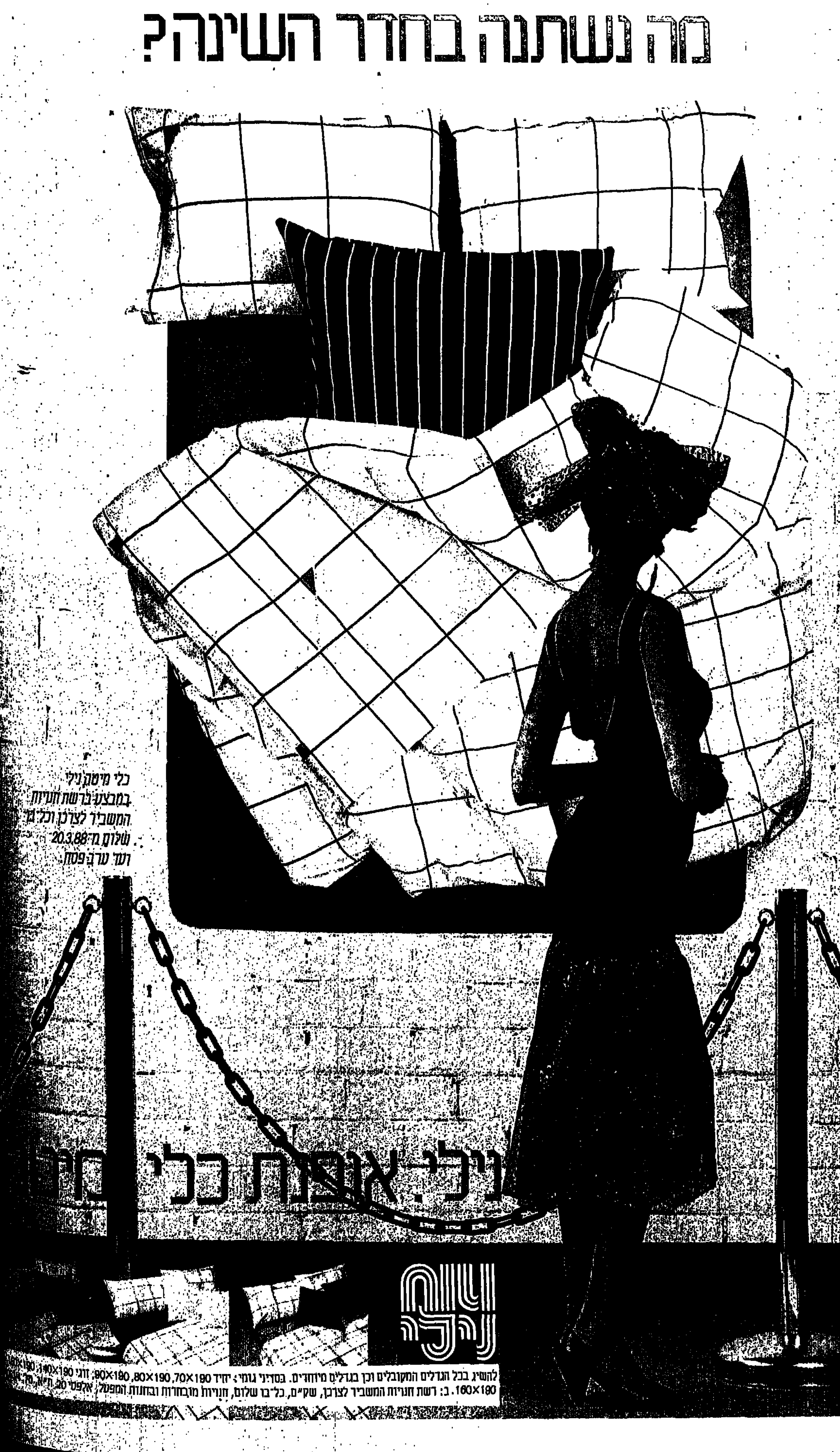

מבצע פסח

יש תמר תחת השמש

מבצע כסא
"נועם" ב־99 ש"ח
במקום ~~135~~ ש"ח

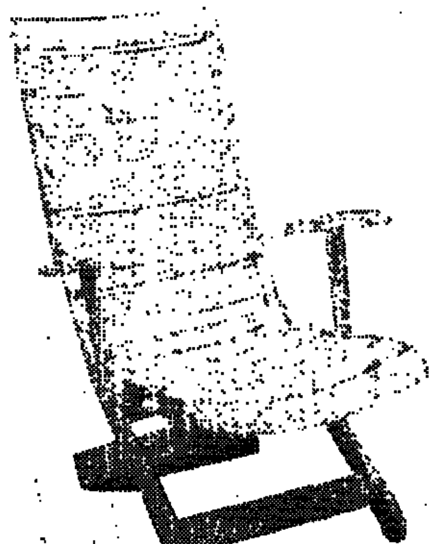

אביב הגיע? תמר בא!

תמר - תשלובת רהיטי גן ומרפסת - פותח עכשיו את עונת האביב.
רכוש עוד היום כסא נועם ב-99 ש"ח - הריהוט היוקרתי של תמר שזכה להצלחה עצומה באמריקה.
תמר - עכשיו במבחר דגמים אופנתי: "ביסטרו", "עלית", "קרן", "נועם" ו"הדר".
תמר - עיצוב מרחיב וכנון אורטופדי המאפשר ישיבה נוחה ומשוחררת הרפיה מלאה לכל שרירי הגוף.

רהיטי תמר עשויים מחומר פלסטי קשיח, עמידים בכל תנאי מזג האויר, נ שמרים לאורך זמן ונוחים ביותר לניקוי ולאיכסון.

אל תעבור את האביב בלי תמר - רהיטי פנאי לשעות היפות...

Grosfillex
Jardin
KETTLER

תמר תשלובת רהיטי גן ומרפסת

מפעל מושב תימורים: 08-582111-4, חנות המפעל: בנין מרכזים רח' שלבים 20 יפו 03-812926-7, רשתות שיווק: כל בו שלום...
שק"ם, המשביר המרכזי, רשת שטיחי כרמל. סוכנות מרכזית: חיפה והצפון - אולטרסאן 04-520461. חנויות: עפולה...
טבריה - אחים אלקובי 067-20271, ירושלים ביתילי 02-241614-5 ת"א - אחים אלעזר 03-373906, סנדי 03-444068 נתניה שטיחי כרמל 053-22508...
כפר סבא רהיטי גן חיים 052-35468, כפר-שמריהו רוקס 052-72454 פ"ת אחים המבורגר 03-912417, רקפת השומרון 03-9246048, אזור...
יריד רהיטי אזור 03-803375 יהוד אלאלוף 03-363773, רחובות אולימפיאדה 08-468541...
שדרות קופלקר 051-897269 רעננה - רעננה 052-445706... ב"ש... 03-793136...
ערד... 057-958876, אשקלון שעשועים וספורט בע"מ 051-22432, האשל"צ שטיחי כרמל 03-964029, גדרה: צינורה ופקח 08-591098

ישראל כרמל ידידי

פסח בכל-בו שלום - אגדה!

מבצעים מיוחדים לחג
כלי בית ומתנות במבחר בלעדי

פתוח במוצאי שבת משעה 19.00 עד 22.30
חניה חינם*

כלי-בית

מבחר גביעים מרהיבים מקריסטל תוצרת "צוויזל" - גרמניה. לדוגמא: סט 6 גביעים ליין
רק 19.80 ש"ח.

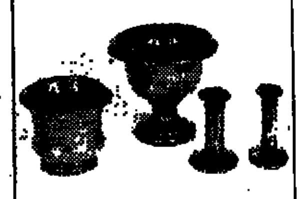

במחלקת המתנות מבחר ענק של עציצים, אגרטלים וחפצי נוי ניכוא בלעדי לכל־בו שלום. לדוגמא: זוג פמוטים עשוי שיש
רק 80 ש"ח

מגש חיתוך אלגנטי עשוי שילוב של עץ ומתכת + סכין תואמת
רק 92 ש"ח

מבחר עשיר של כלי הגשה וכלי נוי מצופים כסף בשילובי זהב 14 קארט. לדוגמא: זוג פמוטים בסגנון אריסטוקרטי מצופה כסף ושילובי זהב
רק 120 ש"ח

מערכות אוכל וקפה בדגמים בלעדיים מ"ג'ונסון ברדרס" אנגליה. לדוגמא: סט קפה 18 יח' דגם "סונטה"
רק 120 ש"ח

מתנה אידיאלית לליל הסדר! עגלת הגשה מתקפלת תוצרת איטליה בשלל צבעים. לדוגמא: שילוב של אדום/שחור או צהוב/לבן במקום 225 ש"ח
רק 139 ש"ח

קערת סלט מזכוכית עם שוליים מצופות כסף + כפות תואמות מצופות כסף מתוצרת איטליה. במקום 62 ש"ח
רק 45 ש"ח

כלי בישול תוצרת "מרינקס" בכל הגדלים
החל מ־8.90 ש"ח

טקסטיל בית

בקנית מצעי "ניליי" מעל 100 ש"ח מתנה - מפית וכפפת מטבח ובנוסף על כל מצעי "ניליי" כולל הדגמים החדשים
20% הנחה.

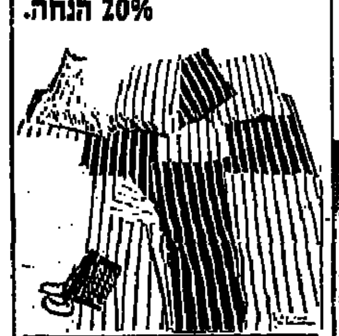

כלי מיטה תוצרת חוץ
20% הנחה.

נעלי ספורט

נעלי "אדידס" תצאיות מעור דגם קונטיננטל. במחיר מפתיע במקום 169 ש"ח
רק 99.90 ש"ח

תצוגת אופנה של מיטב יצרני בגדי הים: תתקיים במרכז פורום בחיפה ביום א' 27.3 שעה 18.30.

ועוד בכלבו שלום חיפה: ביום א' 27.3 איפור והדגמות חינם בדוכן "מקס פקטור".

מבצע מכשירי חשמל ב-5 תשלומים ללא ריבית.

כר חשמלי ללא חוט תוצרת "מורפי ריצ'ארדס", אנגליה. מד גובה מים משני צידי הכד ונורות ביקורת. רק **28.80 ש"ח** x 5 תשלומים סה"כ 144 ש"ח

מגהץ אדים ללא חוט "מורפי ריצ'ארדס" מצוייד במתקן התזה, מד מים טרמוסטט ולחצן קיטור רק **21.80 ש"ח** x 5 תשלומים. סה"כ 109 ש"ח.

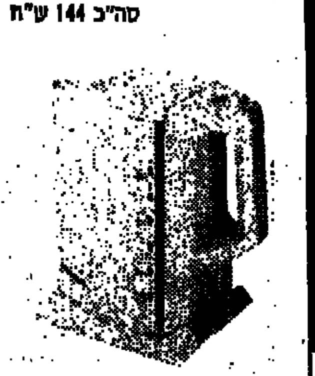

מסחטת גזר ג'ירמי CE16 לפירות וירקות. מצויידת במיכל פסולת המאפשר סחיטה עד 3 ק"ג פרי בבת אחת רק **45.80 ש"ח** x 5 תשלומים. סה"כ 229 ש"ח

מעבד מזון אלקטרוני ג'ירמי KM510 5 מהירויות, מיגוון חלקים: 1) סכין חיתוך וריסוק 2) סכין לישת בצק. 3) ארבע דיסקיות: לציפס, לפריסה, פומפיה, מגררת. 4) מתקן לקצפת. 5) מסחטת הדר. 6) מסחטת מיצים (גזר, תפוחי עץ וכו'). רק **55.80 ש"ח** x 5 תשלומים. סה"כ 279 ש"ח.

סיר טיגון חשמלי ג'ירמי FC מצופה טפלון מצוייד במכסה עם פילטר פחם פעיל למניעת ריחות + טרמוסטט רק **43.80 ש"ח** x 5 תשלומים סה"כ 219 ש"ח

בחופשת הפסח בואו עם הילדים לבלות וליהנות ב"מאירלנד" - גן השעשועים בכל־בו שלום בת"א

מאירלנד גן השעשועים בכל בו שלום

כל-בו שלום ת"א-חיפה

לא תינתנה הנחות נוספות על ההנחות המצויינות במודעה זו. כל ההצעות עד גמר המלאי

תל-אביב: מגדל שלום רח' הרצל, חיפה: מרכז פנורמה, מרכז הכרמל שד' הנשיא 109
חוות הרהיטים בחיפה: צ'ק פוסט. רח' שלמה בן יוסף 7 ★ חניה מקורה חינם [illegible]
[illegible]

TRADE-IN
רק בכלבו שלום!

כל מכשיר סודה ישן שווה זיכוי של 20 ש"ח בעת רכישת מכשיר סודהסטרים משפחתי חדש!*

כשיש לך בבית מכשיר סודהסטרים, 30 ליטר סודה עולים רק 5.80 ש"ח!
מבצע לרגל החג - שי בשווי 34.20 ש"ח!
קח מכשיר סודהסטרים "301" משפחתי ומיכל גז וקבל מיכל נוסף ושני בקבוקי ליטר ללא תשלום.
במחיר של 133.60 ש"ח (או ב-3 תשלומים של 45 ש"ח) תקבל את כל מוצרי סודהסטרים המופיעים בצילום.

*אחד על כל קניה.

סודהסטרים

את המשקה הזה אי אפשר להפסיק...

מפיץ בלעדי: סודהפופ בע"מ, רח' רובינזון 21 פתח תקוה, טל. 03-919026, 900953

כדאי

מאת ג. יפ

תיקי לוקחת סנו.

תיקי דיין ממליצה בחום על מוצרי סנו. המלצה זו הינה תוצאה של נסיון רב וסקר שווקים מקיף שערכה. המסקנה : למוצרי סנו תוצאות נהדרות ומחירים זולים בהרבה מתוצרת חוץ. מומלץ בעיקר לקראת הנקיון הגדול של פסח.

תיקי דיין היא כוכבת מצליחה לא רק על הבמה, גם בבית היא סטאר לא קטן. מי שמכיר אותה יודע שהיא מתיחסת לתפקיד עקרת הבית באותה יסודיות שהיא מכינה תפקיד לתאטרון.

לכן כשראינו אותה בתפקיד הראשי במודעות סנו, הבנו שמאחורי ההמלצות של תיקי, מסתתר יותר מאשר רק פרסום. כשם שהיא לא היתה ממליצה על מחזה בלי שתתלהב ממנו – כך גם לגבי כל מה שקשור לבית. האמת היא, שכאשר פנו אליה הסכימה מיד – היא משתמשת כבר שנים במגוון המוצרים של סנו, או בלשונה „אין לי בעיה אני לוקחת סנו". ואכן, מי שנכנס לבית של תיקי מבין מיד למה הכוונה... בעצם, כל אחת יכולה שיהיה לה בית גם נקי ומצוחצח, גם אין צורך להתאמץ במיוחד. הסנו הנכון במקום הנכון והתוצאות מבריקות בעד עצמן.

תיקי הגיעה לזה בדרך הארוכה, דרך הנסיון והרגליים. מי שידועה כ„בעלבוסטע אמיתית", לא בוחרת מוצרים באופן מקרי. לפני כל קניה היא עורכת סיור בחנויות ומקיימת סקר שווקים מרוקדק: כמה זה עולה? כמה זה יעיל? כמה נוח לעבוד עם זה? היא יודעת בדיוק מה לבדוק, לדוגמא: היא יודעת בוראות שצריך לחשב מחירים לא רק לפי גודל האריזה, אלא בעיקר לפי כמות החומר (בסמ"ק או גר') ואף אחד לא ימכור לה תכשיר־ניקוי בשק!

כיום, כשתיקי הגיעה לדרגת מומחית של ממש, היא „נעולה" על סנו.

„זה פשוט עניין של הגיון", היא מסבירה, „התכשירים מעולים ויעילים להפליא, וזולים בהרבה מתוצרת חוץ. אז למה, אני רוצה לדעת למה, שמישהו יתעקש לשלם יותר, כשיש לו שיא האיכות בהרבה פחות ?!" הטלפון של תיקי (שהבריקו אותו „בסנוקליר") מצלצל בלי סוף לפני החג. פתאום כל החברות זקוקות ליעוץ בדחיפות ומתקיפות אותה בסדרת בעיות ביתיות: „יש לסנו משהו משופר לניקוי האסלה?"

„סנו יכול לפתור את בעיית הרצפות השחוקות?" „השמשות..." „התנור..." ותיקי שולפת במומחיות את שם התכשיר המתאים של סנו שהרי כלשונה, „לסנו יש הכל". ועוד חברה מרגישה שהצילו לה את החג. נכון שאנחנו סומכים על תיקי בכל מאת האחוזים, אבל תוצאותיו של סקר להשוואת מחירים שנערך חיזק את דבריה במידה מדהימה.

גם אנחנו נסענו לבדוק עד כמה גדולים ההפרשים במחיר בין סנו לבין תוצרת חוץ. ההבדלים היו מדהימים. המוצרים מתוצרת חוץ התגלו כיקרים בעשרות אחוזים. להלן אחדים מן הממצאים:

שם החנות	שם המוצר	המחיר	ת. חוץ יקרה ב־
היפר־שוק תנובה רב־מכר צומת גלילות	קיטה – מסיר שומנים של AGAX סנו – מסיר שומנים מהיר	5.51 ש"ח 3.60 ש"ח	53%
	שמפו לשטיחים – ארוסול שמפו לשטיחים -- סנו	8.60 ש"ח 4.60 ש"ח	87%
	זברה – מנקה תנורים סנו תנורים – ג'ט	3.84 ש"ח 2.44 ש"ח	57%
היפר־כל – סניף פ"ת	חול – AGAX רם ספציאל	1.60 ש"ח (520 גר') 1.44 ש"ח (600 גר')	28%
	מנקה אסלות – אלפנט סנו – WC	7.12 ש"ח 5.06 ש"ח	41%
	זברה מנקה תנורים סנו תנורים – ג'ט	3.71 ש"ח 2.48 ש"ח	50%
קו־אופ הריבוע הכחול היפר־שוק כפר־סבא	קיטה – מסיר שומנים של AGAX סנו – מסיר שומנים מהיר	5.40 ש"ח 3.95 ש"ח	37%
	זברה – מנקה תנורים סנו מנקה תנורים – ג'ט	4.09 ש"ח 2.59 ש"ח	56%
	גלייד דריי – מטהר אויר סנו־פרש יבש	4.20 ש"ח 3.30 ש"ח	27%
שק"ם – פתח־תקוה	וינדולן + אקורה סנו־קליר + אקורה	2.86 ש"ח (ל־375 סמ"ק) 3.49 ש"ח (ל־600 סמ"ק)	31%
	גלייד – מטהר אויר מוצק סנו – מטהר אויר מוצק	2.90 ש"ח 2.09 ש"ח	39%
	שמפו שטיחים יבוא של יעקבי שמפו שטיחים – סנו + ארוסול	8.75 ש"ח 4.72 ש"ח	85%

★ הערה: השוואת המחירים מציינת תמיד בכמה תוצרת חוץ יקרה יותר לאותה כמות. ואיכות של סנו התגלתה כבינלאומית. רק המחירים ישראליים. שראייר מי שמוכן לשלם יותר.

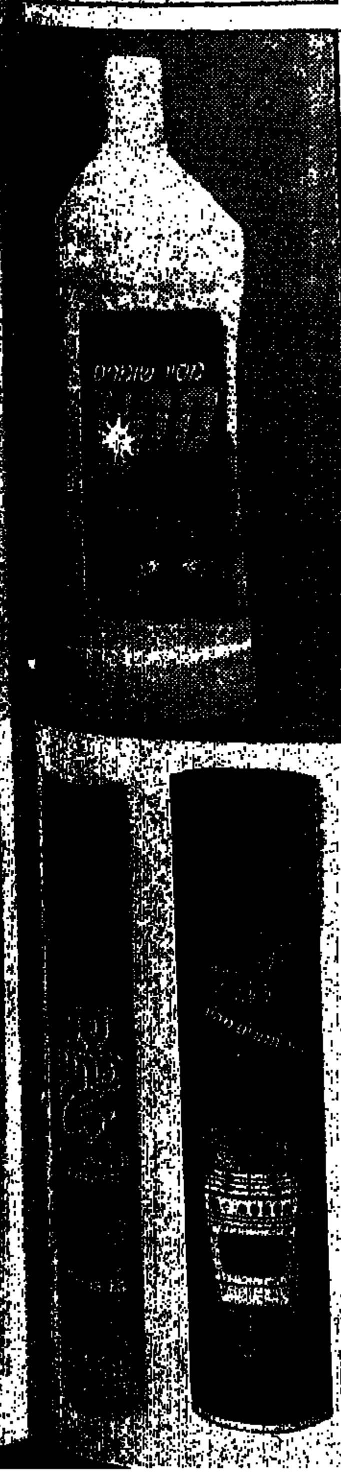

יעוץ אישי

לא תמיד המידע הכללי [illegible] נתקלים בבעיה מיוחדת [illegible] לבית מסוים. בסנו חשבו גם על [illegible] מסתפקים במכירת מוצרים [illegible] שהמשתמשים יגיעו לתוצאות [illegible] ביותר. לכן יצא לאור [illegible] ומקצועי לנקיון ואחזקה 1988 [illegible] חינם לשבועונים [illegible] מקיפים [illegible] השאלות. אם [illegible] פתורה, מעניקה [illegible] בפינת היעוץ הרדיופונית [illegible] עונה", מקבלים המטלפנים [illegible] מרוייקת.

הפינה משודרת בכל יום [illegible] מ־09.00–10.00 בבוקר [illegible] בית", טל. 266225.

למי שיש בעיה בנושא [illegible] לתשובה מיידית: [illegible] ההדרכה של סנו, טל. 454186 [illegible] לשרותכם.

[illegible]

מ.כ.ן רשת המחשבים הגדולה בישראל מציעה:

מבצע ללא תקדים!

בכל סניפי מ.כ.ן. בארץ

המבצע ל-14 יום או עד גמר המלאי

שלם 80 ש"ח* וקח מחשב באספקה מיידית!

GALAXY
PC/XT-TURBO

מחשב ה-P.C - תואם P.C/XT I.B.M טורבו הידוע בטיבו.

נתונים טכניים:

2 כונני Copal ★ מסך "12 דואלי עם רגל מסתובבת
256K עם אפשרות הרחבה ל- 640K
כרטיס מסך קולור גרפי או הרקולס ★ שנה אחריות
מקלדת AT כפתור TURBO/Reset תוצרת דנמרק.

***היתרה:**

6 תשלומים שווים של - .279 ש"ח (הסכום כולל ריבית מחושבת לפי 2.2%)
9 תשלומים שווים של - .198 ש"ח (הסכום כולל ריבית מחושבת לפי 2.9%)
12 תשלומים שווים של - .157 ש"ח (הסכום כולל ריבית מחושבת לפי 3.2%)
מחיר מזומן - .1,650 ש"ח כולל מע"מ.

פתוח במוצאי שבת החל מצאת השבת

* I.B.M IS A REGISTERED TRADE MARK

תל-אביב רח' המרד 29 בית התעשיינים טל' 03-5103136/7	רמת-גן הרא"ה 12 טל' 03-727258	באר-שבע טרומפלדור 67 טל' 057-79098	הרצליה סוקולוב 91 טל' 052-82763	חדרה הנשיא 19 טל' 06-333517	בני-ברק רח' רבי עקיבא 31 טל' 03-5793049	רחובות הרצל 30 טל' 08-462163	פתח-תקוה רח' חיים עוזר 30 טל' 03-9342816	הוד השרון רח' הבנים 25 טל' 052-917073
אילת מרכז תיירות חדש בניין 3 טל' 059-71633	קרית-גת א.ס.י.ר.ם 21 טל' 051-888792	חיפה רח' מוריה 68 טל' 04-244416/7/8	כרמיאל מרכז מסחרי ע"י המשטרה טל' 04-981595	ירושלים מרכז כלל חנות 217 טל' 02-240883	קרית מוצקין רח' קרן קיימת 22 טל' 04-707101	ראשל"צ רוטשילד 8 טל' 050-28434	נתניה רח' שמואל הנציב 16 (09) טל' 053-23449	נצרת מאחורי בנק הפועלים סניף המעיין טל' 06-564004

מ.כ.ן. מחשבים בע"מ
חברה בקבוצת כור סחר החטיבה לסחר פנים
משרד ראשי: תל-אביב רח' המרד 29 בית התעשיינים טל' 03-650705 ,5102040/1/2

מ.כ.ן מחשבים יבואני COPAM בישראל.

יהלום של דלת

הפלדלת® במבצע טבעת היהלום במתנה

לרגל 15 שנות הצטיינות לרב־בריח עורכת החברה מבצע הנחה.
-.130 ש"ח על קניית פלדלת 435.
וטבעת יהלום יקרת ערך מתנה לכל קונה.
המבצע לתקופה מוגבלת או עד גמר המלאי ללקוחות הרוכשים ע"פ מחירון 15.3.88.

סיפור הצלחה עולמי
טכנולוגיות הנעילה של רב בריח הן מהמתוחכמות בעולם, ומתחדשות בהתמדה, כדי לתת פיתרון לצרכי לקוחותינו בארץ ובעולם. מידי שנה מיצאת רב־בריח במליוני דולרים לחמש יבשות.

עובדים נבחרים
הצלחה זו מושגת על ידי מאות רבות של עובדים ומנהלים אשר נבחרים בקפידה רבה וברב־בריח מוצאים שותפות אמיתית לעשיה ותורמים לצמיחה של כ-60% בממוצע לשנה.

משווק: Maccabi Jewelry Ltd. תכשיטי מכבי

לפרטים והזמנות:

צפון	**שרון ומרכז**	**ירושלים והדרום**
ק. שמונה — 06-951770	נתניה — 053-334688	ים צפון
טבריה — 06-791842	הרצליה — 052-571010	ים דרום
נצרת — 06-573267	תל־אביב — 03-283166	אשדוד
צפת — 06-972237	רמת־גן — 03-722111	אשקלון
עכו — 04-919621	יהוד — 03-364064	קרית־גת
ק. אתא — 04-454031	חולון — 03-844145	באר־שבע
קריות — 04-725111	בת־ים — 03-586027	אילת
חיפה — 04-237134	ראשל"צ — 03-994015	
יקנעם — 04-890176	רחובות — 08-473111	
חדרה — 06-334946	פתח־תקוה — 03-9344776	
	רמלה — 08-244766	

או אצל מפיצי מוצרינו

15 לרב-בריח® יצרנית פלדלת

15 שנות הצטיינות

חכם מהוא עושה?

4 מסלולי תשלומים לבחירתך:

מסלול 1 -
מסלול תשלומים תוך 30 יום בהנחה מירבית

מסלול 2 -
מסלול תשלומים תוך 90 יום

מסלול 3 -
למתקשים למכור את דירתם 6 חודשי פסק־זמן בתשלומים

מסלול 4 -
מסלול תשלומים ארוך במיוחד - עד 20 תשלומים

כי עכשיו בשיכון ופיתוח מבצע חסר תקדים:

עד 17% הנחה

★ ריהוט לחדר הורים וחדר ילדים - חינם!

★ מסלולי תשלום גמישים וחדשניים במיוחד!

★ מבחר דירות בכל רחבי בארץ!

★ לזכאים - משכנתא לפי תנאי הזכאות עד ל־75% ממחיר הדירה!

אמריכנתא

משכנתא עד 90,000 ש"ח ל־17 שנה.

הכנס, עוד היום, לאחד מסניפי שיכון ופיתוח ברחבי הארץ ותצא עם דירה. פרטים בסניפים.

ת"א והמרכז
גבעתיים - "גבעת נוף" דירות 5 חדרים
ודירות גג - (דופלקס) 6 חדרים
חולון - "נאות הארזים" דירות 3, 3½ חדרים
"קרית שרת" דירות 4, 4½ חדרים
ודירות גג (פנטהאוז)
יהוד - רח' ויצמן - דירות 3, 3½, 4 חדרים.
רח' עץ האפרסק - דירות 3, 3½ חדרים
ת"א - "נווה טל" דירות 2, 3, 3½, 4 חדרים.
קרית אונו - "דימון" דירות 4, 5 חדרים.
"גני אשכול" קוטגים 4, 5 חדרים.
אשדוד - רובע ד' דירות 3½, 4, 4½, 5 חדרים

[...]שלים והסביבה
[...]מות אלון" דירות 3, 4 חדרים
[...]לה אדומים - דירות 3, 3½ חדרים

[...]אר שבע
[...] שבע - רובע ט' קוטגים 4, 5 חדרים.

[...]פה
[...]מליה - דירות 4, 5, 6 חדרים
[...]ר הכרמל - דירות 2, 3, 4 חדרים
[...] רבי עקיבא - דירות 3, 3½, 4, 4½ חדרים
[...]ר הגיא - דירות קוטג' 5, 5½ חדרים עם גינה צמודה
דירות גדולות עם מרפסות 3½, 4, 4½, 5 ח'
דירות 3, 4 חדרים + חדר עליית גג (גלריה)

[...]ית ים
[...]ות 3, 3½, 4 חדרים.

ריהוט חינם!

כל הרוכש דירה בתקופת המבצע מקבל ריהוט [...]רים לחדר הורים וחדר ילדים - חינם!

פרטים ותנאי מכירה:
חיפה: רח' י.ל. פרץ 32 טל. 04־674161
תל־אביב: "בית אליהו" אבן גבירול 2 טל. 262160, 03־262169
ירושלים: רח' בן־הלל 15 טל. 02־231321
באר־שבע: "מרכז הנגב" שד' הנשיאים טל. 37406, 057־77406
אשדוד: רח' אילת 4 טל. 532667, 08־534197

רשימת הדירות המשתתפות במבצע, גובה ההנחות, תנאי התשלום ופרטים על הריהוט - בסניפי החברה.

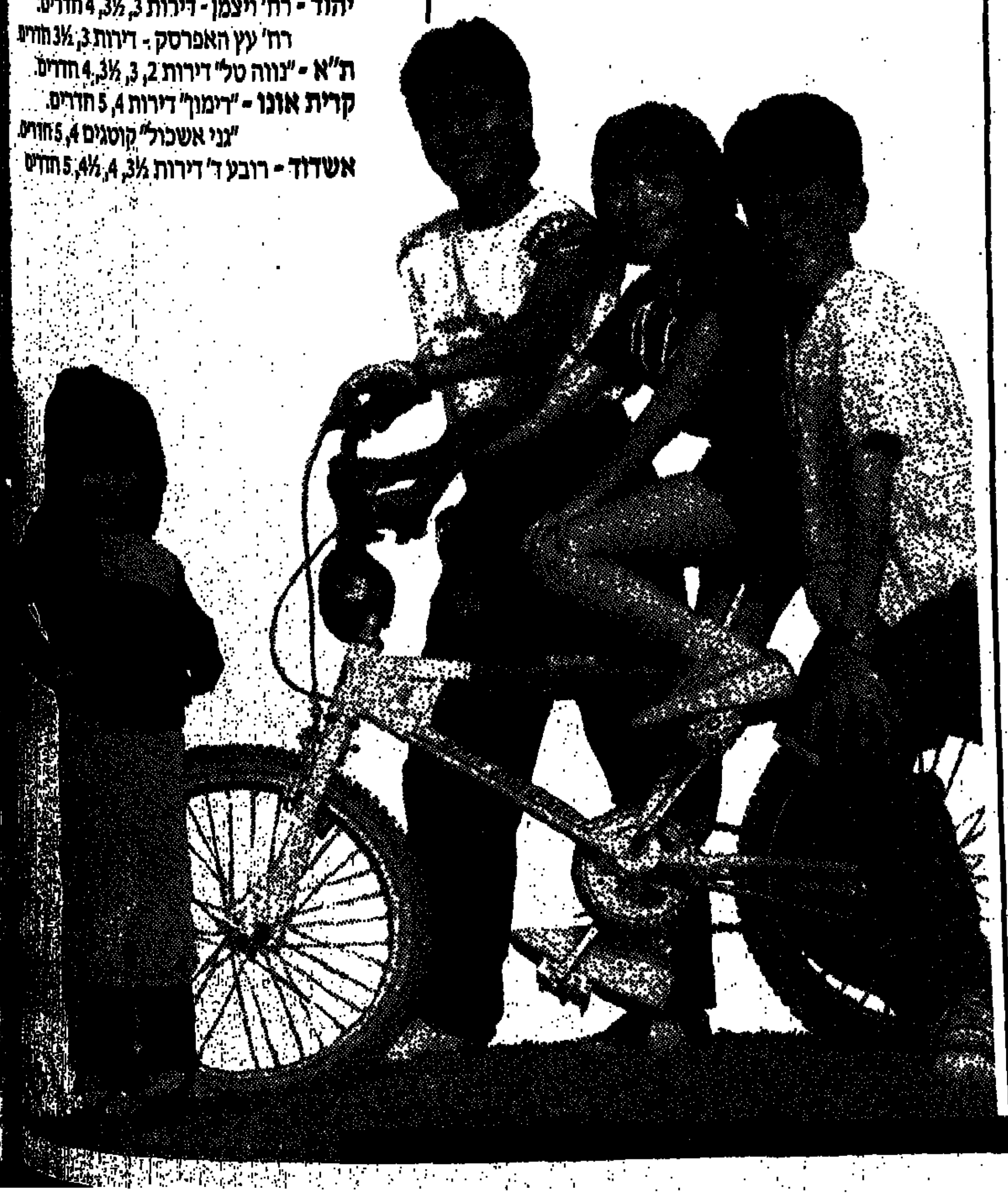

שיכון ופיתוח

[...]יה בטוחה בחברה אמינה

חדש

משוואה מדהימה:

IBM-PC
+
APPLE MACINTOSH
+
ATARI

ATARI ST

3=1

אטארי ST
תואם IBM-PC, עם צבע
תואם APPLE-MACINTOCH
אטארי ST

מחשב היחידי בעולם המאפשר לך להנות מכל העולמות:

- המחשב היחיד המייצג את טכנולוגית המחשבים המתקדמת ביותר, המשלבת גרפיקה צבעונית, אנימציה תלת ממדית, צליל, דיבור ושילוב עם וידאו. עם ה"עכבר" להפעלה קלה ומהירה.
- מחשב המאפשר להנות ממגוון התוכנות שנכתבו עבור מחשבי IBM-PC.
- מחשב המאפשר לך להנות ממגוון התוכנות הזרות שנכתבו עבור מחשבי APPLE-MACINTOSH.
- סדר מחשב DESKTOP PUBLISHING, עבודה עם מדפסות לייזר מול מסך איכותי, ברזולוציה של 400 × 640, בשילוב סקנר, ווידאו דיגטייזר.
- מועדון משתמשים עצמאי רחב היקף, מציע מגאזין חדשי תקשורת מחשבים טלפונית, ומיגוון תוכנות ופעילות ענפה.

החל מ־
1690.– ש"ח

מערכת הכוללת מחשב 512K, כונן דיסקטים, "עכבר" להפעלה קלה, כרטיס צבע, יציאה למדפסת ומודם תקשורת, MIDI למוסיקה, תוכנה חינוכית – לוגו, שפת תיכנות – בייסיק.

מפיצים:
ארם בע"מ מחשבים
דיזינגוף 248 ת"א
טל: 03-546111

ATARI אטארי ST
שלושה מחשבים במחשב אחד !!!

תצוגה ומכירה: • **תל-אביב:** "ארם" בע"מ דיזנגוף 248; דור המחשב דיזנגוף סנטר (כניסה ראשית); **די מחשבים** שלמה המלך 77; **ריקום** יהודה הלוי 55
...עתיים: שע מחשבים כצנלסון 15 • **בת-ים: תדמית מחשבים** בלפור 147; **ראשית תוכמה** שד' העצמאות 67, מגדל נחום • **פתח תקוה:** B.R.L מחשבים
...הגטו 28 • **רעננה:** אלידן מחשבים אוסטרובסקי 38 • **הרצליה:** ON LINE סוקולוב 99 • **ירושלים:** פוטו פליזמה יפו 44 • **נתניה:** ש.מ.א. מחשבים
...עם 3, **מכללת נתניה** אחד העם 2 • **אשדוד:** מרכז המחשבים מרכז א' חנות 6 • **נצרת:** קרדנש מחשבים רח' אנוס קרדוש 12 • **באר שבע:** מיקרולנד
...רמת 59 • **חיפה ואזור הצפון:** שרות מסחר ושיווק ב.ל. מחשבים הצ'ק פוסט מקלף 36 • וכן להשיג **ברשת חנויות** "שקם" ...
...נה עיסקית: אימפקט מערכות טל: 03-251942, 03-396649 **מערכות מוסיקה מתקדמות:** ... יפו (מול השעון) טל: 03-830408

ראשיווק

הבלתי צפוי מצפה לך בפט[יו]

אין כמו האנגלים והאיטלקים בעיצוב כלי[ם]
ומיטבם ברשת פטיו:
JOHNSON • INOXPRAN
PORTMEIRION
[L]UIGI ZORTEA • DEAGOSTINI
GIANNI VERSACE

אל תעברי את הפסח מבלי לעבור בפטיו

פתוח במוצאי-שבת

פטיו-גרנדיוזי!
כלי בית לאניני טעם

רשת **פטיו patio**

ת"א - כיכר המדינה ה' באייר 74
רמת השרון - סוקולוב 32
רעננה - חנקין 4
ר"ג - תובל 16 (מציאון)
נתניה - הרצל 10
חולון - סוקולוב 49
רחובות - הרצל 202

תודה
ל־40,000 ישראלים

היום, שנה לאחר תחילת פעילותינו אנו רואים חובה לעצמנו להודות לכם.

תודה לכל המשתמשים בקביעות בניו ג'נריישן, נשים וגברים הנהנים מעצירת הנשירה, שורשים מחוזקים והתחדשות שיער.

תודה לכל אלה שהעבירו מפה לאוזן שהתכשיר אמנם יעיל והתוצאות אמיתיות.

תודה לכל אלה שדיווחו והודו לנו על השיפורים שהם רואים בראשם.

תודה לכל האלפים שצלצלו ושיתפו אותנו בשמחתם כשהתוצאות לא אחרו לבוא.

תודה לרופאים שהתחילו להמליץ למטופליהם להשתמש בתכשיר לאחר שראו תוצאות מצוינות.

תודה לכל הרוקחים שהמליצו בלב שלם על ניו ג'נריישן לאחר שנוכחו ביעילותו.

תודה לכל הלקוחות החדשים המצטרפים מידי יום למחנה הגדול הנותן אמון בניו ג'נריישן.

ברישיון משרד הבריאות

נמשיך לשרתכם נאמנה
"כליל סחר" יבואנים ומפיצים של ניו ג'נריישן בישראל
טל. 401343; 401340; 08־469135

ניו ג'נריישן

לעצור את הנשירה בדרך הנכונה

אתה יכול לנסוע בפיאט רגאטה חדשה גם אם יש לך רק 50% ממחירה. שלם 50% במזומן ואת היתרה שלם ב־12 תשלומים וללא ריבית:

רגאטה ב־12 תשלומים ללא ריבית!

מבצע למלאי מוגבל!

רגאטה 85C - 1600 סמ"ק
רק **14,497.-** ש"ח במזומן
והיתרה ב־12 תשלומים של **1208** ש"ח
סה"כ מחיר הרכב **28,995.-** ש"ח כולל מע"מ.

רגאטה 85S - 1500 סמ"ק - אוטומטית
רק **16,914.-** ש"ח במזומן
והיתרה ב־12 תשלומים של **1409** ש"ח
סה"כ מחיר הרכב **33,828.-** ש"ח כולל מע"מ.

רגאטה 100S.i.e - 1600 סמ"ק עם הזרקת דלק
רק **16,999.-** ש"ח במזומן
והיתרה ב־12 תשלומים של **1416** ש"ח
סה"כ מחיר הרכב **33,999.-** ש"ח כולל מע"מ.

ועוד דגמי רגאטה - כולם במבצע:
1300 סמ"ק: רגאטה 70S/70S/70C אוטומטית.
1600 סמ"ק: רגאטה 85S
סטיישן: רגאטה Weekend - 70C - 1300 סמ"ק
רגאטה Weekend 100 S.i.e - 1600 סמ"ק
עם הזרקת דלק.

FIAT

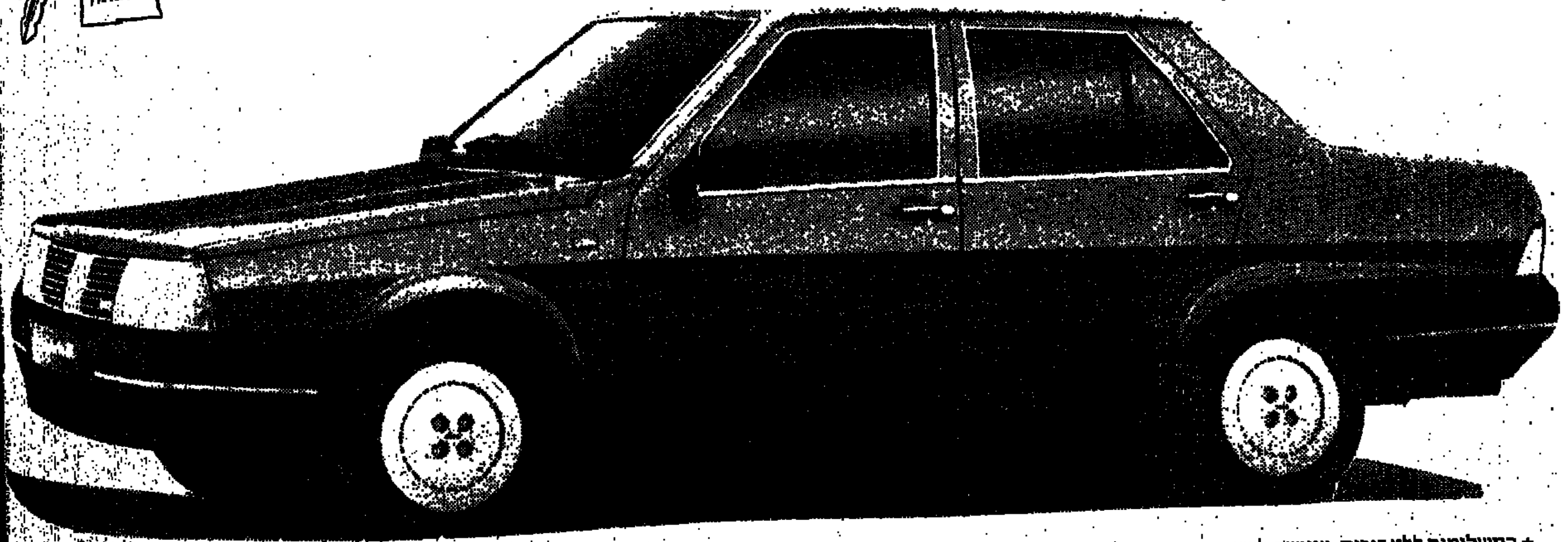

★ התשלומים ללא ריבית, צמודים לשער הפרנק השוויצרי או הדולר האמריקאי ביום התשלום.
★ המבצע עפ"י תקנון הנמצא במשרדי החברה.
★ המחירים והתשלומים כוללים מע"מ, ללא אבזרי רישוי עפ"י מחירון החברה מס. 14/88 מיום 29.1.88

תל־אביב: המשרד הראשי - יצחק שדה 30, טל. 03-330971; טומי קאר, אבן גבירול 168, טל. 03-446743; מוסך אמיר, דרך סלמה 38, טל. 03-825634; **ירושלים:** גולדין בע"מ, שלומציון 7, טל. 02-222231 **חיפה:** חברת מוסמך בע"מ, דרך יפו 146, טל. 04-522258; **באר־שבע:** ש.ח.ן בע"מ, קרית יהודית, טל. 057-71468; **קרית־שמונה:** מוסך החולה, אזור התעשיה, טל. 069-40574; **נהריה:** סוכנות פיאט הגעתון 2, טל. 04-925419; **טבריה:** מוסך גולן בע"מ, אזור התעשיה, טל. 06-721941; **נצרת:** פריד דאהר, אזור התעשיה, טל. 065-55266; **קרית־ביאליק:** ש.י.א סוכנויות רכב לקריות ולצפון בע"מ דרך עכו 10, טל. 04-720108, 04-726335; **עוספיה:** תחנת "דלק", טל. 04-223543; **חדרה:** קריצמן, אזור התעשיה, טל. 063-35611; **נתניה:** רכב נתניה בע"מ, אזור תעשיה ישן, טל. 063-339942; פיאט ברקת 6, טל. 063-23010; **פתח־תקוה:** אלי שולרוף, בר כוכבא 15, טל. 03-919937; **רמת־גן:** רכב רמת־גן, ז'בוטינסקי 30, טל. 03-739736; **רחובות:** בוקסר את לרנר בע"מ, הרצל 208, טל. 08-471789 **אשדוד:** מוסך יעיר בע"מ, אזור התעשיה, טל. 055-22125; **אשקלון:** אוטו אשקלון בע"מ, צה"ל, אזור התעשיה, טל. 051-29191; **קרית־גת:** אוטו גת בע"מ, אזור התעשיה, טל. 051-887870; **עזה:** מוחמד נאו... מוכחר, טל. 051-860718; **אילת:** מוסך המפרץ, אזור התעשיה, טל. 059-78510.

16
שמיר בהוליווד
הוליווד זאת מעצמה, דעת־קהל. מלה אחת טובה של ריצ'ארד דרייפוס ואחת של סטיבן שפילברג, ואנחנו פעם נוספת „אין" ● חיים שיבי

19
אחיה, אחותו
למה לא כדאי לבחור ביעל דיין לכנסת? „היא מציגה לציבור אזרחית קטנה וצנועה, המשלמת מיסיה בזמן ומפשירה עופות קפואים" ● אסי דיין

22
ציבי גבע
הכל הלך אצלו מאוחר. היום, בגיל 36, אחרי שנתיים בניו־יורק, תערוכת יחיד ראשונה במוזיאון ת"א ● עמנואל בר־קדמא

24
מחיר נורא
„זה הסיפור הקלאסי של איך להרוג את נפשם של הבנים המיוחדים והרגישים של הארץ הזאת, של אלה שאינם מצ'ואיסטים" ● נירה סביר

26
אמרגן/מנהיג
ראיון מקיף עם צלי רשף, שלום עכשיו. על קאריירה פרטית, מסרים מרוחים ואי הליכה לכנסת ● אדם ברוך

32
ימי הרדיו
אילנה ביאליק, עורכת בכירה ב„קול ישראל", התאבדה בשבוע שעבר. הרדיו היה כל עולמה ● עמית רייכר

ירדנה ארזי
השבוע היא הקליטה את השירים לקדם־אירוויזיון. אין לה דיעה חיובית על התחרות, וגם לא על מה שקורה במדינה ● ג'ודי ניר־מוזס

42
לא הדוגמנית
תמי בן־עמי, כוריאוגרפית, יוצאת ב„פעימה", מופע מחול חדש. מה לה ולמחמוד דרווישו ● יהודה אטלס

46
מה הבעיה
עצות קטנות לניקיון הגדול. נשאר רק שבוע ● כיופים, אודטה דנין

48
כבר 20 שנה
ג'וני מיצ'ל, לאונרד כהן, ג'יימס טיילור – סמלי הנוער ההיפי האמריקני, עדיין מככבים. תקליטים חדשים ● אוף דה רקורד, יואב קוטנר

50
קארל היקר
פרשת היחסים המיוחדת בין קארל גוסטאב יונג לבין תלמידו אריך נוימן, כפי שמשתקפת מחליפת מכתבים ביניהם. פרסום ראשון ● עדית נעמן

57
משדרים חדשות
בידור או חדשות? מה באמת מעניין את הצופה האמריקאי. סרט חדש, במיכובן של וויליאם הארט ● משה רונן

62
מסטרס וג'ונסון
עכשיו הם בעניין איידס. הפאניקה שיצרו עוררה זעם בקהילייה המדעית ● כריסטיאן גודמן

ירדנה ארזי. „לא מצפים מבחורה היימנית, בובתית, שתהיה לה גם דיעה. הייתי בכל ההפגנות, אבל נטמעתי בקהל". תצלום: סמי בן־גד

רמי פורטיס. מתוך עטיפת תקליט, פלונטר. אחד הכוחות העיקריים במוסיקת השוליים התל־אביבית

תמי בן עמי, מתוך תערוכת הצילום „גוף בתנועה", במוזיאון טיקוטין לאמנות יפנית, חיפה. תצלום: דוורה שפייץ

יצא מהסיבוב בלי שריטות

המלחמה בשטחים, מכאן, ב„סנצ'ורי פלאזה", ליד שולחנות עמוסים עוף ממולא, נראית שוב כמו שהיתה פעם: מגביות, לנצ'ים, פעילות של קשישות טובות לב ● מי בפמליית שמיר ביקש מגליה אלבין להביא את שפילברג?

חיים שיבי, לוס אנג'לס

יום ה', 8 בערב. קהל גדול של יהודים עומד על רגליו באולם הנשפים של מלון „סנצ'ורי פלאזה" בלוס אנג'לס, ושר את שני ההימנונים – התקווה וההמנון האמריקני. הם שרים בדבקות, כמי שחייהם תלויים ביכולתם לשיר שם ללא זיופים גדולים מדי, בזה אחר זה; את שני ההימנונים. מה הם שרים כאן? אולי את המכנה המשותף האחרון המחבר את כולם לכולם, גם ליצחק שמיר.

הם קראו לטקס הזה „אחדות 88", וזה הסימן הבטוח ביותר שהקהילה הולכת ונקרעת מבפנים. בינתיים יש בכל זאת הישג לא מבוטל: הפדרציה והקונגרס הצליחו לגשר על כל הפערים ולארגן את הערב במשותף.

תור ארוך מאוד של מוזמנים מחפש מישהו שיחנה את המכונית ואחר כך עובר דרך מתקן בטחוני לגילוי מתכות. בלוס אנג'לס, אי אפשר לשמוע את יצחק שמיר בלי בדיקה בטחונית תחילה.

יש ירושלמים באולם. והעין קולטת מיד את צבי לידר, אחראי על שליחי מחלקת הנוער בחוף המערבי, בחופשה מהרדיו; את קובי לקט, שליח הסברה של התנועה הציונית העולמית. שניהם נראים כמי שהרקורד שלהם הולך ומתמלא בשעות שולחן כאלה, כולל שני ההימנונים, העוף הממולא שמתקרב לעברנו ומאצ' מור דן דט.

צעירי הפדרציה נותנים קטע אור־קולי. גבירי הפדרציה נותנים נאומים שמנסים לצאת מזה טוב. כלומר, הם לצד ישראל בשעתה הקשה, נגד הטלוויזיה בשעתה הלא יפה, והם עדיין יכולים להרשות זאת לעצמם.

■■■

יצחק שמיר מתרומם מאחורי סידור

הם קראו לטקס הזה „אחדות 88", וזה הסימן הבטוח ביותר שהקהילה היהודית נקרעת מבפנים

הפרחים שבשורה הראשונה על בימת הכבוד ונושא את דבריו. הוא קורא מן הכתב, בהרגשה, במבטא מורח אירופי כבד, את הנאום המלווה אותו מאז החל את הביקור בושינגטון: לא אש"ף, לא ועידה, כן קמפ דיוויד, כן אחדות יהודית. כן, נשארנו ידידים למרות חילוקי הדעות. „ווי וונט דירקט נגושיאיישנס".

שומעים אותו במידה רבה של קשב. שמיר לא מנסה להתחנף לאולם. אין במנגינה שלו נימה של התנצלות. אחרי קרבות המגננה שהקהילה הזאת מנהלת כלפי כל העולם מאז פרץ המרד בשטחים, הנימה הנחרצת של שמיר נקלטת היטב – ומוערכת. אלה שלא מעריכים שותקים.

התרשמות אישית לחלוטין: הקהל הזה, ברובו הגדול, היה רוצה מאוד ששמיר יגיד לשולץ כן ושכולם יהיו שוב בסדר גמור עם כולם כמו שהיה תמיד. אבל, הקהל הזה שומע – ומכבד – את יכולתו של שמיר להגיד לא, את הגרעין הקשה של האיש, את העקשנות שבה הוא נצמד למסר שלו גם כפני הרשות.

שמיר מעל שני מסכי הענק, משמיע את המסר. תצלום: רויטר. הזרם המרכזי עדיין אומר כן לשמיר

ריצ'ארד דרייפוס: נתן לשמיר לדבר

סטיבן שפילברג: מלה אחת שלו

גליה אלבין. תצלום: ציפי מנשה. בשביל מהז

עוד התרשמות אישית לחלוטין: שמיר איננו „גוד ניוז" למעמדם של היהודים בקהילה הנוצרית הגדולה שמסביבם, אבל רוב היהודים באולם הזה סבורים שעדיין ניתן למחוא כפיים ליצחק שמיר ולהיות יהודי טוב ואמריקני טוב. הראיה: שולץ נשאר ידיד של שמיר.

לא פחות חשוב: ביבי נתניהו במחנה של שמיר. אם זה כך, האורח אינו יכול להיות בעייתי כל כך, כפי שמנסים להציג אותו. אם ביבי איתו, זה חייב להיות כשר.

„מתי אתה חושב", שואלת אותי מאזינה קשישה אחת בשולחן, „יהיה ביבי הנשיא שלכם?"

ביבי. התקווה הגדולה של הליכוד באזורי הדולר והנשמה היהודית הטובה. הוא ומשה ארנס עשו כאן לשמיר עבודת הכנה שמנעה התחלקות גדולה. יותר מזה, התקשורת קבעה, ששמיר סגר למעשה את הדלת בפני יוזמת שולץ, אבל התקשורת נהגה בשמיר באיפוק יחסי, כמעט מנומס. הקשישה המאופרת היטב שומעת בדאגה שלביבי יש עוד כמה שנים – על פי ההערכה כמובן – לפני שיגיע.

■■■

רבע מהאולם רוחש בקשישות טובות כאלה. הקהל מביט קדימה ואחורה, אומר את מספר הבאים, מחליט שהזרם המרכזי עדיין אומר כן גם לשמיר, עובר למנה השניה.

שמיר מעל שני מסכי הענק, משמיע את המסר שלו בצרורות קצובים, מפקד שבא לקרוא את פקודת הקרב של העם היהודי. המלחמה מכאן, ליד השולחנות, נראית שוב כמו שהיתה פעם: פנד רייזינג, לנצ'ס, לשלוח את הילדים עם הטיולים של הפדרציה. הטלוויזיה היא שקלקלה את הסיפור. „נו ראוט אבאוט איט".

מסקנה אישית מאוד: היהודים האלה חצויים גם בסיפור שלהם עם שמיר, למרות שהודעות שהוא משמיע להם כאן, מעל הבימה, עלולות ברגעי מבחן להזיק לבריאותם באיזור הקאונטרי קלאב ובעוד אורים נוספים.

אני תופס את האיש הקרוב לשולחן שלי, יהודי ממושקף, ששר קודם בכוונה גדולה את כל השירים הלאומיים. אז מה זה עשה לך, הנאום של שמיר נגד הוועידה הבינלאומית?

ג'רי בורק, רואה חשבון מוסמך, טוען שהוא בעד פרס, אבל בכל זאת אי אפשר להגיד שמה ששמיר השמיע כאן נעדר היגיון: לראות קודם אם זה עובד, לפני שנותנים להם שטחים. לנסות אותם, לפני שגומרים דיל. איט דאז מק סם סנס טו מי; אפטר אול.

יהודי אחר קרח, עם סיגר, יוצא במקום סיר מעגל קטן עם אשתו, חליפה צהובה, כובע ורוד. הרבה דברים שנראים כמו זהב. האיש עם הסיגר אומר: למה אתם לא מרססים אותם בשטחים בחומר שנדבק ויש לו צבע וריח קשה? אני חושב שפיתרון כזה יכול לסיים את הסיפור מהר יותר. פשוט לרסס. אתה מוכן להגיד את זה למישהו?

האשה שלו נותנת כרטיס ביקור קטן. מסביב יש ערימות גדולות של קשישות מטופחות מאוד והן כולן מתקרבות בתנועת איגוף המאיימת לפתוח ויכוח קטן על המצב בשטחים מנקודת המבט של בוורלי הילס.

■■■

האשה עם הכובע העגול הלבן והריסים הגדולים מאוד, יכולה להיות רק זיוה רודן מיד. אחרי וושינגטון ושיחות שמיר ושולץ, יש משהו מרגיע ברישום דעותיה של זיוה רודן מיד. היא שם, בלוס אנג'לס, עם הריסים והכובע, ויש מימד של יציבות בסיפור. נורא שמחה ששמיר הגיע. „אני לדעת מה קורה. הקהל הזה צריך שקורה לאן. אני מאוד מעורבת במה לאוניברסיטת בן־גוריון ולהדסה. עובדת באיסוף כספים.

„הקהל היהודי שאין לו את הבקגראונד רואה רק את הקטעים של חייל יהודי מכה ערבי והתרגשה שלה. שאסור לנו לעשות דברים, אבל מצד שני רוב הקהל פה בעד להיות חזקים. שמיר נותן להם בדיוק מה שהם צריכים: נאום שקט וחזק, שמסביר להם למה זאת עוד מלחמה אחת, ממש מלחמה".

■■■

יום שישי, 4 אחר הצהריים. האשה בעלת העיניים הירוקות הערניות כל כך במעלית יכולה להיות רק גליה אלבין. האיש עומד לצידה יכול להיות רק סטיבן שפילברג. הם כולם בדרכם לקומה ה־12 של מלון „ארבע העונות", לראות את שמיר.

מי בפמליית שמיר ביקש מגליה אלבין להביא את שפילברג? יש לי ניחוש בטוח. בשביל מה הוא צריך את זה? הוליווד זאת מעצמה. דעת קהל. השפעה. מלה אחת טובה של ריצ'ארד דרייפוס ומלה אחת טובה של סטיבן שפילברג, ואנחנו פעם נוספת „אין", ושמיר קצת יותר קרוב למוזות, לכל דבר גמיש ויוצר. הוליווד מרכבת תדמיות.

בחוף המערבי יצחק שמיר מרשה לעצמו לעשות הסברה בקבוצות קטנות. ארוחת בקר עם מפיקים במלון „ארבע העונות". שמיר אינו קורא מן הכתב, מדבר ישירות, מאבד משהו מן הנוקשות הבימתית שלו. אין ספק: בוורלי הילס מרכבת תדמיות.

האיש שפשט את בגדיו וקפץ לבריכה, במעין בגד ים לבן, יכול להיות רק שמעון שיפר. האיש שמנסה להשתזף על שפת הבריכה בשמש החמימה של לוס אנג'לס, איננו אלא סגן השר רוני מילוא. שולץ היה צריך לקיים את השיחות שלו בחוף המערבי.

יש דאגה בעיר ממה שיקרה באפריל, בחגיגות שנת הארבעים. דברים אינם כתמול שלשום. הלוס אנג'לס טיימס, 200 עמודים ביום חלש, וקרוב למליון קוראים, היה חד משמעי בכיסוי המהומות בשטחים.

בהפגנה של „שלום עכשיו" בבוורלי הילס פארק, אנשים התקרבו למכות ורק ההימנונים הצילו אותם. הקהילה חצויה. היהודים נבוכים. בסניף האגודה למען החייל בלוס אנג'לס, מפיצים ומחלקים כבר עכשיו את ההזמנות למסיבת העצמאות. מבטיחים במודעות את אריק סיני.

יש חשש להעדרויות, למחאות מבפנים. בינתיים, במהלך סופשבוע של שמיר, מחזיקים את החזית היהודית המאוחדת, לא בלי מאמץ, לא בלי טלפונים ארוכים של שכנוע לאנשים שלא רצו לבוא לדינר ולא רצו לבוא ללנץ' – אבל בסוף הם היו שם. גם להם, אחר הכל, אין מקום אחר ללכת אליו.

■■■

האם המסע הזה של שמיר יכול לקבל ציון? כן, והציון הוא טוב. סטיוארט איזנשטט, עכשיו פרקליט וושינגטוני, לשעבר איש ממשל, אחד המוחות האנליטיים המבריקים של וושינגטון: „מי שבא לסכם, צריך להתחשב בשני מקדמי סבירות: היתה לביקור הזה סבירות נמוכה מאוד של הצלחה והתקדמות בתהליך השלום, והיתה לו סבירות גבוהה מאוד של העכרת יחסים קשה בין ישראל לממשל. לא היתה התקדמות של ממש בתהליך השלום, אבל היחסים עם הממשל לא נעכרו".

מה הם הסימנים ל„אי העכרת יחסים"?

„הממשל ממשיך להכין מזכר הבנה שיסכם את כל מרכיבי ההבנה האיסטרטגית הקיימים עתה בין ישראל לארה"ב. הממשל „יוריש" את המזכר הזה לממשל הבא".

סימן נוסף: שמיר התקבל בגבעת הקפיטול בהרבה פחות עוינות ממה שניתן היה לצפות בהערכות מוקדמות".

שמיר, בלוס אנג'לס, קם אל הנוף של הקומה ה־12 במלון „ארבע העונות" ותפס שלווה לראשונה מאז שבוע. היתה שמש חזקה, מזרח תיכונית, כזאת שמביאה לכאן הרבה ישראלים. המאזן שלו הקרין על הפמליה, גבוה לחתום אל איי. שמיר עדיין בלי שריטות מהסיבוב האמריקני שלו. ■

זהבה רודן. תצלום: מיכל היימן. „רוב הקהל פה בעד להיות חזקים. שמיר נותן להם מה שהם צריכים"

דרייפוס לא קונה

המצב בישראל הוציא את וודי אלן (והשתגעתם) משלוותו הניו־יורקית. ריצ'ארד דרייפוס, בברלי הילס, קליפורניה, נמצא גם הוא בתמונה. דרייפוס, עכשיו אוהד „שלום עכשיו", שמע את שמיר בסבלנות שעשתה כותרות קטנות בתקשורת של אל. איי.

דרייפוס נתן לשמיר לדבר, אחר כך אמר ל„לוס אנג'לס טיימס", כי כל ה„חששות והחשדות" שלו נותרו בעינם.

בצד הערבי התגייס למערכה שדר טלוויזיה ערבי פופולארי, קייסי קייסם.

המערכה על דעת הקהל בארה"ב הגיעה גם להוליווד, מקום בו לא היה לאיש בעבר ספק קל שבקלים מי הבחורים הטובים ומי הם הרעים.

יוסי, סוזי וחברים

באים ללוס אנג'לס, לומדים בלשנות, כל דבר אחר, עובדים במחשבים, כל דבר אחר – ונשארים כאן. זה קל, יותר חם מניו־יורק, זה ירוק, זה טרופי. לפחות 100 אלף ישראלים תקעו את קשית המזל שלהם במילק שייק של לוס אנג'לס.

יוסי כהן, סוזי מרדכי, שני ישראלים בלוס אנג'לס, עמדו ביום שישי האחרון מול „סנצ'ורי פלאזה", מול הממסד היהודי ומול יצחק שמיר – והפגינו עם הפלסטינאים.

סוזי מרדכי התחילה להגיד את שמה. פלסטינאי אחד בא להגיד לה שצריך בלי שמות. מרדכי, אחרי שירות בצבא, אמרה שזה בסדר. אין לה מה להסתיר: „עכשיו הזמן להשפיע. גם מפה. בלי מדינה פלסטינאית – אין שלום".

יוסי כהן, 37, אמר לעיתונאי אחד שרשם במהירות, ש„אלפי ישראלים חושבים כמוני. שלום עושים רק בין אויבים". ישראלי אחד בלוס אנג'לס, שהלך לראות את הפגנת שלום עכשיו בבברלי פארק, אמר כשחזר: זה מתחיל להיות בדיוק כמו בבית. חצי־חצי.

יומנו של פנד־רייזר

לוס אנג'לס מלאה מתרימים ובעלי כוונות טובות. אבנר תבורי, קרן גולדה מאיר, מתרים למען הקרן שלו. אפרים סנה, האיש של הקרן בארץ, עושה פה סיבוב הרצאות ונותן את המסר שלו על שטחים, יהודים וערבים.

על כל יהודי אחד בעל אמצעים, יש עכשיו כמה פנד רייזרס: מן הליכוד, מן המערך, הסוכנות, הקונגרס, הפדרציה, הוועד למען החייל, קרנות חינוך. המצב בשטחים מחמיר? אפשר לעשות פנד רייזינג בעד חינוך לדו־קיום יהודי ערבי. זה, עכשיו, קליט ועובר. או שאפשר לתת את הכסף לידידי האיי.די.אף או ל„אמריקה־ישראל פרנדשיפ ליג, אינקו".

וכל זה, עוד לפני שהוקדמו הבחירות.

העברת מטען דחוף - מסורת מיוחדת בקרב השוויצרים.

חוואים רבים בשוויצריה עדיין רוכבים על אופניים כדי להעביר את החלב למחלבה במהירות המירבית.

סוויסאיר מבטיחה שיגור מיידי של משלוחים עד 200 ק"ג ובעלי נפח של 0.6 מ"ק. עליך רק להתקשר איתנו ולקבל אישור מיידי על המראה בטיסתנו הבאה, ללא כל תשלום נוסף, כמובן. אתה יוצא נשכר משירות מיוחד זה בכל רשת סוויסאיר ביותר מ־100 יעדים סביב העולם, מלבד בכמה טיסות בהן חלות מגבלות משקל. אתה רואה, סוויסאיר מעולם לא בזבזה זמן כשהיה מדובר בשימור מסורת עתיקת היומין של מסירה מהירה.

swissair

יש לי אחות

אסי דיין סוגר חשבון עם אחותו, יעל דיין. היא כתבה עליו, אמרה עליו. היא אולי רצה לכנסת מטעם המערך. הוא חושב שצריך למנוע ממנה את אושר הכנסת ● פרק מיספר מי יודע כמה בסדרת דיינסטי המקומית, הבלתי מסתיימת

אסי דיין

אבי, בנו, אמי, בתה, אחותו, אחיה, אבי, אבי... תמיד עם הפנים למשפחה והתחת למשפחה. משפחת דיין היא השיכבה העליונה בערימת התרבות הישראלית. אנחנו גוררים את העם אל הביוגרפיות שלנו. אנחנו סוג של נוכחות אמנותית שאי פעם תהפוך לאסכולה. משפחת דיין היא מייצג אדיר בארץ השטות והפנאי. היא עונה על משאלתו העיקרית של צרכן המותרות ל„הופעה חיה". הדיינים הם התשובה לפילוסופיה האכסיסטנציאליסטית, הגורסת חרדה, בדידות ואנונימיות. עם דיין, אתה אינך לבד.

אנחנו מצמצמים את העולם עבורך, משתפים אותך במיטב הסודות, דואגים שהכביסה תשאר מלוכלכת. אין לנו חלק בחיי השעווה של המלוכה הבריטית או נשיאות ארה"ב.

אצלנו תקבל באותו שבוע את יעל ב„מעריב" יורדת על בעלה ואחיה. את אסי מדווח ב„עולם הזה" על אחוז הליתיום בדמו. את יהונתן גפן ב„ידיעות אחרונות" קמל עם הפרחים של וודסטוק ורות דיין אוהבת את משה ב„חדשות".

פה ושם, תוכל למצוא הערות שוליים כמו תספורתה החדשה של רחל. צילום של קרוליין עם מישהו, שרק מיפנה דרמטי במתמטיקה יאפשר לנו לדעת איזה מספר הוא בחייה.

■■■

הרכילות היא המציאות: רצוצה, שטחית וזמנית. הרכילות מדווחת את מיטב אהבותינו, את התנועה מאיש לאיש, את כל מה שנפתח, את שמחת הנוכחות.

בתקופת בן־גוריון, הרכילות נרדפה. ה„סודות" הגדולים נשמרו, עד כי נוצר הרושם שחשיפה תזיק למפלגה. היום, בעידן הכיסוי הטוטאלי, אנחנו שותפים לפציעה של נכדת בגין, למצבו הרפואי של הנכד של ברלב, לחברה החדשה של אסי דיין, להרגלי המין של דוד פיונטי.

יש כאלה, שמתוך התנשאות אינטלקטואלית, רואים בחשיפה אישית אכסהיביציוניזם זול. האמת, שעפ"י רוב מדובר באנשים שאין בהם עניין, אנשים שהופכים את הדממה הביוגרפית שלהם לשתיקה מרצון.

החשיפה היא אקט יצירתי, שבו אתה מניח, כי חייך ראויים לדפוס.

■■■

כל הנ"ל, נועד להצדיק את הטיפול באחותי, יעל, אשר הפשילה את חייה לגובה העיתון (מעריב, סגנון, 9.3.88). במסגרת החשיפה, טרחה אחותי לתאר אותי כפרזיט המרושש את אמי, כחולה נפש חשוך מרפא, כנרקומן שנגמל ומניח למדי.

„זהו טיפול לשנים רבות", אומרת אחותי המוסמכת, „אני עוזרת לאמי להעניק לו את מלוא התמיכה... כדי להעריך מה אנחנו עושים למענו הוא צריך, בראש ובראשונה, להודות שיש לו בעיה והוא עדיין איננו בשל להודות בכך".

לפני מספר חודשים, באותו עיתון, פרסמתי סידרה בת שלושה פרקים, שעניינם היחידי – הבעיה שלי.

אז בפעם האחרונה: אני נמצא בטיפול כשנה וחצי. אושפזתי פעמיים על מנת להיגמל מסמים ומכדורים ולנסות למתן את המחלה שלי, המכונה „אישיות גבולית" (הממשלה, למשל היא המחלה הזאת).

אז לא רק שאני מודע שיש לי בעיה, אני מודה גם שיש לאחותי בעיות. הראשונה, מונחת ארבע אמות מתחת לפני העמק, וכפי שאמר הפילוסוף היידגר: הבעיה עם המוות היא האדישות שלו כלפינו.

השניה, נקראת דב שיאון, תא"ל במילואים, פנסיונר, ובעלה בקבע. והיא כותבת עליו: „אני בנויה לעבוד בפרטיות ולבד, ופתאום בן אדם מסתובב בבית". באמת מוגזם מצידו להפוך מבעלה לבן אדם ועם התואר הזה להסתובב בבית.

הפנקסנות הזאת מתחילה לעצבן אותי, אז נעבור למשהו ציבורי יותר – ריצתה של יעל דיין לכנסת.

■■■

מאחר ואני לא סובל אותה, יש לי עניין למנוע ממנה לנהל את העם ולא לשלם דו"חות חניה.

היא רצה לכנסת עם שני נכסים: חיתוך דיבור ופנים דומים להפליא למשה דיין. עניין חשוב במדינה, שבה מגיעים לממשלה אנשים שלא דומים לאף אחד.

המערך יריץ את יעל דיין כנציגה של דור הסובארו, של השקפת חיים קמעונאית, אידאולוגיה דיאטטית וחזון חובק מיקרו־גל.

„יש בי מחוייבות להיות עוגן להמון דברים", היא אומרת. „כולם בעיות שהיו בסמכותו של אבא, אחרי מותו, נוצר חלל ריק".

לא אמת! סמכותו של אבי בענייני משפחה הצטמצמה למשפט אחד: „דברו עם אמא!"

ואשר ל„חלל הריק" – זה אותו החלל שהיה בחייו.

אבל, ייתכן שהיא מתכוונת לחייו הציבוריים, והיא תמלא את החלל במשרד החוץ, הביטחון והחקלאות. יש לי אחות עם אמביציה מדעית ליישם כמה חוקים מתורת הגנים.

אני סבור שבשנותיו האחרונות אבי מאס בה, בתנופה שלה בנסיונות להדביק אליו את ילדיה. היא הטרידה אדם שקבע לפני שנים רבות, כי הוא מצטער שהקים משפחה. בזמנו, הבטיח ליעל את העתיקות. ואחרי זמנו, העביר אותן לרחל.

בכל זאת, הצליחה יעל להשיג אחד משעוניו כמתנה לבנה. רחל לא מזמן העניקה לבתו של אודי... את הרטיה של דיין.

בקצב הזה עוד תקום מפלגה פטישיסטית, שתעמיד בראש הרשימה את סתימות הכסף שלו.

בדבר אחד אבי היה הגון – הוא שנא את כולנו במידה שווה!

■■■

המסע שלה לכנסת רצוף בהצהרות צניעות. היא חוזרת ומדגישה את הצמצום, הכנסה הגבולית, החיים ללא עוזרת ומספרת על עבודות שרברבות שהיא עושה מטעמי חיסכון.

„אם רוצים לשמור על רמת הכנסה מסויימת, אני צריכה לכתוב ספר כל 5 שנים". נשמע טוב. צריך שרברב בכנסת ושרברב־סופר זה צירוף נפלא של העט והפומפה. צר לי שאחותי נאלצת אחת ל־5 שנים לכתוב ספר, ואני מקווה שהמשכורת מהכנסת תפטור אותה מהכתיבה.

בכל זאת יש לה, באופן צנוע, דירת גג בנווה אביבים, בית בעין הוד, ועוד. את כל הצניעות הנ"ל היא מממנת מכתיבת ספרים ומאמרים. ספרים כתובים ברמה של דו"ח חניה.

■■■

המסע אל „המקום האידיאלי" בכנסת (גירסה פוליטית של גן עדן) רצוף מכשולים. בעיקר, באיזור המשפחה. אני חולה נפש, והיא חוששת מאח מדבק, מאמי שמסרבת להזדקן או להפסיק לעבוד בשירות המין האנושי, בתור אוטוריטה עולמית במלאכת יד. בגיל 71, היא עדיין נוסעת למקומות נידחים, מאתרת שבטים שאת אומנותם היא ממסדת לפני שהסינתטיקה תכחיד אותה.

יעל, לעומת זאת, מכירה את המימד האנושי מקריאה בעיתון. כמו רוב העסקנים הצעירים היא מנהלת את המסע לכנסת בסגנון של הטפה אליטיסטית, שמציע להצביע עבורה מעצם העובדה שהיא מוכנה להיבחר. היא מציגה לציבור אורחות קטנה וצנועה, המשלמת מיסיה בזמן ומפשירה עופות קפואים. ■

יעל דיין. תצלום: מיכל היימן. „במסגרת החשיפה, טרחה אחותי לתאר אותי כפרזיט המרושש את אמי, כחולה נפש חשוך מרפא"

בדבר אחד אבי היה הגון – הוא שנא את כולנו במידה שווה!

רחל לא מזמן העניקה לבתו של אודי... את הרטיה של דיין. עוד תקום מפלגה שתעמיד בראשה את סתימות הכסף שלו

איזה אשראי כדאי?

תכנון כספי כולל של בנק הפועלים מעמיד לרשותך כלים חדשים ובלעדיים שיעזרו לך בתכנון האשראי שלך:

■ **תיק לתכנון כספי כולל**
בתיק זה יש מידע על סוגי האשראי שהבנק מציע לך, וכן דפי עזר לתכנון תקציב המשפחה או העסק, בעזרתם ניתן להגדיר לכמה אשראי זקוקים ומהו סוג האשראי המתאים ביותר.

■ **מידע עדכני**
מעכשיו אפשר לקבל בכל מסוף עדכן בסניפי בנק הפועלים מידע ראשון מסוגו, על מצב האשראי שלך, על מועדי הפרעון הקרובים של כל אחת מהלוואותיך ועל הסכום שעליך לשלם במועד הפרעון הקרוב.

■ **יעוץ מקצועי**
יועצי הבנק בסניפים הוכשרו במיוחד כדי לסייע לך לבחור את סוג האשראי המתאים במיוחד עבורך.

זוהי התפיסה החדשה בבנק הפועלים. תפיסה שרואה את כל צרכיך ומעמידה לרשותך את האשראי הכדאי ביותר עבורך - תפיסה המאפשרת לך להרוויח יותר.

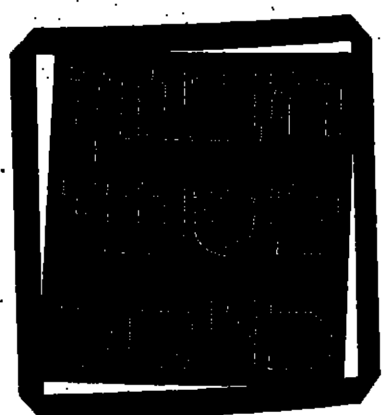

כדי שתרוויח יותר

תכנון כספי כולל מאפשר לך לבחור באשראי הכדאי ביותר עבורך ולהרוויח יותר.

כל אחד זקוק לעיתים לאשראי, אבל לא תמיד ניתן לדעת מהו סוג האשראי המתאים לך ביותר. חשוב לדעת, בחירה מוטעית עלולה לעלות לך הרבה כסף-לפעמים מבלי להרגיש.

בוא ותראה איך פועלים טוב יותר בנק הפועלים

תרגיל לבדיקת חניכיים

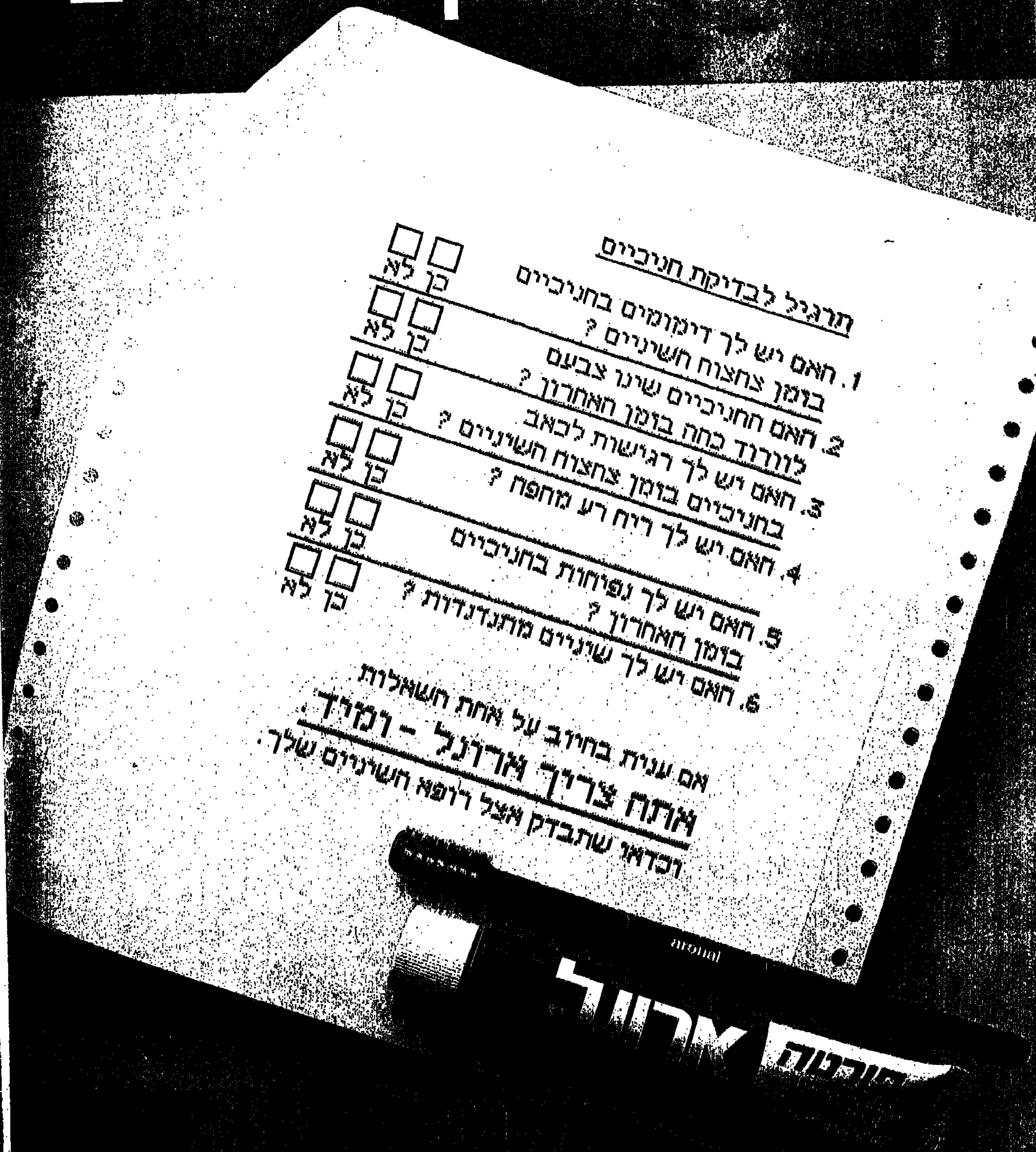

משחת שיניים מיוחדת לטיפול בחניכיים
ארונל מכילה ויטמין A המחזק את החניכיים בפני דלקות.
חדשו לצחצוח וכן הקפד להשתמש במברשת השיניים ארונל עם הזיפים הכפולים לטיפול מושלם בשיניים ובחניכיים.

תן סיכוי לחניכיים - ארונל

משחת שיניים בינלאומית, מיוצרת בישראל ע"י שבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ ברשיון מחברת GABA שוויץ.

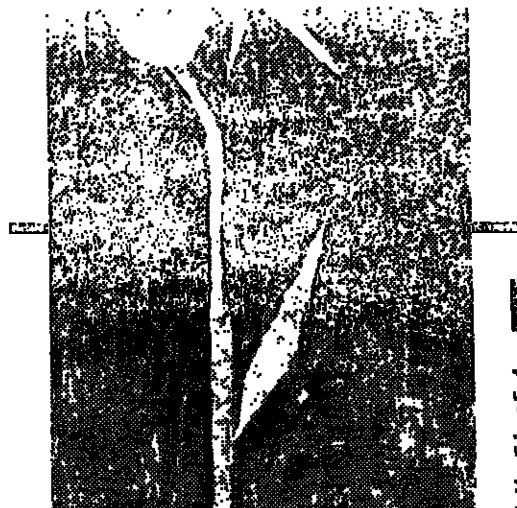

ציבי גבע. קוץ, 1987

ציבי גבע. אבוקדו, 1987

עין שמר ניו יורק תל אביב

עמנואל בר־קדמא

צלצלתי להלנה רובינשטיין, ביקשתי את ציבי גבע. מי זה? שאל הקול מהעבר השני. מציג אצלכם, אמרתי. אהם, הימהמה השפופרת קול של תמיהה תהומית. ציבי גבע מציג בהלנה רובינשטיין, כל שלושת המפלסים. הלנה רובינשטיין הוא מוזיאון תל־אביב. כשביל להציג במוזיאון תל־אביב, אתה כבר צריך להיות מישהו.

והנה ציבי גבע הוא – אהם. הייתי מצלם את ציבי גבע ליד אורי רייזמן. אמנים משובחים, איכויות גבוהות – ואלמוניות. לא גיבורים, לא תקשורת, לא שום דבר. הכבוד כולו בתוך המקצוע. מכירים אותך במוזיאונים, בשלוש־ארבע גלריות. צרכן התקשורת הממוצע לא מגיע לעמודים, בהם מופיעים השמות.

זה באשר לכבוד. יש לזה קו ישיר לפרנסה. ציבור האספנים בישראל, כולל מוזיאונים, זה דבר מצחיק. לכל אספני המדינה, לא יהיה צפוף על בלטה דקורטיבית בדיזנגוף. ומה כבר המוזיאונים קונים. כמה אמנים מתפרנסים מאמנותם בישראל. תומרקין כתב באחרונה, עם הרבה כאב, הפסיקו לצלצל אלי בשביל להזמין אותי לשאת הרצאות או לכתוב מאמרים. השאירו את הקו פנוי למי שמבקש לקנות או להזמין יצירת אמנות. קדישמן אוכל כתל אביב ומרוויח בניו־יורק. גם בוקי שוורץ. קרוון מוזן באינפוזיה מאירופה. הלוואי והיו לגרבוז מעריצים כצייר כשם שיש לו ככתבן.

זו טראגדיה. להתעסק בציירות ובפסלות בישראל, ואולי לא רק, זה לא להגיד היי להמונים. גם מי שרשום כ'גיבור תקשורת' או משהו, האקו לא הולך יותר רחוק מאשר הפינה הקרובה. מוטי מזרחי יכול להציג אלף בחורות עירומות חמושות בפאלוסים מלאכותיים, או להשתין בכל פורום. זה לא יתחרה בכותרות עם שום דבר־כסילות של פרלמנטר עם אייקיו שלילי, או עם הסקנדל האחרון של פנינה רוזנבלום.

יכול להיות, שהקולר תלוי בצווארם של הציירים והפסלים. הם לא רדיו שמשדר על כל הגלים. יותר מזה: הם מקפידים, אולי כבר זה שלושה דורות, להניח מוקשים לפתחך. אם אתה רוצה להבין, להעריך, לתפוס, לדעת – מצא את המפתח והצטייד בצפנים שלנו. אבל, בסך־הכל, כל הדברים הללו הם חלק מהתרבות הלאומית. ומה שהזמן אינו מכרסם וממיס – קיים ומצטבר לכלל נכסי־הרוח של כולנו.

■■■

אז, ציבי גבע יכול להיות גם נכס תרבותי וגם – אהם. המיקטורן האמנותי של ציבי גבע מכוסה מדליות מפה ועד להודעה חדשה. בן 36. בשמונה־תשע השנים האחרונות הציג בכל הקשר אפשרי של השורה הראשונה: 'גבולות', 'ציוני דרך באמנות ישראל', '80 שנות פיסול' במוזיאון ישראל: 'רוח אחרת', 'איכויות מצטברות', 'דלות החומר', 'קיץ ישראלי' במוזיאון תל אביב. הביאנלה בסאן פאולו. ניו־יורק, בוסטון, פילדלפיה. גלריה. 'נישואין קבועים' עם גלריה ג'ולי מ. תיק־העיתונות שלו מתפקע מסופרלאטיבים. אף מלה רעה. בן־תפנוקים.

אבל, מעל ומעבר – אמן משובח. ואולי לכן, אני מחזיק בכנף־בגדך, הקורא. אם כבר הגעת עד כאן, הישאר איתי עד הסוף. מה איכפת לך.

■■■

ציבי גבע, איש צנום, מוזקן, מקריח. תערוכת יחיד ראשונה במוזיאון תל־אביב, פורמאטים ענקיים. קצת אחרת ממה שהיכרתי. ואולי לא כל־כך. ביולי האחרון, חזר משנתיים ניו־יורק. נעלמו דמויות הערבים, והשמות של כפרים ערביים. אבל, במקום זה, יש כאפיות ולוחות שש־בש, וקווים (קוצים, מקרמה) המתפתלים לערבסקות.

הציפורים נשארו. גם הטכניקות המעורבות. גם השימוש הפראי־קצת בצבעי התזה. הרישום התעדן. הציור רוצה להגיד יותר יפה. בלשונו: „ציור העוסק בעצמו". ויש גם, כמו פעם, נשים יפות בישיבות פרופיל קלאסיות. ויש גם גלעיני אבוקדו במים. והכתובות. נעלמו אום אל פחם ועדערה וחיפה. יפה, כתובת תדירה, ישנה. לפעמים בכתב ראי. יפה, שהיא גם הפי. מלים אנגליות בעברית. סטיל־לייף.

■■■

ציבי אומר כמה דברים: כתב כחלק מהמיחבר החזותי, ומסר. סטיל לייף – גם דומם וגם עדיין חיים. כתב־הראי והמושגים משדרים מסר של חיים בתוך בועה, בעיר זרה. ציבי גבע לא רצה אף רגע להיות ניו־יורק. בא, ראה, חזר. לא שלא ניסה לעשות את זה, אבל לא בתנאים שלהם. עובדה: הוא לא עשה את זה בניו־יורק, ואין לו שום חרטות.

– מה זה נקרא לעשות את זה, בניו־יורק?

„מדדים להצלחה אמריקנית: גלריות, עיתונות, למכור. שזה גם כסף וגם להיות באוספים חשובים".

– איך אתה עושה את זה?

„רץ, מנסה להתברג. אתה צריך להיות בעל אמביציה חד־מסלולית: קדימה. ההצלחה היא הקריטריון היחיד שלך. אין לך תנאים מוקדמים. אם יש לך ערכים, דחוף אותם לשוליים. התמקמם על נקודת־הבול של הטעם הרווח".

– אתה יכול לתאר את השלבים?

„כן. וזה, במקרה הטוב, תהליך די ממושך. בשלב הראשון, אתה שולח לגלריה שיקופיות עם עבודות שלך. רצוי עם מעטפת־ספר מבויילת, ממוענת לשולח. זאת אומרת: אליך. כל הסיכויים הם, שהקשר מסתיים בכך. אתה מקבל, אחרי זמן מה, את המעטפה ששלחת. לפעמים, בלי שאפילו פתחו אותה. יש להם אלפים כמוך. הם חייבים להתגונן.

„אבל, אם הם מוצאים בך משהו, יבואו אליך לסטודיו. וזו התחלה של תהליך ממושך. הם יראו את העבודות שלך. יבדקו בקפידה את הכימיה בינך לבינם. אחרי חצי שנה או שנה, יחזרו ויבואו. חשוב להם שתהיה זמין, שתהיה במקום. שתעמוד לרשותם.

„אם אתה מתכוון לצאת מניו יורק – או חלילה לחזור ארצה, אין לך שום סיכוי. בשבילם, לא קיים עולם מחוץ לניו־יורק. בטח לא בישראל. ישראל היא, בשבילם, שטח מת. כמו שאמר מישהו בניו־יורק: קו הגבול החיצוני הוא איטליה. אם קורה משהו מזרחה משם, זה פשוט לא קיים".

– ואם תרצה לזרז את התהליך – תצלצל לגלריה להזכיר את קיומך וכו'?

„זו התנהגות שלא לפי הכללים. מי שעושה את זה מוכיח את בורותו באנטומיה הניו־יורקית".

■■■

כל היתר, אני למד, שייך למיתולוגיות. ג'וליאן שנאבל, סופר־סטאר, צלה במשך שמונה שנים סטייקים במסעדה בניו־יורק, עד שפגש את מארי בון, פרימה־גלרינה, וכל היתר – היסטוריה. גלרינה אחרת, פאולה קופר, אמרה: „אני מציגה לא את האמן הכי טוב, אלא את האמן שאני מכירה הכי טוב".

אבל, לא הכל מיתולוגיה. איטליה, כמעצמת אמנות, לא היתה קיימת עד לא מזמן. היום יש כבר דור שני – אחרי שמות כמו קלמנטה, קוקי, פלדינו – של אמנים איטלקיים עם שם בינלאומי. לפי גבע, לא תוצאה של תהליכים מקריים של כימיה אנושית, אלא עניין של איסטראטגיה מתוחכמת. מהלך תרבותי כולל לכיבוש ניו־יורק, שהיה כרוך בהשקעה גדולה של כספים, השתלטות על כתבי־עת אמנותיים חשובים. היום, עושים הספרדים אותו הדבר.

והישראלים – כלום. „כלפי הישראלים", אומר גבע, „יש, במקרה הטוב, יחס של אדישות, סו־סו, ובמקרה הרע – התנגדות מסיבות מגוונות. המושג של אמנות ישראלית כזאת, אינה קיימת בניו־יורק".

– ומה הנסיונות של מרי אוראנגליסטה להחדיר אמנות ישראלית לניו־יורק?

„אפשר, במקרה הטוב, לומר – יותר טוב מכלום. אבל, מצד שני, כפי שזה נעשה, מוטב היה ולא היה מתרחש. המשמעות האמנותית היתה אפסית. האירוע לא חרג מהקונטקסט היהודי".

■■■

ציבי גבע. מלת־המפתח: אמן פוליטי. לא מגוייס. לא רץ לשום מקום בשביל לצעוק פוליטי. כהגדרה עצמית, מפי האמן, קצת מגומגם. זה ארוג במקורות היניקה שלו. אום אל פאחם, כאלמנט בציור, זה לא דגל וגם לא צעקה. גם לא הכאפיה, לא השש־בש וגם לא הדיוקנאות של הערבים. זה קונטאציות של תרבות מזרחית, של להיוולד ולגדול בעין־שמר, במרחק של שיבר מוואדי־ערה. לא רק 'אחוות עמים', כסיסמת השמוץ, אלא גם פחד וחרדה.

עין שמר. קיבוץ השומר הצעיר עם הרגשים פוליטיים חזקים. המייסדים הם העליה השלישית. הרבה אנשי־רוח, אמנים, פוליטיקאים. קובה ריפתין, עזריאל אוכמני, משה זרטל, אבישי גרוסמן.

וגם האח הבכור, אביטל גבע. אביטל, דמות־מפתח בזירת האמנות פוליטית־מושגית של שנות ה־70. דימויים חברתיים ופוליטיים בוטים. אביטל אינו עוסק יותר באמנות. מעדיף לעסוק בפרוייקטים חינוכיים. כמעט ואין חפיפה בין פעילות שני האחים. אם כי, אומר ציבי, „הושפעתי ממנו במידת־מה".

■■■

התחיל להציג ב־1979. בגיל מאוחר־יחסית. הכל הלך אצלו מאוחר. איחר להתגייס, איחר ללמוד במדרשה (למורים לאמנות ברמת השרון). תלמיד של רפי לביא, יאיר גרבוז, מיכל נאמן ומשה גרשוני. כשהוא מבקש להגדיר את קבוצת ההתייחסות שלו, הוא אומר: „המעגל של ציירי המדרשה", ונוקב בשמות מוריו.

– האם קיים תיוג של תלמידי רפי לביא?

„לא. אין. בוודאי לא במובן של אפיגונים וחקיינים קטנים. זו תפיסה פשטנית ומלאכותית. יחד עם זה, רפי לביא הוא, כמחנך, תופעה ייחודית. מורה שאינו מספק רק אינפורמציה נטו, אלא מעניק מטריה תרבותית לתלמידיו. אגב, אם אני מדבר על 'המעגל של ציירי המדרשה', אינני מתכוון לומר לעומת בצלאל. אני סבור, שכל העימות הזה בין בצלאל והמדרשה, הוא מלאכותי ונטול כל הנמקה עומדת".

■■■

העבודות הראשונות שהציג היו פסלים, אובייקטים, למעשה. גבע מגדיר קצרות: „מינימאליסטיים באופי, אמנות עניה בחומרים ופוליטיים בהקשר". התקופה קמפ דייויד, אחרי עליית הליכוד. „התקופה משפיעה. בקיבוץ נושבות רוחות פוליטיות עזות. אבל לא רק שם. גבע עם יד על הדופק של עולם האמנות. מושפע מרב־האמן הגרמני בויס „מינוס האלמנטים הגרמניים והנוצריים בעבודתו".

אחר־כך, צייר. הדיוקנאות, הדימויים המזרחיים. כך נסע לאמריקה. אין לו דימוי גבוה של ניו יורק עכשיו. אמנות יאפית קר, אלגאנטי. אמנות ששואפת להתמקם בקונדומיניום. אפר איסט סייד מנהטן. ניתוק מכל מה שהיה קודם. באמנות הזו לא יכול היה, ולא רצה, להשתלב. „קלג וגוטמן (שני צלמים ישראלים המבקשים להיטמע בסצינה האמריקנית) עושים איקונות לחוקים. הם מגדירים את עצמם כסוסים טרויאניים. כמי שמכניסים להם כאלה ופטות קטנות. הדימויים ההיסטוריים המתבקשים: פרנץ האלס, גוייא. כאילו ציירי חצר.

– אתה מרגיש שהעבודה שלך השתנתה בניו־יורק?

„האיקונוגרפיה לא השתנתה. השתנה הטיפול הציורי. דגש על השפה הציורית, ציור שמטפל בעצמו".

– למה כתב הראי?

„הציורים האלה נעשו סמוך לבואי לניו־יורק. הם מלמדים על דיס־אוריינטציה, על בלבול, שטח הפקר תרבותי. מציאות מעברית. חושב עברית, מדבר אנגלית. כך גם עם המושגים הלועזיים בכתב עברי".

אין זו הסינתזה התרבותית הראשונה של גבע. קדמו להם הדימויים הסיניים, האפריקניים, שקיבלו משמעות מקומית. הדמות האפריקנית הוטכח. אחרי המטאמורפוזה התרבותית, לערביה עם כר על הראש.

■■■

עם שובו, צייר את הכאפיות ואת לוחות השש־בש. המתבונן המנוסה יוכל למצוא זיקות חדשות, אחרות, בטיפול הציורי, בסיגנון. אבל, עקביות בזיקות התרבותיות.

„אם קרה לי משהו באמריקה – זה קבלת הציור כערך. עד אז, זוהי השלמה עם החזרה לציור. עד נסיעתי, ראיתי את עצמי יותר כאירוען, כיוצר של הצבות (אינסטליישנס) עם מעורבות פוליטית גבוהה".

– ניסיתי לנסח היגד על המציאות האמריקנית?

„לא. אין לי מה להגיד על המציאות האמריקנית. הייתי אוטיסט לסביבה. חייתי כמו בתוך בועה. מהרגע הראשון, ידעתי שאני חוזר".

– איך אתה רואה את הישיבה שלך באמריקה?

„כפילטר של מרחק. רגשי ופיסי. ההחלטה שלי לחזור, לא היתה קשורה בשיקולים של רע או טוב. זה צורך פיסי. הרגשה אחרת של חלל. אני דורך כאן אחרת על האדמה. זה המקום שלי, אפריורי. המדינה מתפוררת? מאוד עצוב. אין לזה שום קשר להחלטה שלי לחיות פה".

■■■

גבע ידע שהוא חוזר, אבל לא לקיבוץ. עין שמר, למרות היותו מתגורר עכשיו בתל אביב, היא קשר של טבור. קשה לו לדבר על כך, בלי לחשוב על הנפשות הפועלות. הורים, אח ומשפחה. הרבה אנשים שציבי גבע מוסיף לאהוב גם ממקומו העכשווי.

„אל תביט על זה בתפיסה השיגרתית של אמן בקיבוץ, במרכאות. לאמן בקיבוץ יש מידה לא מבוטלת של חופש, כתוצאה מאי התלות הכלכלית. האווירה די רגועה".

– אבל...

„אבל, יש בעיה. עד כמה נתפסת האמנות בקיבוץ כמקצוע. אגב, לא רק בעיה של אמנים, אלא של כל מקצוע אחר. אדם נמדד קודם כל כחבר קיבוץ. כל היתר, בסוף לקריטריון הזה. גם מקצועו של אדם עובר את הפריזמה של תרומתו לכלל.

„הבעיה של אמן איננה, איפוא, התנאים שהוא מקבל, כמה ימי ציור יש לו – אלא הסטאטוס שלו בקהילה. לפעמים, הבעיה קיימת רק בראש של האמן".

– היו סימנים של מתחים חיצוניים?

„לא. בעין שמר יש מסורת רחבה של אנשי־רוח ויוצרים. עזבתי את הקיבוץ מתוך החלטה, שקיבלתי בסוף שהותי בניו־יורק, שאני רוצה ליטול אחריות מלאה על הבחירה לעסוק באמנות".

– בכל קיבוצניק יש טראקטוריסט קטן, שעשוי לפצל אחריות כזאת?

„כן. ויש לו חיוניות עצומה. קשה להרוג אותו. מלבד זה, קשה לחיות בשתי תדירויות בו־זמניות. יש לי זיקה להתרחשות האמנותית בתל אביב. לגלריה. לחברים. אני מלמד במדרשה".

■■■

– אתה מרגיש נוח עם התיוג של אמן פוליטי?

„לא הכי. יש איזה ריח של מערפת להגדרה של אמן של המהפכה. אתה יודע מה?! לצייר את אום אל פאחם זה לא סטייטמנט. בוודאי לא מחאה. לצייר טנק זו מחאה? איזה טנק זה?! יאיר גרבוז סיפר פעם על טיול שהקיבוץ שלו, כפר החורש, ערך לרמת הגולן אחרי המלחמה. הם ראו טנק שרוף בצד הדרך. כולם שמחו. אחרי שנשתתקה הצהלה, אמר מדריך הטיול בשקט: זה היה טנק שלנו. זה כל ההבדל. אז אום אל פחם זה הים תרבותי. זה אסוציאציות. לא אירועים ספציפיים. בחלק מהמקומות לא הייתי. בסך הכל, מאוד לא נוח לי עם הפרשנויות החד משמעיות של השמות הערביים".

– יש לך הגדרות יותר מדוייקות למציאות הישראלית אחרי שחזרת?

„מדינה היושבת על קו התפר בין אווירה תרבותית מערבית ומציאות חברתית חומייניסטית. מדינה שרוצה להתאבד, נכנסת לסחרור של אבדון".

אם תביט נכון, תראה בתערוכה גם את ההערות האלה. ■

ציבי גבע, במוזיאון תל אביב, הוא עוד הוכחה שאיכות לא תמיד צמודה לפירסום • מומלץ

ציבי גבע. תצלום: ציפי מנשה. „הוא לא עשה את זה בניו־יורק, ואין לו שום חרטות"

כמה מלים על הניסיון הניו יורקי: שכח את הערכים שלך

ההגדרה 'אמן פוליטי' יוצרת קושי: הסיפור על הטנק שלנו

חדש מסדרת "תואם והולם" המראה השלם של כיתן

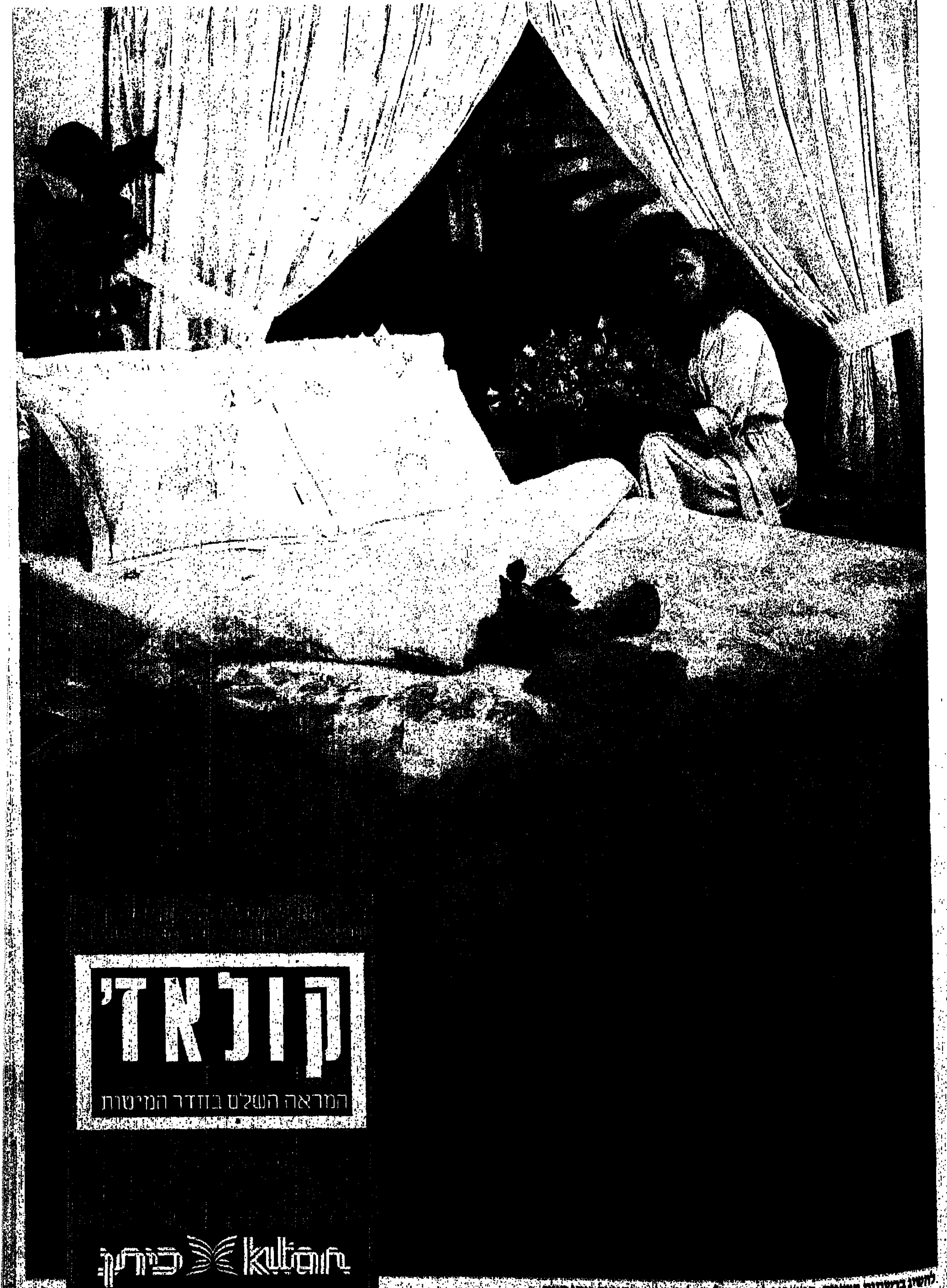

ארז התאבד

וזה הספור

לאדם ברוך, שלום רב. גם אני קוראת „בטיסה" אותך, כפי שקראת את ספרו החדש של עמוס קינן. וככל פעם מחדש, נדלקים ניצוצות במוחי. פעם, כשספרת לאלבין, „טיסת לילה", כאילו הוא גם אני־אנחנו. וכרגע, זה יהונתן גפן. ארקיי, הכל בסדר, הכל ספרות, עד שזה ממש מישחק של חיים ומוות!

גם אתה, גם יונתן, גם אני וגם יגאל (בעלי) – ילידי הארץ, ובני אותה תקופה. נכון, רק שאתם „יושבים עדיין בשקט", כי את בניכם עדיין לא לקחו לצבא.

את הבן שלי כבר אי אפשר לקחת. הוא התאבד. ואני רואה בהתאבדות ארז, בני הבכור, את הטרגדיה הנוראה של העם הזה, היום, היושב כאן בציון. ואני, כאמא, משלמת את המחיר היקר הנורא והמלא הזה על הבלבול והסתירה הנוראית. ארז הוא ההוויה האמיתית של כאן ועכשיו.

כשהיכרתי את יגאל, הייתי ילדונת. הוא היה אז ביחידה סודית. היום כבר אומרים – סיירת מטכ"ל. יגאל זה מיתוס חי. ואני, מ־67' ואילך, הלכתי שמאלה יותר ויותר. קיבלתי חינוך של השומר הצעיר. דרך אגב, מיגאל, ארז אף פעם לא שמע מלה אחת על הצבא. אם שמע משהו, זה היה מחבריו וממה שקלט בבית ב„זרמים מיקרוגליים".

תראה, אני כותבת אליך את כל הנ"ל ואת כל מה שבהמשך, מתוך איזה דחף וצורך פנימי „לחשוף" ו„לפתוח" את הסיפור.

עוד שבועיים, יהיה יום־השנה למות ארז.

ארז התאבד 3 שנים מיום גיוסו לצה"ל, אחרי שעבר 3 שנים של סבל אימים, שהכריע אותו לבקש לעצמו מנוחת עולמים.

בארז אני רואה את ה„אוטו ויינינגר" מ„נפש יהודי" של ארץ ישראל, כאן ועכשיו.

היה נער מוכשר, חכם, רגיש. וחי את הסתירה שלי: להיות קרבי, כי צריך. כי זה

מבלי לדעת, עקדתי את ארז ביצירותי! בסידרת „לשתוק עם האדמה", בסדרות העקידות, בפסלים של המוצאים להורג

החינוך. כי זה מה שבעצם הסביבה מצפה ממנו. כי יש לו פרופיל 97 וכו'. אבל, בתוך תוכו חשש שאולי זה לא בשבילו.

ואז באה השבירה בטירונות הנ.ג.מ, נאחר שביום הראשון לגיבוש לטיס נפסל. אותה שבירה הביאה אותו לשחרור הזמני משירות הצבא, ויותר מאוחר בקיפות נעצמו אביאות לשיגעון – מזה לאישפוז ואז... השיחרור (זמני) מהאישפוז – הוא מתאבד!

ארז, זה הסיפור הקלאסי של איך להרוג את נפשם של הבנים המיוחדים והרגישים של הארץ הזאת, אלה שאינם „מצ'ואיסטים" וכו'.

ואני יודעת שהוא לא היחיד. ישנם עוד ארזים שכאלה. גם איני מאשימה איש מלבד את עצמי. וזאת משום, שבחרתי להמשיך היכן שהולידו אותי.

ויש לי בעיה, „מולדת" זה ערך חשוב מאוד ומרכיב מסויים במערך הנפשי שלי. לארז היתה אותה בעיה. מיספר חודשים לפני מותו, אמר לי: „אמא, אני חושב שאילו חיינו בשווייץ, זה לא היה קורה לי (המצב הנפשי שהגיע אליו)". אבל, עם זאת, לא היה מוכן לוותר ולרדת לשווייץ.

תראה, מה שמתחבר כאן להדהים זה, מצד אחר להיות בן של יגאל סביר (שנחשב, בין החקלאים, למגדל ענבים מספר 1 במדינה), ובן לאמא, ששקועה בצבעים ובריח הטרפנטין.

והוא גדל לתוך היצירה ממש. וגם לאמא מציפיטבית ביסודה ובטבעה. והכל ביחד הזה נישא כבר בידי עליו!

תראה, איך נגזרו עלי החיים מבחינת גורליותם.

מבלי לדעת, עקדתי את ארז ביצירותי: בסידרת הציורים „לשתוק עם האדמה", בסדרות העקידות בפסלים של מוצאים להורג, שהצבתי בשדות לכיש. ב„בריחות" שברחתי אז ולא ארע לאן. ב„סליחות" שביקשתי ולא ידעתי אז עוד על מה.

את החד גדיא ציירתי, מבלי לדעת שאכן זה יהיה הסוף המר.

את כל אלה עשיתי עוד טרם קרה הדבר.

כשהצבתי את הפסלים בשדה, ביקש ממני ארז שאחזיר אותם הביתה. אמר לי: „אמא, אני משתמט מהצבא, אחרים נלחמים ונהרגים במקומי, ואת מעמידה אנדרטאות למחאה".

לא ויתרתי. הפסלים נשארו. ארז לא.

תראה, ביום ההלוויה של ארז, אמר לי יואב דגון (מנהל מוזיאון הרצליה ואוצר התערוכה), את ארז את כבר אז, במסוף ניצנה, עקדת!

יותר מדי אמיתות של חיים, יצירה, אמנות וציונות. כן, גם אהבת מולדת (ולעזאזל) חברו יחדיו מכדי שאנצור כל זאת בנשמתי הדלה. מה גם שאם היית שואל את ארז: איזו מצבה היה רוצה על קברו (כך אני חשה), היה מבקש שיספרו את הסיפור האמיתי והכואב הזה.

את סיפורו של בן הארץ הזאת – נכד לדור המייסדים, נכד שקיבל מסבא בירושה מדינה. כן, מסבא שבמו ידיו סלל כבישים ובנה מגדלי מים ברחביה.

אבל, גם בן להורים שתוהים, ששואלים את הוריהם ואת עצמם ואת בניהם הנוגעים,

> **דיוקנה כאמן**
>
> נירה סביר, 42, למדה במכון אבני, אצל שטרייכמן. ולאחר מכן, אצל מיכל ואליהו גת. השלימה לימודי אמנות בבצלאל ובמדרשה למורים לציור ולאמנות. גרה במושב לכיש. משתתפת בתערוכות קבוצתיות איכותיות, מציגה תערוכות יחיד. לאחרונה, הציגה במוזיאון לאמנות ישראלית, רמת גן. ציירת מיקצועית. נוטה לאקספרסיוניזם, ומכאן לדרמטיות מסויימת. סידרת העבודות שלה „לשתוק עם האדמה", מאוכרת גם מעין תפאורות־במה.
>
> המכתב, המובא כאן, מפליץ ומרגש. האסון לא היה ידוע בקרב קהילת האמנות. האומץ הנפשי, הכרוך בפירסומו והגורם לפרסומו נראה, במבט לאחור, טבעי וקשור ליצירתה, לאמירה חזותיות שלה.
>
> מחר, תפתח תערוכתה „בעקבות מיתוס", במוזיאון ערד. בעקבות סדרת ה„חד גדיא", יוצג במוזיאון מיצג מקיף, כולל אלמנטים מוסיקאליים, בביצוע סדנת המחול של היינה ארלשטיין.

אם אכן המחיר היקר שצריך לשלם [illegible] ששולם) עבור קיומה, אכן כדאי.

ארז ליוה את יצירתי. לכל האורך [illegible] המבקר המחמיר ביותר. את סדרת [illegible] אהב מאוד, חקר אותי ביסודיות [illegible] מה דלפה לי. הוא הבדיד [illegible] כשהשתתפק בתשובותי – [illegible] שלושה ימים לפני מותו. [illegible] וההלוויה, הבנתי עד במה [illegible] בבואה. דער במה ארז ראה בכל [illegible] גדיא את חייו ואת מותו.

שבועיים אחרי מותו, הוצגה [illegible] פסח, בבית האמנים בירושלים. [illegible] שנה. ועתה, ערב פסח זה, תוצג [illegible] גדיא פלוס עקידת יצחק הגדולה [illegible] שלי) פלוס עבודות מסדרות [illegible] ערד. ואני חשה שאלו המצבות [illegible] ביותר להציב לזכרו של ארז [illegible] התרבותי (המסויים) של [illegible] ישראלי", זו שעוד עוברת את [illegible] ליבולה. ומאחר וסיפורו [illegible] הנורא, היצירה והתערוכה [illegible] והם יחדיו בעצם היום [illegible] „חיים" ולאותה „הוויה" – [illegible] הברוך־מאליע ואת שעדיין [illegible] וליונתן גפן לא הכל ספרות [illegible] בברכה,

נירה סביר, מושב לכיש

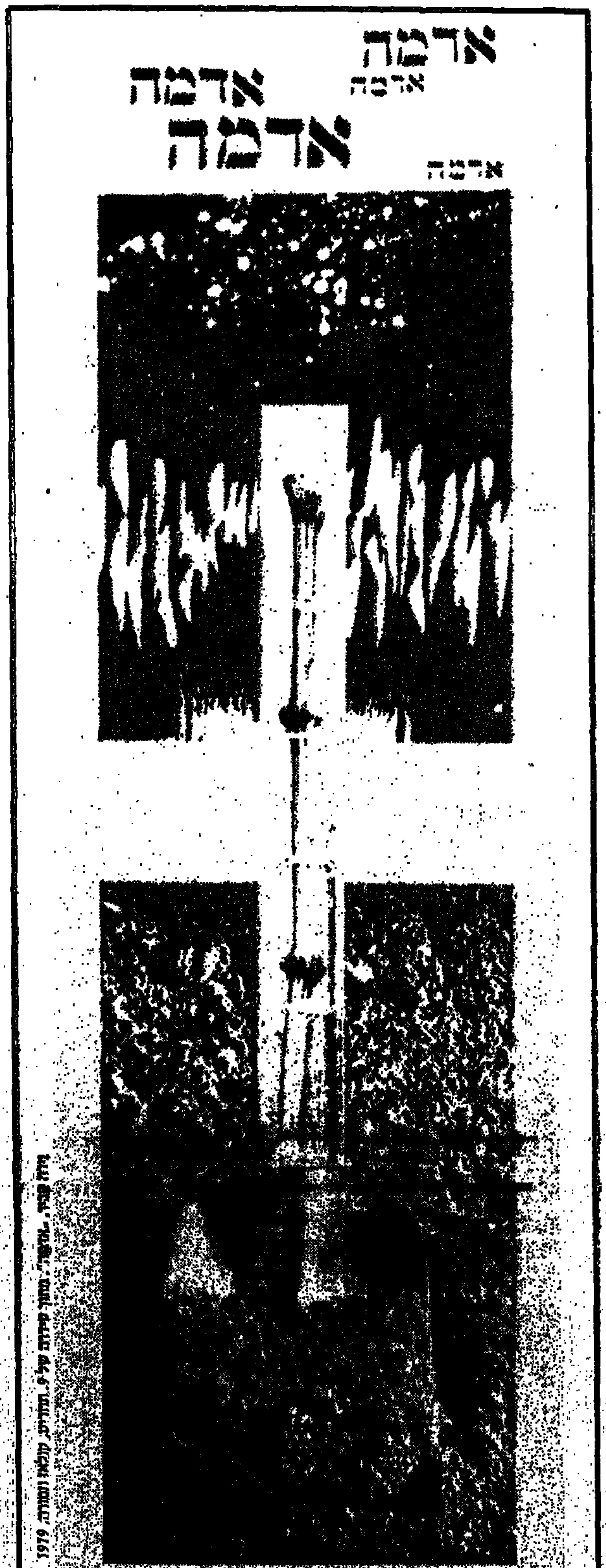

נירה סביר, „אדמה", מתוך סידרת … 1979

נירה סביר כותבת לאדם ברוך, בעקבות הראיון עם יהונתן גפן: „גם אתה, גם יונתן, גם אני ובעלי בני אותה תקופה. רק שאתם יושבים עדיין בשקט, כי את בניכם עדיין לא לקחו לצבא. את הבן שלי כבר אי אפשר לקחת. הוא התאבד"

האשכנזי צלי רשף

עו"ד צלי רשף, 35, מנהיג היום את שלום עכשיו. הוא מנסה לצאת מדימוי הג'לי של התנועה ולומר משהו קונקרטי ● רשף דוחה את ההגדרה אמרגן, ולא מתיימר להיות אידיאולוג

[illegible]

א[illegible] הפלסטינאים. ואני צריך לחשוש מצלי רשף או לבטוח בו. לחשוש שרשף תינוק פוליטי, הנגרר במיתולוגיזציה הנבערת של הפלסטינאים. או שאני יכול לבטוח ברשף, היודע שמולו, במו"מ, גם כהנא פלסטינאי, גם מאניאקים פלסטינאים?

„אתה יכול לבטוח. אני מכיר את הגיואנסים הפלסטינאיים. כן, אני רק בן 35, אבל לכמה אנשים יש ניסיון בתחומים האלה? כמה אנשים ישבו מול ראש מדינה או מול שר חוץ של מדינה וניהלו איתו משא ומתן? הניסיון הזה והיידע הזה, לא כל כך ייחודיים. מה שאני לומד בתחומים אחרים של מו"מ שאני מנהל, ועשייה פוליטית שאני מנהל, יעזרו לי בעמדה ההיפותטית שאתה מציג".

– אתה מתכונן להזדקן בהצגה הענקית הזאת של שלום עכשיו?

„תאמין לי, באופן אישי, העניין הזה נמאס לי. באמת נמאס לי מהעניין הזה"...

– אני לא מאמין לך.

„זכותך".

■■■

לדברי צלי רשף, שלום עכשיו הינה תנועה עממית ודמוקראטית. כלומר, אין לה מנהיגים. לפחות, לא במובן המסורתי. בראיון ממושך, בו ניתנה לעו"ד רשף הזדמנות מלאה והוגנת לבטא עצמו ולהדגים את אינטליגנציית הסיגנון שלו, לא נמנע מלהתייחס לעצמו כמנהיג, ולומר „אני, כמנהיג". לדעתי, לא צריך לעשות מזה עניין, אבל גם מהעממיות ומהדמוקראטיות לא צריך לעשות עניין.

רשף מתכנן הפגנת־ענק, בשיתוף עם המערך ועם ארגונים אוהדים. ההפגנות הן סימן היכר מובהק של התנועה. היא מתקיימת מהפגנה להפגנה. כימים אלה, מלאו 10 שנים ל„מכתב הקצינים". מכתב שהקפיץ את התנועה לכותרות. רשף לא מקבל את הקביעה שבמכתב היו אלמנטים מתועבים, פאשיסטיים.

רק טבעי שמכתב והפגנות הם ההיסטוריה האמיתית של התנועה. רטוריות ורטוריקה מאפיינים את שלום עכשיו. רשף, בהמשך, יטען להישגים פוליטיים ממשיים, ויחלץ מעצמו אמירה מפורשת לגבי הסדר בעיית השטחים.

התרשמות עקרונית: בעיקרו, רשף מנהיג טכני. באישיות ובטיעונים שלו, ובאופן ההרצאה שלו, יש גם אלמנטים חמים וגם אלמנטים 'דיגיטאליים'. המיומנות הטכנית של הרצאת הדברים – כוראת את 'הדיגיטאליות'. אני מניח ש'צלי רשף כולשתו' יכול להתליף בנקל את רשף המסויים, בראשות התנועה.

התרשמות זו אינה מסתייגת מרצינותו, ממסירותו ומאמונתו ברעיון הכללי של השלום, ובצורך לשמר ערכים הומאניים. ובכוונות האישית להגן עליהם, ולשלם עקב כך מחירים אישיים.

■■■

– אחרי 10 שנים, קיימת בורות לגבי המטרות המדוייקות של שלום עכשיו. יש תחושה שאתם, מבחינת המסר, סוג של [illegible] של מי זה?

– זו האמת, התנועה המשמעותית זה [illegible] שלנו. של אנשים שמוליכים את העניין. אבל יש הרבה הסבורים, תרוצים, תקרא לזה איך שאתה רוצה: וההסבר הראשון, שאתה מכיר אותו יותר טוב מכל אחד אחר, זה ההסבר של [illegible] היכולת להעביר מסר בעולם שלנו היום.

„איך אתה מגיע לאנשים? אתה מגיע באינסרט של 15 שניות טלוויזיה, שבחרו מתוך הפגנה שלך. או שבחרו אינסרט טוב, או שבחרו אינסרט לא טוב".

– שלום עכשיו היא בעצם „לוגו" והיא תנועה שהקיום העיקרי שלה הוא זה התקשורתי. כלומר, הקיום שלה תלוי־תקשורת: יש דיווח, יש שלום עכשיו, אין דיווח, אין שלום עכשיו.

„לאו דווקא. זו אגדה. אני לא מתפלא על הקביעה שלך. היא לחלוטין לא נכונה. תראה, בוא אני אגיד לך בתשובה לזה כמה דברים: הקיום התקשורתי – הקיום של כל מי שעוסק במשהו המתיימר להשפיע על דעת קהל, הוא 'תקשורתי', כמובן ידוע. הדרך להגיע לציבור היא באמצעות התקשורת. אבל התקשורת היא רק אמצעי. ולא הייתי אומר, שהיא הוכחה לקיום שלנו.

„ההוכחה לקיום שלנו היא מספר האנשים, לפי מעגלים שונים, ולא אגזים אם אגיד עשרות אלפים, אבל אני מאמין שזה מאות אלפים, שיש להם הזדהות כזו או אחרת עם המסר שאותו אנחנו מעבירים. זה הקיום שלנו".

– איך אתה מוכר היום הפגנה שלכם. אחרי עשר שנים, הנירוי סביבכם התרפט מעט, לא?

„היום, אנחנו כבר לא דבר חדש. לא אותה רעננות שלפני עשר שנים. מה קרה אז? פתאום התגלה שהיונים או השמאל, או איך שאתה לא רוצה לקרוא לזה, באמת מסוגלים לרכז איזשהו כוח ולעשות איזשהם מיפגנים.

צלי רשף. תצלום: זום 77. לפעמים, נשבר לו מכל העסק הזה

הרעננות וההפתעה לא קיימים היום".

– אולי תקצינו את המסר שלכם, תחדדו אותו?

„היום, הקצנת המסר היא נחלת קבוצות שמאל ישראליות אחרות. קל להקצין את המסר, להקצין את דרכי הפעולה, לעשות דברים פחות מקובלים".

– המסר הרך שומר על המספרים הגדולים, ומאפשר אותם?

„בדיוק. הקצנת המסר תתן לי רק כותרת בעיתון. וכותרת היא אמצעי מאוד חשוב בשבילנו, אבל לא המטרה. עכשיו, אם בשביל להגיע לכותרת, אצטרך להגיד שלפי דעתי מחר צריכים למנות את ערפאת לראש ממשלת ישראל, או שנכבול את עצמנו בשרשרות ונלבש שק ואפר – לא הרווחתי דבר ממשי, מבחינת העניין שלנו.

„השיטה הזו לא נכונה לתנועה מהסוג שלנו, שחושבת על מאבק לטווח ארוך. תנועה לה חשוב שיותר ויותר אנשים יתפסו את המסר שלה כלגיטימי, אפילו אם לא יודהו.

„המסר שלנו בסך הכל קשה למכירה בישראל. לאומנות וגאוה לאומית ואי־אפסי עוד, נמכר מצוין. נמכר הרבה יותר טוב מאשר דיבורים על פשרה, על התחשבות בצד השני".

■■■

– לגבי כל מה שקשור במכתב הקצינים, [illegible]

קצינים במילואים, רק על ידי קצינים. ובכך, בזדון וביודעין, התכנסתם לשובניסט ולפאשיסט הקטן הישראלי.

ובזה הערתם על עצמכם, על אופייכם. אמרתם בכך: רק מי שנהרג ב־48' או במיתלה, או הגיע לדרגת תת־אלוף קרבי, יכול להביע פה דיעה אם להחזיר את המיתלה או לחזור ל־48'. אתם לא נטולי כישרון להבין אלמנטים מאוד בסיסיים בחברה הישראלית. ומכתב הקצינים, בהיותו קציני בזה, משווה אתכם לדרוקמן, לדוגמה.

„קודם כל, אני מסכים שאנחנו לא נטולי כישרון. ואני אחזור למכתב הקצינים. אני חושב שיש לנו הישגים מאוד משמעותיים, לאחר עשר שנים. אם אתה תבדוק את החברה הישראלית הנוכחית בהשוואה לזו שלפני עשר שנים, תיווכח שדברים נעשו לגיטימיים, רעות נעשו לגיטימיות. השגנו הישגים יפים מאוד, לפי השקפתי".

– תדגים. תקח פרט או מהלך בתרבות או בסוציולוגיה שלנו שהתאזרח כתוצאה מהפעילות של שלום עכשיו.

„תראה, קשה לי בדיוק להתנסח בהתאם לשאלה הזאת. אין לי יומרה לומר שאותם כיוונים בחברה הישראלית, באמנות, בתיאטרון, בספרות; הם תוצאה של מה ששלום עכשיו עשתה. הכל פועל בקווים מקבילים. למשל, לא תהיה לי החוצפה לטעון ש'הזמן הצהוב' של גרוסמן זה תוצאה, שהוא הלך ועשה את הדברים כתוצאה מפעילות שלום עכשיו".

– צלי, נסתפק באותם מקרים שבהם הטענה שלך לא תהיה חוצפה.

„תקח את מדינת ישראל בתקופת ביקורי קיסינג'ר, כשברחוב הפוליטי נמצא רק גוש אמונים. הרחוב הישראלי משתולל במאבק נגד הויתורים. לגוש אמונים בעצם לא היתה שום תגובה. 14 שנים אחר כך, בזמן ביקורו

„יש בעיה עם יצחק רבין. המדיניות שלו בגדה המערבית בלתי קבילה. ובמובן הזה, הוא לא טוב מהליכוד"

שלום עכשיו? למה אתה מתנאה ב'הגדרות הרחבות' שלך?

„בתזה שלי אישית, מאז שהייתי פעיל בשלום עכשיו, היתה הגדרה רחבה של המטרה. והניסיון ללכת בקבוצה הגדולה ביותר, כל זמן שמה שעומד על הפרק הוא דבר שאתה יכול להוליך איתך את כל הציבור הזה – הוא שהינחה אותי.

„יכול להיות, דרך אגב, שכשתבוא הצעת־פשרה שתגיד מדינה פלסטינית נפרדת בגדה המערבית, בלי שום קשר לירדן – בתוך שלום עכשיו, באותו רגע, אנשים יצטרכו לקבל עמדה. אני לא שולל הצעה כזו. ואם יהיה הסדר כזה, ומבחינת המרכיבים שלו אוכל לחיות איתו, אתמוך בו.

„ואז, יכול להיות שאאבד 20 אחוז, 30 אחוז, 50 אחוז מתומכי שלום עכשיו. יכול להיות. ויכול עוד יותר להיות, שבאותה נקודה, כשנגיע אליה, אני כבר לא אאבד את האנשים. כי זו תהיה המציאות הפוליטית הריאלית, ואנשים יקבלו אותה.

„תראה, אם היית עושה מישאל, לא רק בציבור הישראלי בכלל, אלא בין חברי כנסת, מי יהיה בעד שלום עם מצרים, תמורת שדות התעופה, שרם־א־שייך, ימית, ולחזור לגבולות של '76' – כמה היית מקבל, כשהשאלה הזאת היתה תיאורטית? מעט. לעומת זאת, כשהגיעה לפעולת ההכרעה, קיבלת 82 חברי כנסת.

„האיסטרטגיה של שלום עכשיו: תלך

מלחמת לבנון, הפגנו בשבוע השלישי, ולא בשבוע השני, אתה מכיר?

„ויכוחים כאלה. הביקורת באה מארגונים פוליטיים הקרובים לנו, להשקפתנו. יש להניח, שיש גם קנאה בין ארגונים, קנאה בין אנשים. ואם אתה פעיל בתחומים האלה הרבה שנים, ולא צברת עוצמה, ובא פתאום איזשהו גוף וצובר כוח, אז יש לך עליו ביקורת. אביא לך כל טיעון פוליטי, שנטען על ידי כל גוף או אדם במדינת ישראל, ואתן לך גם את ההסברים הפסיכולוגיים, האינטרסנטיים. לא חוכמה. נאמרים דברים".

■■■

– אני חוזר: צריכה להיות לך בעיה עם העובדה שברוב ההגדרות העקרוניות שלך יש אלמנט של ג'לי.

„ההגדרה של ג'לי פשוט לא מקובלת עלי. ואני גם מוכן להוכיח את זה בכל נקודת זמן".

– צלי, יש לך בעיה גדולה: אחרי עשר שנים, אתה צריך להוכיח כל כך הרמה.

„לא. לא. כמה שנים קיימת מפלגת העבודה? יש להם הרבה יותר בעיות להוכיח. מי שנמצא בתוך החיים הציבוריים, ופותח את עצמו לדיון ציבורי, יש עליו הרבה טענות. הוא צריך לתת תשובות. עונים לו. הוא צריך להסביר דברים. לא תמיד ההסברים שלו מוצאים חן. זה שם המשחק. אני צריך להסביר הרבה מאוד דברים. ואני לא חושב שיש איזשהי חוסר פרופורציה בין הזמן בו אני

– תאמין לי, עד הרגע אני לא מבין את התשובה הבהירות שלך, או מה כל כך ברור בתשובה שלך?

„התשובה: לא תחת שליטתנו".

– תחת שליטת מי? שלטון עצמי? חוסיין? ערפאת? או שדי לך בכך שלא תחת שליטתנו? איפה הבעיה שלך, צלי, בפשטנות או בתיחכום של התשובות שלך?

„הבעיה שלי, לדעתי, לא בפשטנות של התשובות שלי, אלא בתיחכום של התשובות, אם אתה רוצה. אני מוכן להרבה מאוד הסדרים. אני אישית, צלי רשף, עוזב את שלום עכשיו. אני מוכן היום להרבה מאוד הסדרים: מסוגים שונים, וכרגע, אין לי את החוכמה להעריך מה בדיוק יהיה ההסדר, שיהיה ההסדר בסופו של דבר. אני מוכן, בתנאים מסויימים, למדינה פלסטינית בגדה המערבית. מדינה בשליטתו של אש"ף, בתנאים מסויימים, גם אם זאת לא האלטרנטיבה המועדפת שלי. אם הייתי יכול לכוון את הדברים, הייתי מעריך איזשהו מיבנה קונפדרטיבי בין ירדן לבין אש"ף.

„לי חשובים העקרונות. מיליון וחצי ערבים אלה, לא תחת שליטתי. ההסדר צריך להיות מודרג. מתוך הביצוע שלו, אני אוכל לבדוק את רצינות הכוונות של מי שאני עושה איתו את ההסדר. ההסדר צריך לצאת מהסדרי הביטחון הטובים ביותר שאני יכול לקבל. הכל צריך להעשות במשא ומתן. שאני בעד להיות קשוח מאוד במשא ומתן הזה.

„אני רוצה לחזור למדינת ישראל עם רוב יהודי ברור, ומדינת ישראל שנשלטת על סמך אותם ערכים שאני יכול לחיות איתם. אלה העקרונות. על בסיס העיקרון שאני צריך להבטיח את עצמי, פיזית ובטחונית, במסגרת ההסדר.

„צריך להתחיל במשא ומתן, להסכים לעיקרון של שטחים תמורת שלום, ומכאן

יצחק רבין. תצלום: שלום בר־טל. „בכל זאת, מעדיף אותו על דן מרידור"

עמוס עוז. תצלום: שלום בר־טל. „לאנשים יש לפעמים צורך"

של שולץ, והדברים הם הרבה יותר מכריעים גם לימין, הדברים שונים. הרחוב שונה. נכון, הימין השמיע את עצמו. אבל, התגובה הישראלית, והיכולת לקום ולהגיד, היכולת לקום ולהגיד שהחברה הישראלית חצויה – נובעת מאיתנו, וכוודאי שנובעת גם מכך שיש מפלגת העבודה, והליכוד בשלטון, והקואליציה הממשלתית חלוקה.

„אני זוכר באופן מאוד מוחשי את התיסכול של שנות ה־70, כשדרך הביטוי היחידה של הרחוב הישראלי היתה דרך הביטוי של הימין. עכשיו, אני חושב שהדבר הבולט ביותר שהשתרש בישראל, זה אולי המושג 'שלום עכשיו' כשלעצמו. כן, ברמה התקשורתית, ולא רק ברמה התקשורתית. במובן שבו אדם מזדהה או לא מזדהה ואומר: 'אני בהשקפות של שלום עכשיו'.

„ההישג הגדול ביותר של שלום עכשיו בכך שהצליחה ללכד. היא הצליחה להוות עינור לתחושה, לכיוון. שלום עכשיו לא המציאה משהו חדש. המסר קיים משנת 76, והלך והתעצם".

– מה בדיוק הצלחת ללכד? האם אתה קיים מחוץ לטווח הזמן והמקום של אירוע־הפגנה? האם העובדה שהצלחת להביא המונים להפגנה אינה מעידה על ההמוניות שלך, של הטענה שלך? למה ההמונים של הביץ הם „קהל בריוני" וההמונים שלך הם קהל אינטלקטואלי? האם יתכן שאינך מבחין באלמנט השורי של

במסגרות הגדולות ועם האידיאות הגדולות, וכשתגיע לנקודה הפוליטית הריאלית, תהייה ספציפי.

„בנקודות מסויימות אתה כן מחדד, אתה כן אומר את הדברים. כשעומד ויכוח על הפרק, אתה מביע את רעתך, ואתה מאבד אנשים. אתה צריך את החוכמה הזאת של הליכה בין האימפוטנציה הנובעת מכך שאתה תגיד דברים שאי אפשר לתרגם אותם לשום דבר מעשי, ואי אפשר לכן להראות שאין כוח, לבין הטפשות של ללכת ולהגדיר את כל עורך ההגדרות, שלא דרושות כדי לקיים את המאבק.

„על מה תקפו אותנו כל אלה ששותפים להשקפתנו? למה אתם לא אומרים שהדרך היחידה היא מדינה פלסטינית, בראשות אש"ף בגדה המערבית? למה אני לא אומר את זה? כי אני לא חושב שזאת הדרך היחידה. אני חושב שזו דרך. אני לא חושב שזו הדרך היחידה. על מה תקפו אותנו? שבהתחלת

קיים לדברים שאני צריך להסביר.

„אני חוזר לעניין הג'לי: על מה צריכה להכריע היום מדינת ישראל בעצם, ברגע הזה שבו אנחנו נמצאים, מה עומד על הפרק היום? לא רק יוזמת שולץ. אני לא אגיד לך שצריכים להחליט אם להגיד כן או לא ליוזמת שולץ, כי זה באמת יעשה לי חיים קלים מאוד, כי פה באמת אני מאחד ציבור רחב מאוד, וסביר מאוד שבשבועות הקרובים אני אלך להפגנה בסדר גודל הרבה יותר גדול מאשר עשיתי, ואני אצרף אליה את מפלגת העבודה ועוד גורמים שבאופן מסורתי לא הלכו איתי, אלא הלכו איתי רק פעם אחת, בסברה ושתילה.

„לא שולץ על הפרק. מדינת ישראל צריכה להחליט היום על שאלה פשוטה: שטחים תמורת שלום. השאלה: מיליון וחצי ערבים תחת שליטתנו, או לא. בנושא הזה, שאי אפשר להגיד שהוא נושא מהות, אנחנו נותנים את התשובה הכי ברורה".

„אני מוכן, בתנאים מסויימים, למדינה פלסטינית בגדה המערבית. מדינה בשליטתו של אש"ף, בתנאים מסויימים"

להתקדם. אי אפשר יהיה לגמור את הדיל עם חוסיין לבד, כמו שפרס חושב שהוא הולך לעשות. ערפאת יהפוך לחלק מהדיל, בצורה כזו או אחרת.

„זה לא ג'לי. אין פה טיוח מצידנו. מי שבאמת רוצה לשמור על איזשהי גמישות מחשבתית לקראת הסדר, מוכרח בעצם לדבר במונחים של עקרונות, ולא במונחים של תוכניות שלמות ומסודרות, שבכל פרט בהן מוגדר.

„אני יכול לתת לך חומר הסברה של שלום עכשיו, שהדברים האלה כתובים בו. אלה מסרים שאני לא יכול לפרסם במודעה לקראת הפגנה".

■■■

– צלי, משנה לשנה אתה מאבד רצינות. אתה נראה לפעמים כמין שלוחה אוטונומית אומנם, של המערך, מתקדמת או נסוגה מהפגנה להפגנה. אין פורמט קבוע. טכניקת עבודה פרטיזנית.

„מה שאתה אומר נכון. אבל, לא בהגדרה. אני לא חושב שזו שאלה של רצינות או חוסר רצינות. אני חושב שהחיה שנקראת 'שלום עכשיו' היא חיה מאוד ויחודית: אין עוד חיה כזאת. אין אצלנו עוד דבר כזה. בכלל אין להשוות את זה לשום דבר אחר".

– [illegible]

„כותרת ראשית" של שלום עכשיו

– התוקפנות הגדולה ביותר כלפי שלום עכשיו, מופגנת על ידי כותבים המזוהים עם השמאל, שמת לב לכך?

„נכון מאוד. את מי שמכיר קצת את השמאל הישראלי, זה מאוד לא מפתיע. היתה לי שיחה ארוכה עם נחום ברנע, לפני שבועיים. אמרתי לו שב„כותרת ראשית" – ולפי דעתי, „כותרת ראשית", היא עיתון של שלום עכשיו, מי שקורא אותו ומי שכותב אותו זה שלום עכשיו – לא נכתבה מלה טובה על שלום עכשיו. נכתבו רק התקפות.

„ההתקפות הן באמת התקפות של אוהב. כאבים של אוהב קשים מאשר אחרים. יש אלמנט נוסף: באופן מסורתי, לשמאל היתה נטיה ללכת עד הסוף, לא להיות פופולאריים. ואילו, הנוסח שלנו לא הולך עד הסוף, מבחינתם. ולכן, אנחנו מטרה טבעית".

יוסי שריד? לא

– יוסי שריד היה באיזשהי תקופה ההשראה שלך?

„לא. אני מאוד מעריך את שריד, לכל אורך הדרך. הוא שונה ממני בהרבה דברים. לא היתה לי איזשהי השראה ישראלית אחת, מדוייקת. אני לא רוצה לומר שהכל תוצר עצמי. אבל, אין דמות שהינחתה אותי. אין ספק, למדתי הרבה מיוסי שריד. למדתי גם לעשות דברים אחרת משריד. למדתי הרבה משגיאות שנעשו, ומאנשים שהיו בעמדות דומות".

בעניין האשכנזי רשף

[illegible]

7 ימים שבועון ידיעות אחרונות

האשכנזי צלי רשף

התנועה יחודית, גם יצחק רבין יחודי?

„אדם, על מה אני עניתי לך: על הניסיון שלך להכניס אותנו לפורמאט. שאתה מכיר אותו מפורמאטים אחרים. אתה בעצם שואל, למה אנחנו לא מפלגה, שעושה את ועידת היסוד שלה, ומאשרת את המצע המפורט".

– אני שואל אותך: למה אתה בעצם לא יוצא עם תוכניות ולא משחק תפקיד. אתה רק מגיב. אתה לא אקטיבי.

„זה אחד הנושאים שעולים: למה שלום עכשיו לא הופכת למפלגה? או, למה אני אישית לא מצטרף לאחת המפלגות, ולא הולך לכנסת?

„התשובה שלי: יש איזשהו תפקיד נוסף שאנחנו ממלאים בחברה הישראלית. אגב, תפקיד די קשה, די כפוי טובה. זה לא הבילוי הכי טוב, כל העניין הזה. אבל, אני מאמין שיש לו חשיבות. אנחנו מספקים לרחוב הישראלי וקטור נוסף בתוך מערכת הכוחות הפוליטיים".

■■■

– חברה מתנהלת לפי איזשהן השראות. לש"ס יש השראה משלה. לעבודה יש. ההשראה של שלום עכשיו לא ברורה לי. אולי זו ההשראה של 'החבר'ה הטובים'. יתכן שאחת החולשות של שלום עכשיו היא בכך שההשראה שלה לא מתחברת חיבור ממשי עם המציאות, עם החיים. אין עליכם אחריות, אין לכם מוסדות, אין לכם נכסים. יש לכם את החבורה.

„אני לא רואה את זה. תראה איפה היא לא מתחברת. היא אולי לא מתחברת כי היא לא הולכת לכנסת? יש בזה יתרונות. כתור מנהיג בתנועה הזאת, אני בסך הכל אדם פוליטי. קוד הפעילות שלי בוודאי דומה מאוד לקוד הפעילות של הרבה אנשים שבתוך המערכת הפוליטית הממוסדת. אז סביר להניח שלי, כמו לעוד אנשים שפועלים איתי ביחד, יש איזשהו דחף ללכת למערכת הזו. אם יש תשלומים, שאנשים מקבלים על הפעילות הזו, או אנחנו מונעים אותם מעצמנו".

– מה, אם כן, חוסך לנו את הנוכחות שלכם בכנסת?

„יש לי על זה תשובה מאוד ברורה, אם אתה רוצה. בא נהיה מאוד אופטימיים ונניח ששלום עכשיו תלך לכנסת וגם תצליח, ותכניס מספר חברי כנסת. מה תהיה המשמעות? אולי ר"צ יכניס פחות חברי כנסת, ומפ"ם יכניסו פחות חברי כנסת. אולי מהעבודה נוציא משהו. ואז, כמה פרצופים חדשים, שלא מוכרים בכנסת, יסתובבו במסדרונות.

„בגדול, על עתיד מדינת ישראל לא נשפיע בהוא זה. לעומת זה, כשאנחנו לוקחים על עצמנו תפקיד, שאני לא רוצה להתחסד, אתה מבין, אבל במידה מסויימת הוא גם כפוי טובה, אם אתה רוצה, אבל יש לו את היתרונות שלו – יש לו כוח, את הכוח שלו.

„אני אומר את הדברים, בעניין ההליכה לכנסת, לא כדי להתחסד, ולא להציג עצמנו כקדושים מעונים. אנחנו מקבלים חיזוקים אחרים, הציבור שלי מגיב לי. אין לנו מה ללכת לכנסת ולשדוד רשימות־אחיות: יוסי שריד ושולה לא מספיק טובים בשבילי? או אנשים מסויימים בתוך מפלגת העבודה?"

– האם נכון יהיה, לאור העובדה שאתה עשר שנים בתנועה, להתייחס לשנים האלה [illegible] גם במונחים של קריירה?

„במונחים של קריירה פר־סה, אני חושב שבהחלט [illegible] המלה קריירה לא מתאימה.

צריך להחליף אותה לבניית האישיות האישית והחברתית, אם אתה רוצה".

■■■

– האינטגריטי שלכם, היושר שלכם, לפעמים מתקפל קצת. איך אתם 'אוכלים' את שר הביטחון, יצחק רבין, אקטיביסט מסוג מסוים?

„בשלום עכשיו, בנקודת הזמן שבה אנחנו מדברים, יש בוודאי בעיה עם יצחק רבין. לא יודע מה יעזור לי אם אוכיח לך שהתרענו נגד רבין. מה יעזור לי אם אגיד לך שבהפגנה האחרונה שהיתה, יצחק רבין היה ללא ספק אחת המטרות, כולל בנאום שאני נשאתי בהפגנה הזאת. אמרתי שהמדיניות שלו בגדה המערבית בלתי קבילה, שההתנגדות שלנו למה שהוא עושה מוחלטת. הוא מוליך את ישראל מתוך מחשבה כוחנית. ובמובן הזה, הוא לא טוב מן הליכוד.

„רבין, ללא ספק, תופעה יחודית. ברבין יש תערובת של דברים. אני לא חושב שהוא שותף להשקפת העולם של שמיר או של אריק שרון, למרות שאני לא שוכח לו דברים, ואני אומר את זה און רקורד, כמו הידוק המצור על ביירות. ואני לא שוכח את מה שהוא עושה היום בגדה המערבית. מבחינה זו, רבין בצד השני של המיתרס.

„הבעיה של רבין היא פחות בתחום ניתוח הסתברויות האפשריים, ויותר בתחום של השקפת עולם כללית, ומה שאני הייתי מכנה הומאניות".

– רבין יתמקם במספר 2 של העבודה, בבחירות הקרובות. שלום עכשיו תתנער בשל כך ממפלגת העבודה?

„לא. אתה שב ומעלה את דרכי הפעולה שלנו. התנערות ממפלגה או ניסיון לקבוע את מועמדיה, זה סוג דבר שאנחנו כדרך כלל לא נעסוק בו. דרך אגב, בשנת 77' תפסתי את הדברים הפוך. תפסתי את רבין כיונה. בהתמודדות בין רבין ופרס, באופן אישי תמכתי ברבין.

„אתה יודע מה? במחשבה נוספת, יותר בזהירות, אולי באיזשהי נקודה שההכרעה תעמוד בתוך מפלגת העבודה, הכרעה אידיאולוגית, אולי אנחנו כן נחליט שאנחנו מתערבים".

■■■

– יש לך הסבר, מדוע צלי רשף, האיש הפרטי צלי רשף, מבלי שהוא צמוד לשלום עכשיו – לא קיים. לא קיים תקשורתית. לא קיים דימויית. אין צלי רשף, בעצם. יש, לדוגמה, יוסי שריד, במנותק מר"צ. למה?

„הסיבה מאוד פשוטה. לשריד רקורד ציבורי יותר ארוך, יותר מרשים. יוסי שריד אישיות ציבורית".

– האם יתכן שהעניין בכך שהביוגראפיה שלך בעצם חלולה? אולי משום שאתה צעיר מדי. אולי משום שאתה יותר מדי רטורי, ופחות מדי 'אינטימי'. או משום שאתה 'אשכנזי' מדי, 'עורך דין' מדי, אי משום שאתה עושה קריירה [illegible] מאוד.

„אם יהמשיך את מה שאתה אומר, הביאוגרפיות של האנשים [illegible] טעונים מאוד [illegible] הביאוגרפיה [illegible] שאתה קורא 'ביוגראפיה ניתנת להמרה'"...

– זהו הדבר, בין השאר, שמעודד לעיתים את התחושה שבשלום עכשיו [illegible] עדר בכל עדר. ובמקרה שלכם, עדר מגיע מנוחה, כי זהו מעין עדר של [illegible]...

„את זה לא הבנתי".

אני מניח שהמון מהבאים להפגנות שלך לא יכולים לבטח ניסוח מדוייק, או אפילו לחזור על ניסוח מדוייק: עם מי עושים את השלום, באיזה תנאים, עם מי יושבים, עם מי לא, מי זה הצד השני?

התרועה שלהם לשלום לא לוקחת בחשבון שבצד השני, הפלסטיני, יושבים גם מטורפים, כהניסטים ארוריים. יבך, בטכסים שלכם, באסיפות, מתקיים אלמנט עדרי די מבהיל. בעניין זה, במופגם בתחילה.

„תשמע, כל אחד והסדר המחשבתי המוגבל שלו. ההסתכלות שלך תקשורתית. יותר מדי תקשורתית. נחזור לכך. העדריות מצוייה הרבה פחות בהפגנות שלנו, מאשר בכמעט כל אירוע אחר. העדריות קיימת, טכנית לפחות, בכל המון אדם מתקהל. אחת הבעיות שאני צריך להתמודד איתה כמנהיג היא היעדר האלמנט העדרי. אני, כל פעם מחדש, מתמודד עם הקהל שלי: למה כזמן נתון צריך לבוא עם סיסמאות מסויימות. אני מתמודד עם קהל חושב באופן יוצא מן הכלל.

„נחזור לעניין התקשורתי הקודם. אתה, אדם ברוך, שואל את עצמך כרגע זה: 'אני לוקח דמות כמו צלי רשף ואיך אני מוכר את הדמות הזו בכלל. מה אני צריך להגיד עליו? הוא למד בתיכון, ושירת בצבא והיה באוניברסיטה, ואחרי זה עשה כמה הפגנות'.

„והאלמנטים האלה לא מספיק תקשורתיים, מבחינתך. ואתה מחפש אצלי אלמנטים שמרכיבים מנהיגות. אבל, אתה מחפש את האלמנטים שלדעתך שלך מרכיבים מנהיגות. ואז, אתה אומר לי, כשביל להיות מנהיג אתה זקוק ל'ביאוגרפיה טעונה'".

– צלי, אני רק מציע את האפשרות, שעוד אחזור אליה, שאין לך את האלמנטים הקלאסיים של מנהיג. ושאין אותם היום לאיש בשלום עכשיו.

„בסדר, לא חשוב. ביאוגרפיה טעונה, אני כופר בזה. אין צורך בביאוגרפיה כזו. אתה יודע מה, ניקח את דדי צוקר. יש להניח, שלפי ההגדרה שלך אין לו, נכון? מאוד יכול להיות שבעוד עשר שנים דדי צוקר יהיה. הוא יתן את רישומו. הוא ישאיר את רישומו כאיש ציבור.

„לא חושב שיהיה נכון להגיד את זה, את 'החלולה', על מישהו מאיתנו, כולל לא על עצמי: אני מסתכל על עצמי בגילי ועל הדברים שעשיתי. לא היית מבזבז עלי זמן, אם היה מדובר במשהו חלול. אתה לא מבזבז את זמנך על הדברים האלה. אני טוען שאם שיחקתי תפקיד כזה או אחר בשלום עכשיו, בעייך השנים שלה, זה מה שמילא היום, את הביאוגרפיה שלי".

■■■

– צלי, האם המישגה העיקרי שלך אינו [illegible]

„'אבירנגי'? 'אבירנגי' היא מלה נבוכה לגבי מה שאני עשיתי. מצד שני, להגיד שאני האידיאולוג של התנועה, זה הרבה יותר מדי גבוה. משהו עשינו ועשיתי. יצרנו דרכי פעולה והשפעה. והיתה לנו, לדעתי, ההבנה היכולת והקריאה הנכונה של המפה. היו לנו תחושות טובות מאוד. ואם אתה רוצה לקחת את מכתב־הקצינים, אני מוכן לקחת אותו כדוגמא"...

– באמור, במכתב־הקצינים, מנקודה מסויימת, יש אלמנט מתועב. והוא מתועב כי הוא אנטי ליבראלי. אתה צריך להיות תת אלוף כדי להיות זכאי להשמיע טענה. ואילו, המשורר הנכה, וסמל הסער, והאיש שהשתחרר מטעמי בריאות, הם כמעט פסולי טיעון, על פי עקרון החתימה על המכתב.

„לא קיבלתי, לא קניתי, ואני אענה על זה. דרך אגב, אני באופן אישי"...

– המכתב בנוי על מנגנון תגובה נגד הטענות הנמוכות הפאשיסטיות: מה תרמתם, מי אתם, בוגדים. אז הנה, אנחנו קצינים. דבר אחד היה חסר לנו, וזהו חתימות של אנשים שנהרגו ב־48' וב־73'.

„אני בשום אופן לא מצטער על עקרון־המכתב. זה היה מהלך נבון. מה אתה רוצה? אנחנו מדברים תמיד כיפי נפש. אבל, להביא את יפות־הנפש לידי קיצוניות, שכוללת את הידיים שלך ואת הרגליים שלך, ואתה רק צריך לשכב על הארץ ולצעוק. לא בדיוק כך אני מבין את התפקיד שלי.

„היסטוריה, בכמה משפטים. במאי 77, ניצח הליכוד, היה מהפך. זה היה שוק, שוק נוראי. לא האמנו שדבר כזה יכול לקרות. והוקמה, מיד אחרי זה, על ידי כמה חברים צעירים, תנועה שנקראת 'ציונות אחרת'. והתנועה הזאת ניסתה בכל מיני אמצעים להגיע. אנשים צעירים, לא כל כך מנוסים. אפילו קיבלו טיפה בתקשורת, בכמה מקומות.

„סאדאת הגיע לארץ. התנועה הזאת כבר היתה קיימת חצי שנה. התחילו התגובות של בגין. היתה ירידה עצומה בדרך שנוהל המשא ומתן, והיתה הרגשת החמצה. הרגשה שקורה פה אסון.

„ואנחנו לא ידענו איך להתמודד איתו, עם האסון הקרב. ואמרנו לעצמנו, באופן החושב ביותר, ואם אתה רוצה אז באופן הציני ביותר – שאם החברה הישראלית מוכנה לשמוע רק אנשים שיש להם עיטורים כאלה או אחרים, אז אנחנו ניתן להם מכתב־קצינים. אבל, על אותו מכתב יכולנו לחתום כסטודנטים. באיזה עמוד ידיעות אחרונות היה נותן באותו יום מכתב של סטודנטים לראש הממשלה? לעומת זה, הלכנו על קצינים, כלומר שיחקנו את המשחק במגרש שבו המשחק מתנהל. עכשיו, אתה יכול להגיד שאתה לא אוהב את הטכניקה הזאת. ואני לא יכול להגיד לך שאני מאוהב בה".

■■■

– אין לכם מעמד ממשי בחיים האינטלקטואליים של ישראל. אין לכם הנהגה אינטלקטואלית. אתם תנועה בלי פואטיקה אמיתית. עצם הרצון הנלהב לשלום לא מרכיב אינטלקט ולא פואטיקה.

„הבעיה האחרונה שיש למחנה שלנו היא היעדר אינטלקטואלים, היעדר פואטיקה. מבלי להתיימר להיות אלה שמייצגים את הפעילות האינטלקטואלית, יש כל המון שילוב של פעולות. אין לנו יומרה להוות [illegible] יוצר לפעולות תרבותיות אינטלקטואליות, אלא לחיות איתה בנחת.

הסמל ששמו אמיל גרינצווייג

– איך אתה מסביר את הכישלון החרוץ בהרצת האימג' והעניין של אמיל גרינצווייג ז"ל? פיספסתם את אמיל גרינצווייג כדימוי פוליטי, כסמל.

„יש הנחה, בתוך הדברים שלך, שהתכוונו לעשות משהו. לא התכוונו. אולי זהו עודף של ייפות־נפש, אם אתה רוצה, שלא איפשרה לנו לעשות את זה. אולי יכולנו להפוך אותו לאיזשהו סמל. לא בטוח. אני לא בטוח שיש תרגום כל כך ברור: גרינצווייג ז"ל וסמל תקשורתי.

„והיה עוד משהו: מדובר באדם, מדובר במשפחה, מדובר בחבר. ויש בזה משהו, אני לא יודע, פאשיסטי. קידוש הדברים האלה, לא בדיוק נובע, באופן ישיר, מהחינוך שלנו".

אנשים שלנו עמדו בזה

– אתה במילואים, בפעולת שיטור באיזשהו כפר, ואתה סופג אבן. העמדה הפוליטית היא שתקבע את ההתנהגות שלך? חווית מצבים כאלה?

„לא חוויתי את זה. כך, שמדובר עלי באופן אישי, אולי התשובה יותר קלה. הרבה מהחברים שלי עמדו בכל המצבים האלה, הן בלבנון והן בגדה. ההשפעה של הימצאות אנשים שלנו, במקומות האלה, היתה מאוד משמעותית.

„אדם בא לשם, לשטחים, עם כל המטען שלו. הבחור מקיבוץ גשר, שנראה עושה את מה שהוא עשה, לא היה לו מטען. ואנשים שלנו עמדו במצבים האלה. אנחנו לא עוסקים בתיאוריות".

ואמנון. „תראה, אני חושב שלא"

„הפעילות בשלום עכשיו לא השפיעה על הנפח העסקי שלי בעורך דין. לא הכנסנו ולא הוצאנו גרוש מהגדה המערבית"

„רצינו בהפגנה האחרונה, לעשות את הדברים אחרת. במקום שיהיו עוד פעם אותם חמישה נואמים, שעייפו מלשמוע אותם, רצינו שיבוא עמוס עוז, ויתן מישנה מסודרת במשך 45 דקות, ושזה כל מה שיהיה בהפגנה. עמוס עוז אחד מהאנשים שאת האמירה הזאת יכול לעשות יותר טוב מכל אדם בתוך המחנה שלנו.

„ועמוס עוז סירב בכל תוקף, למרות ההפצרות החוזרות והנשנות שלנו. באמת, אני לא זוכר שהפצרנו במישהו לעשות משהו כמו שהפצרנו בעמוס עוז. הטיעון שלו היה הפוך מזה שלך: הפרצוף שלנו פרצוף אינטלקטואלי אשכנזי של סופר שיודע לדבר יפה. ועוז הציע ללכת לציבורים האחרים, ולהביא אותם לדבר בהפגנה הזאת. ולכן עמיר פרץ דיבר בהפגנה הזאת.

„אני חושב שזאת היתה טעות חמורה. לא הסכמתי עם עמוס עוז. בא קהל שכן צמא, מפעם לפעם, לאמירה יותר עמוקה".

■■■

– מבחינתכם, עמיר פרץ 'משחק' גם על עדות המזרח, לא?

„בשלום עכשיו תומכים מעט מדי עדות מזרח, ומעט מאוד מעמד עובד במובן האמיתי. בסך הכל, יש ניכור בין שלום עכשיו לבין קבוצות רחבות בתוך עדות המזרח. קשה לי לתת לכך הסבר אחר ממצה. השאלה הזאת לא קשורה רק לשלום עכשיו. היא בעיה של מפלגת העבודה. היא בעיה של יוניות בכלל. למה עדות המזרח יותר ניצים.

„ברגע שהתנועה נבנית מציבור מסויים, ציבור אחר מרגיש ניכור מהתנועה. אנחנו באמת עשינו מאמצים הכי טובים שאנחנו יודעים. דוגמה: בירושלים עשינו כל מאמץ כדי לשתף פעולה עם פעילי שכונות, ועם אותם גורמים בתוך השכונות שהם מוכנים לשמוע את המסר שלנו. יש מקומות שבהם הליכוד שולט וקשה לך מאוד לחדור לתוכם. אבל, יש קבוצות של פעילי שכונות בירושלים ששיתפנו איתם פעולה, וכמה מהם היום בתוך שלום עכשיו. אפילו, ברגעים הבאמת מחליטים בשלום עכשיו. אבל, בסך הכל, האנשים האלה הגיעו אלינו בלי 'חיילים'".

■■■

– פה ושם, אנשים שלכם, או כאלה שנילוו אליכם, עשו באמצעותכם קריירה פוליטית? האם יש אצלכם נטיה לברוק או לדאוג משותפים כאלה ואחרים? 'עמיר פרץ', כלומר לא פרץ המסויים, עלול להתברר כגימיק, לא?

„תגיד, אתה רוצה להגיד שהוא בוחר ביוניות כי הוא חושב שזאת היא הדרך למכור את עצמו?"

– צלי, אני לא רוצה להגיד כלום. אני רק שואל שאלות. והשאלות לא צריכות לייצג אותי במאה אחוז. בא נקווה שהתשובות שלך ייצגו אותך במאה אחוז, ובעניין פרץ, ההסתגנות שלך הן גם שווא, הצגה. וכיוון שעמיר פרץ נולד כפיתרון, ברגע שעוז לא הופיע, מותר להזכיר אפילו את המלה גימיק.

„אם אתה רוצה, אני יכול לכל אחד מהדוברים האחרים לתת את הכותרת הזאת, ולא לאמיר פרץ. הציבור שלנו מבין שזה סם חיים בשבילנו. כולנו יודעים שבסופו של דבר המערכה היא לא רק לכבוש את האוניברסיטה. השיתוף איתו חשוב לנו. לא גימיק בכלל. הוא עיירות הפיתוח. בשבילנו הוא אלמנט קרדינלי".

■■■

– ההקשר האישי שלך הוא יוזמה חופשית, הוא אשכנזי, הוא עריכת דין, משפחת עורכי דין. ההקשר בורגני בערכים שלו. אתה מקבל את ההגדרה הזו?

„לא, לא באופן מלא. מבחינת העיסוק שלי, התיאור מדוייק. מבחינת גידולי, הוא לגמרי לא מדוייק. אם הנחה שההקשר הוא האדם. ואם ההנחה היא שהילדות שלך עושה את מה שאתה – אז צריך לציין שגדלתי בסך הכל במשפחה שברוב השנים אבא שלי היה שכיר, לא היינו בעלי יכולת בכל תקופת הילדות שלי.

„ההורים שלי, רק בשביל הרקורד, היו בשנות ה־50 קומוניסטים עברים. היתה מפלגה כזאת. ושם הם נפגשו. וזה ההקשר. ואם מדברים על קינדר־שטוב, זהו הקינדר־שטוב. לא הייתי אף פעם קומוניסט".

– היום, בעורך דין מסחרי, קל לך להגן על רעיון היוזמה החופשית.

„לא, לא קל לי להגן על היוזמה החופשית. בדרך כלל, אאבק, בתחום החברתי־כלכלי, על עיקרים המנוגדים לטובתי האישית".

– בעניין מס על הבורסה, איפה אתה עומד?

„זה נושא מאוד מורכב. התשובה עליו לא במונחים חברתיים. ולא בטוח שזה מס על העשירים ולא על העניים. אני בעד מיסוי מאוד פרוגרסיבי. אני בעד לקחת הרבה ממי שמרוויח הרבה".

– איזה קפיטליסט אתה?

„לא קפיטליסט. אני תומך במדינת רווחה מהסוג שמדינות אירופיות מסויימות אימצו לעצמן. אם אתה רוצה לעסוק בדברים ספציפיים כמו מאבקים של עובדים, הזכות של עובדים. אני תומך בזכות להתאגד, להיות מאורגנים, לשבות. אם הייתי במדינה אירופאית מסוג שוודיה, הייתי נוטה למפלגות הסוציאליסטיות, בלי שום ספק.

„אם יש לי קליינט שהוא חברה, והקליינט מתנהג בתחומים של דיני עבודה בדרכים שלא נראות לי, אני אומר לו את זה, ואני לא אייצג אותו בדברים האלה".

– ואם הקליינט תושב אריאל?

„אין לי שום קליינט כזה. בעסקים, שאנחנו בתור משרד מעורבים, היו לנו הצעות ספציפיות להשתתף בכל מיני פרוייקטים, בשם לקוחות, בגדה המערבית. לא הכנסנו גרוש לגדה המערבית, לא נייצג מישהו שבונה שם".

■■■

– החברה הישראלית הציעה ומציעה לך הצעות סימפטיות. לא לכולם היא מציעה הצעות סימפטיות.

„מה אתה רוצה להגיד בזה? אתה רוצה להגיד שלא רע לי. זה מה שאתה רוצה להגיד?"

– בטוח שלא רע לך. אני רוצה להגיד יותר מזה: לא רע לך כי יש מנגנון סמוי בחברה שמיטיב עם הטיפוס האשכנזי הנכון שלך. וצלי רשף משגשג.

„התחלתי מנקודת־התחלה סימפטית, אין ספק. החברה הישראלית לא חסומה בפני מי שלא קיבל את 'הפתיחה הסימפטית'. והיא לא מבטיחה לך, אם אין לך תושיה ואין לך יכולת, שתהיה יורש עצר.

„מבחינתי, המקום הזה והחברה הזאת, עם כל הביקורת, וכפרט בתחומים שאני פעיל בשלום עכשיו, זה באמת היה המקום הכי נפלא"...

– זה לא נפלא להיות פעיל בשלום עכשיו?

„לא. לא נפלא להתמודד עם השאלות שאנחנו מתמודדים. בכל קנה מידה של אושרו האישי של האדם, אני לא יכול להתלונן. ההשלכה של החברה על המצב שלך, אישית, משפיעה על האושר האישי שלך".

– פעילים בולטים אחרים של שלום עכשיו גלו או נפלטו מישראל. שקלת הגירה?

„אני לא רואה שום נקודה בה אחליף את המאבק בבריחה, אם אתה רוצה. לפני שאתה מדבר בכלל על הגירה, אתה צריך באמת לדבר על נושאים אחרים. כמו: איפה אתה, כתנועה פוליטית, תשבור יותר כלים?

„אני לא מדבר על הגירה. זה לא פיתרון. לא שברנו הרבה כלים. אנחנו עדיין משחקים בתוך מערכת. אני עדיין מאמין שהיכולת שלי נמצאת בתוך המערכת הפוליטית הישראלית הקיימת, בלי שבירת כלים וכללים".

– יש לך חולשה אחת בולטת: מעולם ועד היום לא נדרשת לקבל החלטה, שיש לה ביטוי קונקרטי. אתה לא נדרשת לפנות את ימית. אתה רק טענת טענות ריטוריות בדבר השלום...

„אבל, זה לא נכון. ואתן לך מיד את הדוגמאות. אנשים שלנו נקראו לשרת בלבנון. אנשים שלנו נקראים היום לשרת בשטחים. זאת שאלה קונקרטית מאוד. אנשים עומדים בפניה. היא לא פחות קונקרטית מהדרישה לפנות את ימית".

– אתה צוחק? ההפרש עצום.

„אני לא מסכים. יש פה רמה של החלטה. לא הייתי קורא לזה החלטה קמעונאית".

– גם בשלום עכשיו, למרות החזות האינטליגנטית למחצה, התנהלו מאבקים בינאישיים כוחניים, כמו בכל ארגון. הסיפורים על כך מציגים אתכם כמאפיינים מובהקים.

„אני מאשר ששלום עכשיו מורכב מבני אדם, עם כל היתרונות והחסרונות של החיה המיוחדת הזאת, כן".

– איזו תושיה היית צריך לגלות כדי להישמר להישאר במרכז?

„אתה צריך שני דברים: יכולת ואיזשהם כישורים, ואתה צריך יכולת מגע עם אנשים ותימרון עם אנשים. שאנשים יהיו מוכנים לקבל אותך, מעבר לכישורים שלך. המיבנה בשלום עכשיו לא היירארכי, בשום אופן.

„קרו דברים. הפסדנו אנשים. הבעיה שלנו: לשמור את האנשים הטובים. אנשים עזבו, ולא בגלל כוחניות פנימית. לא השכלנו לשתף אנשים ברמה שאנשים רציניים דורשים להיות משותפים בה.

„על אנשים מסויימים, חבל שהם לא בתוך העניין. ודאי אנשים בולטים כמו אורי פרץ ויולי תמיר ויובל מריאז, אנשים שהיו בהנהגה. הם לקחו את ההחלטה: לא להוריק במערכת הזאת".

■■■

– כשאני רואה אותך פיזית, עכשיו במשרד, אתה דומה לדן מרידור, דימיון כללי.

„מאוד. החיצוניות שלנו מאוד דומה. אפילו למדנו באותו בית ספר, אם אתה רוצה. וגדלנו באותה שכונה.

הוא מבוגר ממני בכמה שנים. הרקע מאוד דומה.

„דן מרידור, לא האיש המסויים אלא הטיפוס הכללי, אני לא רוצה להיות מואשם בהוצאת דיבה – כשהוא נותן לעצמו את דין וחשבון על איך תיפתר הבעיה, הפיתרון של הטרנספר הוא הפיתרון שהוא נותן לעצמו.

„הוא, 'הטיפוס של דן מרידור', באילו אומר לעצמו: אני לא יכול לעשות טרנספר כפוי, היום מחר, אבל תהיה מלחמה ואז הוא לא יגיד את זה בקול רם.

„גם אם מרידור קורא את עוז ושר שירי מולדת כמוני, אנחנו שונים. אנחנו קונסטיטוציות נפשיות שונות. דן ואני, והרקע בינינו, ממחישים את העניין הישראלי. הדוגמה שלנו נותנת לך את זה באמת בתנאי מעבדה".

– האם היית מגיע לאמירה הכמעט קיצונית שאתה ודן מרידור סוג אנשים אחר, שונה זה מזה?

„לא. תשמע, זו אמירה מאוד קשה. ואני לא הייתי אומר את זה בדיוק במלים האלה. יש טוב ורע. מה ש'דן מרידור' עושה הוא רע, במובן האנושי".

– ואתה עדיין יותר קרוב לרבין מאשר לדן מרידור.

„אני חושב שכן. זו שאלה של הערכה של מה יש. יש לי הרבה הסתייגות ממה שרבין עושה, אבל אני חושב שהוא, בסופו של דבר, לא שותף לתיאוריה היסטורית של אנשי תנועת ההיסטוריות. יש הבדל".

■■■

– הפעילות בשלום עכשיו, צימצמה או הרחיבה את הנפח העסקי שלך כעורך דין?

„לא השפיעה. מפני שאני עוסק בדברים שמאוד מנותקים, בנוסח"...

– אהוד אולמרט?

„זה לא. אני רחוק ביותר מהנוסח של אולמרט. אגב, אם הייתי נבחר לכנסת, הייתי מפסיק כל פרקטיקה שקשורה באיזשהי צורה עם מגע עם מקורי־מימשל. אני לא עוסק בקייסים פוליטיים. יש לי מעט מאוד תיקים מהנוסח של עו"ד אמנון זכרוני".

– היתה לך בעיה להגן על ואנונו, אם היה מוצע לך?

„כן, היתה. אבל, מה אנחנו מדברים כבר על עקרונות מקצועיים. השאלה אם הייתי בוחר להגן עליו או לא. לא יודע. קשה לי להגיד לך. קשה לי להגיד".

– היית שוקל אם זה טוב או רע לשלום עכשיו מזיק לדימוי הטוב שלה?

„הגנה שלי על ואנונו, כעורך דין, היתה יכולה לפגוע בשלום עכשיו. זה לא צריך להיות כך, בחברה נורמאלית. אבל, בתוך המיגרש הזה אנחנו משחקים. כן, הגנתי על ואנונו היתה עלולה להשפיע, קרוב לוודאי שלא הייתי לוקח את התיק הזה". ■

„אני לא חושב שמכתב־הקצינים מתועב. היינו חייבים לשחק במגרש הזה. זה מה שהעם הבין אז"

יוסי שריד. תצלום: זום 77. „לשדוד רשימות־אחיות?"

עמיר פרץ. תצלום: סטודיו 23. „45 דקות של עמוס עוז"

אתה 'אשכנזי' מדי, 'עורך דין' מדי. יש לך אמביציה של מנהיג פוליטי, ואילו הביוגראפיה שלך חלולה מדי, לא?

עבור לסביבה הטבעית שלך.

"צמרת אלונים" - מקום יפה - אנשים יפים

מעכשיו גם אתה יכול לגור במקום הכי יפה בכרמל - "צמרת אלונים", בין הטכניון ודניה.
ב"צמרת אלונים", שכונת הקוטג'ים המפוארת של יובל גד, תמצא את כל התנאים לחיים יפים יותר: נוף פסטורלי, אוויר הרים צלול, הרבה שקט וחברת אנשים כלבבך - אקדמאיים, תרבותיים ונעימי הליכות.

"צמרת אלונים" - שכונה יפה

ב"צמרת אלונים" הושם דגש מיוחד על פיתוח סביבתי מלא ויוקרתי. בתוכנית: כבישים פנימיים, מגרשי חניה צמודים לכל בית, מרכז מסחרי, שטחי ירק, קוי טלפון וחשמל תת־קרקעיים ואנטנות מרכזיות לשמירה על חזות יפה של השכונה.

"צמרת אלונים" - בית יפה

יובל גד בונה לך את בית חלומותיך - קוטג' יפהפה של 4 חדרים, עם אופציה לחדר נוסף.
לבחירתך שני סוגי קוטג'ים:
קוטג' בשטח של כ־114 מ"ר
קוטג' צמוד־מרפסת בשטח של כ־126 מ"ר.
בקומת הכניסה - הול כניסה, חדר מגורים, מטבח, מרפסת שרותים, פינת אוכל ושרותים.
בקומה העליונה - חדר שינה הורים + חדר שרותים צמוד, 2 חדרי שינה, פינת משפחה וחדר אמבטיה.

למכירה גם דירות 3 ו־4 חדרים

ל־5 הרוכשים הראשונים - הסקה דירתית חינם!

משרד מכירות באתר
פתוח בשבתות 10.30-16.00.

יובל גד בע"מ

זה קנֵי בשבילך

יובל גד, משרד מכירות ראשי,
אזור תעשיה אשקלון, טל' 051-216467/7.
וחיפה: אנגלו סכסון, שד' טרומפלדור 56, מרכז זיו, נווה שאנן,
טל' 211554, 04-227762.

צמרת אלונים

חיפה - בין דניה לטכניון

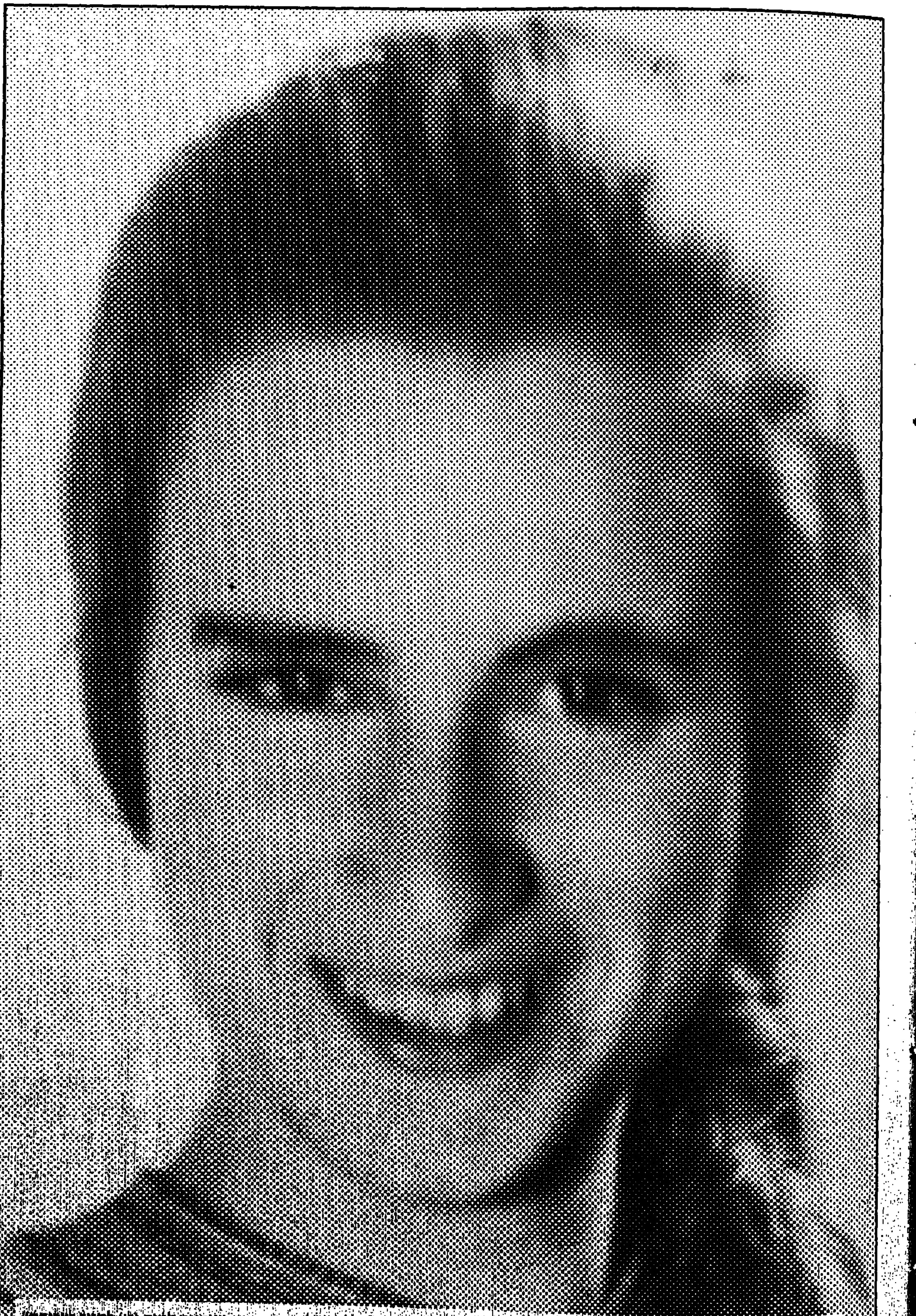

אילנה ביאליק ז"ל. תצלום מתוך ארכיון פרטי. ביום ראשון שעבר, היתה צריכה אילנה לחזור לעבודה. „אני מעדיפה למות ולא לחזור לעבודה"

לפחות יממה שכבה שם, עטופה במעיל, ולידה שקית כדורים ריקה ובקבוק אלכוהול. באותו זמן הכריזו ברדיו על אילנה כנעדרת, והמשטרה ביקשה את עזרת הציבור

אילנה ביאליק לא עובדת כאן יותר

למה אילנה ביאליק, 47, התאבדה? לחברים בקול־ישראל יש הסברים ● אמנון אחי־נעמי: „השאלה היא, מה קורה עם המתאבד הבא. אני מכיר את אנשי קול ישראל. יש שם יותר מאדם אחד, שיכול לקרות לו מה שקרה לאילנה"

[illegible]

יום רביעי בערב, גן סאקר, ירושלים. ילדים מ'הצופים' משחקים מחבואים בגן. צחוקים, צהלות קרב, 'ניצחנו'. אחד הילדים מתחבא בין השיחים. מתכופף, מתיישב. יותר מאוחר יתברר שישב על גופתה של אילנה ביאליק, 47, עורכת תוכניות בכירה ברדיו.

לפחות יממה שכבה שם, עטופה במעיל, ולידה שקית כדורים ריקה ובקבוק אלכוהול. באותו זמן הכריזו ברדיו, בטון הרגיל להודעות מסוג זה, על אילנה כנעדרת, והמשטרה ביקשה את עזרת הציבור.

מתה לבד, בחוץ, בשקט. בתוך שיח בגן, שהיה פעם מקום מפגש לילי של אנשים בודדים. בלי ארנק, בלי תעודת זהות. המשטרה העריכה את גילה, כבת 23. אילנה היתה אוהבת את זה, אומרים החברים.

הנהלת הרדיו נתבקשה על ידי המשפחה לא להגיע ללוויה. 17 שנים עבדה ברדיו. אף לא זר אחד הונח על קברה. לא היו הספדים, לא מודעת אבל. על דלת חדרה, בבנין הרדיו, תלוי דף לבן, עליו בכתב־יד בטוש ירוק כתוב, אילנה ביאליק איננה.

גם קבורתה היתה חפוזה, כמעט חשאית. ההודעה על מועד הלוויה נמסרה רק שעתיים לפני קיומה. היו שלא ידעו, לא הספיקו, איחרו. רק קומץ קטן ידע ובא. החברים נתבקשו על ידי המשפחה לא להגיע לביקורי ניחומים. המשפחה גם ניתקה את הטלפון.

המשפחה היא, אחותה הגדולה ממנה, שהיתה לה במשך השנים לאם ואחות, גיסה ובנם. אביה נפטר בילדותה. אמה, לפני מספר שנים.

„אם אילנה היתה באחרונה כמו שהיכרתי אותה", אומרת רזמה אבישי, גרפולוגית, חברה, „היה נחוץ לה מעט מאוד, כדי שזה לא יקרה".

■■■

היתה בה רגישות יתרה, מספרים חברים. מסוג הרגישויות שהופכות אדם ליוצר גדול או לשבר כלי. כשהיתה צריכה להכין מישרד־ית עורה בנושא מסויים, הפך הנושא לכל חייה'. השקיעה ימים, לילות, שבתות, חגים, מהבחינה הזאת, הרדיו מתאים לאנשים בודדים ואנשים בודדים מתאימים לרדיו. היתה כשרונית מאוד. שחתה בכל חומר, דרשה מעצמה המון. היתה נלחצת, לוקחת הכל ללב, עושה מזבוב פיל. ובסוף התחקיר, הגישה תוכניות מושלמות. והמחיר, המתחים הגבוהים בהם חייתה, שלא פעם גלשו לדיכאון.

קראה המון, התמצאה בנושאים רבים, האינטליגנטיות גבוהה. קולה היה „מוויטה דינמי", והיתה לה את היכולת לערוך ולהגיש תוכניות בשידור חי. במובן הזה, היתה נכס לרדיו.

ידעה גם לצחוק על עצמה, על הביקורת העצמית החמורה בה שפטה עצמה, על חולשותיה. על כך שאותו פרופסור שסרב להתראיין, היה אחראי לחורבן הזמני של עולמה. „תראי כמה אני מתרגשת", אמרה פעם לחברה, „אחרי שהתוכנית תשודר, הרי אף אחד לא יזכור. אדם עובר עובר, זהו כל עולמו במשך חודש, השקעה עצומה, ואחר כך – כלום".

ומצבי הרוח האלה, מעידים החברים, היו גם חלק מאותו חן, ההולך עם אותו חוש הומור יהודי, שהיה לה, מהסוג הצוחק על עצמו.

גם בחירתה בתיאטרון ה'שונד' כנושא הדוקטוראט: תיאטרון יידי שהיה פופולארי באמריקה של שנות ה־20, ועיקרו – תמצית המחזות הקלאסיים המפורסמים כמו המלך ליר או האמלט ואחרים, בתוספת סיומת קורעת לב, והכל ביידיש. כך אופליה היתה הופכת לרייזלה, והאמלט היה פון בסר. עוד פן של אותו הומור. זוכרים אותה מרקלמת בפאתוס את האמלט ביידיש, זרועותיה מונפות כדרמטיות כלפי שמיים, והחברים 'נשכבים' מצחוק. אופיה היסודי רשם אותה ללימודי הגרמנית. לרעתה, הגרמנית והיידיש היו שפות נחוצות להבנת החומר.

הבחירה בענף כלשהו של תיאטרון בעבודת דוקטורט, לא היתה מקרית. באחד השלבים אף נסעה ללמוד משחק באנגליה. והיתה מאלה שיסעו לקצה לונדון לראות 'תיאטרון אחר'. חלומה הגדול, עוד מילדות, כך סיפרה לכולם, היה להיות שחקנית.

והיא גם התלבשה כך. כמו דמות מאותן מחזות; במין גנדרנות פולנית, שלא שייכת לשום צו אופנה. שערותיה היו קלועות בצמות אסופות. לבשה שמלות קטיפה, וחצאיות פרחוניות מחנויות 'יד שניה', תמיד עם כובעים. והכל בצבעים לא בולטים, שחור, חום, כחול כהה, סגול. לא חשוף, לא צמוד, לא מאופרת, לא על עקבים. במין צניעות שהיה אפשר לחשוב שבאה מבית דתי. היא לא.

■■■

את בית ילדותה, בשכונת 'מקור־ברוך', זוכרים כבית שקט משכיל ותרבותי. אביה עבד מחוץ לבית והיה מגיע רק לסופי שבוע; וכשהשכנות היו יוצאות לשמש, מקלפות תפוזים, סורגות ומרכלות, היתה אמה קוראת ספר, ושומעת מוסיקה קלאסית. אשה חכמה עצמאית וקשת־יום היתה אמה. אחותה, שולה, מבוגרת ממנה ב־12 שנים, היתה לה כאומנת. שתי הבנות, רוב הזמן, היו עסוקות בלימודים.

את אילנה זוכרים בשכונה כילדה יפה וחכמה מהממוצע, מהסוג שנבחר לוועדת תרבות. ושקטה מאוד. הפעמים היחידות שהתבלטה, היו כשהופיעה בקריינית במסכתות בית הספר, וכשיצאה להגנת חתולים, ששאר הילדים בשכונה איימו לרוצץ את ראשם. שנים אחר כך, תגדל חתול ששמו יאנוש, וסיפורי יאנוש יבדרו את חבריה לעבודה. יאנוש היה חתול כלבי: ליווה אותה לתחנת האוטובוס בבוקר, קיבל את פניה כשחזרה. רק אחרי שנים גילתה שהוא בעצם היא, אבל אז כבר נשאר לו השם והזהות הגברית. היתה דואגת לו כמו לילד.

היא לא התחתנה, ולא היו לה ילדים. ועל השעות המעטות שבילתה מחוץ לרדיו, לא דיברה מעולם. גם לא על אהבות ופרידות. מישהי זכרה, שפעם מזמן היה לה חבר, איש טלוויזיה, והיום הוא בחו"ל. מה היה איתו, מעולם לא סיפרה.

על גיסה שדאג לתקן ולסדר לה מיני סידורים, נהגה לומר בצחוק, „מסכן גיסי, הוא יודע שכשהוא התחתן עם אחותי, הוא התחתן גם איתי".

חברה זוכרת את אילנה מגיעה לבקר בדיוק כשהראשונה רחצה את תינוקה. הטלפון צלצל. תחזיקי אותו רגע, ביקשה ובאה לשים את התינוק בידיה. ואילנה, ספק בצחוק, ספק בהיסטריה: „לא לא, רק לא זה, הוא יפול לי מהידיים. הכל אעשה בשבילך, ורק לא זה".

ביאנוש היטיבה לטפל. לפני שנסעה לאותה שנת חופש באמריקה, מצא, כנראה, בית אחר. וכשחזרה מארצות הברית, לפני כחמישה חודשים, כבר לא היה. „הוא בגד בי", היא תגיד אחר כך לחברה. את בגדת בו ראשונה, תענה לה.

„היתה חברה טובה. היה בה יושר פנימי חזק. מלה שלה היתה מלה. היתה בן אדם בלי טיפת 'פרילשטיק'", מככה חברה. „היה בה משהו נורא שברירי, הרגשת שזה בן אדם שצריך להחזיק אותו בעדינות, לתת לו חיזוקים", אומרת שניה. „הכל היה איכפת לה, הכל לקחה אישי", אומרת שלישית. „היא סיפרה לי שביקרה בתערוכה של ואן־גוך, והדבר עשה עליה רושם עצום. ואז, אמרה, אתה יוצא, ובפתח מוכרים לך כפתורי ואן־גוך וסיכות ואן־גוך ותגורות ואן־גוך. כמעט נעלבתי במקום ואן־גוך, אמרה. איך הכל, גם האמנות והתרבות, מתחילים ונגמרים במסחר. היא גם היתה מאוכזבת מניו יורק, דיברה על האנשים חסרי הבית שהסתובבו שם. מצאה שהתרבות שם היא זיוף נוראי".

■■■

שנים רבות וארוכות קודם לכן, חיו ביחד, האם ושתי בנותיה. אחותה התחתנה בגיל מאוחר. היתה קשורה מאוד לאמה. בשנים האחרונות לחייה, היתה אמה אשה חולנית מאוד, פעם לב, פעם התקף, פעם נפלה. אילנה תמיד רצה וטיפלה בה.

ועובדה, גם בשנים האחרונות, כשכבר הצליחה לקנות בית בדמי־מפתח ותמיד היתה במצוקה כספית, ואמה כבר לא בין החיים – ביתה מופיע בספר הטלפונים, תחת שם אמה, הילדה ביאליק.

לא, אין לה שום קשר למשפחת ביאליק. האם האחרת שאימצה לה, מזכירת המחלקה, היתה קוראת לה בצחוק, הגברת טשרניחובסקי.

קנתה בית בנחלאות, שכונה ציורית, ו„הבית", סיפרה, „הוא כמו בונבונירה". רבים מחבריה, לא ביקרו מעולם בביתה. פגשה אותם בבית קפה, ברדיו, בבית אחותה.

בכל מה שלא קשור לעבודה, היתה מפוזרת אמיתית. בחדר המחלקה היה תלוי וו, היתה באה, תולה עליו את הכובע, ושוכחת. למחרת, היתה מגיעה עם כובע אחר, וכחדר היו כבר שני כובעים, כאלה מין. יותר מכל, לא הסתדרה אילנה עם פקידים, ביורוקרטיה, טפסים, ושאר מיני סידורים המעייפים דעתו של האדם. המזכירה, כמובן זה, היתה החיבור למציאות היומיומית.

שעות היה צריך להסביר לה שהפקיד ההוא לא שונא אותה, אלא פשוט לא איכפת לו. היה קשה לה להבין. מכאן אולי קל יותר להבין, כשקרה מה שקרה ברדיו, איך לקחה זאת אילנה באופן אישי.

■■■

מה קרה ברדיו. אילנה עבדה בחטיבת האומר, במחלקת תעודה. ופעם, מספרים הנוסטלגיים, היתה זו ה־מחלקה של הרדיו. כולם חלמו לעבור למחלקה הזאת. חיים יבין, חגי פינסקר, יגאל לוסין, חנינא אמוץ, כולם היו בוגריה. בראש החטיבה, שכללה דרמה, ספרות, אמנות, דת, נוער, תעודה, והשכלה, עמד אז אליהו כרמל.

אסתר ברזל ז"ל, היתה מנהלת המחלקה. היא שהביאה את אילנה לרדיו, לפני 17 שנים. ידעה להעריך את עבודתה, טיפחה אותה, והיתה מורעת לפגיעותה הרבה. במובן זה, היתה מעין אמא רוחנית. כשהיתה אסתר בחיים, ואליהו היה מנהל החטיבה, שניהם התחשבו, שמרו, נזהרו, והיו לה כלמי ועוזרים.

והיו החברים במחלקה, חמישה בחדר אחד. כדי לדבר, היו צריכים להוציא את הראש מהחלון, וזהיה ההווי שנוצר מצפיפות, הצחוקים, הכריתות. תמיד היה עם מי ללכת לשתות כוס קפה, עם מי להתייעץ, ומי שיעזור במידה שנתקעים. מדי פעם, נפגשו גם בימי שישי.

וזו היתה, פחות או יותר, המציאות החברתית של 15 שנות עבודתה הראשונות ברדיו. היא כללה, כמובן, תקופות טובות יותר ופחות. לקח הרבה זמן עד שהצליחו להכניס אותה לתקן. וגם אז, רק חצי משרה שגדלה בשנות החופשה של אחד הוותיקים וצומצמה כשחזר.

ותמיד היה המתח הקיומי, הכספי. והיו החופשות שלקחה לאוורר את הראש. המשבר הגדול שעברה, ב־83', כשאמה נפטרה. והחברים איתם נפגשה גם במזנון הרדיו וארוחות יום שישי בערב באותו מזנון. הרדיו היה לבית, חממה מגוננת, ובאקלים הזה יכלה ליצור.

■■■

קובץ מקרי וקטנטן מתוך רשימה ארוכה מאוד של תוכניות שערכה: „קתדרא", שהיתה מין אוניברסיטה משודרת לפני התוכנית בגלי צה"ל, בה הרצה, לדוגמה, פרופסור גרשון שקד על חילופי מכתבים בין סטפן צוויג ליוסף רוט. פרופ' אריה סימון על בובר והמעשה החינוכי. ד"ר אברהם שפירא על אוטופיה ומשיחיות במשנתו של מרטין בובר. ד"ר אהרון קידר על תגובתו של הקיבוץ המאוחד לעליית המשטרים הפאשסטיים באירופה. פרופסור מיכאל הר־סגור על תולדות האשה במערב ובמזרח. וכך הלאה. כל הרצאה היא תוכנית. אילנה אחראית משלב הרעיון עד הביצוע.

תוכנית אחרת שערכה היתה „עם אנשים", בה ארחה את דוד רוטשילד, בעל מסעדת פינק. את זהרה ש"ץ, אמנית, בתו של בוריס ש"ץ מייסד בצלאל. את המשוררת הגיורת אסתר קמרון, עם ספר שירים חדש. את רחבעם עמיר, דיפלומט.

סידרה בת 30 תוכניות על תיכנון המשפחה. סידרה אחרת על הסברה מינית לילדים. על מוסד החניכה בישראל. מנהגי פסח של יהודי אתיופיה. על תופעת האנורקסיה נבוזה בקרב נערות צעירות המרעיבות עצמן. על החינוך ליהדות. על נישואי קטינות, ועוד.

■■■

29.4.86

אל אליהו כרמל, באמצעות אסתר ברזל

שלום רב, אני פונה אלך בבקשה [illegible]

[illegible]

לי הנסיעה ללא תשלום למשך שנה, החל מספטמבר 1986. אני זקוקה לחופשה זו לצורך עבודת הדוקטוראט שלי בחוג לתיאטרון באוניברסיטת ת"א. מחקרי בנושא „תיאטרון השונד היידי בניו־יורק", מתבסס ברובו על כתבי יד המצויים בארכיונים שם. ואין לי שום אפשרות להשלים מחקר זה ללא הנסיעה לניו־יורק.

אני בטוחה, כי אתה מבין את חשיבות העניין, ואודה לך מאוד אם תמליץ על אישור בקשתי זו לחופשה, שבלעדיה לא אוכל לבצע את הדוקטוראט בו הושקעה עבודה רבה.

בברכה ובתודה, אילנה ביאליק.

אליהו כרמל אישר, וזמן קצר אחר כך יצא לגימלאות. אחריו, חלתה ומתה אסתר ברזל. אילנה נוסעת לניו־יורק.

בינתיים, יצחק אלון, מי שהתחיל דרכו ברדיו כנער שליח, מתמנה למנהל החדש של חטיבת האומר. רעיה גניאל מחליפה את אסתר ברזל. תקופה חדשה, אנשים חדשים, העדפות חדשות, סגנון אחר.

■■■

אמנון אחי נעמי, מוותיקי הרדיו, סופר ועורך תוכניות: „ברשות השידור יש היום אטמוספירה של כאסח מוחלט, הבא מלמעלה. אנשים שפופים, נמצאים במצב של טרור, וכל אחד מגיב על פי דרכו. אני פרשתי מפני שלא יכולתי להישאר שם יותר.

„צועקים על האנשים, מדברים אליהם כאילו היו חיות. מורידים משכורות, מאיימים בפיטורים. אומרים, עכשיו תעשה כפליים ממה שעשית, ועכשיו תכפיל גם את זה. ועכשיו נראה אותך עושה עוד ועוד. זה טרור.

„למה זה מביא? אם זה בא מלמעלה, כל שלבי הביניים עושים שרירים. פתאום, מותר להיות סאדיסט. אני לא אומר שכולם נהיים סאדיסטים. אבל, מותר להיות. אין גבולות. הכל מותר.

„יצחק אלון, מנהל החטיבה שבה עבדה אילנה, קורא לעצמו מח"ט, והוא מתנהג כמו שהוא חושב שמח"ט מתנהג. אני רק מחכה לזמן שבו ינעלו מגפיים שחורים.

„יש אנשים שעדיין צריכים לעבוד שם. שעובדים שם 15־20 שנה. עיניהם חושכות. החזקים מחפשים עבודה אחרת. מה עושים החלשים?

„מה עושה אדם המרגיש ש'קול ישראל' החזיק אותו 20 שנה, ועכשיו הכסא נשמט מבין רגליו? עכשיו הוא קרוע בין הנאמנות שלו למוסד, לבין האינסטינקט להישרד. יש כאלה שהופכים לציניים, אחרים בוכים בלילות, ויש שמלקקים למנהלים.

„ברור שאף אחד לא מתאבד רק בגלל סיבות חיצוניות. מי שמתאבד, יש לו כנראה בעיות נפשיות. אבל, העניין הוא, ש'קול ישראל' מלא באנשים עם בעיות נפשיות. אלה הם האנשים היצירתיים. ההתאבדות של אילנה בהחלט קשורה לאטמוספרה של רשות השידור וקול ישראל.

„לפני שנה, התאבד שדרן טלוויזיה, דני שיליט, בחור רוסי. גם הוא לא התאבד במקרה. תמיד אפשר להגיד – ההוא התאבד בגלל שהיה רוסי, וזאת התאבדה בגלל שהיתה כזאת וכזאת.

„העניין הזה של האטמוספירה מתחיל מלמעלה. מוטי קירשנבאום הלך, לא מפני שהוא לא אהב טלוויזיה. הרבה אנשים מוכשרים פשוט הולכים, או מתחבאים מתחת לכיסאות. איפה יצחק רועה? מי שרוצה לשמוע אותו, פותח גלי צה"ל. איפה ראומה אלדר. איפה יצחק נוי, איפה אבי אתגר.

„השאלה היא, מה קורה עם המתאבד הבא. אני מכיר את אנשי קול ישראל. יש שם יותר מאדם אחד, שיכול לקרות לו מה שקרה לאילנה.

„כשירון לונדון יילך, הוא לא יפול על האף ולא יתאבד. אבל, כשאדם חלש כמו אילנה רואה את האנשים המוכשרים והחזקים ממנה מתרוצצים בחצר, זה שם אותה בסיטואציה של פאניקה. לי אמרו דברים כאלה, שאני הודעתי שאני לא מדבר עם המנהל שלי, עד שהוא לא מתנצל.

„אילנה פחדה פחד מוות מהמנהלים, כאשר הם מנהלים. ואילנה היא בהחלט לא הבן אדם הכי חלש והכי רגיש בקול ישראל. אלה אנשים שהעבודה בשבילם היא 90 אחוז מהחיים. לפקיד המרכיב בולים בדואר, זה לא היה קורה. אנשים השקיעו את דמם בדבר הזה, כל תוכנית כזאת היא לידה מחדש.

„אילנה חזרה מהחופשה והתחילה לעבוד. וכל בוקר היתה הולכת לעבודה בקואת חזה, עד שלא יכלה לסבול זאת יותר. כשאני לא יכולתי לסבול יותר, פשוט הלכתי.

„היום אני נותן לפעמים שירותים למנהלי החטיבות ברדיו. אם הדברים האלה יפורסמו בשמי, הנהלת הרדיו יכולה להגיד זה, אל תעיז לקחת ממנו חומר. כי ההנהלה שולטת בתשלום"

(המשך בעמ' 64)

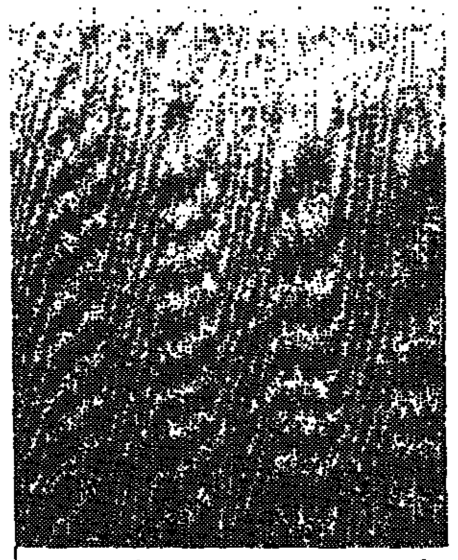

אמנון ודניאלה אחי נעמי. תצלום: זום 77. „אילנה פחדה פחד מוות מהמנהלים, כאשר הם מנהלים"

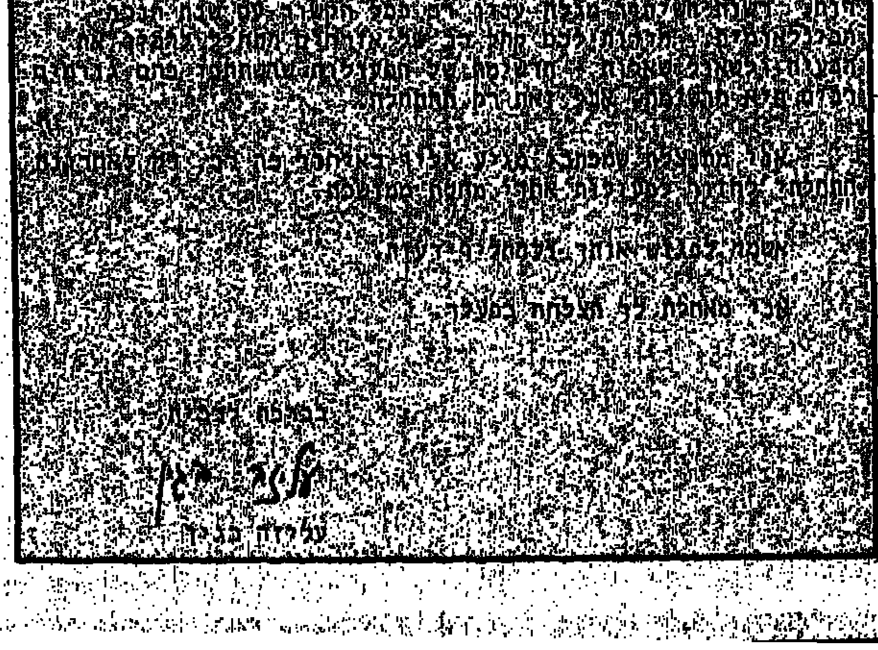

עליזה בגין

ירושלים, י"ג בחשון התשמ"ב
10 בנובמבר 1981

לכבוד
הגב' אילנה ביאליק
רשות השידור
ת.ד. 1082
ירושלים 91999

גב' ביאליק הנכבדה,

[illegible]

עליזה בגין

לא התחתנה, ולא היו לה ילדים. על השעות המעטות שבילתה מחוץ לרדיו, לא דיברה מעולם. גם לא על אהבות ופרידות

„ברור שאף אחד לא מתאבד רק בגלל סיבות חיצוניות. מי שמתאבד, יש לו כנראה בעיות נפשיות. אבל 'קול ישראל' מלא באנשים עם בעיות נפשיות"

„כשירון לונדון יילך, הוא לא יפול על האף ולא יתאבד. אבל, כשאדם חלש כמו אילנה רואה את החזקים ממנה מתרוצצים בחצר, זה שם אותה בסיטואציה של פאניקה"

ירדנה ארזי הולכת השבוע לקדם־האירוויזיון הפרטי שלה. לפני שבועיים, הלכה להפגנה נגד המצב בשטחים ● על שני האירועים יש לאנשים מה להגיד. וגם על ההופעה שלה עם יהורם גאון ● שמועות בלבד

ג'ודי ניר־מוזס

גם בחצות, כשאני מגיעה לדירה היפהפיה בצפון תל אביב, לא רחוק מהבית של הזמר ארם, ומצפה לתפוס סוף סוף את ירדנה ארזי 'שבר כלי' אחרי למעלה מ־16 שעות עבודה – אני מתבדה. היצור הבלתי אפשרי הזה, שביום ראשון הולך להתחרות עם עצמו לקראת הקדם אירוויזיון, נראה כאילו רק עכשיו, כך בפירוש, מתחיל את היום.

היא מונחת על ספת עור לבנה, מוקפת עציצים ירוקים, תמונות, שטיח חום והרבה מרחב. בסוף השיחה, העפעפיים שלה צונחים מדי פעם. היא עדיין מרוחה בקפידה באיפור האולפן, אך לידיעתכם – בסוף השיחה, כששטפה מעל פניה את האיפור, היתה לא פחות יפה.

העיניים העייפות הללו, מזכירות לה שהיא בסך הכל בנאדם. נתן תומר, בעלה־אמרגנה, מגיש לנו קפה, ואחר כך מקלף פומלה, אך גם הפרי העסיסי הזה לא עוזר לו במלחמתו הנואשת בעייפות. לא כל כך מחזיק מעמד, ולא נעים לו ללכת לישון כשהאשה עוד עובדת. מדי פעם, הוא עוצם את העיניים ו"מאיים" שהוא הולך למיטה, אבל בכל זאת, כשאנחנו מסיימות את השיחה הלילית, הוא מלווה אותי, בגרביים, לבנות, מלווה בכלבלב קטן, החוצה.

היום של משפחת תומר, שאגב על תיבת הדואר שלהם רשום, מסיבות מובנות, שמם של בעלי הדירה – התחיל מזמן מזמן. בשש בבוקר. אז החלו ההכנות של ארזי לצילומים של שירי הקדם אירוויזיון. בבוקר, צילמה שניים מארבעת השירים. מעל המוניטורים שבאולפני הטלוויזיה, היא נראית זוהרת, פורחת. איתה על הבמה יהודה טמיר, חתיך גברי בשיער אפור, לשעבר מ"חלב ודבש"; חברו לצוות לשעבר, ראובן גבירץ, חיוור משהו לטעמי; ואיריס שמי מ"סקסטה", זוהרת, אך לא עד כדי כך שתאיים על הכוכבות של ארזי.

לשמלה של ירדנה, יצירת אמנות, אחראי ראובן פרח. ודפי גינת, מנהל הבידור שמגיע למקום, מזכה את פרח במחמאה.

השמלה, על הגיזרה הדקה של ירדנה (50 ק"ג, 168 ס"מ), משווה לארזי הופעה של כוכבת הוליוודית זוהרת. גם התכונה שסביבה. אני מעזה להתקרב אליה, בין הספרים, המאפרים, המלבישה, המלווים וסתם מעריצים. היא מפתיעה אותי ומודה שהיא כועסת.

אחר כך, בלילה, כשאני מתפלאת מה יש לבחורה כמוה לכעוס כל כך, היא מתחמקת. חיטוט קטן מגלה, שהארזי, בעצם יותר תומר, הבעל והמפיק האישי, נמצאים בעיצומו של סיכסוך עם אמרגנם בשנה האחרונה, חיים סלוצקי.

סלוצקי, בחור טוב, בעל מוניטין בעולם הבידור, פרש מהפקת הקדם אירוויזיון יום קודם, והודיע לתומר כי הוא מוותר על 25 האחוזים שלו בהפקה.

יודעי דבר מספרים, כי סלוצקי נפגע מההשתלטות הטוטאלית של תומר על כל הקשור בהפקה: תלבושות, נגנים, בחירת השירים, הבמאי. כל זאת, שעה שסלוצקי, כך אומרים, הוא זה שדחף את ירדנה להרפתקה האירוויזיונית.

אגב, בין הצדדים אין מיסמך חתום, וכל הקשרים ביניהם מבוססים על הסכמים בעל פה ועל רצון טוב של שני הצדדים. רצון טוב, שכנראה, נעלם לאחרונה.

כצפוי, אין הכחשות – אך גם לא הבהרה רצינית של המצב בין משפחת תומר לסלוצקי.

■■■

האירוויזיון הוא לא האירוע היחיד שהעלה את ארזי לכותרות בזמן האחרון. היתה גם השתתפותה בהפגנת האמנים, בעקבות הנעשה בשטחים הכבושים. עד כה, ארזי לא היתה בין האמנים הפעילים פוליטית. בתור 'הבחורה הטובה', סמל הקונסנזוס שמופיע בתשדיר השירות של הוועד למען החייל – היה מי שלא רווה נחת מהופעתה בהפגנה.

ב"ועד למען החייל" התקבלו מכתבי מחאה, שהעירו על טעם לפגם, לדעת הכותבים, שהיה להופעתה של ארזי בהפגנה. והיה גם מכתב אחר, נוגע ללב, מאשה, אם שכולה, דודה שכולה ואשה שכולה, שהביעה תמיהה וכאב, על כי ה"סמל" של האגודה למען החייל יוצאת נגד מדיניות השר הממונה, שר הביטחון.

ארזי: "אנשים אומרים לי שאני יפה. אני לא מרגישה יפה. אולי האריזה שלי יפה. לא יודעת. יש פער עצום בין הסטריאוטיפ שלי לבין האדם שבי. מי שמכיר אותי מקרוב, לא התפלא שהלכתי להפגנה: מי שמכיר אותי מקרוב, צוחק מהדימוי שיש לי בעיני רוב האנשים.

"כולם נרעשו מהליכתי להפגנה, היות וזה לא התאים לאריזה שלי. אבל, כבר ב־84' שרתי שיר מחאה, 'הביתה'. תמיד ביטאתי את הדעות הפוליטיות שלי בחופשיות, בכל כתבה, כשנשאלתי עליהן. אני לא שלום חנוך. לא שמים לב לדעות הפוליטיות שלי. אף אחד לא מצפה מבחורה תיכנית, בובתית, שתהיה לה גם דיעה. הייתי בכל ההפגנות, אבל נטמעתי בקהל ולא שמו לב.

"רואים אותי רק בדברים הקשורים בזוהר,

צלום: איל עושר

השמועות לא יהרגו אותה

נעלי ספורט ששוות ריצה לבתי גלי

Gali Air

נעלי הריצה המקצועיות עם כרית האוויר המהפכנית.

מכירה מיוחדת של נעלי ספורט מעודפי ייצור וסוג ב'.

דגם זמש/ניילון סוג ב' 105 ש"ח רק 69 ש"ח

דגם עור – סוג ב' 119 ש"ח רק 79 ש"ח.

מבחר נעלי ספורט סוג ב'

לגברים:

גלי גיים – מידות: 45–46 60 ש"ח רק 43.50 ש"ח

לנוער ומבוגרים

גלי 2002 – מידות: 35–46 54 ש"ח רק 29.90 ש"ח

גלי קלאב – מידות: 35–38 66 ש"ח רק 47.90 ש"ח

גלי קלאב מידות: 39–46 71 ש"ח רק 51.50 ש"ח

לילדים

גלי 2000 – מידות: 25–27 40 ש"ח רק 29.00 ש"ח

גלי 2000 מידות: 25–34 44 ש"ח רק 29.00 ש"ח

FLIGHT

פלייט חצאיות וגבוהות

לנשים/גברים/ילדים

מחירים לדוגמא סוג ב':

פלייט חצאיות מידות: 39–46 104 ש"ח רק 69 ש"ח

פלייט גבוהות – מידות: 35–38 104 ש"ח רק 69 ש"ח

פלייט חצאיות לילדים – מידות: 25-29 72 ש"ח רק 48 ש"ח

אופנת הספורט של גלי במחירים „ספורטיביים"

הצעות השבוע:

חולצת טניס „רשרש" רק 19.90 ש"ח

מכנס טניס – רק 29.90 ש"ח

לילדים:

טישרט „גלי־בוי" רק 6.90 ש"ח

בתי גלי בירושלים, חיפה וב"ש פתוחים:
בימים א'-ה' מ־10:30-19:30 רצוף כולל יום ג'
יום שישי: מ־9:00-13:30
מוצאי שבת: מצאת השבת עד 21:30

בית גלי ראשל"צ פתוח:
בימים א'-ה' מ־8:30-19:30 רצוף כולל יום ג'
יום שישי: מ־8:30-13:30
מוצאי שבת: מצאת השבת עד 21:30

לועדי עובדים:

בית גלי

ההצעות בתוקף עד גמר המלאי

בדברים נוצצים, שערוריות, רכילות. אולי בגלל שאני לא אמן בוכה וסובל, אין לדעות הפוליטיות שלי חשיבות. את יודעת שעד לפני שנה הייתי מסיימת כל הופעה בשיר השלום, שהוא שיר מחאה טהור?

„אני בוטה שמאלה, מאמינה גדולה בחיה ותן לחיות. חושבת שיש ביהדות ערכים שמתעלמים מהם ומעוותים אותם. מאוד חשוב המשפט „ואהבת לרעך כמוך". אני לא מפרשת את זה ואהבת ליהודי כמוך, אלא לאהבת אדם באשר הוא אדם.

„אני מאמינה שברגע שתעלם משני הצדדים השנאה, וכן הפחד, שישלימו עם העובדה שחיים כאן שני עמים, הכל יסתדר. מרגיז שיש חוגים העושים ברת שימוש בצורה אלימה ומעוותת. אני לא מאמינה ביהדות שרורסת זכויות של אזרחים. אני גם לא פוחדת לדבר על זה.

„פנו אלי בבחירות הקודמות להשתתף בתשדירי השירות של המערך, וסירבתי. אני נגד שימוש באמנים במסעי בחירות. אמנים, שצברו כוח בזכות שירים, לא יעשו בחוכמה אם יתרגמו את הפופולאריות שלהם לכוח פוליטי. כאזרחית מן השורה, זכותי להביע את דעתי.

„אני מדברת מאהבת הארץ הזאת, מחוררה לה. לא חונכתי לשנאה. לא שונאת ערכים ולא שונאת שוטרים".

בקרוב, אגב, היא עומדת להוציא תקליט שכולו מוסיקה ערבית, וטקסטים בעברית.

■■■

אם נחזור לתשדיר השירות לוועד למען החייל – מהלהקה המלווה את הצמד ארזי־גאון, בסיבוב שנת ה־40 שלהם, מספרים שהיחסים בין השניים מתוחים מאוד, ושהם מחליפים ביניהם רק הברות הכרחיות. הרקע, כך השמועה – השיר שהקליטו במשותף.

הפידור הוא גם בינגס של שמועות, צריך לזכור. על פי אותה שמועה, מנהלו האישי של יהורם גאון, יוסי משולם, לשעבר מהטלוויזיה, סירב לאפשר לארזי לצרף את הדואט שלה עם גאון לתקליטה החדש.

ארזי התווכחה, צעקה, איימה – כלום לא עזר. גאון, אמנם, לא היה מעורב, אך ארזי הטיחה במשולם שכל העניין זה „הראש של יהורם". יהורם, כך אומרים, כעס מאוד, ועד היום נוטר לה טינה על כך.

סוף סיפור – ארזי הכניסה לתמונה את סלוצקי, שפנה אל יוסי משולם ואל יהורם גאון, והשיג עבורה את השיר.

הסיפורים נראים מוזרים. לפני כחודש, ירדתי לאילת עם הפקת שנת ה־40. ארזי לא הפסיקה להלל את סלוצקי: „הראשון שאינו מתייחס אלי כאל 'סחורה' שחייבת רק לעבור. דורש ממני שאנוח, לא לוקח יותר מדי התחייבויות להופעות, נפלא".

ועל יחסיה עם יהורם גאון, אמרה ירדנה: „אני בכלל לא רוצה שההופעות האלו תסתיימנה. הוא שותף נהדר. אני בוכה למה יש רק 40 הופעות. רוצה 80. נורא נורא נהנית. יורם הוא ג'נטלמן אמיתי, מתייחס אלי על הבמה כמו אל מלכה. ראית את ההופעה שלנו, הוא מלך. גם אם ישיר את ספר הטלפונים, הקהל הרוס עליו.

„אני מאוד קטנה לידו מבחינת הקריירה שלי, ויהורם מפנה לי את הבמה כשווה בין שווים. זה מעט מוזר וזה יפה ומראה על גדלות רוח. הוא בעצם נותן לי לסיים את הערב שלו. מבחינתי, הייתי ממשיכה בהופעות האלו עד סוף חיי. מסגרת מכובדת, במה יפה, אולמות מכובדים, מה יעז אמנם, ההכנסה קטנה מהממוצע, אבל זה לא מפריע".

יהורם גאון אומר על היחסים עם ירדנה רק מלה אחת: „שיגעון".

לכאורה נראה, ששורש הבעיה הוא נתן, בעלה הנאה של ירדנה, מהנדס במקצועו. הוא זה שמפיק את תקליטיה של אשתו כבר 6 שנים. המקטרגים טוענים, שהנדסה הוא מקצוע, ואמרגנות והפקה הם מקצוע. מקצועות שונים. תומר, בעל משרד להנדסה אזרחית והעבודה, חושב כנראה אחרת.

ארזי אוהבת שבעלה עובד איתה. „כל הזמרות הכי מצליחות בעולם עובדות עם בני זוגם", היא מגינה על הקשר, „בט מידלר, דונה סאמר. נתן הוא מהנדס עם זיקה גדולה מאוד למוסיקה. ב־18', אף חברת תקליטים לא רצתה אותי. גם אמרגנים לא בדיוק רבו עלי. לא האמינו בי. נתן דווקא חשב שאני עסק טוב", כאן בא מבט מלטף, „והחליט להשקיע. התקליט הראשון, שנעשה עם אריק רודיך כמעבד מוסיקלי, היה כישלון מסחרי.

„אך אחריו, נכנס לחיים שלנו גברי מזור. תפקידו הרשמי: יועץ אמנותי. גברי נכנס לחיים שלנו, טילטל אותם טלטלה עזה. אז הייתי בכיוון רוק אנד רול. זה סוג מוסיקה שאני מאוד אוהבת. כנראה שבין האהבה הפרטית שלי לבין כושר הביטוי המוסיקלי שלי, היה פער גדול. על האמת הזאת, עמד גברי מיד. הוא הכריח אותי לחטט בתוכי, ובחיטוט שעשינו נולד הסגנון העכשווי שלי".

ירדנה מעדיפה את תדמית 'ילדת ארץ ישראל היפה' על זו הכאסחיסטית, שאכן ניראתה עליה מזוייפת משהו. גם הביוגראפיה שלה מתאימה יותר לארץ ישראל היפה. גולדה בקיבוץ, בת התיישבות העובדת. עד הצבא, היתה ילדת צופים, כזאת שריקודים סלונים היו עבורה בחזקת סדין אדום. לא דיסקוטקים, לא מסיבות סלוניות. ילדה טובה חיפה.

„גברי עזר לי להבין מי אני ומה אני באמת. ללמוד לגעת ולהישען על האישיות שלי, על הדברים שאני מקרינה מבחינה מוסיקלית. כשהאישיות הטעם וההוויה שלי נפגשו – נוצרה אמינות. ברגע שזה קרה, זה שיכנע.

„ביני לבין גברי ונתן יש השלמה. אנחנו הולכים במקביל כל הזמן. חופפים רק בקצוות. אני נזכרת איך גברי צרח עלינו. לא ידעתי מה הוא רוצה. היה לי נחמד, אווירה נעימה סביבי, לא בער לי כלום, לא פאניקה. חייתי בסדר.

„בכלל, חמש שנים ניסיתי לשכנע את נתן להתחתן איתי, בסוף הוא נשבר. אני זוכרת את הפעם הראשונה שראיתי אותו. הייתי במסיבה עם חברה. איך שראיתי אותו, נשתלו לי הרגליים. הוא היה לבד ואני חשבתי שהגיע עם חוה לוי, שגם היא הופיעה לבד. אחרי שחברתי סיפרה לי שהוא כאן לבד, אמרתי לה שהיא חייבת להגיד לו שיתקשר אלי. נדלקתי עליו ברגע שראיתי אותו.

„אני פמיניסטית, טיפוס עצמאי מאוד. אנחנו פרטנרים שווים. חיים על בסיס של הדדיות. הוא מחתל לפעמים את הילדה, ואני מכינה לו בערב סנדוויצ'ים לעבודה ומוציאה לו בגדים לבוקר. הוא דואג לי בתחומים אחרים".

■■■

הזינוק לצמרת החל ב־81', בקדם אירוויזיון, 'לכלוכית הקטנה' שיחררה מכילאן את שתי הצמות השחורות והחסודות, שבחיר עם עיני השקד היו הסמל המסחרי שלה. התחליפה מלתחה, איפור – ועם מעט עזרה מגברי ומנתן, החלה לצעוד בדרך הנכונה.

„הזינוק היה עם השיר 'מוסיקה' נשארת, החלפתי תסרוקת, פרעתי לגמרי את השיער, דיהגתי אותו. בעזרתו של צדי צרפתי קיבלתי זריקות אנרגיה על הבמה, ונופר התנתק לגמרי מדימוי הילדה הטובה, דבר שמאוד התאים לי באותה תקופה.

כסף לא היה לי אז, חייתי על חלטורות – בכנסים וחתונות, חוות הקלשה שקיבלתי בעקבות הנחייתי באירוויזיון, ועוד הופעות מזדמנות. הדברים שלטו בי, ולא להיפך.

„נתן ישב לי על הראש, הכריח אותי לקום בבוקר ולעבוד בצורה מסודרת, לחפש חומר לשירים, ניסה להכריח אותי לעשות התעמלות. בזה הוא נכשל".

תומר מתערב, אומר שלפחות שנה היא כן התעמלה. היא, בחיוך, מודיעה לי שרוחה שכאילו התעמלה. אך האמת היא שהיא שונאת להתעמל, משתעממת ומתעצלת.

תומר הכניס אותה לעולם המציאות. [illegible] את המנועים והחל בהזנקתה לצמרת. „נתן החליט להפיק לי את התקליטים, לדחוף אותי. עד שהיכרתי אותו, הייתי שקועה בעולם של חלומות. נינוחה. רציתי קאריירה, אבל לא ידעתי שבשביל זה צריך לקום בבוקר ולהילחם.

„הוא הכריח אותי ללכת לרחל הוכמן וללמוד פיתוח קול, דבר שעד אז לא העלתי בדעתי לעשות. מאז, פעמיים בשבוע אני לוקחת שיעור. הקול שלי, עד הוכמן, היה קול שהתאים להפקות קלאסיות, שאין להן שימוש במוסיקה מודרנית. יותר מתאים לאפקטים קוליים, למשל ב„שוקולד מנטה מסטיק". לרפר את ההרכב המוסיקלי".

■■■

הרוסה מקינאה אני מתעניינת איך אשה בגיל 36, שישנה כל לילה חמש שעות בלבד, מרבה במריחת מייק־אפ על הפנים, בהופעות ובצילומים – שומרת על עצמה. ארזי נעזרת בקרמים, בוויטמינים, ובאוכל צמחוני. מגיל שלוש, מאהבת בעלי חיים, הפסיקה לגעת בבשר. אולי זה הסוד?

אחר כך, אני מתעניינת בקשר לאלונה. שנה וארבעה חודשים. שאלות פולניות חטטניות. ארזי מבלה עם הילדה את הבקרים. 6 בבוקר, למשל, אז היא קוראת לה סיפורים, מלבישה אותה, מחתלת, מצחיקה אותה, מאכילה.

כן, הם רוצים עוד ילד, כשתהיה להם דירה נוחה יותר. בדירה השכורה הנובחית, 300 מטר רבועים, רק שני חדרי שינה. המטפלת ישנה בחדר אחד עם אלונה.

כשאלונה נולדה, פנתה ארזי אל מרים בנימיני, אסטרולוגית, אותה היא נועצת מידי פעם. „עניין אותי לדעת פרטים על אופיה של אלונה", היא מחייכת. „אני לא פתי המאמינה לכל מלה באסטרולוגיה, למרות זאת אני מתבוננת באלונה מהצד, ומגלה כה דברים שעליהם דיברה בנימיני. לפעמים, אני זקוקה לה. אני, באופי, טיפוס מאוד לא מהמר, אבל המקצוע הזה הוא הימור אחד גדול. אתה לא יודע מה יהיה. לכן אני צריכה מדי פעם את בנימיני. את יודעת שאפילו טוטו אני לא ממלאה?

„אנחנו משתדלים לחשוב על הזמנים הקשים, שאני מקווה שלעולם לא יגיעו. לא חוסכים מספיק. שכר הדירה 1000 דולאר. אנחנו חיים ברמה גבוהה. אאודי 80, אומנם מכונית אחת, אבל בכל זאת יקרה. לי אין עדיין רישיון. מתוך עצלות. אני גם נבוכה כשאנשים מזהים אותי. התחלתי ללמוד נהיגה פעמיים. הרכבתי משקפי שמש, ובכל זאת היה לכל אחד מה להעיר. החלטתי להפסיק.

„חוץ מזה, יש הוצאות על העבודה. בזה אנחנו לא חוסכים. אנחנו מעדיפים להקליט את תקליטי לבד, כי כך אנו אדונים לעצמנו. עושים את הטוב והיקר ביותר. לא מתקמצנים על כלום. למשל, לקדם אירוויזיון הכאנו הפקה בעשרות אלפי דולארים. הטלוויזיה נתנה לנו תקציב קטן, 4000 ש"ח להפקה. רק התאורה שהוספנו, עלתה 4000 ש"ח. כלל ההוצאות שלנו יגיעו ל־60 אלף דולאר. אנחנו לוקחים איתנו את הבמאי, צדי צרפתי, ספר, מאפרת, את פרח, את המלווים, הנגנים, כותבי השיר, סיפור רציני".

■■■

אני מתקשרת לטלוויזיה 'לנזוף' בהם על התקציב הקטן. ושם אומרים לי, שהתקציב של הטלוויזיה לפרוייקט, לא כולל כרטיסי טיסה לארזי ולמלווה ולא כולל בית מלון בדאבלין ואש"ל – מגיע ל־70 אלף ש"ח. שם לא מבינים איך הגיע תומר ל־4000 ש"ח.

מה חשוב הכסף. אני מדלגת לענייני הרחבת המשפחה, לא מצליחה להביך את ארזי. „נתחיל לעבוד על תינוק נוסף כשתהיה לנו דירה משלנו. בינתיים, אנחנו בדירה שכורה. אנחנו מחפשים פנטהוז, או בית בתוך העיר, וזה מאוד יקר. כבר שלושה חודשים אנחנו במשא ומתן על בית.

„באיזשהו מקום מסתתרת בתוכי פולניה קטנה, שרוצה לדעת שיש לה בית. גם אצל נתן זה ככה. אנחנו אחוזים במאניה של עבודה, כי יש לנו הרגשה שעדיין לא הגענו לדירה. כשיהיה לנו בית משלנו, אנחנו משוכנעים שהלחץ יירד. ואולי, בעצם, זהו רק תירוץ שאנחנו משמיעים לעצמנו".

■■■

הטלפון מצלצל, ארזי גוחנת להרים את השפופרת ואומרת לנתן: זה בטח גברי. אכן, גברי. דנים באירועי היום באולפן. לפני מספר חודשים, הסתיים עם מזור סיכסוך כספי ממושך. הוא הרגיש שקופח באופן רציני מבחינה כספית. מונה בורר, ותומר התחייב לשלם לו כמה עשרות אלפי דולארים. היום, הוא מרוויח 2000 דולאר ברוטו לחודש, מבסוט.

– האם באמת סירבת תחילה להצעת הטלוויזיה לייצג את ישראל באירוויזיון?

„תמיד בזתי לתחרות הזאת. את צריכה למצוא חן בעיני חתך רחב מאוד של אוכלוסיות. 20 שפות שונות, אינספור מנטאליות, איך עושים את זה. מה הנוסחה הנכונה? רק שיר טוב? בעצם, הכל עניין של מזל.

„בפעם הראשונה הופעתי בקדם ב־81'. זו היתה עבורי במה מכובדת, פריצת דרך בקריירה שלי, כמו ריטה. ההופעה היתה מוצלחת. התחלתי לקבל הזמנות להופיע כסולנית. זה הביא לשינוי דרמטי בקריירה שלי.

„כשהתחילה ספירת הקולות, התבוננתי סביבי וחשתי כאילו אני נמצאת בקן הקוקיה. כל היושבים בחדר נראו מגוחכים, מנסים בצורה נואשת למצוא חן. היתה קבוצה שירדה מההימליה, כי היה שיר על זה, היו אדמירלים, היו בנות סקסטה לבושות ככלות. אנשים כאילו משתגעים כדי למצוא חן.

„אני יכולה להגיד בפה מלא שאני לא עובדת בלמצוא חן. שיקום האדם שראה שחייכתי למישהו חיוך מיותר. אני נותנת לעשיה עצמה לעשות עבורי. פנים יפות, שמלה נאה או תסרוקת לא יכולים להחזיק קהל".

■■■

מי הם החברים האמיתיים שלה? „האמת היא שלא הרבה, פשוט אין לנו זמן. החברה הכי טובה שלי היא שולה חן, וכמובן בעלה אבי קורן. צדי צרפתי, שלמה ניצן, שרודף אחרי המזכירות של נתן, נחי לאור, לאה לופטין ואריק רודיך, וציפי שביט. אני מאוד אוהבת אותה, אין עוד דבר כמוה, אני נהנית לדבר איתה. כשאנחנו מדברות על עבודה, אני יודעת שיש לי פרטנרית לשיחה שמבינה בדיוק על מה אני מדברת.

„בכלל, הקשר שלי עם אנשים מהמקצוע הרבה יותר טוב. לא עסוקים בלהסביר אחד לשני דברים שלאדם מהחוץ נראים מוזרים. אנחנו מבלים הרבה בבית, אוהבים לשבת עם החברים ולצחוק הרבה. יוצאים גם למסעדות לעיתים, ל'אפרופו', או ל'אלון' בהרצ יוסף. הייתי רוצה להיות רזה בשני קילוגרם, לשקול 48. אבל אני מאוד אוהבת פאסטות, ודיאטה עם פאסטות לא הולכים ביחד". ■

ירדנה ארזי עם יהורם גאון. תצלום: בן לם. שלא ייגמר לעולם

האמרגן חיים סלוצקי פרש מהפקת הקדם־אירוויזיון תוך ויתור על 25 האחוזים שלו. יודעי דבר מספרים, כי סלוצקי נפגע מההשתלטות של נתן תומר, בעלה של ירדנה, על כל הקשור בהפקה

חיים סלוצקי. הסכמים בעל פה

„אני לא שלום חנוך. לא שמים לב לדעות הפוליטיות שלי. אף אחד לא מצפה מבחורה בובתית, שתהיה לה גם דיעה"

ל„ועד למען החייל" הגיעו מכתבי מחאה. יש שראו טעם לפגם בכך שה„סמל" של האגודה יוצאת נגד מדיניות שר הביטחון

נתן תומר. תצלום: שאול גולן. גם בט מידלר עובדת עם בעלה

מהלהקה המלווה את הצמד ארזי־גאון בסיבוב שנת ה־40 שלהם מספרים, שהיחסים בין השניים מתוחים מאוד, הרקע, כך השמועה – השיר שהקליטו במשותף

7 ימים - שבועון ידיעות אחרונות

יהודה אטלס

כשהחברים והחברות שלה מנווה-שאנן התחילו ללכת למחנות-העולים ולצופים, היא הלכה ל"ילדי-עמל" (פיונירים), השיכבה הצעירה של בנק"י, ברית הנוער הקומוניסטי. כיוון יוצא-דופן בשכונה החיפנית הפועלית-זעיר-בורגנית, אך לגמרי לא יוצא-דופן על הרקע המשפחתי שלה.

משפחת ברקמן (אח"כ – בן-עמי) היתה ידועה בשכונה כמשפחה אדומה. לא קומוניסטים חברי מיפלגה, אבל אוהדים שרופים. האם, הרומינאנטית בכיה, היתה אחות בבי"ח רמב"ם. האב – פקיד במס-הכנסה. אולי זו הסיבה שלא נכנסו ממש לחברות במיפלגה, החשש מפיטורין. אבל, הבית היה שמורת-טבע קטנה של אמא-רוסיה. גיליונות "אוגוניוק" התגלגלו בכל פינה, חושפים גופי 'מולדת', איכרות רחבות-גרם

היא רואה אחת ממורותיה הגדולות ומעצבות דרכה. יעל, נת-יפתוח, בעלת האוב, כשברקע אילתורי הנוף של ניסים. התנ"ך כמקור-השראה.

חן הריקוד, ההשתתפות המתמדת בהופעות בית-הספר, הם ששימשו כגורם מייצב וכבלם בפני הפיכתה של תמר לעוף מוזר, לחריג, לשמאלנית מוקצית מחמת מיאוס. ידעו שהיא אדומה, עקצו אותה ("במקום להגיד צ'ילבה, היו אומרים 'קומוניסטית אחת'"), אבל עדיין היתה אחת משלהם. בעצם, מההתחלה קרועה בין שני העולמות. גאה בייחוד, אולי בתחושת-הקורבן, אבל מתגעגעת לחיק הקונסנזוס, אל מה שנקרא אז החבר'ה הטובים.

הזיכרונות משנות הפיונירים, ואטוטי בנק"י, כבר עמומים היום. אולי מפני שהודחקו, אולי מפני שלמרות תחושת ה"אנחנו מעטים אך נבחרים" שהושתלה בהם, תמיד ניסרו בהם השוני, הפחד, תחושת הזרות.

בת 10 הגיעה למועדון שבוואדי-ניסנאס,

קל היה יותר להזדהות". בסתר ליבה היא מתגעגעת לריקודי-עם ישראליים, שכמוהם רקדו בתנועות-הנוער, שבבנק"י נחשבו ללא די "אינטרנציונאליים".

■■■

הריקוד מביא את תמי, ב-62', לפסטיבל הנוער הדמוקראטי בהלסינקי, בתוך המשלחת של בנק"י. במשלחת השנייה, הציונית, היו גם אהר'לה שמי, נחמה הנדל, נחצ'ה. "כל-כך קינאתי בחברי המשלחת הציונית, בייחוד בביצועים המרהיבים שלהם לריקודי-עם. להקת-הריקוד שלנו הופיעה גם בריקודים ערביים ודרוזיים, כאלה, דבקה ועלא דלעונה. זאב שיף כתב אחר-כך ב'הארץ', שאני התגליתי שם כרקדנית-בטן מבטיחה. ואני זוכרת שחזרתי משם עם כזה געגוע אל 'הניצנים נראו בארץ' של נחצ'ה היימן".

עד כמה לקחו חניכי בנק"י את עצמם ברצינות ניתן ללמוד ממה שקרה לתמר, בדרך להלסינקי. בין רכבת לרכבת, במוסקבה, מצאו מדריכי המשלחת זמן להוביל את צאן-מרעיתם לביקור בכיכר-

"בסך-הכל, הייתי ילדה נאיווית, שמאוד-מאוד רצתה לרצות את אמא, שתהיה גאה בי. שתלו בי סיסמאות ולא בדיוק ידעתי מה לעשות איתן. פעם הטילו עלי בתנועה, כמשימה, לדבר בכיתה על יהדות ברית-המועצות. מה אני יודעת על יהדות בריה"מ? הרגשתי פער אמינות. הרגשתי שאני מדקלמת. הרגשתי שקריות. המאניפסט הקומוניסטי והדיאלקטיקה המארקסיסטית היו גדולים עלי.

"אבל, תמיד היתה גם התחושה של גבורה. אתה מיוחד, אתה מהפכן, אתה נגד הזרם, לך יש דגל. יש לך גם בעלי-ברית נפלאים, אוהדים לאידיאולוגיה, בכל העולם: פול רובסון, צ'ארלי צ'אפלין, פיט סיגר, איוו מונטאן. אנחנו לא לבד. ומכל הסיסמאות דווקא האחווה היהודית-ערבית נראתה הכי ניתנת למימוש. לא סתם פלקאט. הנה, נחשו, יהודים וערבים. זה יכול לקרות – גם לך".

■■■

כך הרגישה כשנפגשה עם מחמוד דרוויש. סוף-סוף מגשימה, לא רק מדברת. היא הוא

יהודיות, עם ערבים ארוכים בהם היה יושב ומתרגם לה את שיריו מערבית, עם אהבה גדולה והפחד לממש אותה עד הסוף. הפחד מפני הליכה לעתיד משותף. עם חרדה גדולה מפני הסביבה. עם תחושה מתמדת של אימה מפני עצמם, מפני התרגום של הסיסמה לחיי יום-יום.

זו היתה אהבת נעורים. אהבה ראשונה לשניהם. גם בלעדי הסיבוך היהודי-ערבי די בה כדי לבלבל שני צעירים. קשר ראשון של תמי אל אדם יוצר, מתייסר, שדירבן גם את היצירתיות שלה.

היא שומעת מקרוב את הסיפור של מחמוד, וריאציה, אחת מרבות, על הנושא הפלשתינאי: ילדות בכפר בירווה, שבעמק עכו, שנקטעה עם הבריחה ללבנון במלחמת השיחרור. גלות בלבנון. הגבינה הצהובה הנצחית בחלוקת התמחוי של סוכנות-הסעד. ההסתננות חזרה, עם הדוד, לכפר דיר-אל-אסד. הכפר המקורי, בירווה, נמחק בינתיים מעל פני האדמה. לבסוף השתקעו בכפר ג'דידה. תיכון בכפר-יאסיף. פליט במולדתו.

הייתי יודעת מי זה מיאקובסקי, פאבלו נרודה, לורקה, יוליאן טובים, נאזים חיכמת, אלכסנדר פן. ידעתי את שיריהם על-פה. עד היום. 'הוא היה אדם פשוט, רבבות ישנם כמוהו. רחב-הגרם, איש עמל, יד גסה ומיובלת, לב אדום ונשמה, אם זקנה, אשה פועלת, בת קטנטונת, בן פעוט, הוא היה אדם פשוט...'"

מחמוד שלט בעברית על בוריה והשיחות על שירה, על משוררים, ניתוחי שירה, היו מצע משותף לשניהם. שירתו, שקשורה בטבורה אל האדמה, אל הכפר, אל השורשים, משפיעה עליה, מחלחלת לתוכה, מאוחר יותר תשפיע על יצירתה במחול.

היא מתמזגת עם השיר "שרמת", של ידידיה אדמון, שהתאהבה בו אז ועד היום הוא בעיניה השיר היפה ביותר שנוצר בארץ הזאת. לימים, תחבר כוריאוגראפיה לפיו. שרמה. אדמה. נשימה. פעימה. אצל המורה לריקוד ירדנה כהן בחרה או לעבוד על הנושא "פרידה מאדמה". תנועה הקרובה לאדמה. אין קפיצות גבוהות. קשר הדוק של

שחששה ללכת עד הסוף, להתחייב, להנציח את החריגות. חששה גם ללכת עד הסוף בקשר הפיזי שביניהם, מה שהוליד תיסכולים משני הצדדים.

היתה נפגשת איתו אחרי יום-הלימודים בתיכון, באה למישרדו בוואדי-ניסנאס בבגדי בית-הספר התכולים, לא לפני שהסתכלה ימינה ושמאלה אם מישהו רואה. יחד, היו יורדים לאכול צהריים במסעדת סקנדר. נפגשים בדירתו, אצל משפחת תומא ברחוב עבאס, אחר-כך בדירה אחרת ששכר. פעם אחת נשארו יחד כל הלילה, אחרי שהחמיצה את האוטובוס האחרון, וגרמה לבהלה גדולה בבית.

נהגה להביא את מחמוד גם הביתה. ההורים מאוד חיבבו אותו, לדבריה. "איך אפשר שלא לחבב כזה בחור אציל-נפש". בייחוד האמא. האב היה יותר מסוייג. אחוות-עמים – עד שזה מגיע לבת שלך. לא כל-כך נראה לו חתן ערבי. לעתים היה עוקב אחרי הזוג, שירד מהבית לטיול בחורשה. מה שבטוח בטוח.

בבנק"י היתה תחושת גבורה. אתה מיוחד, אתה מהפכן, יש לך דגל

תמי בן-עמי, 1988. כשמזכירים את שמה בעיתון נוהגים להדגיש "לא הדוגמנית". היא עצמה מעדיפה את השם תמר, "אבל, לא תמיד זה יוצא"
תצלום: מיכל הימן

שלך, מחמוד

תמר ומחמוד, נווה-שאנן, 1964

היא היתה בת 16 וחצי. הוא בן 22. היא תלמידת תיכון יהודיה. הוא משורר ערבי, קומוניסט. היום הוא המשורר הלאומי הפלשתינאי בה"א הידיעה, "שר-החינוך" של אש"ף, גולה זה 17 שנה. היא כוריאוגרפית, שעבודותיה יונקות גם מהתקופה ההיא ● "תמרי שלי", "מחמודי שלי"

זורעות בשורות הרחבים, קומביינים, איכרים מאושרים פוצחים בזמר תוך כדי עבודה קולקטיבית. תמונת סטלין, עם שפם עבות, על הקיר.

דיבורים על עבודה, ערך העבודה, העבודה כגאולה אישית, על הסתפקות במועט. גם על אחווה יהודית-ערבית. סולידריות בין פועלי כל העולם. בערבים היה האב לוקח לידו את המנדולינה ופורט עליה בתנועות נמרצות, כשהאם יושבת לצדו ומתקנת גרביים, ושתי הבנות, תמר ועזה, רוקדות לפניהם קוזאצ'וק, מנסות להצטיין ולהרהים בפרישטקה, לבי-ליבו של הקוזאצ'וק, כשהרוקד קורס על עקביו ומשלח רגליו לצדדים תוך הפגנת-כושר מרשימה.

■■■

הריקוד היה הצד החזק של תמי. מאז שהיא זוכרת את עצמה, היא מתנועעת. לחיפה של אותה תקופה לא היה הרבה מה להציע בתחום לימוד הריקוד, אבל תמי הגיעה אל מי שצריך. בת 8 סבר למדה אצל אברהמ'לה אלפר. מאוחר יותר, בת 16, אצל ירדנה כהן, "מגע הנפלים" להגדרתה, שבה

נוסעת לשם לבדה פעמיים בשבוע, כשחבריה ל'תא' באים מכל קצות חיפה והקריות, כל אחד בנתיב ארוך ומייגע, תוך מאמץ מתיש, כל אחד בעצם גולה מהקבוצה שבתוכה גדל, יוצא-דופן, גאוה בעיקשות בתכנים, בסיסמאות, באידיאולוגיות, שלעתים-קרובות היו גדולים ממידתו.

חולצה לבנה. עניבה תכולה-אדומה. אחר-כך, בבנק"י, אדומה ממש. קבוצות נפרדות ליהודים ולערבים, כנראה בגלל מחסום השפה. אבל, טיולים משותפים, גם קייטנות, מחנות-קיץ. חברות יהודית-ערבית ממש לא נרקמה, אפילו שם. אבל, היתה הנכונות, הפתיחות, אולי הציפייה שמשהו כזה יתרחש. שייפרצו הגבולות. שהסיסמאות יהפכו למעשים.

הולכים יחד לסרטים רוסיים בבית-הידידות. מחלקים יחד את "קול הנוער" לנערים עובדים בבתי-החרושת ובמיפעלים במיפרץ. צועדים יחד באחד במאי. ערבי שיכבה משותפים, שבהם מופיעה תמי, בין השאר, בקוזאצ'וק ובריקודי-עמים, ריקוד אינדיאני, ריקוד כושי. "עם מיעוטים סובלים

האדומה המפורסמת. זו שמדי ה-1 במאי מנופפים בה מנהיגים חבושי מגבעות קשיחות אל המיפגן המרהיב העובר לפניהם. כרגע שדרכו רגליה של תמר בכיכר, כרעה על ברכיה ונישקה את אדמת המולדת.

לקחו ברצינות גם את הסיסמאות. "קשה להיות קומוניסט – אבל, טוב להיות קומוניסט", "מה שטוב לפועל – טוב לישראל", "אחווה יהודית-ערבית". לא פעם חשו את הפער שבין הסיסמאות למציאות, געגועי הגשמה, מעין תשוקה להשליך עצמך מנגד כדי להוות דוגמה אישית, המקשה שכל זה בכלל אפשרי.

ובתחום האחווה היהודית-ערבית היו בחיפה הקומוניסטית כמה וכמה מוקשאי הזדהות. זוגות מעורבים, הוא ערבי והיא יהודיה, שהיו לשם-דבר, כמעט לדגם-חיקוי נשאף. ארנה וסליבה ח'מיס (הוריו של השחקן ג'וליאנו מר), ציפורה וג'ורג' טובי, וחיה ואמיל תומא. חיה היתה הכוריאוגראפית של להקת בנק"י להלסינקי ומכאן נקשר הקשר לתמר, שמאוחר יותר הוביל לפגישה עם מחמוד הרגיש.

הגשר, הקשר.

זו לא היתה אהבה ממבט ראשון. [illegible] מחמוד ששאל עליה לראשונה, אצל [illegible] ואמיל תומא, שבביתם גר. היא היתה [illegible] 16 וחצי והוא בן 22. היא תלמידת תיכון, פעילה בבנק"י, ידועה כרקדנית; והוא [illegible] של "אל-ג'דיד", הביטאון הספרותי של רק"ח שיצא לאור בחיפה. משורר לירי [illegible] הערבית, אז בשלבי מעבר אל השירה הלאומית-פלשתינאית.

ראו זה את זו לראשונה במופע, [illegible] המשלחת מהלסינקי. הוא ראה אותה רוקדת, היא ראתה ושמעה אותו קורא משיריו. [illegible] הבינה – האחווה היהודית-ערבית של [illegible] לא הולידה לימוד ערבית בין [illegible] היהודים – אבל חשה את הקצב, את [illegible] את הניגון, את האמת. הוא גם היה בחור נאה, תכול עיניים, דק-גיזרה, לבוש אלגנטי תמיד, רגיש, מסוגר, נושא את כאבו [illegible] ואת הכאב הקולקטיבי הפלשתינאי.

■■■

כשנתיים וחצי נמשך הרומן בגנים [illegible] עליות ומורדות, עם [illegible]

קטע מתוך הסיפור, פרי עטו של מחמוד, מופיע בתוכנית-היחיד הנוכחית של השחקן יוסי שילוח, "המסע", אסופת שירה פלשתינאית. בין השאר מספר דרוויש איך עמד לפני מיקרופון, בחגיגת יום-העצמאות בכפרו, וקרא שיר מפרי-עטו. וכו פנייה של ילד ערבי לילד יהודי. "סיפרתי לילד היהודי על סבלי. אמרתי לו: לך יש צעצועים, בית, הכל, לי אין. אז בוא נשחק ביחד. למחרת, קראו לי אל המושל הצבאי. הוא קילל אותי ואיים עלי, ואני בכיתי. הוא אמר: אם תמשיך לכתוב שירים כאלה, לא נרשה לאבא שלך לעבוד במחצבה. לא הבנתי למה שיר כזה מפריע למושל הצבאי".

אטימותו ואכזריותו של המימשל הצבאי חוזרו ויעלו שוב ושוב בשיריו ובשיחותיו של מחמוד. תמר שמעה מפיו שהוא נתון למעקב תמידי ולהגבלות. אסור היה לו לצאת את חיפה ללא אישור מטעם המימשל. לימים, כש[illegible] תלמד באקדמיה למחול בירושלים, הוא יבקש רשיון לצאת לשם כדי לנסות ליישר ההדורים ביניהם. הוא ייתקל בסירוב. בנק"י היה גם שירה. "אילמלא בנק"י לא

כף-הרגל לריצפה. התנועה זורמת ממרכז הגוף לפריפריה. בא מן הבטן וחוזר אל האדמה. השפעות של מחמוד. היתה נלווית אליו לערבי-קריאה משירתו, בעיקר בפני ערבים. "הרגשתי מצוין ביניהם. הם תמיד קיבלו אותי".

גם בכפרו, ג'דידה, קיבלו אותה במאור-פנים, בפעם הראשונה והיחידה שביקרה שם. היה זה כשבאה עם מחמוד לחתונת אחיו, בה גם הפגינה עם כל המחוללים את יכולת-הריקוד שלה. אמו של מחמוד, כך סיפר לה אחר-כך, דחקה בו שיתחתן איתה. גם בשורות המיפלגה והתנועה, בין המקורבים, ראו את הרומן ביניהם בעין יפה. אך היא הסתירה את הסיפור מחבריה לתיכון. ידעו עליו רק ידידים ספורים.

מצד אחד היתה גאה בקשר, חדורה תחושת גבורה, אני עשיתי את זה, לי יש חבר ערבי, הלכתי נגד המוסכמות. "בעצם, גם תחושה של מים גנובים ומתוקים". מצד שני, היתה בסך-הכל נערה צעירה ומבולבלת, שעצם ההעזה שלה מילאה אותה פחד,

אחרי התיכון, גם כדי לסייע לתמר להינתק, שלחו אותה ללמוד באקדמיה למחול ע"ש רובין בירושלים. תקופה שהולידה עשרות מיכתבים ביניהם, בהם הוא מכנה אותה "תמרי שלי", "תמרי יקירתי", והיא מכנה אותו "מחמודי שלי". הוא בסיגנון לירי מפוייט, ביכולת מילולית ולשון-דימויים עשירה, מנתח את סוד הקשר, את קשי הקשר, את התקווה ואת האכזבה, וחותם "שלך, מחמוד", והיא, באותה מטבע, מנסה להינתק ואינה יכולה, מנסה להיקשר ואינה יכולה.

מחמוד, באחד המיכתבים: "רדי מהענן ולכי על-פני האדמה, אני סורי מרחבי".

מחמוד, במיכתב אחר: "אני לא כותב כי אם לוחש באוזנך. את עדיין אצלי. אני שומע את קולך, שוחה באור עינייך, נשען על כתפך, אוכל איתך ולוחץ על ידך השוכבת כציפור בידי, ואינך ברצונה לעוף... לאן תעופי ממני – אלי".

הריחוק הפיזי יצר, לסופו של דבר, גם ריחוק מנטאלי. הקשר הולך ומתפוגג. תמי חוגגת את חזרתה לחיק הקונסנזוס, רוקדת

המושל קילל אותו ואיים עליו, והוא בכה. אם תמשיך לכתוב שירים כאלה, אמר, לא נרשה לאבא שלך לעבוד במחצבה

פסח על חשבוננו!

ערוך את כל קניותך לפסח עם ישראכרט, ותוכל לזכות במלוא סכום החיוב החודשי!

אני שמח לבשר לך ידידי, על המשך מבצע "החשבון על חשבוננו" נו עשרות לקוחות כבר זכו.

עכשיו, כשאתה רוכש לקראת הפסח שלם עם ישראכרט ותוכל לזכות גם אתה! ישראכרט, כרטיס האשראי המכובד ביותר בשקם, בקו־אופ, בשופרסל, בתנובה, במשביר לצרכן ובלמעלה מ־25,000 בתי עסק נבחרים ברחבי המדינה.

אם תזכה, כל ההוצאות שלך לפסח עשויות להיות על חשבון ישראכרט.

חג שמח, ידידי!

בלהקת הסטודנטים, מרגישה שסוף־סוף היא חלק מן המשפחה הגדולה. מחמוד ממשיך לכתוב שירה, הלאומיות בכתיבתו מתעצמת. כעבור כמה שנים הוא יוצא לגלות, עד היום.

היום מחמוד דרוויש נחשב למשורר הלאומי הפלשתינאי בה"א הידיעה. חבר בוועד־הפועל של אש"ף, יו"ר אירגון הסופרים הפלשתינאים, מעין שר־התרבות של אש"ף, אולי שר־התרבות של ממשלת אש"ף הגולה. הצעתו למיפגש של סופרים פלשתינאים וישראליים עוררה הרים לאחרונה. כמוה שירו, שפורסם לאחרונה בעיתונות הישראלית ושסביבו התעורר פולמוס. בריקמת אש"ף ידוע כמתון, כמשורר, כאיש־הרוח. העיתונאי חיים הנגבי פגש אותו לפני חודשים אחדים בפאריז ותיאר את פגישתם ואת מעמדו הפוליטי והספרותי של דרוויש ברשימה „כוח־שירה 1" ב„7 ימים". יוסי שילוח מבצע קטעים מתורגמים של דרוויש, לצד יצירות משוררים פלשתינאים אחרים, בתוכניתו „המסע".

קטע: „מולדתי היא מזוודה, ומזוודתי מולדת, / אבל, אין רציף ואין חומה ואין אדמה מתחת לרגלי, כדי שאוכל למות כרצוני. / אין שמיים סביבי, כדי שאוכל לנגנם ולהיכנס לאוהלי הנביאים. / גבי אל הקיר, אל הקיר הנופל. / מולדתי מזוודה ומזוודתי מולדת, מולדת עם הצועני, הנושם בשירים ועשן, ומחפש לו מקום בין הרציפים לבין הגשם. / פני אל הפרת, והפרת הוא ריצפת־אש. / מולדתי מזוודה ומזוודתי כמיטה, / אפרוש אותה בלילה ואישן בתוכה, / ובתוכה אפתה נשים לאהבה, / ואקשור את אהובי בתוכה ואקבלנה כגורל־נצח ואמות בה / ... מולדתי היא מזוודה עשויה מעור אהובי, . מולדתי על כתפי, שאריות אדמה בנפשי הזרה. / כף־ידי אל הכוכב והכוכב הוא אוהל..." (תרגום: דני הורוביץ).

■■■

תמר סיימה את האקדמיה, במסגרת העתודה האקדמאית. השפעות של גרטרוד קראוס, של עמוס חין, של כתב־התנועה של נועה אשכול. אחר, להקת חיל־הים, עם רבקה זוהר, שלמה ארצי, ריקי גל, דב'לה גליקמן, אבי אוריה. התקופה של „סופה", של „מה אברך" ושל „המלח שלי הוא המלאך שלי". ממש בלב הקונסנזוס. תורת משה סנה אל חיק הציונות ממילא סגרה תקופה. העבר בשורות בנק"י הופך להיסטוריה פאתטית.

אחר־כך שנה בניו־יורק, לימודים אצל אלווין איילי. גם דאנס־תראפי וטיי־צ'י. חוזרת הביתה באמצע. אמא גוססת מסרטן. אחרי פטירת האם, כבר לא שבה לארה"ב. יוצרת כוריאוגראפיות. „כף רגל לי וראש" (83') ו„כפתור בריבוע" (86') ללהקת בת־שבע. לסרנאות. יוצרת תנועה לתיאטרון. שלושה פרסים בתחרות כוריאוגראפים ע"ש גרטרוד קראוס: „קולות מן הטבע" (84'), „שיחות בגוף ראשון" (85'), „ג'יבריש" (87').

„אני שומע את קולך, שוחה באור עינייך, נשען על כתפך, אוכל איתך ולוחץ על ידך, השוכבת כציפור בידי"

בשלוש השנים האחרונות, עובדת עם סאלי־אן פרידלנד, במקורה רקדנית קלאסית מדרום־אפריקה, שהגיעה ארצה לפני כ־10 שנים. שתיהן, לדבריה, שונות מאוד באופי וברקע – אבל מצאו שפה משותפת. סאלי הופיעה עם „שיחות", שיצרה עבורה תמר, בפסטיבל ישראל 86', ועם „ג'יבריש" ב'גוונים במחול' 87'. יחד הן גם מופיעות במיפגשים של אמנות־ילעם, נודדות ממקום למקום, כשהן מדגימות את מאחורי הקלעים של עבודת הכוריאוגרף והרקדן. לפני שבוע, זכו שתיהן בפרס אמנות־ילעם על פעילות זו.

רקדניות „פעימה", בחזרה בסטודיו

השם תמי בן־עמי מוקיף גבות לעתים. כשמזכירים את שמה בעיתון נוהגים להדגיש „לא הדוגמנית". היא עצמה מעדיפה את השם תמר, „אבל, לא תמיד זה יוצא".

עכשיו הן לפני בכורה חדשה. סאלי ועוד חמש רקדניות עומדות להעלות, ב־25 בחודש זה, בבית יד־לבנים בת"א, מופע שייקרא „פעימה". לצד שתי עבודות קודמות, „שיחות" ו„ג'יבריש", יעלו בו את בכורת „פעימה", יצירה שנקשרת בעקיפין אל „מחמודי שלי".

אי־אפשר יהיה למצוא בה את הסיפור, או רמזים אליו. אבל, המשוואה של שדמה־אדמה־נשימה־פעימה תקפה גם כאן. התנועה מן הבטן, תנועת האגן, הקשר גוף־אדמה, הפעימה המחזורית. בא והולך, קם ונופל, גואה ונסוג – פועם. „כל אלה, ביסודם, גלים, הידהודים, גם מהתקופה של מחמוד. אולי גם מהמחזוריות של היחסים בינינו. גם מכלל המאבק שלו".

„מולדתי היא מזוודה, ומזוודתי מולדת, אבל, אין רציף ואין חומה ואין אדמה מתחת לרגלי"

■■■

„בזמן האחרון, בייחוד מאז שהתחילו האירועים בשטחים, מחמוד חזר אלי במחשבות. העניין הכללי, הפלשתינאי, והעניין הפרטי. גם פוגשים אותו יותר־ויותר בעיתונים אצלנו. פה כתבה עליו, פה שיר מפרי־עטו, פה תגובה שלו על תירגום לא־אמין של שירו. פיתאום, שוב, יש לו נוכחות כאן. יותר־ויותר אני הופכת והופכת בכל מה שהיה בינינו, מנסה להבין מה קרה ולמה, ומה לא קרה ולמה. האם איכזבתי אותו. לפעמים אני מסתובבת עם תחושת בגידה לגביו. בין שאר המיכתבים שלו אלי יש אחד קצר, אני חושבת שזה היה האחרון. הוא מבקש בו, מפציר, שאבוא לראות אותו, לפני שהוא נכנס לבית־סוהר. כל התקופה ההיא כבר מאוד מטושטשת אצלי, לא זוכרת בדיוק על מה היה צריך לשבת, בטח על הפרת איזה צו של איסור־יציאה מחיפה. עד כמה שאני זוכרת, לא עניתי לו – ולא באתי. מאז, בעצם, נותק הקשר.

„התגלגלתי הרבה מאז. לא נישאתי. אמא מתה. אבא בינתיים חזר בתשובה, נעשה דתי גמור ועושה זאת באותו להט שהיה קומוניסט. אני יודעת שמחמוד היה נשוי פעמיים, התגרש פעמיים, אין ילדים. כל מה שהיה בינינו היה לפני עשרים־וכמה שנים. היינו אז שנינו ילדים. ניסינו לעשות משהו שהיה גדול מכוחנו, לפחות גדול מכוחי. לא ידעתי, בעצם, מה לעשות עם האהבה הזאת, לאן להוליך אותה, איך לשמור עליה, אם בכלל.

„מחמוד כבר 17 שנים לא בארץ. גולה, מסתובב בכל העולם, במיוחד בעולם הערבי. כותב, קורא משיריו. אני יודעת שהוא בוועד־הפועל של אש"ף, אבל אני יודעת שהוא מהמתונים, מאלה שמחפשים קשר וגשר. הקריאה שלו, למיפגש של סופרים ישראלים ופלשתינאים, היא ההוכחה. על זה הוא נרדף על־ידי הקיצוניים.

„אני יודעת ששנינו השתנינו. גם באופי, גם במראה. ראיתי תמונות שלו בעיתון והוא בעיני יפה ואציל כמו אז. אני קצת רזיתי, יחסית לתקופה ההיא. אז הייתי שמנמונת. את כל התיסכולים והלבטים שלי השקעתי באוכל. אני לא חושבת שמחמוד היה מאושר אי־פעם. אני מכירה אותו. הוא לא יכול להיות מאושר כשמולדתו מזוודה.

„אני מביטה בחדשות בטלוויזיה ונזכרת במחמוד. אולי דווקא ההסלמה הנוראה כאן תזיז משהו. הרבה יותר אוזניים ועיניים מופנות לכאן עכשיו. אולי דווקא בגלל מה שקורה, ייווצר דיאלוג.

„ככל שחשבתי יותר על מחמוד, הרגשתי געגוע אליו. אולי צורך לסגור מעגל. להגיד על מה שהיה ומה שלא היה. הצלחתי ליצור אתו קשר, לא חשוב איך. היום אני מרגישה שאני חייבת גם לראות אותו. ואני יודעת שבמוקדם או במאוחר זה יקרה". ■

מנשה קדישמן מגיב לדרוויש

מר דרוויש,

כתבת בשיר שלך: „...אל יהיה מקומכם בינינו... אל תמותו אצלנו... קחו את חלקכם בדמנו הניגר, מהרו אל המשתאות והסתלקו... לכו..."

בחיי, מר דרוויש, גאולה כהן נשמעת שפויה וצודקת לידך.

כשרוצים שלום, ושלום אומר חיים, שלום עושים עם אויב. עם אחד שחושבים שאין לו זכות קיום.

אנחנו רוצים להיות וצריכים לשאוף להיות, יפי נפש. יפי נפש אינו חולשה.

נהפוך הוא.

אנשים כמוך, מר דרוויש, אנשים שהיו חוד החנית של השלום בינינו, ושמטיפים היום לדם – בחרו בדרך הקלה. בדרך שהורסת. אולי אתה מנסה למצוא חן, אולי תמצא חן, אולי תחשב למשורר המהפכה, אולי אתה חושב כך באמת, אבל לא תביא שום תועלת לעמך.

אני שייך למחנה השמאל, אני מכיר בזכותכם לחיות כאן, ולא יעזור לכם לא להכיר בנו, כי אנחנו כאן.

תן כבוד למתינו, ולמתים שלכם. אבל בעיקר, תן כבוד לאלו שחיים.

מנשה קדישמן

חג!

מאז שעזבתי בית־ספר, לא יודעת חגים אני, לא יודעת. גם לגוי כמוני יש קצת סימנים, אבל זה לא מספיק. אני יודעת שאיזה חג מגיע, לפי ההתראות של לייזר מהסופרמרקט ש'מחר סגור', ולפי הבן שלי שחוזר מהגן שר בקולי קולות „סביבון סוף סוף סוף אני פורים בפסח כא" – וגם לפי אמא שלי, שמכררת בפרצוף מאוד מודאג אם „בישלתי כבר הכל לחג", למרות שהיא יודעת שעוד לא בישלתי לחגים במיוחד אפילו טוסט יבש.

אבל להיכנס ללחץ ערב־חג, ראשית – זו הטרדיציה, שנית – זה בחינם.

חג־בלי־היסטריה אף פעם לא היה לי בתוכנית הלימודים. אולי בגלל זה החלטתי לא לדעת יותר כלום מחגים אני. טאבולה ראסה.

זכרונות בית־אבי־אצלי, מחג, זה אמא שלי שהיתה רצה כמו פורפרה ומבשלת בלחץ אטומי בישולים – לחג.

המישפוחע המורחבת היו נוחתים כמו ארבה על שני חדרינו – לחג.

אבא שלי היה נהיה חופשי – בחג.

פרוש הדבר, שאת החינוך הכי קטלני היינו חוטפים – בחג.

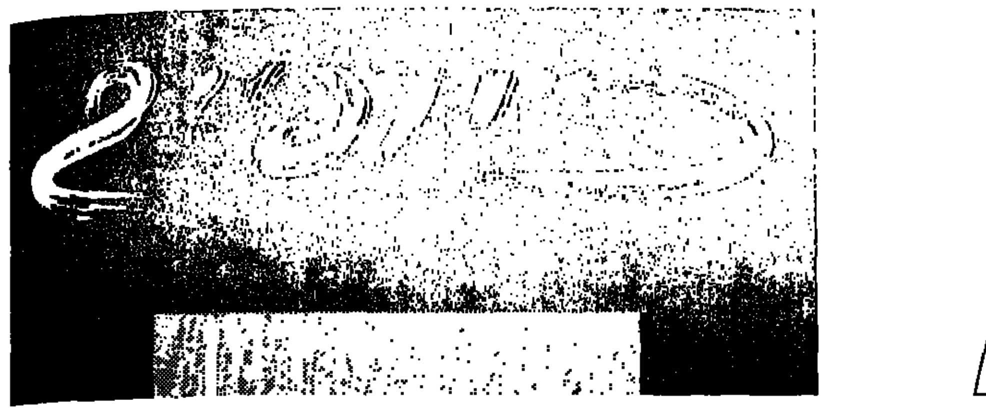

משפחה רומנית כלי אקשן – אין כזו חיה. אחרי שהיו גומרים את תיפצוצת הקלוריות, היו מתיישבים לדיון מעמיק מי אמר מה על מי ולמה, כפעם הקודמת, שהיתה, כידוע, חג.

עד מהרה הפלג החיפאי היה פורש הכיתה, לא לפני שעפו שם נוצות, והפלג התל אביבי היה פורש לרכבות, גם כן לא לפני שעפו שם נוצות.

וזה, לא לשכוח, לא היה קורה, אלמלא היתה מצוות הסבה משפחתית לעונג־חג.

„צריך לחיות בשלום", היו עפים אחר כך טלפונים מלאי נוחם בין חיפה לתל־אביב. „כמה אחים כבר אנחנו, והרי אנחנו ניפגשים ביחד רק בחג"

מה שכן, אחרי זה הארץ היתה שוקטת ארבעים ימים, אבל עוד פעם היה בא חג.

„ריי לא יספיק הסיפונים לחג!"

„ריי לא יספיק כל האוכל לחג"

ואחר כך גרונו חצי חודש למאכלי חג כי לא זורקים אוכל.

תודה, תודה.

חשבתי שאין לי יותר היסטריה בגלל חג, רק בגלל שככה החלטתי, אבל לא הבאתי כחשבון את הצוות המופקד על המוצר שאתה אוחז בידך ברגע זה. „אנחנו צריכים", כך העורכת בדקה לדקה התישעים. „מדור מורחב של עצות לפסח. קחי את הזמן שלך. את לא צריכה למהר, בעוד חמש דקות זה גם כן בסדר".

היתה לי ברירה. 'היסטריה' הוא בעצם שם המשפחה האמיתי שלי. תתאמן מספיק לשרוד מזה בילדותך, תראה איך שיוצאת תוצרת כשאתה גדול.

תרדו, תרדו רגע מהקירצופים של התקרה. הבאתי כאן כמה רעיונות התעייפות חדשים – הן ביקשו במיוחד מהכה־אתי־המומחה – ואיך זה תחמיצו.

ונתחיל, בנקיונות. נקיונות ופסח – כמו צילי וגילי.

שיפשופים

ניקוי התנור

כתבתי כבר פעם, אבל שווה תזכורת, מהגאונות של הפטנט: לחמם תנור, או מוטב, אחרי פעולת אפיה. העיקר שיהיה חם. להוציא מדפים ורשתות. לקחת את כף הטיגון השטוחה ממיתקן ה'ששת', להפוך אותה כך שתיצוה עם רצפת התנור זווית קהה, ועם הצד השטוח שלה להתחיל לגרד את ריצפת התנור וכתליו מהפיח וחלקי השרוף. כלי תרסיסים, כלי קצף גועל נפש, כלי רטוב שעושה פאצ'קרי. הזווית של הידית יוצרת מנוף או משהו כזה, ועושה את פעולת הקרצוף קלה ויעילה להפליא. משחילים תחת התנור דף נייר עיתון, ו„מטאטאים" בעזרת כף הטיגון את כל הפיח הזה, שיפול על דף העיתון דרך החריץ התחתי, האופקי, של דלת התנור. אפשר להתעקש עם הגרוד הזה עד שחושפים את האמאייל הנוצץ. משהו!

ניקוי סירים

בלך מהקל אל הכבד: 1. למקרים קלים של חריכת מזון: (בעיקר חלב בפינג'אן, או ביצה במחבת) כף או שתיים של אבקת כביסה בסיר (כן!) ומילויו במים. להרתיח (וזהירות! זה גולש כמו חלב!) להשהות קצת, וכל העסק יורד כמעט ב'פו'. כמה שיפשופים עדינים, ונקי.

2. סופר־סטאר עובד תמיד – הכוונה לנייר זכוכית מספר 600 500, נייר עדין, אבל הרסני ביעילותו: קונים אותו בחנויות לחומרי בניין. מלבד יעודיו המקוריים, הוא יעיל מאוד במיטבח.

מצילים בעזרתו פינג'ני ניחוסטה שנשכחו על הגז, איבדו את הברק ואפילו השחירו מאוד. הרטבה של סיר הניחוסטה ושפשוף בנייר אפור זה מחזירים לו את החן האבוד.

מנקים בעזרתו חריצים סביב ידיות, מתחת לקפל בשולי הסיר, ועוד מקומות סמנה שכאלה לליכלוך, ולנוורוטים שאיכפת להם ממנו שם. מקפלים את הנייר ל־4 או ל־8, ובצד הקפל משפשפים סביב עם השוליים הקשוחים שנוצרו לנייר. יעיל יותר מסכין, ואין נזק.

למשוגעי ניקיון – אין כמוהו לניקוי פנלים. הרטבה, שיפשוף, שטיפה.

רק מה, מומלץ ללבוש כפפות בכל הפעילויות האלו, אחרת השחור של הכלים נכנס לחריצי הידיים, ולזה – עוד לא המציאו נייר מתאים.

3. לניקוי תחתיות של סירים או מחבתות שתחתיתם נשרפה, או תבניות תנור, לסילוק הגועל נפש שהצטבר שם מימים ימימה – בכל חנות כימיקלים (כדפי זהב) ניתן לקנות „סודה לכביסה" (NA_2CO_3). יוצרים תמיסה ביחס של כף אבקה בכוס מים, ושופכים לתחתית הסיר המלוכלך מים ואבקה ביחס זה ככל שידרש עד מילוי הסיר, או כיסוי אזור הפורענות.

מחממים עד כמעט רתיחה. משהים שעה או יותר. רואים בעין כיצד הלכלוך מתרכך, שוטפים, והפלא קם ונהיה. הסיר נהיה כמו חדש. החומר מפרק את השומן ומפריד אותו מתחתית הסיר. השיטה טובה להטבלת תחתיות סירי טיגון ובקערת פלסטיק ענקית של כביסה) להקפיד לשים את הסיר המושרה במקום גבוה (ואולי מעל המקרר), כן אין ילדים ובעלי חיים, ולעבוד בבקשה עם כפפות. למרות שזה לא רעיל מסוכן ומבעבע בנתזים כמו סודה קאוסטית, לשטוף מיד במים כל טיפה שניתזת על העור.

כביסה

גרגיז

אדיסון ניסה 4000 חומרים עד שגילה איזה חומר הכי מתאים להוליך את הזרם בנורה החשמלית שלו. עם כל ניסיון היו אומרים לו: שוב ניכשלת! לא, הוא היה עונה. שיפרתי את הטכניקה. התקרבתי עוד יותר לפיתרון. העיקרון הזה תמיד מול עיני כשאני מחפשת משהו.

פעם תלתה על קולב בכלבו אמריקאי שמלה ב־600 דולר, שמחירה ירד ל־10 דולר כיוון שהיו עליה כמה פסים שחורים ודקיקים של איזה גריז יבש. רציתי, הוי כמה רציתי כזו אפילו כמחיר מלא, והימור של עשר דולר נראה לי מחיר הוגן בשביל ציפור הנפש שבורת הכנף שלי. קניתי אותה, ואחרי שמונה מאות ניסיונות הצלחתי לרפא אותה.

ובכן, הרי החדשות ועיקרן תחילה: דלק קטנועים או מכסחות (האו), דלק שמכיל 6% שמן (להשיג בכל תחנות הדלק), שמשופשף בעזרת צמר גפן באופן עקשני על 'מריחות השחור' היבש, אומנם יוצרים כתם מעונן חדש, אבל הוא יוצא בכביסה חמה אחת או שתים (לא הרתחה!), מה שאי אפשר לטעון על הגריז היבש.

חוזרים שוב ושוב על הפעולה על שהכל יוצא. לדלק הזה יתרון, שמחד מנקה נהדר את הגריז, אך הזפת המיובשים כשהם מהון ששום סינטבון ובנזין רגיל לא יכול להם – ומאידך, אינו מפיג את צבע הבד. פטנט ניקוי היסטרי.

ואגב, אם בנקיונות, יצא באחרונה לשוק סבון „פלא", כך קוראים לו. מוצר יוצא דופן בסוגו. הוא אכן יעיל בצורה מפתיעה בניקוי כל מיני כתמים, אפילו ישנים. מיוצר בקרומים, מעבדות שכם.

גרביים לבנות

כף הגרב מלוכלכת ושיפשוף הכרחי? לא בטוח!

מכניסים לתוך הגרב רבע, או חצי כוס שבבי סבון, קושרים את הגרב, ומכניסים למכונה עם שאר הכביסה. מטעמי חיסכון, מקטינים את כמות אבקת הכביסה בקצת. אחרי הכביסה, הגרב כמו חדשה. אפשר לנסות גרב כן גרב לא ולראות את ההבדל.

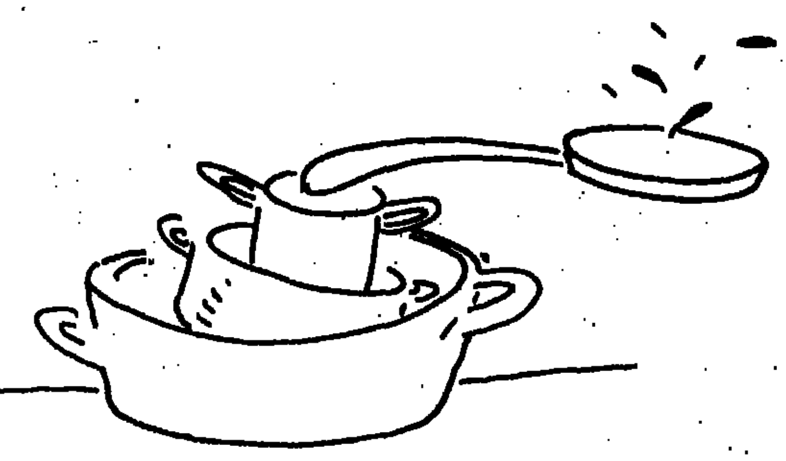

ריח טוב

ואגב סבון – אם לא בא להתרחץ בסבון בגודל חמישה גרוש, אפילו לא כתוך ליפה, מכניסים אותו לתוך סתם גרב עם הכביסה הרגילה במכונה. מה זה נותן? לא, לא ניקוי ג'מבו, כי אין לזה כוח כמו לפתיתי סבון הכביסה, אבל ריח טוב לכביסה זה מביא.

אגב, אם כלהשתגע – כאשר מכניסים לתוך הסבון שבמכונת הכביסה את אבקות הניקוי, לשפוך ישר בהתחלה, לתא המיועד למרכך שתוכנו נשאב בשטיפה האחרונה, שלוש ארבע טיפות בושם. ממש כך. הכביסה יוצאת מבוסמת בגלל הועירות האלה, בריח שלא מן העולם הזה. ריח הבושם המקורי, אבל מהולל, מעורדן דרך מסננים, כמו ריח סבון תמרוקים מעולה, וזה נישאר גם כשהבגד יבש!

קימוטים

קורה לא פעם שמכבסים בתבנית עדינה בגד שמתברר רק מאוחר כעדין מדי לטיפול במכונת הכביסה. כל הטריקו'אים והצמרים והפלנלים יוצאים בסדר, חוץ מהבן יקיר אפרים, שיוצא מצ'וקצק כמו עצמאי ממשרה של פקיד שומה.

מה עושים? פשוט. משרים את הבגד במים עם נוזל מרכך כביסה בריכוז גבוה פי שלושה מהמומלץ ע"י היצרן. אחרי כמה שעות או לילה, סוחטים עדין, מייבשים, וכשהבגד עדיין לח, מגהצים את המעיכות. ואז, אם ירצה השם, הבגד כמו חדש.

סוודר אנגורה

חג פסח זה גם חג איפסון דיברי החורף למעלה בארון. לא להעיז לאפסן שום בגד שלא ביקר תחילה בכביסה/ניקוי יבש. שאריות כתמים אורגניים לא מורגשים סוחבות את העש ושאר צרות, ולשנה הבאה חשאריות שהתיישנו כמו יין טוב על הנה מורגשות ואיך. בכתמים צהובים מכוערים איפה שהליכלוך המיקרוסקופי תפס ותק א חורים של עש.

והפעם – טיפול לסוודר האנגורה, סוודר נהדר, רך, צמרירי, סקסי, שהרבר היחיד שמשגע לי את השכל זה שאני תמיד צריכה להתקע עם שמונה מאות שערות פרווה סקסית רכה צמרירית וכו' בפה, על הגרביים על החצאית, בתור קנס למראה הצמרירי הזה. אבל מה לא עושים בשביל אפקטים.

אתי דוידוויץ, אופנאית ניו־יורקית שמעצבת סריגים, אומרת ככה: להכניס את סוודר האנגורה לכיור מלא מים קרים. לא פושרים, קרים! שנמס בהם מעט שמפו תינוקות. לא לשפשף, רק ללחוץ במקומות תורפה כמו מתחת לבית השחי. ללחוץ ולהרפות כאילו הסוודר היה ספוג, להוציא את המים, לתת לסוודר להגיר אותם איזה שעתיים בכיור נטול פקק, כי אסור לסחוט. לתניח אותו בבד רטוב, פרוש בפישוט אברים על מגבת שפרושה על שולחן, וכל יום להחליף מגבת.

ניתן לקצר את התהליך אם מכוונים מעל המונומנט מאוורר קר. כאשר יבש אחרי כמה ימים – וזה לא יסרוח בריח של מים עומדים אם מחליפים כל יום מגבת – לוקחים מספרים שיניים יבשה, ו„מטאטאים" בכוח לכיוון אחד, כל פיסה של סוודר. אפשר לבקש מאחר קודם, להקלת התהליך. השיער שלו יעמוד ככה בצורה צמרירית כמו הילה, ושום מגע מגיעה בריצה לברר איך עושים כזה...

פרווה

לפרוות שאריות זנב עכברוש אולי לא כל לטרוח, אבל אם יש מינק, שווה קצת עבודה. לא לאפסן בניילון סגור, אלא רק במעטה כי פרווה צריכה „לנשום" ... איך דבר כזה מת צריך לנשום ... אבל לא אקמט את המלה. יש כאלה ששמים את הפרווה בקרור תמורת תשלום נאות לאיפסון, אבל זו שטות, כי אחרי חמש שנים, פרווה צריכה במילא ניתוח פלסטי של שיפוץ וריענון הרגם, עם מקרר או בלעדיו.

קיני נר, עלה על פטנט היסטרי: לוקחים 300 גרם פילפל שחור טרי, כותשים אותו גס, מכניסים אותו לתוך ציפית של שמיכה בודדת, שמים את הפרווה על קולב, מכניסים אותה, כולל הקולב, לתוך הציפית, באופן כזה שישאר רווח של מינימום 20 ס"מ בין הפילפל הכתוש בתחתית הציפית, ובין כנפלת הפרווה.

סוגרים את הציפית, מכפתרים אותה על הקולב מעל כתפי הפרווה, ותולים לשנת קיץ. בשנה הבאה, הפרווה יוצאת עם ריח בושם מפכר מהפילפל, ובלי רבע עש, שאוהב לסעוד פרוות. פטנט עולמי. משתמשים בו בקנדה, ושם באמת ישנה תרבות פרוות בפותחת בגלל מזג האוויר.

פלפל כתוש מרחיק לא רק עש – גם פישפשים, לתשומת לב הטיילים הנזקקים לאכסניות הנוער עם הסדינים הסטריליים שהן מנפיקות.

בגדי ז'אמש

כתמי ליכלוך בתפוורת, לנסות להוריד בעזרת מוחק גומי פשוט של ילדים. לא ההריחניים ולא מהורחניים. לבנבן אפרפר נסיס. לשפשפף לשפשף עד שנקי. אם ה„ציפוי" המלוכלך לא שקע למצולות העור הזה, זה יורד כמו נס!

סיוד צביעה

חג הפסח, גם חג הצבעות. כל יום צביעה בעבודה עצמית, גרווים. שמים את המברשת בלילה בטרפנטין נגד התייבשות – ולמחרת היא מדללת את הצבע ומגירה זרזיפים לאיפה בלא התכוונתם.

נסק ביש? מה פתאום. בתנאי שזוכרים לעטוף את מברשת הצבע בניילון, וככה, כמו שהיא, לתקוע לפריזר. למחרת היא יוצאת חדשה, טריה, כמו שהיתה ברגע שהכנסתם אותה, בלי להסגיר איזה ליל תלאות מקפיא שעבר עליה.

לא צריך להפשיר אותה. אגב, זה עובד גם עבור ציירים שרוצים לעשות מנוחה ביצירה דמרטיטה, ולא בא להם להתחיל בניקיונות יסודיים, או למצוא את העסק יבש כמו דלעת של מוסיקנטים. אגב מקפיא: את כל הפיצוחים – כוסנים, שקדים, אגוזים גרעינים – קומרים הכי טרי כתא ההקפאה עד להגשה. אין צורך לחמם או להפשיר. שמים בצלחת וזהו. גם לחם נשמר נהדר בפריזר, פרוס וארוז בניילון, לפני ההפשרה בת שתי הדקות בטוסטר אובן.

מה יש מה יש, לא התכוונתי. אני מדברת כללי. חומיינס: כבר אי אפשר לדבר אפילו כללי.

ואם במקפיא: לא לעניין אבל אין לי איפה לתקוע את זה – ברוב ממולא, לא לטרוח עם הרתחות העלים כדי לרכך אותם שיהיו נוחים לעיבור. חבל על האנרגיה ועל הוויטמינים האבודים. לילה קודם להכניס את הקלח למקפיא, ואחר כך לתת לו להפשיר. אותו אפקט, בפננה.

עוד פטנט. להכניס את כל הקלח לשקית נילון, ולדחוף למיקרוגל ל־5 דקות. משהו משהו.

עגבניות מקילפות, להכניס עגבניות בשלות למקפיא, להקפיא לילה, למחרת להפשיר, והן מתקלפות למגע יד.

תחתית מגהץ

איך לנקות תחתית של מגהץ שבמשך הזמן התלכלכה והשחירה או נדבק בה בגד שרוף? מפזרים מעט מלח על נייר עיתון ישן וחס ושלום לא על כיופים!) ומגהצים את גרגרי המלח בתנועות סיבוביות. אם לא נראה אחרי כמה דקות כמו חדש, לשמוט לפח. יש גבול כמה בן אדם צריך לסרוג מיכסים לקומקום מרוב השתדלות.

כלי נחושת

לופי! אם טרוף, או עד הסוף. תוציאו! תמרקו! תשפשפו! אבל כשתגיעו לכלי הנחושת, במקום לשפשף ב„בראסו" שמלכלך ידיים באופן נוראי, תמרחו את העסק ברסק עגבניות. לא קטשופ, לא עגבניה דקובה, אלא רסק עגבניות מקופסה, מחכים איזה רקה, ומשפשפים עם צמר פלדה וסבון לרחיצת כלים. יוצא כלי נחושת מבריק להפליא, שמשחיר כעבור הרבה זמן.

ואם במיצוות, מה רע בלרסס אותם אחרי שנקיים ונוצצים בספריי לכה שקופה, לחניכת הניקיון והברק הזה לעולמי עד?

נודניקים

לפני פסח המבוגרים עייפים, וצריך פטנטים של אהבה בשלט רחוק עם החברה שלהם שלא מוותרים על ליטרת הבשר המגיעה להם כחוק אפילו עם ההורים מתפגרים. אבל הפטנט הזה נהדר לכל ימות השנה: מה עושים עם ילדים שאוהבים שיספרו להם סיפורים? מקליטים על קלטת של הווקמן, או הטייפ. האבא או האמא מקריאים את הסיפור הלילי, ומקליטים באותה הזדמנות על הקלטת. כאשר הילד ירצה לשמוע את הסיפור, הוא יפעיל את הטייפ – וצ'ופ: אבא אמא קופץ מבפנים. ולמרות כל ה„ספרקלטת" שמרססים את הסופרמרקטים לאחרונה, דווקא קסטה עם קול ההורים. אפשר סיפורים, אפשר שירים, כולל הזיופים של קארוזו, ואפשר סתם „מכתב אהבה" מוקלט פרטי פרטי לילד: שעשוע נהדר.

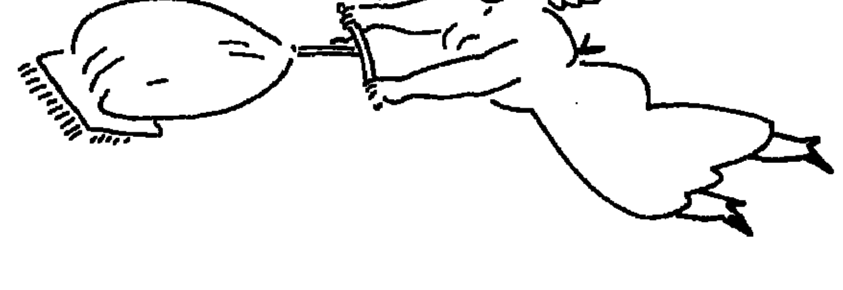

מזון לנפש

למה מה חשבתם, פסח, ר', סוגרים את הכיתה?

שני דברים פיצוץ לשכל לחול המועד, כשתהיו מעולפים מאוכל, וכל מה שתצליחו לעשות זה רק לחשוב כיצד לשאוף אוויר ואיך להחזירו אל היקום עם כל היכולות.

הראשון והקל יותר הוא „ברגים בראש" שכתבה עמנו־אל, כהוצאת כרזון. ספרון וערורי שהוא בחזקת מברג מופלא המוקדש לכל מי שכבר התליט או יחליט בעתיד להזיז את ברגי המחשב בקודקודו כדי לשנות את הרגלי מחשבותיו ורגשותיו. ומתוכו, „בורג הלימור".

„בורג חשוב. פותח דלתות כמצבים קשים ע"י השאלה 'מה אוכל ללמוד מכך?' הופך אפילו את האנשים הגורמים לך מורת־רוח למורים הרוחניים שלך. בביתך ובסביבתך, מבלי לשלם שכר לימוד או להיכנס לישיבה, ובלי לנסוע להודו לחפש גורו. המורים הטובים ביותר עבורך נמצאים בסביבתך המיידית. שים לב לברכת הכוהנים: יאר ה' פניו אליך ויחנך. סמוך עליו שיראה לך למחנכים". סוף ציטוט.

הפיצוץ השני הוא הספר „כשר מעל ומעבר" של ריצ'ארד באך, מחבר „ג'ונתן ליווינגסטון – השחף", ו„תעתועים" – בהוצאת כינרת. חלום של ספר. אחד המורים הנפלאים על מהות החיים, האהבה, ויחסי גבר ואשה, לשליקה נהדרת כביס אחד.

בישולים

לא יכול להיות שאתם רציניים. לא מספיק אוכל הכנתם?

אולא! די לא תהיה במעל: הפסח הזה, גרם אחד על המותניים שלכם לא יהיה רשום על שמה.

אפיקומן – כיצד מוצאין

בתחכולות תעשה לך בלהטה, כתוב במקורות, וזהו. איש לא יאשים אותי כעת בשיטות רוטיניות. ובכן, שיטה ראשונה זה לסחוט את בעל הבית. להחזיק בכיס פרוסת לחם, ובהזדמנות ההולמת להראות לו חלק ממנה. הגלאט כושרים, שיעשו את זה עם קצה של להם פלסטיק כזה שמדביקים עם מגנט על המקרר. הכלבית יתקף בפאניקה.

שיטה שניה זה לטמון פח לבעל הבית. עובדים עם שותף שקט. מחכיאים בחדר הסמוך חצי מצה. בשעת חיפוש האפיקומן, באים עם המצה הביזריפת. בעל הבית קופץ כנשוך נחש למקום המסתור האמיתי, ואז השותף הסמוי אוחז בדיו מעילו, והוכף את האפיקומן האמיתי. מה אתם רוצים. זה לא אני. זהו הוא. קליוסטרו הקוסם.

קינות

גם

בשכונת רוגובינא גימל, שהיא כפר גדול ומרוחק מכל ישוב, כולם גרים אחד־בתוך־הגרון־של־השני, ובכסוכים חלס. אם למישהו שם פתאום צפוף בנשמה, הוא עושה קריזה לא נורמלית. אבל איש לא מתרגש מזה, פשוט מחכים מעט. איך שזה עובר, נכנסים כולם בסך, בלי לחסר אחד, חוזרה לגרון, ומתמקמים בנחיות כמו קודם בתוך הנשמה.

הקיצר, בעקבות הקריאה הדמטית לאקדמאים ליישב את השכונות, עקרו לשם גידי אבן־חן וזוגתו, רק הגיע, נקרא למילואים. ענר חודש, והוא חזר בחזרה.

כל הכפר סגר החנויות, לבשו בגדים יפים, ורועדים מריגוש חריף הלכו שני קילומטר עד התחנה לחכות לאיש. תושב חדש, או לא תושב חדש?

ראש המועצה זרח מגאוה. זאת איכות חיים! לזה קוראים איכפתיות!

האוטובוס הגיע, מוריד את גידי אבן חן המאורכס.

„הי חבר'ה! מה העניינים?" שאל בולץ גלוהב חנוק מהתרגשות.

„אל תצ'אלי" צעק הכפר פגה. „אל תצ'אלי גם על המכונית שלך לתת סיבוב"

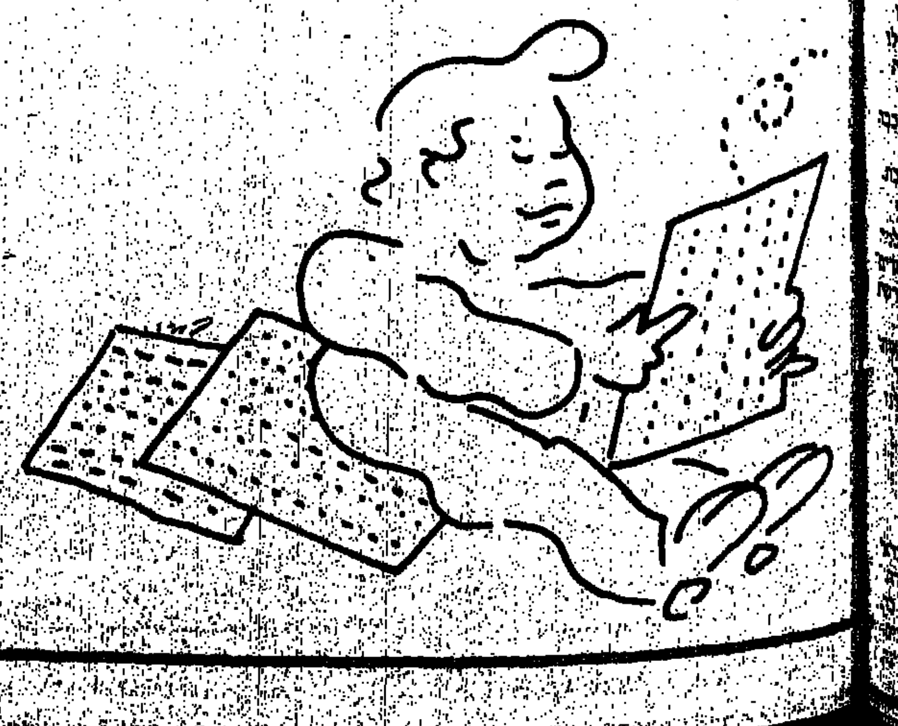

...ודה רקורד

אהבה בת עשרים
מיצ'ל, טיילור וכהן

ג'וני מיצ'ל, לאונרד כהן, ג'יימס טיילור. שלושתם זמרים, מלחינים, משוררים הנמצאים בשטח ויוצרים חומר נהדר כבר עשרים שנה. שלושתם הפכו בסוף שנות השישים לסמלי הנוער ההיפי האמריקני (למרות ששניים מהם קנדים), ועברו תקופת התפכחות בסוף שנות השבעים. ולשלושתם יש עכשיו תקליטים חדשים המעלים שוב (אצל המאזינים, לא אצלם...) את השאלות הכואבות: האם יש טעם להמשיך? האם נותר איזשהו ערך אחרי עשרים שנה? האם יש רוק בגיל 40 פלוס? האם צריך להפסיק רק בגלל העניין הכרונולוגי? האם ההתעדכנות היא חיונית? האם שינויים בלתי פוסקים הם באמת הכרחיים?

"אני לא מרגישה שאני מהווה חלק מתמונת המוסיקה העכשווית", אומרת ג'וני מיצ'ל בראיון קצרצר ל"רולינג סטון", "אך אני בהחלט מרגישה שהמוסיקה שלי עכשווית לחלוטין".

והיא לא מגזימה. האלבום החדש שלה, "סימן גיר בסופת גשמים", הוא המרתק והעדכני בין האלבומים של בני דורה. ג'וני מיצ'ל אינה "IN" וספק עם מי שגילה לראשונה וירטואוזיות קולית אצל שינאייד אוקונור יתרגש מאלבומה החדש, אך מיצ'ל היא עדיין אחת הזמרות הגדולות ביותר בעולם הרוק, מלחינה מדהימה ואישיות קולית מרתקת. מי שעוקב אחרי הקאריירה שלה, אינו יכול שלא להתפעל מהגיוון ומהחיפוש המתמיד

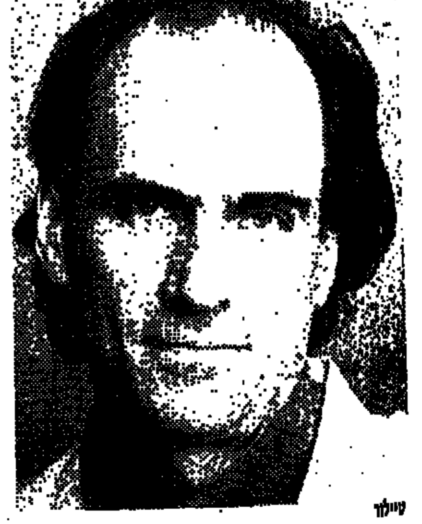
טיילור

מיצ'ל

כהן

אחרי הצליל המתאים לה בכל תקופה. משירים בסגנון עממי בתחילת הדרך, עד רוק מורכב, ג'אז רוק ובלדות רוק. באלבום החדש היא ממשיכה את הכיוון החם והמעובש של שני אלבומיה הקודמים, "דברים פראיים חולפים מהר" (1982) ו"כלב אוכל כלב" (1985). ב"סימן גיר בסופת גשמים" היא מעדכנת את הצליל שלה בעזרת נגנים אורחים רבים, מכל קצוות המוסיקה העכשווית. ביניהם פיטר גבריאל, בילי איידול, וילי נלסון, דון הנלי, וויין שורטר, תומאס דולבי, טום פטי, בנג'מין אור (מ"המכוניות") ו"וונדי וליסה" (מ"המהפכה" של פרינס). למי שנדמה שזהו גימיק זול ושמיצ'ל מנצלת שמות של כוכבים על חשבון הביטוי האישי שלה, כדאי להאזין לתקליט כדי להיווכח שזו טעות. הם אורחים בשירים של מיצ'ל, והם לא לוקחים ממנה דבר, רק מוסיפים משהו לגיוון הדמויות בשירים.

אי הביטחון והארעיות בשם התקליט מרמזים על תוכנו. "סימן גיר בסופת גשם" הוא אלבום עצוב, די מיואש, של יוצרת בוגרת ותכמה. אי אפשר להתעלם מהניסיון הנצבר בעשרים שנות פעילות, למרות שנראה שמיצ'ל אינה גאה בוותק שלה, ומעדיפה שיתייחסו אליה כאל יוצרת עכשווית.

בראיון ב"רולינג סטון" היא אפילו טועה בעניין הזה. "כשאתה בסביבה במשך עשרים שנה", היא אומרת, "או אנשים אומרים שהם זוכרים אותך עוד משנות השישים. אלוהים! אני עשיתי רק אלבום אחד בשנות השישים..." וזו כמובן טעות. מיצ'ל הוציאה בשנות ה־60 שני אלבומים ("שירים לשחף" שנקרא גם "ג'וני מיצ'ל" 1968, ו"עננים" (1969). מאז היא הוציאה עוד תריסר אלבומים, שכל אחד מהם הוא פנינה יחודית, מוסיקלית טקסטואלית ולרוב גם ויזואלית (מיצ'ל ציירה ועצבה את עטיפות כל תקליטיה). עכשיו, בגיל 45, היא רושמת עוד פרק בקריירה המרשימה שלה: "סימן גיר בסערת גשמים". תקליט שכדאי להאזין לו, ולא רק לבני הדור ההוא.

גם כותרת אלבומו החדש של ג'יימס טיילור עוסקת בבעיית הגיל. השנה טיילור בן 40, ו"אף פעם אל תמות צעיר" הוא אלבומו ה־12. בדיוק 20 שנה חלפו מהוצאת אלבום הבכורה שלו, ואצלו כאילו שום דבר לא השתנה. טיילור כלל אינו מנסה להשתנות או להתעדכן. אמנם תמצאו אצלו יציאות קלות לנסיונות חדישים ולניטל מקצב דרום אמריקני באחד משירי התקליט, אך בדרך כלל הוא אינו מתאים עצמו לשום זרם קיים או חולף, הוא נאמן רק לעצמו.

אוהביו יאמרו שהוא מצוין כרגיל, אחרים יאמרו שהוא משעמם. טיילור דגם 88, כמו טיילור 78 או זה של 68 מבסס את הצליל שלו על קול נוקסים ועל הגיטרה האקוסטית, על האווירה הרכה, הענוגה, הענווה ברוחה. זה לא אומר שאין לו גם קטעים קשים, גם מסרים חריפים על נושאים המעסיקים את הדור שהיה פעם ילדי פרחים ועכשיו הוא בעל משפחות.

טיילור, שבחייו האישיים ידע גם תקופות קשות (הוא נגמל מהתמכרות להרואין) נמצא בתקופה טובה ונעימה: "שלא כמו בעבר אני לא עושה שום דבר שגורם לי להיות אומלל", הוא אומר בראיון לעיתון בקליפורניה, "אני חושב שהחיים הם ביסודם טובים, ואני מלא תודה והתלהבות...". שומעים את זה בתקליט, ומי שזה עדיין מדבר אליו: יאהב גם את "אף פעם אל תמות צעיר". אני מחפש בו יצירות מופת כמו "אש וגשם" ו"קרוליינה במחשבתי" של הימים ההם, ולא מוצא.

גם לליאונרד כהן, יהודי טוב מקנדה, יש אלבום חדש "אני הגבר שלך", אחרון בשורה של עשרים שנות הוצאת אלבומים, ויצירת כמה מהשירים היפים ביותר שאני מכיר. פעם הוא הגדיר רוקנ'רול כמוסיקה שדור אחד עושה נגד הדור הקודם. עכשיו, בגיל 54 כהן כבר שייך בבירור לדור הקודם, והוא עדיין מנסה ליצור מוסיקת רוק רכה גם לדור הצעיר. ב"אני הגבר שלך", מתוך חיפוש התאמה לצליל של ימינו, הוא מגיע עד כדי דיסקו, ושלא בטובתו. הגרסה שלו ל"תחילה נכבוש את מנהטן" נופלת בהרבה מזו שהיכרנו בשנה שעברה עם ג'ניפר וורנס, ונשמע כאילו כהן עצמו קצת לועג להחלטה שלו ללכת על דיסקו.

על התקליט אפשר לומר שהוא טוב יותר מאלבומו הקודם של כהן, אך עדיין רחוק מהשיאים שידע בתחילת דרכו. המלים שלו תוקות כתמיד וכשמתרגלים, גם העטיפה המוסיקלית נעימה, אם כי לא מלהיבה. לאונרד כהן דגם 88, כבר לא יכול לעורר צמרמורות כמו ב"מעיל גשם כחול מפורסם". וגם קשה להאמין שהוא יהיה הגורו לאוהבים עצובים בלילות החורף הקרים. אבל בכל זאת, גם אחרי עשרים שנה, אני עדיין אוהב אותו. בכל זאת, כהן יש רק אחד, והוא עדיין הגבר שלך.

ארבעת הקטנים של יו־2

"יו־2" היא כידוע הלהקה המצליחה ביותר בעולם כיום. אלבומה האחרון "עץ יהושע" נמכר בעולם בקרוב ל־15 מליון עותקים, וגם אצלנו הוא בסביבות "אלבום זהב" (20 אלף עותקים), מה שלא כל כך רגיל כשמדובר בלהקת רוק.

עכשיו מיבאת חברת "הד ארצי" הוצאה מיוחדת של ארבעה תקליטונים באריזה ופתחת אחת, עם צילומים מתוך הססן השחור־לבן היפה של עטיפת התקליט, ובתוכם ארבעה להיטים מתוך האלבום ועוד שמונה שירים נוספים, ששה מהם שלא הופיעו ב"עץ יהושע" או בכל אלבום אחר.

בתקליטון של "אותך ובלעדיך" מופיעים גם "ובאלה מואצים" ו"לך אל הנמס".

בתקליטון של "היכן שלרחובות אין שמות" מופיעים גם "כסף וזהב" (גרסה שונה מזו של מאק סיטי) ו"הדבר המתוק ביותר" (בגרסת 12 אינץ' של התקליטון הזה, אגב, מופיע שיר נוסף "מרוץ נגד הזמן").

בתקליטון של "עדיין לא מצאתי את מה שאני מחפש" מופיעים גם "עיניים ספרדיות" ו"עמוק בלב".

ובתקליטון של "בארץ האלוהים" מופיעים שני שירים נוספים מתוך האלבום "כמו בשמים כתולים" ו"רק כדי להישאר במקום", במחיר קרוב למחיר תקליט הנמכר בארץ, זוהי תוספת חגיגה לאלבום המצוין הזה.

דאונטאון תל אביב 77־88

יואב קוטנר

בהמשך לשיחתנו בשבוע שעבר עם רונן בן טל לכבוד הוצאת האלבום של "ז'אן קונפליקט", אנו מנסים לתת כאן תמונה של כמה מהכוחות העיקריים במוסיקת השוליים התל אביבית. לא כולם. היו הרבה הרכבים קצרי מועד שלא הגיעו לכאן, אלא בעיקר אלה שהיו ענפים בעץ ששורשיו היו רמי פורטיס מצד אחד ו"הקליק" מצד שני. רובם פעלו זמן קצר, במועדוני המוסיקה האלטרנטיבית. "פינגווין". "קולנוע דן". "ליקוויד". רובם לא הוציאו תקליטים. חלקם הגיעו אל המוסיקה הממוסדת וחלקם עזבו (את הארץ או את המוסיקה). זהון נסיון להכניס סדר בבאלאגן. אלה המשתתפים, אלה ההרכבים. מה מכל זה ישאר בעוד עשר שנים?

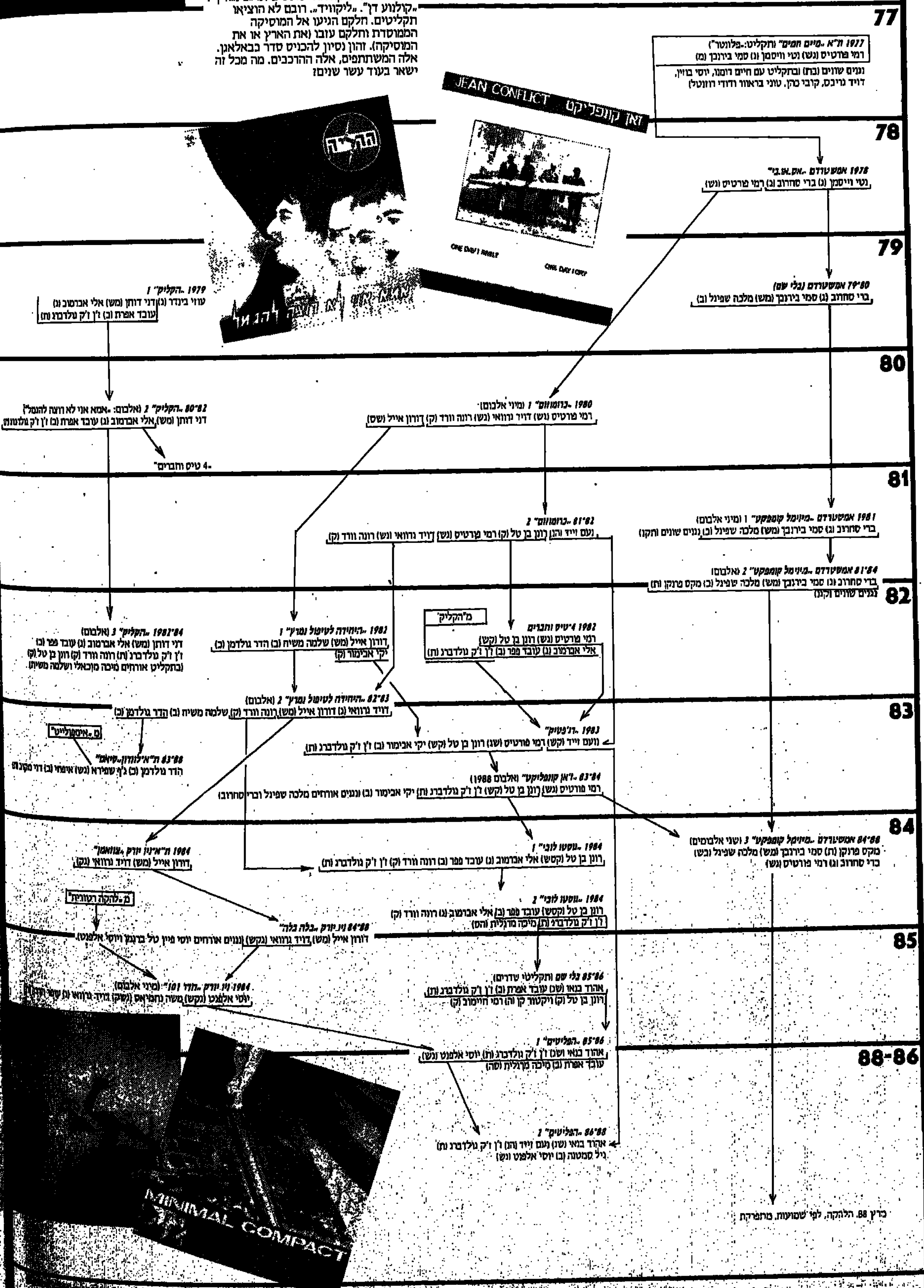

בסוגריים מופיעים כלי הנגינה: ג־ גיטרה / ש־ שירה / מ־ מלים / ב־ באס / ת־ תופים / ק־ קלידים / ס־ סקסופון / ה־ כלי הקשה / נ־ כלי נשיפה

הצל של יונג

„בנכונות שלו לראות בכל מקום אנטישמיות משתוללת, היהודי מלבה את האנטישמיות" ● ד"ר מיכה נוימן, מנהל בית החולים שלוותה, מפרסם חליפת מכתבים עניפה בין אביו, אריך נוימן, לקארל יונג, מאבות הפסיכולוגיה המודרנית ● האם יונג היה אנטישמי?

עדית נעמן

למי שקצת מתעניין בפסיכולוגיה, השמות פרויד, יונג ונוימן הם יותר מציוני דרך. אלה הכוהנים הגדולים של הפסיכולוגיה המודרנית, שחייהם האישיים והמדעיים השתלבו והסתבכו זה בזה במארג ססגוני, ממנו יצאו תורות חדשות ויחסי אנוש ומורכבים. למי שאוהב לחפש בשושלת הפסיכולוגית הזו איך הדפוסים חוזרים על עצמם, במהופך, אפשר להזכיר את הדגם של יחסי אב־בן, יחסי מורה־תלמיד, נוצרי אחד בתוך חצר שכולה יהודית ויהודי אחד בתוך חצר שכולה נוצרית.

לפרויד היהודי היתה בוינה של ראשית המאה חצר של תלמידים מעריצים, כולם יהודים. לתוך החצר הזו נכנס יונג הנוצרי כנסיך יורש עצר, עורר את קנאת אנשי החצר כשפרויד כינה אותו „יהושע בן־נון שלי", האיש שיכנס את כיבושיה של הפסיכולוגיה הפרוידיסטית.

שבע שנים טובות היה יונג התלמיד המבריק והמבטיח, אך גם מתווכח ומתפלמס, עד שבעט בניצוצות גדולים במורו ורבו פרויד. כמעט 20 שנה הפרידו בין שני הגדולים של הפסיכולוגיה, ולא נכנס כאן לוויכוח שהצמיח את תורות השניים שהתפתחו בצירי מפתח שונים.

חולפות 30 שנה בערך, קארל גוסטאב יונג השווייצרי הוא האורים והתומים החדש בשדה הפסיכולוגיה, מנהל בציריך את מכון יונג, וסביבו מתרכזת חצר של תלמידים מעריצים; כולם נוצרים. בתוכם, המבריק והמצטיין המועדף על המורה הוא אריך נוימן הצעיר, יהודי. דמותו מעוררת קנאה ומחלוקת בחצר יונג הנוצרית, לפחות כמו יונג הנוצרי בשעתו בחצר היהודית של פרויד.

רק הסוף שונה מאוד. ד"ר נוימן, שעלה ארצה בשנות השלושים, וספריו וכתביו עוררו ויכוחים רועמים בקרב היונגיסטים, נשאר למעשה יונגיאני נאמן ומעריץ של מורו עד יומו האחרון.

■■■

ד"ר מיכה נוימן, פסיכיאטר, מנהל בית החולים שלוותה בשרון, פרוידיסט, יפרסם בקיץ הקרוב התכתבות עניפה בין אביו, אריך נוימן, לקארל יונג. ההתכתבות, המשתרעת על עשרות שנים ועשרות מכתבים, תראה אור בכתב העת לפסיכותראפיה, „שיחות".

יש במכתבים קטעים רבים מקצועיים, בהם מדווח נוימן על פציינטים, על חלומותיהם וחלומותיו, מתייעץ עם רבו יונג. אך יש גם הרבה מעבר: לבטים של איש מדע אירופי, שבא לחפש את עתידו ואת גורלו בארץ אסיאתית, וידע מראש שאף פעם לא יהיה שייך עד הסוף. רגישויות של אדם בעל אידיאלים, שידע לנבא ולראות את העתיד לקרות בצורה שחורה ומפוכחת: השואה היהודית באירופה וגלגולה האלים של הציונות בישראל החדשה.

מיכה נוימן: „ההתכתבות ביניהם מתחילה ב־34', כשאבי, אריך נוימן, עלה ארצה, ונמשכת עד מותו, ב־59'. 25 שנים זה חתיכת חיים, גם אם לוקחים בחשבון שחלק מהמכתבים הלך לאיבוד ולא כולם מעניינים.

„מדובר בעשרות מכתבים. אחד הנושאים המעניינים המתגלה, מלבד ההתייעצות בין פסיכולוגים, הוא הקשר בין הציונות והפסיכולוגיה. יונג שם דגש מרכזי על הלא מודע הקולקטיבי; מורשת פסיכולוגית שהיא מעבר להיסטוריה המוגבלת של הפרט. אפשר להסיק מכך, שכדי שיהודי יהיה שלם עם עצמו, חשוב שיחזור לא"י ויחיה כאן את החיים השורשיים שלו: זו ההגשמה העצמית שלו כיהודי. נוימן ניסה לעניין את יונג בנושא זה ובניסיון הציוני. יונג תמך למעשה בציונות וראה בה דבר נכון ליהודים".

■■■

סיפור המכתבים האלה לא נתגלה ביום אחד. כרך של מכתבי יונג לאישים שונים יצא לאור עוד בחייו, וביניהם מכתבים לנוימן, שוכה לציון גם בכריכת הספר. אמו של מיכה, יוליה נוימן, גם היא מטפלת פסיכולוגית יונגיאנית, ששילבה התמחות בקריאת כף היד בעבודתה, סיפרה בבית שיש מכתבים ליונג וממנו. גם קראה קטעים מן המכתב הראשון שכתב נוימן ליונג, ובו התרשמותו הראשונה מן הארץ ומאנשיה, לאחר עלותו ארצה, ב־34'. כשיונג נפטר, ב־61', פנו היורשים אל יוליה נוימן, ביקשו את המכתבים שיונג כתב לבעלה, ובתמורה שלחו לה את עותקי המכתבים שנוימן שלח ליונג, כך שבידי שני הצדדים היתה ההתכתבות המלאה.

במשפחה לא דובר יותר על המכתבים, או על הצורך לפרסמם, עד שיוליה נוימן נהרגה בתאונת דרכים: היא עברה את רחוב בן־יהודה במעבר חציה, עם זר פרחים ביד, מכונית פגעה בה והיא נהרגה במקום. פסיכולוג איטלקי שהתעניין ביחסי יונג־נוימן קבע איתה פגישה כשעוד היתה בחיים, הגיע ארצה לפגישה וגילה שאין לו עם מי לדבר. מאז החליט הבן מיכה נוימן לגאול את ההתכתבות הזו ולהביא לחשיפתה בציבור.

הנפשות הפועלות בהתכתבות הזו נחשפות בין המילים והשורות לא כמיתוסים של הפסיכולוגיה המודרנית, אלא כאנשים בשר ודם, עם הרבה חולשות אנוש. נוימן הביט לעבר מורו ורבו בהערצה, באהבה ועם תקוות גדולות לגיבוי, שאף פעם לא ניתן לו עד הסוף. האהבה שרחש הפכה כרבות השנים לאהבה נכזבת, והטון האוהב של התלמיד לרבו משתנה לאירוניה ביקורתית, משולבת בפסימיות גוברת.

יונג, שיש שהאשימו אותו באנטישמיות ובאהדה לנאציזם, אינו מתגלה במכתבים ככזה באופן מוצהר. הוא מתגלה כגוי שווייצרי, שהנייטראליות היא אידיאל חייו, כדאיניק מובהק ובוודאי לא איש מוסר דגול. גם כאן לא עמד, כנראה, בציפיות שתלה בו נוימן היהודי. נוימן, שידע כי יונג מתעניין בתורות המיסטיות העתיקות, בסאנסקריט, בתרבויות הודו, המזרח הרחוק, האצטקים, ימי הביניים ומה לא, ניסה לעניין אותו ביהדות – קבלה, וחסידות. אך בנקודה זו לא זכה לכל היענות מצד יונג.

■■■

מיכה נוימן, בעניין האנטישמיות: „לא כל גוי שהוא פרו־ציוני הוא בהכרח לא־אנטישמי. אפשר לפרש את האהדה לציונות לא כאהבת יהודים, אלא כרצון לפינוי היהודים מארצותיהם למקום אחר".

בעוד שנוימן ראה בנאציזם תופעה נוראה, יונג ראה את היטלר כמשהו ראוי לגינוי, אבל בכל זאת תנועה עממית בעלת פוטנציאל מהפכני. על אף בקשותיו של נוימן, שישמיע גינוי חד משמעי על הנאציזם, יונג לא נענה. ב־34', פרסם יונג מאמר בכתב העת המקצועי של הפסיכולוגים בגרמניה, ובו התקפה על פרויד ועל הפסיכואנאליזה. בין השאר ציין שם, שליהודים יש מנטאליות שונה משל הארים הנוצרים באירופה, וכן שאין ליהודים תרבות משל עצמם.

כתב יונג: „'יהודי התרבות', הקולטור יודן, הם תמיד בדרך להיות לא יהודים, 'ניכט יודן'". כשהאשימו אותו באנטישמיות, הגיב בכוח: „אני לא אנטישמי כפי שאני לא אנטי סיני". בתקופה שבה זרקו את היהודים מכל הארגונים המקצועיים בגרמניה, קיבל על עצמו את תפקיד יו"ר האיגוד הפסיכותראפויטי שישב בגרמניה, והוסיף לארגון יוקרה. אולי לא היה אנטישמי, אבל בשום מקום לא נקט עמדה אנטי־נאצית גלויה ואפילו לא פושרת.

במכתבים של יונג לנוימן אין אנטישמיות ברורה, אך גם לא ההיפך מזה. יש לעומת זאת קוצר רוח כלפי היהודים ועודף הרגישות שלהם: „עצם העובדה שאני מדבר על הבדל בפסיכולוגיה יהודית ונוצרית, מספיקה כדי לאפשר כל משפט קדום שאני אנטישמי. רגישות זו היא ממש חולנית והופכת כל ויכוח לכמעט בלתי אפשרי. עוד פרויד האשים אותי באנטישמיות, כי לא קיבלתי את המטריאליזם חסר הנשמה שלו. בנכונות שלו לראות בכל מקום אנטישמיות משתוללת, היהודי ממש מלבה את האנטישמיות...

„העובדה שפרויד שכח במידה כזאת את שורשיו היהודיים, זה דווקא משהו יהודי טיפוסי. זה באמת טיפוסי ליהודים שהם יכולים לשכוח בצורה היסודית ביותר שהם יהודים, אעפ"י שהם יודעים שהם יהודים... עם המשפט הקדום, שמי שמבקר את פרויד מבקר את היהודים בכלל, מוכיחים לנו תמיד שהדם חשוב יותר מהרוח, ובמובן זה האנטישמיות ממש הלכה לבית הספר אצל המשפט הקדום היהודי... היהודים צריכים להיות אסירי תודה לי, אך הם בעלי עמדה פרנואידית. האיבה המובנת נגד שלטון היטלר הופכת כל מה שגרמני, למוקצה ולאסור במגע בעיניהם. בלי קשר אם ע"י כך נפגעים גם חפים מפשע מבחינה פוליטית. גם זה קוצר ראות".

■■■

אין במכתבים ניסיון להבין את מצוקתו הקשה של תלמידו־ידידו נוימן, שכתב לו מפלשתינה מכתב משווע, כחודש לאחר ליל הבדולח בגרמניה. כותב נוימן בפתח הדברים: „קשה לי לכתוב לאדם כמוך, הנמצא ביחס לאירועים מהצד ומרחוק. אבל כדי לא לאבד את האחיזה שלי לאירופה, שיונג הוא חלק מתרבותה, אני מתעקש וכותב...".

בהמשך, מנבא נוימן את השואה: „לדעתי, מה שקורה ליהודים הוא הצלה ליהדות, אעפ"י שאינני בטוח שאהיה בין הניצולים מהקטסטרופה. הגורל שלנו, שהביא אותנו למצוקה הנוראה הזו, יכריח אותנו, היהודים, להפעיל את הכוחות המקוריים הפנימיים שלנו, או להיכחד. ברור לי מאוד, שאנחנו לא ניכחד, אעפ"י שאני משוכנע שנאבד חלקים חשובים של עצמנו. לראות את הדבר הזה העומד לקרות, מהווה עבורי עינוי בלתי נסבל".

במכתב התשובה אומר יונג: „אל נא תחשוב שנסוגותי אל פסגות הרים מכוסות שלג ומשקיף משם על האירועים בעולם..." הוא מתייחס לאירועים בפלשתינה, כלומר, למאורעות תרצ"ה־תרצ"ט. על הנעשה בגרמניה כותב רק משפט אחד: „חוויתי חוויות קשה לגרמניה, אפילו דברים קשים מאוד, אבל כשזה ממש קורה, קשה בכל זאת להאמין".

מכאן הוא מדלג ומספר איך הוא עוזר לאנשי מקצוע יהודים־פליטים מגרמניה, טרוד ועסוק בלמצוא להם עבודה באנגליה ובאמריקה.

שנה לאחר מכן, דצמבר 39', לאחר שפרצה מלחמת העולם השניה, כותב יונג לידידו בפלשתינה: „אנחנו כאן מושפעים מאוד מסכנת המלחמה בארצנו, אבל בינתיים הכל תלוי ועומד. בהרצאות שלי אני דן בגישה המזרחית על סמך הפילוסופיה של היוגה ובגישה המערבית על סמך הכתבים האיגנאציים".

במלים אחרות: העולם עומד בפני סכנת כיליון, ואצל יונג העסקים כרגיל.

מאותו מכתב ואילך, משתרר בין השניים שקט של שש שנים וחצי, שנות המלחמה. מי ששבר אותו היה שוב נוימן, שחידש את הקשר עם יונג ב־46', כששלח אליו פרק מתוך ספרו „תולדות והתפתחות התודעה" ומכאן מתחיל פרק ב' בהתכתבות.

אך לפני כן יש עוד קטעים בפרק א' שראוי להתייחס אליהם, כפי שמאיר אותם ד"ר מיכה נוימן, שגולה את אביו באור חדש, תוך כדי קריאה במכתביו ליונג: „כבר ב־34', היו לו חששות ביחס לעתידה של הציונות. ראה אז, דברים שמתחושים היום, ב־88'. היו לו הרבה תקוות, שתקום כאן תרבות חדשה ומקורית, מיזוג של כל העושר והנכסים התרבותיים שהיהודים יביאו עמם מכל הארצות, יחד עם תנועת תחייה לאומית.

„עם זאת, פחד מהשתלטות „הצל", מושג יונגיאני המתאר את הצד האפל, המודחק והאפל של הנפש, הקיים גם בתת־מודע הקולקטיבי של עם. ראה סכנה בהתפרצות הצל, שלא יכול להתגשם כל עוד היהודים

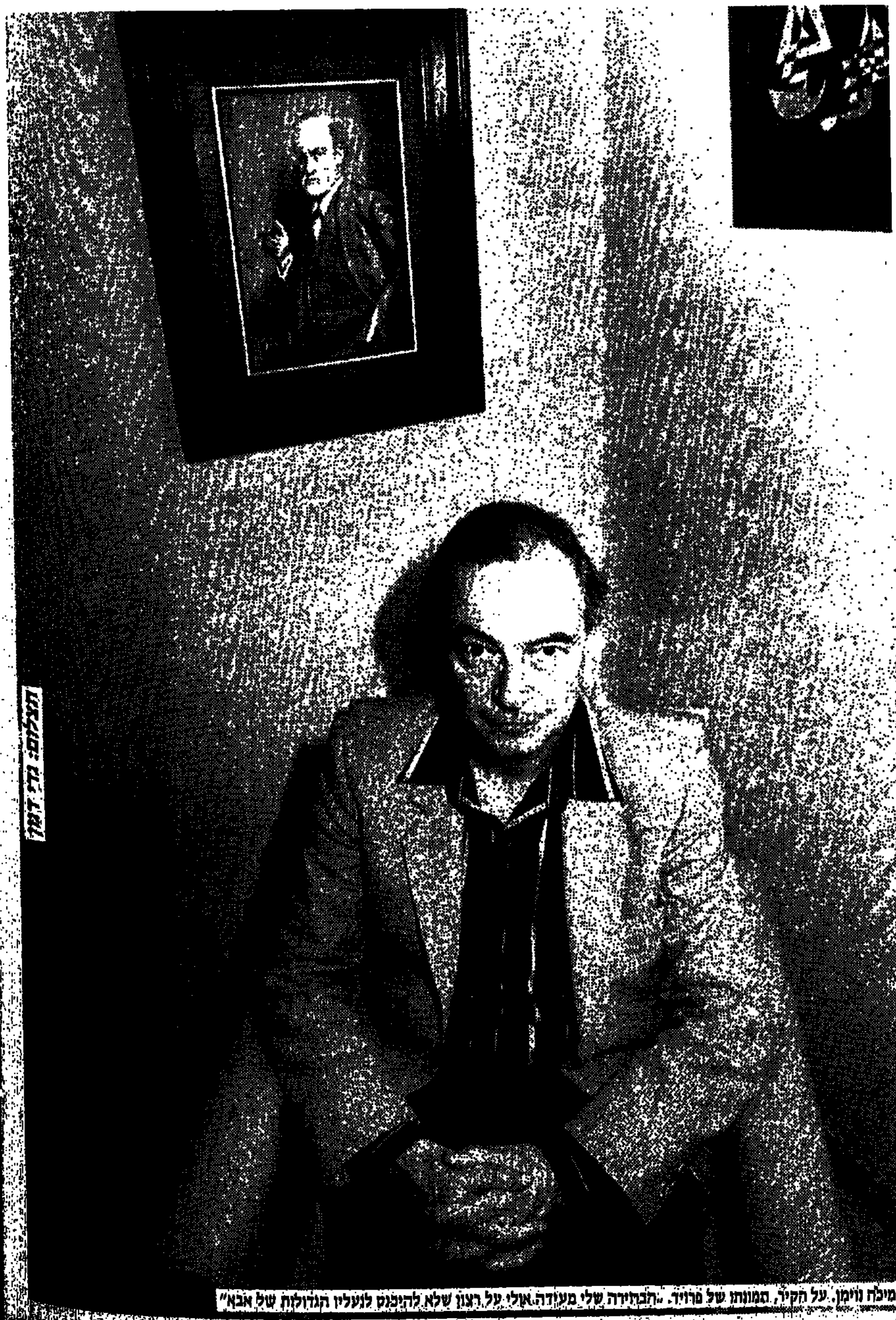

מיכה נוימן. על הקיר, תמונתו של פרויד. „הבחירה שלי מעידה אולי על רצון שלא להיכנס לנעליו הגדולות של אבא"

צילומים: גדי דגון

בין נוימן ליונג היה סיפור של אהבה נכזבת. יונג נהנה מן התיגר שקרא נוימן על הפרות קדושות של הפסיכולוגיה, אך לא העניק לו את הגיבוי המלא

אריך נוימן, תמונת נעורים. פחד מהשתלטות הצל

נוימן: „בארץ הקטנה הזו והנידחת, אני עומד בבדידות... החיבור מחדש איתך הוא סיוע חיוני ובעל חשיבות מכרעת. היית לי מורה דרך פנימי וזה ניחם אותי.. נשארה לי תמיד הרגשת השתייכות פנימית אליך.."

קארל יונג. „היהודים צריכים להיות אסירי תודה לי, אך הם בעלי עמדה פרנואידית"

יונג: „הספר שלך לא יוכל להיכלל ברשימת הספרים של מכון יונג בשווייץ, כי זהו מכון קטן, העומד על רגליים דקות, ואסור לו להסתכן ולעורר מדי יריבים נגדו"

מבצע במחלקת כלי הבית של סולכור

כל הכלים עד חצי המחיר

פתוח במוצ"ש, מצאת השבת עד 22.00.

בסולכור עושים סדר בחנויות ואת זוכה בהנחות ענק עד 50% על כל כלי הבית. הכנסי בהקדם לאחת מחנויות סולכור ותצאי מסודרת לסדר.

★ סט כלי אוכל מיובא מפורצלן מעוטר ל-6 סועדים. 24 חלקים. 89 ש"ח במקום 146 ש"ח.

★ הסירים המעולים של סולתם החל מ-19 ש"ח במקום 27 ש"ח.

במבצע:

סטים של כוסות שתיה החל מ-6.5 ש"ח במקום 13 ש"ח.

עגלות תה מיובאות החל מ-99 ש"ח במקום 150 ש"ח.

סטים של סכום 24 חלקים החל מ-21.5 ש"ח במקום 43 ש"ח.

סט של 3 תבניות פיירקס החל מ-35 ש"ח במקום 51 ש"ח.

ועוד מבחר הצעות מתנה לכל תקציב.

ההנחה נכנסת גם לאמבטיה CARRARA & MATTA

25% הנחה על אביזרי האמבטיה היוקרתיים של carrara matta מאיטליה והנחות על כל אביזרי האמבטיה הנוספים.

סולכור 99

מקבוצת כור סחר החטיבה לסחר פנים

סולכור 99 ת"א קינג ג'ורג' 49 טל. 03-299313-4 | סולכור 99 פ"ת בר-כוכבא 63 טל. 03-900174 | סולכור 99 חיפה כיכר סולל בונה טל. 04-667893, 669151 | סולכור 99 ירושלים שלומציון המלכה 3 טל. 02-233366-7

שעות הפתיחה: בימים א-ה 08.30-20.30, ביום ו' 08.30-14.00

חיו במיעוט באירופה. אני חושב שאם אבי היה חי היום, היה מאד מאוכזב מכל הבחירות".

במכתביו של נוימן ליונג יש תערובת של תקווה גדולה ודאגה ארצית מפוכחת. התלהבות מהנוף ומהיישובים שעיצבו החלוצים, אכזבה מעלייה של סוחרים קטנים וטפסרים שחיפשו רק קוניונקטורה, מאי סדר ציבורי ופוליטיזציה.

כותב נוימן על ארץ חמדת אבות: "בגלל חוסר שלטון וכוח מרינה, מאפשר המצב לכל פרט שלילי עוצמה וחופש פעולה, כפי שלא קיים בשום מקום אחר. האם יש סכנה של התפתחות פאשיזם יהודי? היהודים כעם הם ללא גבול יותר טפשים מאשר צפיתי".

הוא ראה סביבו מעמד זעיר בורגני, שכל מענייניו בחומר, בספקולציות ובהתעשרות מהירה, לצד החלוצים האידיאליסטים שהקימו ישובים וגופים, ומעמד נוסף של אורטודוכסים קיצוניים, מהם הרגיש רחוק מרחק שנות אור.

בן 28, מפוכח מאד, הבין שאריך נוימן יישאר לעולם דור ביניים או דור מדבר בארץ החדשה. שייך, אבל לא שייך עד הסוף. כפי שכתב: מתוך הצורך ההיסטורי הזה הופך הקאוס שישנו כאן לא רק לנסבל. אני מרגיש את עצמי קשור אליו בקשר הדוק ביותר. משם אני בא אל עמי... אני יודע שזהו מקומי, ללא קשר לכך אם היהודים כאן יתנו לי את המקום שלי, או לא".

ביחס להתפרצות הצל, כותב נוימן: "אני פוחד שכל היצרים המודחקים שלנו, כל שאיפות השלטון והנקמה שלנו, כל חוסר התבונה והברוטאליות החבוייה בנו, יגיעו כאן לידי ריאליזציה". רק בפלשתינה יכול הצל להתפרץ ולהשתחרר, כי לא קיים הלחץ החיצוני של הסביבה הבולמת.

יונג, במכתב התשובה שלו, מדבר על הנאורוזה הקולקטיבית היהודית, שהתעוררה עם האמנציפציה וההשתחררות מעול הדת, ומזכירה את מה שהתרחש בחברה הנוצרית, עם השחרור מהכנסיה. הפיתרון נמצא בחזרה לארכטיפים אליליים קדומים, כמו החזרה לפולחן ווטאן (האל במיתולוגיה הגמרנית הקדומה), או במקביל חזרה לאדמה, כמו בציונות. אבל אם הארכטיפים המתעוררים האלה לא יעברו תהליך של עיבור, עיכול והטמעה, יכול בהחלט להיווצר מצב נאורוטי מדאיג.

מעבר לזה, מסרב יונג לטפל בנושא היהודי, כפי שנוימן היה רוצה לגרור אותו, וכותב: "ידוע לי, שעבורך הבעיה היהודית היא הנושא הרציני ביותר שמעסיק אותך, בעוד שעבורי, חיי הנפש של הפרט ומצבו הרוחני הם החשובים ביותר".

■■■

כשנוימן חידש את ההתכתבות עם יונג לאחר המלחמה, וגם ביקר אצלו בכל פעם שהיה מגיע לשווייץ, שלח לו, כאמור, את הפרק מתוך ספרו החדש, כפי ששלח לו גם את הספר שבא אחריו, "פסיכולוגיית המעמקים ומוסר חדש", וציפה לגיבויו הנלהב של הפרופסור הדגול. במכתב שנשלח עם הספר, הוא מתאר חלום שלו, ובחלום אומר יונג לנוימן: אני רוצה לאכול איתך ביחד עוד כמה פירות. במכתב מפרט נוימן: "הספר הוא הפירות שחלמתי עליהם".

מה שקרה במציאות בין נוימן ליונג, הוא סיפור של אהבה נכזבת. יונג נתן לנוימן גיבוי באופן פרטי, נהנה מן השובבות הפרועה והבליסטראות שהטיח נוימן בפרות קדושות של הפסיכולוגיה, אך באופן ציבורי היה הרבה יותר מסוייג ומאופק, מסתכל לצדדים, לראות "מה יגידו".

אומר מיכה נוימן: "יונג נתן לנוימן גיבוי פרטי, אבל בשווייץ היתה ביקורת חריפה נגד הספר, שהיתה מעורבת בה גם הרבה קנאה. כמו שהיהודים של פרויד קינאו ביונג הנוצרי, יורש העצר, כך קינאו הנוצרים של יונג בנוימן היהודי והיורש המבריק".

מכתב של יונג לנוימן: "קראתי את הספר שלך וקיבלתי רושם חזק מאוד, שהשפעתו תהיה כמו זו של פצצה. הניסוחים שלך מבריקים ובעלי חדות חותכת, אתה מתגרה ותוקפני, חיל חלוץ בשדה פתוח, אך אין לך חיפוי".

בהמשך, ההתלהבות נעשית הרבה יותר מסוייגת. יונג מתקפל, אפילו בלא אלגנטיות, כשהוא מודיע לנוימן שהספר שלו לא יוכל להיכלל ברשימת הספרים של מכון יונג בשווייץ, כי זהו "מכון קטן, העומד על רגליים דקות, ואסור לו להסתכן ולעורר מדי יריבים נגדו. יש להטיל מבט הצידה לכיוון האקדמיה והכנסיה".

במכתב פרטי שוב הופך המורה את עורו וכותב לנוימן: "הכתבים שלך הופכים לסקנדלים, אבל הם גם הדחף החזק ביותר להתפתחות בעתיד, ועל כך אני אסיר תודה לך מעומק ליבי".

■■■

בשנים שלאחר המלחמה, מתגלה הפער במנטליות בין נוימן היהודי לאחר השואה, לבין יונג, הגוי השווייצרי בארץ שלא היתה בה מלחמה 400 שנה. נוימן, במכתביו, הרשה לעצמו להיות פסימי יותר ויותר. יונג גער בו: "יש לך נטיה להעריך את הבלתי מודע בצורה פסימית מדי. היה כדאי להוסיף לכל הערה שלילית גם הערה חיובית, אחרת מקבלים רושם של טראגיקה קטסטרופאלית, חסרת חסד מלמעלה, וזה לא עולה בקנה אחד עם ההתנסות שאלוהים עוזר לאמיצים".

ליומולדתו ה־75 של יונג, כתב לו נוימן בן ה־45, מה שניתן להגדיר כמכתב אהבה מרגש: "בארץ הקטנה הזו והנידחת, אבל בעלת סיכויים לעתיד, אני עומד כבדידות, עם אירופה המתפוררת בגבי ואסיה המסוכנת בהתעוררותה, לפני. דווקא במצב זה, הזיכרון מחדש איתך הוא סיוע חיוני ובעל חשיבות מכרעת. היית לי מורה דרך פנימי וזה ניזון אותי.. נשארה לי תמיד הרגשת השתייכות פנימית אליך."

עם זה, נוימן הטיח ביונג האשמה של חוסר נאמנות. ולאחר שיונג כתב נוסח ראשון נלהב כהקדמה לספרו "המוסר החדש", וכעבור שנה כתב נוסח חדש ומסתייג שאותו פרסם, הרשה לעצמו את האירוניה כנשק: "המכון שלך יהפוך לאורטודוכסי, ולו רק בגלל הסיבה שלא עולה מן התלמידים שלך שום דבר מקורי משל עצמם. וזאת לא תוכל לשנות, פרופסור יקר".

כשיונג כותב לו, שהוא צריך לשמש ככבאי ראשי בכיבוי השריפות, משיב לו נוימן בגיחוך קצת ממורמר: כראש פלוגת הכבאים אני רוצה לקרוא אליך: פלישתים עליך, שמשון! אני מרגיש שאני וספרי גורשנו מהמכון שלך... מדוע כל כך מעט גנרים באים אליך למכון? כי אתה בעצם מסרס, לא מספיק תומך. תאר לעצמך, שמכון פרויד היה רוחה ספרים שלך, שפרויד עצמו הסכים לכתוב להם הקדמה. אבל הדוגמה אינה טובה, זה לא יכול היה לקרות".

■■■

בכאב ובאכזבה שנשא אריך נוימן ביחס ליונג, נתקל הבן מיכה נוימן רק בקריאת המכתבים בפעם הראשונה. עד אז היתה הרגשה בבית נוימן, שיונג הוא טלית שכולה תכלת: "האירוניה והאכזבה היו רק בהתכתבות. כלפי חוץ, שמר אבי את יונג נקי וטהור, דמות גדולה מהחיים, שיש בה רק חיוב. אצלנו בבית, תמונה גדולה של יונג היתה תלויה בבית ובכל פעם שנסע לשווייץ, היה מבקר אצלו וחוזר מאוד נרגש.

"את האכזבה והכאב הזה, ממנו אף פעם לא הרגשנו. הוא לא דיבר על זה. ב־47', נסע לראשונה לשווייץ, אחרי 11 שנות פרידה. יונג הבטיח לו עזרה בהוצאה לאור של שני ספריו, ובאמת עזר לו. דרכו קיבל הזמנה להרצות בקיץ 48'. יונג פתח בפניו דלתות ובהמלצתו קיבל תמיכה כספית מארגון אמריקני ידוע. בסך הכל, היה יונג דמות חיובית, וכך גם הצטייר אצלנו בבית".

■■■

החוליה האחרונה בסיפור הפסיכולוגי הזה, ד"ר מיכה נוימן, פסיכיאטר פרוידיסטי, שגדל בבית של מטפלים פסיכולוגים, עם יונג מצד אבא ויונג מצד אמא, אולי גם הוא פועל לפי הדגם הקלאסי של הבן המורד בדמות האב.

"האמת היא, שהייתי די אטום להשפעת הפסיכולוגיה בבית. לא התעניינתי במה שהורי עשו. בשני חדרים הם עבדו כל היום עם פאציינטים ושם אני ואחותי גדלנו. היה בית מאוד רגיל, מסביב לשולחן לא דיברו על פציינטים ולא על פסיכולוגיה. זה לא חדר לחיי היומיום שלנו. אולי הם התנהגו כהורים בצורה יותר נבונה מהמצוי, אבל הפסיכולוגיה לא היתה נושא לשיחה ביומיום.

"מתי התחלתי להתעניין בנושא? רק בגיל 16, כשקראתי ספר של יעקב וסרמן, "הקיום השלישית של ד"ר קירקהובן". היה שם אדם שעשה טיפולים ובפעם הראשונה קישרתי בין מה שקראתי לבין מה שהורי עשו. היה נורא מעניין.

"כשהלכתי ללמוד רפואה, חשבתי כבר שארצה להיות פסיכיאטר. וכשמתמחים בפסיכיאטריה, זה מקצוע רפואי שלא שייך לאסכולות. כפסיכיאטר, חשבתי אז דבר שלא היה עדיין מקובל כל כך, שטוב יהיה אם אעבור בעצמי טיפול. בארץ, מלבד הורי, שהיו יונגיסטים, אבל לא מתאימים למטרה בהיותם הורים, לא היה מטפל שלא היה פרוידיסט.

"הלכתי לד"ר משה וולף ועברתי אצלו אנליזה. אבי ידע מזה ובהחלט הסכים. זמן קצר לאחר מכן, מת אבי. במישור המקצועי לא היתה לנו כמעט אפשרות להיפגש. התחלתי את ההתמחות שלי בינואר, הוא מת בנובמבר. הייתי בן 28, אבל תינוק מבחינה מקצועית. אבי אמנם גמר רפואה בגרמניה אבל היה בפירוש מטפל, ללא שום [illegible] לפסיכיאטריה.

"יכול להיות שהבחירה שלי [illegible] רצון מצידי לא להיכנס לנעליו [illegible] אבא. כנראה שהוא לי חושב [illegible] במשהו קרוב לו, אבל לא בדיוק [illegible] עסק. דרך המכתבים שלו [illegible] ולהבין אותו יותר, אפילו [illegible]

יוליה נוימן בנעוריה. מוות עם זר פרחים ביד

יונג: "העובדה שפרויד שכח במידה כזאת את שורשיו היהודיים, זה דווקא משהו יהודי טיפוסי. זה באמת טיפוסי ליהודים שהם יכולים לשכוח בצורה היסודית ביותר שהם יהודים, אעפ"י שהם יודעים שהם יהודים..."

זיגמונד פרויד. "יהושע בן־נון שלי", כינה את יונג

העיר המסוכנת ביותר

למעלה מ־300 איש נרצחו בשנה שעברה במדיין שבקולומביה. יחסית לאוכלוסיה — פי 5 יותר מאשר בניו־יורק. מדיין, בירת הקוקאין העולמית, מספקת 80 אחוזים מתצרוכת הסם של ארה"ב

ג'ון בורל

מחוץ ללשכתו של ראש עיריית מדיין, עומד שומר ראש מגודל. בחיקו הוא מערסל רובה ציד „רמינגטון", למותניו צמוד אקדח, ולמרגלותיו מכשיר אלחוט דו כיווני. במורד המסדרון, בטווח שריקה, נמצאים שומרים נוספים. מחוץ לבניין העירייה, מסתובב שוטר חמוש ברובה „גליל", ומעיף מבט בוחן בעוברים ושבים.

במשך למעלה מ־10 שנים, רדו בארוני הסמים של מדיין בנבחרי הציבור שלה, באמצעות שחיתות ורצח. הם הפכו אותה מעיר נעימה ותוססת, לבירת הקוקאין הבינלאומית. פעם כינו אותה „עיר האביב הנצחי", על שום מזג האוויר ההררי והנעים שלה. כיום היא ידועה יותר כעיר האלימות הנצחית.

במדיין, שני מיליון תושבים. למעלה מ־3000 איש נרצחו שם בשנה שעברה – פי חמישה יותר מאשר בניו יורק. בתחילת פברואר, נרצחו 13 אנשים תוך 18 שעות בלבד. ראש העיר, וויליאם ג'רמיו גומז, מתעקש: „יש בה גם דברים טובים, אבל כן, זו גם עיר מסוכנת, כתוצאה מן הסחר בסמים".

גדמיו מבקר בגלוי את קרטל הסמים ואת מדיניות הסמים של וושינגטון. בשבוע שעבר, עזב את משרדו ופינה את מקומו לראש העיר הראשון שנבחר שם בבחירות חופשיות. ביום ראשון שעבר, בחרו 12 מיליון קולומביאנים למעלה מ־1000 ראשי ערים. עד עתה, מונו כל ראשי הערים על ידי בוגוטה, הבירה.

החידוש הדמוקרטי אמור להעניק לערים תמריץ במלחמתן נגד הפשע המאורגן והסמים. המחשבה היתה, שלראש עיר נבחר יהיה קל יותר להתמודד עם המצב, מאשר לראש עיר מוצנח. עם זאת, רבים חוששים כי פיזור הסמכויות רק יקשה יותר על השליטה בערים. במדיין, החששות גדולים יותר מבכל מקום אחר. קרטל הסמים של מדיין הוא חבורה של בארוני סמים. יחד הם שולטים בכ־80 מכמות הקוקאין המוברחת לארה"ב.

■■■

מדיין היא עיר כה מסוכנת, שאפילו הקונסוליה האמריקנית שם נסגרה ב־1981, בעיקר עקב סיבות בטחוניות. ב־1984, מינהל הסמים האמריקני הורה לעובדיו לנטוש את העיר. לפני חודשים אחדים, יעץ משרד החוץ בוושינגטון לכל המטיילים האמריקנים, שלא להיכנס לעיר. מי שמעז לבוא למרות זאת, מוצא עיר שבה האלימות גלויה לעיני כל. שומריהם של בתי דירות חמושים ברובי ציד. כיטרים מחזיקים בנשק אוטומטי. מידי פעם אפשר להבחין באקדח, המציץ מחגורתו של אורח.

מאגרי הנשק של בארוני הסמים כוללים רובי אי־אר־15 מתוצרת ארה"ב, ורובי „עוזי" בעלי משתיקי קול וכוונת אינפרה אדומה, לירי־לילה. גדמיו מצביע בעד חלון משרדו אל הגבעות ומציין: „הם מסוגלים לכוון לכאן ממרחק שלושה קילומטרים ויותר". פקיד בשגרירות ארה"ב בבוגוטה מזהיר: „ברגע שתגיע לעיר, הם ידעו שאתה שם, ומה תוכניותיך".

■■■

מדיין נוסדה במאה ה־16, על ידי כובשים ספרדים שחיפשו את אוצרות אלדורדו האגדיים. משך זמן רב נחשבה כמרכז התעשייתי העיקרי של קולומביה. קו השמים שלה, בימים ללא רוח, שחור מערפיח. עננת האגדים. פרננדו בוטרו, אולי מן המפורסמים שבאמני אמריקה הלטינית, הוא יליד מדיין. בציוריו הצליח להמחיש את ביטחונה העצמי של מדיין. פיותיהן הקפוצים של הדמויות, ואפיהן הקטנים, מעידים על חברה פרוביציאלית וקרתנית, מלאת שביעות רצון עצמית, שמכבדת את ה„סלף מייד מן".

בסוף שנות ה־70, מצאה לה הרוח הזו ביטוי חדש. עיסקי הקוקאין הגיעו לעיר. בית הגידול הטוב ביותר עבור צמח הקוקה, ממנו מופק החומר, מצוי בפרו ובבוליביה. שם מכינים מעלי הצמח עיסה גסה. מן העיסה מפיקים לאחר מכן את כמויות האבקה המדהימות הנצרכות בחו"ל. כדי להפוך עיסה לאבקת קוקאין, דרושים מיתקני מעבדה ומיומנות טכנית גבוהה. מדיין יכלה להציע אותם. היא גם קרובה יחסית לשוק האמריקני הענקי, ויש בה כוח עבודה שמוכן ליטול על עצמו סיכונים. „מאז ומתמיד נשבה בעיר הזו רוח של יוזמה", אומר ג'רמיו, „אנשים אלו ידעו איך לשלוט בעסק גדול, והביקוש האמריקני הלך וגבר".

כשבארוני הסמים רק הגיעו לעיר, לא עוררו דאגה מיוחדת. „הם התעשרו על חשבון ה'גרינגוס', וצורת הפרנסה שלהם נחשבת מאוד מכובדת באמריקה הלטינית", אומרת מאריה אלבן אוסוריו, אם לשלושה, החרדה למצב עירה. „ילדינו לא השתמשו בקוקאין, אז הכל היה בסדר".

סחר הקוקאין דווקא מצא חן בעיני תושבים רבים. כסף רב החל לזרום מן העסק. נוצרו מקומות עבודה רבים, באתרי הבניה ובמסחר הקמעונאי. בתי האחוזה הישנים, שעל הגבעות המקיפות את העיר, פינו מקומם לבתי דירות יוקרתיים. הבתים הצמיחו צלחות לוויין שאיפשרו לתושבים לקלוט תוכניות טלוויזיה אמריקניות, כמו „מיאמי וייס". מרכזי הקניות שיגשגו, ומחירי הקרקעות הרקיעו שחקים.

פאבלו אסקובר גאביריה היה ידוע ברבים כראש ה„מאפיה", כפי שמכנים במדיין את הקרטל. הוא התפרסם כפילנתרופ מקומי: בנה גן חיות, מגרשי כדורגל ופרבר שלם של בתי דירות במחירים נמוכים. הפרבר עדיין קרוי על שמו. התושבים שם מכנים אותו „רובין אסקובאר", ביראת כבוד של אריסים פיאודליים.

למרות עושרם הרב, גרמו בארוני הסמים למדיין שיגשוג שיטחי בלבד. „כספיהם לא יצרו תעסוקה רבה, משום שהם לא השקיעו בתשתית פרודוקטיבית", אומר חואן גומז מרטינז, מו"ל העיתון הגדול במדיין, ומועמד לראשות העיר. הם פיזרו כסף רב על יבוא מוצרי יוקרה. אומרים, למשל, שאסקובר ייבא כלים סניטריים מזהב טהור עבור אמבטיית הפנטהאוז שלו. לפי האגדה המקומית, היו לאישתו יותר נעליים מאשר לאימלדה מרקוס, אישתו של נשיא הפיליפינים המודח. האסקובריים, נטשו את הפנטהאוז, לאחר שמכונית תופת פוצצה את צידו של הבניין בן שש הקומות, והרסה את הבתים השכנים.

■■■

בעבר, מי שלא היה מעורב ישירות בעיסקי הסמים, לא נפגע מן האלימות הכרוכה בהם. כיום, איש אינו בטוח עוד. ב־1981, הצטברו ברשות ה„מאפיה" עודפים גדולים של עיסת קוקה מסוג ירוד. הם הפכו אותה ל„באסוקו", חומר גס ונמכר, ושיווקו אותו בשוק המקומי. עתה שורצים בעיר אלפי מכורים. מחיר המנה – דולר אחד. רבים – פושעי רחוב וסכינאים – מוכנים לרצוח בשביל זה. „לפני עשר שנים יכולת לטייל ברחובות העיר לאחר החשיכה", נזכר גומז, „כיום זוהי התאבדות".

1200 שוטריה של מדיין, כורעים תחת העומס. עבירות תנועה קלות זוכות ליותר טיפול מאשר פשעים רציניים – קל ובטוח יותר להתמודד עימן. „אי אפשר להתמודד עם הקרטל אך ורק במדיין", אומר גומז. „זו בעיה כלל עולמית, שנוצרה עקב הביקוש האמריקני לסם. מדוע שארה"ב לא תתמודד עם בעיית הסמים בתחומיה, ואז תראו שנשק אמריקני לא יגיע לידי הקרטל? אולי כך היינו מגיעים לתוצאות".

לפני חמש שנים היו במדיין כ־15 חברות שמירה פרטיות, שהעסיקו כ־1,500 איש. כיום, פועלות בעיר 32 חברות, המעסיקות 5,000 איש.

עשרות רשיונות לנשק מונפקים מידי שבוע. הקרטל אחראי למקרי רצח רבים, במספר ניכר מן המקרים. דומה כי אין מניע לרצח. מתחילת החודש שעבר נרצח זבן בן 29 שלא היה קשור בשום צורה ידועה לעיסקי הסמים. הוא נורה בראשו מחוץ לביתו. שני התוקפים, לא נטלו ממנו דבר. רציחתו היה אחת מתוך 13 מקרים באותו היום. כולם זכו לחקירת משטרה סמלית בלבד.

הקרטל כה עשיר, עד שאין לו צורך במעשי אלימות כדי לנהל את עסקיו. כמעט 80 מכוח המשטרה של מדיין חשודים בעבודה עבור ה„מאפיה". בדצמבר האחרון, הצליח הקרטל לשחרר מבית כלא בבוגוטה את אחיו של חורחה אוקוחה ואסקז, מיליארדר סמים ידוע. ואסקז עצמו הצליח להשתחרר בפתאומיות מבית כלא קולומביאני בינואר. ממשל רייגן רתח על כך.

מנהיגי המאפיה עצמם נראים בציבור רק לעיתים רחוקות. רבים מעובדיהם, לעומת זאת, מסתובבים בגלוי ברחובות מדיין. רוצחים שכירים, כייסים ומובילי־סם מפזרים את כספם בחופשיות בסעודות הנוצצות ובמועדוני הלילה. כמה ממקומות הבילוי הללו נמצאים בבעלות המאפיה. נשים צעירות, במכנסי ג'ינס ועקבים גבוהים, נראות לעיתים קרובות בחברת הפרולטרים של תעשיית הסמים. בריוני הקרטל אוהבים לעצור מכונית מן הדגם האהוב עליהם, ולקחת אותה לסיבוב־כפיה בעיר. את פקקי התנועה הם מפיגים לעיתים בכמה יריות באוויר.

■■■

רבים מתושבי העיר מסתייגים מנוכחותם של בארוני הסמים. אחרים פיתחו גאווה על השיגשוג הכלכלי של עירם. לגאווה נלווית טינה – לאחרונה ניסתה הממשלה האמריקאית לגרום לכך שהאחראים על סחר הסמים במדיין יוגלו לארה"ב. אחר צהריים אחד, עמד זר לעבור את האיצטדיון ללוחמת שוורים של מדיין. מישהו בקהל צעק לעברו, „היי, אתה! מה אתה יודע על הגליה?" זו היתה התנגדות עויינת ומקפיאת דם. העומדים מסביב פנו לו מרווח־יציאה קטן. הם סגרו עליו – כפי שמדיין מסוכסכת על הקרטל, שהפך אותה לעיר המסוכנת בעולם. ■

עפ"י הסכם עם „טיים"

הסרט „משדרים חדשות", שובר קופות גדול באמריקה בימים אלה, מתאר מציאות חמורה בתקשורת האמריקאית: ברשתות הטלוויזיה הגדולות, גם מהדורות החדשות הופכות לבידור. יותר שעשוע, פחות אינפורמציה. כמו שהצופים אוהבים

ויליאם הארט בתפקיד הקריין הפופולארי בסרט „משדרים חדשות". מה חשוב יותר – הופעה או אישיות?

והרי החדשות

משה רונן

ויכוח בין ראשי רשת הטלוויזיה סי.בי.אס על עתידם של שידורי החדשות בטלוויזיה, פרץ אל כותרות העיתונים. בטלוויזיה רוצים שילוב בין חטיבות החדשות והבידור. יותר שעשוע, פחות אינפורמציה.

נשיא חטיבת הבידור של הרשת, קים לה מאסטר, הודיע כי יש כוונה לפעול לאיחוד שידורי הבידור והחדשות. אנשי המיקצוע נזעקו: גם מהדורות החדשות בטלוויזיה הפכו לתוכניות בידור. אפילו המציאו מונח שיתאר את זה: „מידעידור" (INFOTAINMENT) – שילוב של המלים „מידע" ו„בידור".

נשיא חטיבת החדשות של סי.בי.אס, האוארד סטינגר, ומגיש החדשות הראשי, דן ראדר, מיהרו להכחיש את הכוונה לבצע את האיחוד הזה. חשניים קבעו כי גם בעתיד, יהיה הפרדה בין חדשות ובידור. אבל לא היה די בכך כדי להרגיע את הרוחות. חשאלה נשארה פתוחה, וסביבה הולך ומתפתח כאן ויכוח עקרוני. מה יקרה לחדשות הטלוויזיה בארצות־הברית?

השאלה חייבת לעניין גם אותנו, כי בתחום זה, כמו בתחומים אחרים, אנחנו מושפעים מאוד מידידינו האמריקאים.

הנטיה כיום היא לרחוק כמה שאפשר ידיעות רציניות, המחייבות מחשבה או העלולות לעורר דאגה, ובמקומן לשדר כתבות קצרות בנושאים שוליים וקלילים.

זהו תוכן מהדורת חדשות אופיינית, ששודרה אמש בערוץ 7 בלוס אנג'לס, תחנה השייכת לרשת השידור אי.בי.סי, מהדורה שאמורה לכסות גם את חדשות העולם, וגם חדשות מקומיות:

פשיטת משטרה על בית מלון שבו נערך סחר סמים; מעצר בחורה מכנופיית מנסון, שהואשמה בבריחה; כתבה על חולה איידס; תחזית על סיכויו של ג'ורג' בוש בבחירות; הפרק השלישי בסידרה על חיי המין והתקשורת בין זוגות נשואים; שמועות על ההריון של הנסיכה שרה פרגוסון; ידיעה על השחקן ג'ימי סטיוארט; שלוש ידיעות על כוכבי רוק; כתבה על האכלת גוזלים של פינגווינים; סיפור על שכנאי אלקטרוניקה, רוק מזוקן, שזכה ב־24 מיליון דולר בלוטו.

מזג האוויר „לקח" שלוש דקות מן המהדורה, למרות שלא היה על מה לדווח. איש מזג האוויר הציג הרבה גרפיקה ממוחשבת – מפות, טבלאות של מעלות הרטיבות והשקיעה, הטמפרטורות ומרומה, ובסופו של דבר הודיע ש„יש שמועות על גשם, אבל אלה רק שמועות". גם לספורט הוקדשו כמה דקות, בעיקר למשחקי כדורסל.

באותו יום היו מהומות בשטחים וישראל גונתה במועצת הביטחון; בית המשפט העליון של ארצות הברית פסק החלטה עקרונית בעניין חופש העיתונות; פורסם דו"ח קשה בעניין הקונטראס בניקרגואה; היתה חקיקה בעניין חסרי הבית ובעיה מציקה, בארץ העשירה בעולם: והיה דיווח על כך שמסתמנת ירידה בשימוש בקוקאין בקרב סטודנטים. את כל הידיעות האלה יכולתי לקרוא רק בעיתונים. הטלוויזיה עסקה, גם במהדורת החדשות, בעיקר בבידור.

■ ■ ■

מנהלי רשתות השידור בארה"ב אינם עיתונאים, אלה אנשי כספים, החושבים אך ורק על אחוזי הצפיה. מעניין אותם רק כמה מיליונים צפו בכל מהדורת חדשות. לפי אחוזי הצפיה, נקבע מחיר הפירסומת שתשודר במהלך המהדורות בשבוע הבא. וזה מה שקבע.

סרט הקולנוע המצליח ביותר בארה"ב בימים אלה, עוסק בדיוק בבעיה זו. הסרט „משדרים חדשות", שהוא גם דראמה מעולה וסיפור אהבה טוב, מציג שתי דמויות גבריות ודמות נשית אחת, ודרכם מוצגת הבעייתיות של העיתונות בתקופה שלנו.

שני הגברים מייצגים את שתי המגמות הרווחות בעיתונות בת זמננו. אהרון אלטמן (השחקן אלברט ברוקס) הוא עיתונאי ותיק, משכיל ומנוסה. הוא זוכר בעל פה את תכונותיהם של כל מטוסי הקרב בעולם. מכיר אישית את כל הפוליטיקאים והחשובים, ריאיין אפילו את קדאפי.

אלטמן יודע להבחין בעיקר ולברור אותו מתוך הטפל, לנסח את דבריו בצורה מבריקה. יש לו רק בעיה אחת: הוא לא מופיע טוב: הוא לא יפה, לא יודע להתלבש וכאילו אין די בכך – כשהוא בלחץ, הוא מזיע יותר מדי.

לעומתו, טום גרנק (השחקן ויליאם הארט), כתב ספורט בינוני, לא יודע כמה שרים יש בממשלה, אין לו השכלה, לא מסוגל לנסח את דבריו בכתב, אבל יש לו כריזמה, נשים מבחינות בו מייד. הקהל אוהב את פניו, הוא מוכן להשקיע אלף דולר בחליפה. הוא יודע איך לעמוד מול המצלמה.

טום מודע לחוסר כשרונו. „מה אני יכול לעשות אם אני מצליח בשום דבר, פרט לזה שאני יפה", הוא שואל בתחילת הסרט.

כשהגיבורה, ג'יין, אומרת לו: „אתה לא יודע לכתוב, אין לך השכלה, ואינך מבין מה ששוה", היא מנחה מחיך, וצונה: „אבל אני מרוויח מזה הון".

השאלה של הסרט היא, מי יהיה העורך הראשי של החדשות, במקומו של ג'יה

תני לו 30 שניות ו...

הוא יטחן... ילוש...

יערבל... ירסק... יגרר...

יקצוץ... יחתוך...

יפרוס... יסחט... ועוד...

מבצע פסח
מג'ימיקס 2000
המחיר הרגיל 325.- ש"ח
עכשיו - 285.- ש"ח
מג'ימיקס 2800S
המחיר הרגיל 399 ש"ח
עכשיו - 349.- ש"ח

- מג'ימיקס, המכשיר המשוכלל בעולם, הנותן לך תמורה מלאה עבור כספך.
- עיצוב סופר מודרני ונוח להפעלה.
- מנוע רב עוצמה לביצועים מעולים ולאריכות ימים.
- בקרת הספק אוטומטית.

מג'ימיקס
יצרן ROBOT-COUPE, צרפת
יבואן אלקו - חיים אלקלעי בע"מ

רק למג'ימיקס המקורי מצרפת 3 שנים אחריות

magimix

מג'ימיקס - אחת ולתמיד

ניקולסון – טום היפה, או אהרון המוכשר; ומי יזכה במפיקת הטלוויזיה, הצעירה, ג'יין קרייג (הולי הנטר).

■■■

ג'יין מנסחת את המסר של הסרט בהרצאה שהיא נושאת בוועידה של עיתונאי טלוויזיה. היא טוענת כי הסכנה החמורה ביותר הניצבת בפני תוכניות החדשות היא בכך שיציגו את הטריוויאלי, את הפיקנטי, במקום את החשוב. היא מדברת, ושדרני הטלוויזיה עוזבים את האולם. דבריה משעממים אותם. עד שהיא מציגה סרט: כתבה על מיליוני אבני דומינו נופלות, שיוצרות בנפילתן צורות מרהיבות. שדרני הטלוויזיה מגלים לפתע עניין, מסתכלים ומוחאים כף.

ג'יין הציגה את הקטע כדוגמה שלילית. ביום בו היתה התפתחות משמעותית בשיחות פירוק החימוש הגרעיני, אף רשת טלוויזיה לא התייחסה לכך במהדורת החדשות שלה, אבל כולן שידרו את הקטע על אבני הדומינו.

הסרט „משדרים חדשות" מדגיש את בעיית התוכן מול הסיגנון. אהרון מייצג את התוכן, ההעמקה, התחקיר היסודי והידע המקיף. טום, לעומתו, כולו סיגנון וצורה חיצונית. הוא בהחלט מייצג עשרות קרייני חדשות באמריקה, שאינם מבינים דבר בחדשות, אבל הם יפים והצופים אוהבים אותם. אחת הקרייניות הפופולריות ביותר בלוס אנג'לס, היתה מלכת היופי של קליפורניה.

הסרט זכה בתשבחות מכל הכיוונים. החל מדן ראדר, מגיש החדשות הראשי של רשת סי.בי.אס, שקבע כי „משדרים חדשות" משקף את המציאות לאמיתה, וכלה בכל מבקרי־הקולנוע. הסרט הוא גם הצלחה קופתית אדירה, ומהמרים שיגרוף השנה את מרבית האוסקרים החשובים.

■■■

הסרט מציג גם את התחרות בין יוצרי הכתבות האמיתיות, החושפות בעיות, ובין הכתבים הנעזרים בתכסיסים זולים, כדי לעורר תגובה רגשית של הצופים. זו שאלה הכרוכה באתיקה המקצועית של העיתונאים: האם לצלם טלוויזיה מותר „לביים" את המצולם, כדי שהתוצאה תהיה יותר דרמאטית? האם תסכים רשת הטלוויזיה לשדר הוצאה להורג על הכיסא החשמלי? דם ומוות „מוכרים" את מהדורת החדשות. אין ספק שהם יעלו את אחוזי הצפייה. אבל האם מותר לעשות הכל למען הדולר?

לפני ימים אחדים, נתקלתי בעצמי באתיקה מפוקפקת של תחנת טלוויזיה אמריקאית גדולה. כמה ימים אחרי שהוצת בית כנסת בדרום קליפורניה (והנזקים היו קטנים), שידרה התחנה המקומית של רשת אי.בי.סי. כתבה על ההצתה ועל האנטישמיות המקומית. בין השאר, נראו בכתבה צלבי קרס שצוירו על קירות בית הכנסת. המסקנה היתה ברורה: אותם ניאו נאצים שציירו את צלבי הקרס, הם אלה שהציתו את הבניין.

כיוון שביקרתי בבית הכנסת למחרת ההצתה ולא ראיתי שום צלב קרס, מיהרתי להתקשר עם הרב. הייתי משוכנע שצלבי הקרס צוירו בארבעת הימים שחלפו מאז ההצתה ועד שידור הכתבה. הרב חיים אסא הרגיע אותי: צלבי הקרס צוירו לפני כחמש שנים. רשת הטלוויזיה הוציאה סרט מהארכיון, ושילבה אותו בכתבה, בלי לציין שזהו סרט ארכיון. זאת, כדי לעשות את הכתבה דראמטית יותר, ולתת לצופה הנבוך פיתרון: בית הכנסת הוצת על ידי ניאו נאצים.

לפני כשנה וחצי, כשטיילתי בפלורידה, נתקלתי בדבר חמור עוד יותר. פלורידה היא מדינת קיט. בחודשים מסויימים בשנה, היא מלאה תיירים ונופשים. מהדורות החדשות מלאות בידיעות הקשורות לתעשיית הנופש: ב'עולמו של וולט דיסני' נפתח ביתן חדש; בגן הקופים נולד קוף; לגן התוכים הצטרף תוכי חדש המדבר שלוש שפות. כל הידיעות האלה משתלבות היטב ביחסי הציבור של הגופים המסוקרים.

לצד 'הכתבות' האלה, שודרו באותן תחנות גם תשדירי פירסום של גן התוכים וגן הקופים.

אבל, כשביקרתי בעולם הים, גיליתי כי מופע סקי המים בוטל, משום שבמופע קודם קרתה תאונה: לעיני יותר משלושת אלפים צופים, נהרג גולש־לולויין בן 21, כאשר הכבל שלו הסתבך במנוע של סירה. אותה ידיעה לא הופיעה באף אחת ממהדורות החדשות בטלוויזיה המקומית.

התחנות 'הבינו', כנראה, שהמפרסם הגדול, 'עולם הים', לא יהיה מרוצה מידיעה העלולה להבריח תיירים. חייבים לשמור על האווירה האופטימית של החדשות המקומיות. רצח, יריות ודם – זה חייב להיות מעבר לאוקיינוס.

■■■

דן ראדר, כוכב מהדורת החדשות המרכזית של סי.בי.אס, מודע לבקעים באתיקה, ושותף לדאגות האלה. עם זאת, הוא מגלה אופטימיות: „אני מאמין שרוב אנשי החדשות שלנו הם מסוגו של אהרון אלטמן, העיתונאי המקצועי, ולא מסוגו של טום בעל הכאריזמה".

התהליכים שתוארו כאן, משפיעים גם על כיסוי המאורעות האחרונים בישראל: יריות באוויר ויזואליות ודרמטיות מאוד. גז מדמיע ויזואלי אפילו יותר, משום שאפשר להציג לא רק את החייל היורה, אלא גם את הגז המתפזר, המפגינים הבורחים ובוכים. הרקע של הבעיות, הניתוח, הסיבות למה שקורה, אינם „טלוויזיוניים". הם מדברים אל השכל, ולא אל הרגש.

ברגע שייפתח תהליך מדיני, ברגע שהחדשות יעברו לחדרי הישיבות, הן ייעלמו מרוב תחנות השידור בארה"ב. רק קומץ של תחנות 'רציניות', המיועדות לקהל צופים קטן, ישדרו את זה. ■

בוועידה של כתבי טלוויזיה, איש לא גילה עניין בנושאי חדשות. סרט על מיליוני אבני דומינו משך את תשומת הלב של כולם • הדומינו כמשל

קריין, לא עיתונאי

בתחנת טלוויזיה ממוצעת, בעיר גדולה כמו לוס אנג'לס, אפשר למצוא עיתונאים בשבעה מקצועות.

המתחילים, שזה עתה סיימו את הפקולטה לעיתונאות, הם „עוזרי חדשות". עיקר תפקידם: שליחים, נהגים, רצים עם דפי התסריט מחדר החדשות אל האולפן. שכרם השנתי: בין 20 ל־30 אלף דולר. כמו שוטר מתחיל במשטרת לוס אנג'לס.

התחקירנים, אחריהם בתור, עסוקים במגוון תפקידים. עבודות מזכירות, קבלת שיחות טלפון בחדר החדשות: בדיקה אצל דוברי המשטרה, העירייה וכדומה: עריכת תחקירים. תחקיר כזה מוגש לכתב על דף מודפס לפני שהוא יוצא למשימה.

לפעמים נותנים לתחקירן לצאת לשטח עם צוות צילום. במקרה כזה, הוא מוגדר כ„מפיק שדה". תחקירן מרוויח בין 30 ל־40 אלף דולר לשנה.

הכותבים הם הכוח העיקרי בחדר החדשות. הם האנשים הבונים את המהדורה, כותבים את הטקסט של הקריינים ומדריכים את העורך, בחדר העריכה, כשהוא עורך כתבות ללא כתב (חדשות־חוץ, כתבות שצולמו על־ידי צוות ללא כתב, וכדומה). כותב מרוויח בין 50 ל־70 אלף דולר.

כותב מתקדם לתפקיד מפיק. יש מפיק של מהדורת חדשות מסויימת, ויש מפיק אחראי. המפיק של המהדורה הוא הפוסק בקשר למה שישודר בה. במהלך השידור הוא יושב בחדר הבקרה, ובאמצעות רשת קשר משוכללת, נותן הוראות לבימאי, לטכנאים, ולקריינים. מפיקים מרוויחים בין 80 ל־100 אלף דולר לשנה.

מעל המפיקים יש עורך משימות, מנהל מחלקת החדשות, ועוד תפקידים של ניהול עיתונאי. מנהל החדשות של תחנת שידור בלוס אנג'לס מרויח כמאה וחמישים אלף דולר לשנה.

למנהל החדשות כפופים המפיקים, הכותבים, התחקירנים – וגם הכתבים. אלה הם האנשים, שבחלק מהמקרים מקבלים מהתחקירן דף מודפס על המשימה שלהם, יוצאים לשטח, ושם מופיעים מול המצלמה, מראיינים, מתארים מה נעשה ולפעמים בלי להבין – רק מתוך דף־התחקיר) ומפגינים סמכות וחזות ידענית מול הצופה בבית. הכתב חייב להיות „אישיות טלוויזיונית", ש„עוברת את המסך".

כתב מתחיל בתחנת־שידור גדולה מרויח מאה וחמישים אלף דולר לשנה. כמו מנהל החדשות הוותיק, שאינו מופיע מול המצלמה.

אבל, כל כתב חולם להיות מגיש החדשות. הקריין היושב באולפן, וקורא את החדשות מתוך מכשיר ה„טלי־פרומטר" – עדשת המצלמה, שעליה הוא רואה את הטקסט שעליו לקרוא. הוא אינו חייב להיות ידען או אישיות מעמיקה. אבל הוא חייב להיות בעל כריזמה, והופעה נאה.

שכרו של קריין חדשות בתחנת שידור גדולה מתחיל בחצי מיליון דולר. בלוס אנג'לס יש מגיש חדשות מקומיות – פול מוייר – ששכרו השנתי עולה על מיליון דולר. במרכזי רשתות השידור יש מגישים ששכרם עולה על מיליון וחצי. בסרט, ג'ק ניקולסון הוא מגיש החדשות הראשי של הרשת.

כשזה המצב, אין זה פלא שכל תלמידי העיתונות באוניברסיטאות חולמים להיות מגישים. איש אינו רוצה להיות תחקירן, שיחשוף פרשיות, ויגלה סקופים. ממילא, „ידביקו" את הסקופ לכתב כריזמטי, שיתקרם, ויהיה, בסופו של דבר, מגיש.

וויליאם הארט והולי האנטר, מה באמת רוצים האמריקאים לדעת

איווקו גאה להציג את "כח זטה" סדרת המשאיות החדשה המתווספת לצי משאיות איווקו והבאה להגדיל את יתרונה של איווקו בשוק המשאיות שבין 5 ל־11 טון.
"כח זטה" מיועד לעזור לך במאבק היומיומי להשגת הובלה רווחית תוך דגשים על מעמס גבוה, אחזקה נמוכה ונוחות מירבית בתפעול.

מנועים רבי עוצמה
הודות למנועים חדשניים בעלי סיבובי מנוע נמוכים, משאיות "זטה" נמנות על כלי הרכב החסכוניים ביותר והשקטים ביותר בשוק.

הכל למען היציבות והבטיחות
אביזרי היציבות ונוחות של "כח זטה" עוצבו ויוצרו על מנת להעניק לנהג נוחות ויציבות מירביים; מיתלים פראבוליים, מערכת מצמד משוכללת, תיבת הילוכים מוצקה ומדוייקת ומערכת בלמים יעילה ובטוחה עם בלם מנוע.

שיא חדש במטען
ככל שהמנועים והמיתלים קלים יותר, כך עולה המטען המקסימלי, "כח זטה" מביא ראיה חותכת לכך. שיטת "השילדה הרב־תחליטית" מציגה את מירב העמידות והגמישות. ל"כח זטה" ימצא תמיד מרכב שיענה בצורה מושלמת על צרכיך. הגובה המינימלי של משטח ההעמסה מאפשר טעינה ופריקה קלים, האידיאלים לרכב חלוקה.

כלי רכב נוח - מוראל גבוה
העיצוב החיצוני של "כח זטה" מרשים ביותר, פנסים חדישים, אורות איתות צדדיים, פגושים מחוזקים ומדרגות המונעות החלקה המעניקות גישה נוחה לתא הנהג שתוכנן כולו מחדש.
מרגע שהתישבת על מושב הנהג ההידראולי תופתע מנוחות תא הנהג ומהראות הפנורמית המצויינת.
בעת הנהיגה תתרשם מלוח המחוונים המושלם, ממערכת חימום ואוורור חדישים ומרמת רעש מינימלית, אשר יחד יעניקו לך חווית נהיגה מהממת.
הוסף לכך את השרות של המשביר המרכזי אשר יחד מעניקים לך קניה מושלמת לשנים.

בוא לראות את "כח זטה" בתערוכת השינוע והתובלה, גני התערוכה תל־אביב 28-31/3/1988.

יבוא ושיווק
המשביר המרכזי
ת"א: דרך השלום 12 טל: 03-335131
חיפה: שיווק, מוסך ומרכז חלפים נשר, רח' בר יהודה טל: 04-223144

IVECO
עולם של תובלה

איך אתה מעדיף-
בכורסא או על השטיח?

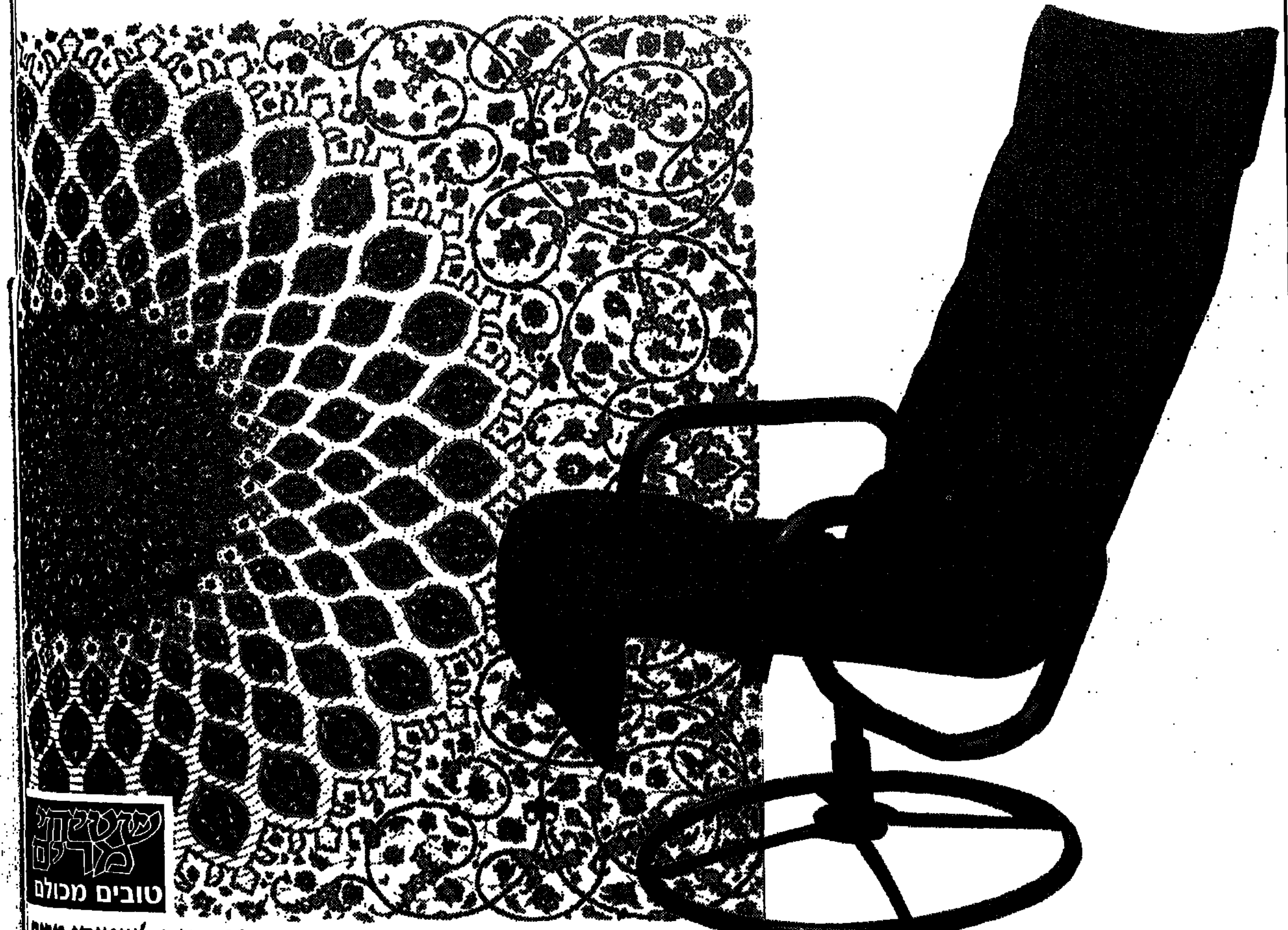

40 שנה לשטיחי מרים

שניהם עכשיו חינם

אתה בוחר לך מערכת ישיבה משגעת או מערכת שינה סופר־מודרנית (בשווי של לפחות 3900 ש"ח) ומקבל חינם שטיח צמר (2 X 3 מ'), משטיחי האיכות של מרים (בשווי 1690 ש"ח).
ואם תבחר לקנות שטיח מרים איכותי (בשווי 1690 ש"ח) תקבל חינם כורסת טלויזיה מתוצרת שוודיה (בשווי 770 ש"ח).

המבצע יסתיים עם גמר המלאי.

מבצע ענק! אספקה מיידית.

הכנס עכשיו לבית וורדו או לבית אחים סיני!
את המבצע הזה אסור להחמיץ!

וורדו *יוקרתי ולא יקר*
בית וורדו - רמת גן, ז'בוטינסקי 128

בית אחים סיני
בית טוב והגון לשטיחים ורהיטים
בית אחים סיני: מפרץ חיפה, שדי ההסתדרות. מול צומת קרית אתא

אדוון

TOMY®

הצעצועים ששמים את האחרים בכיס הקטן...
עכשיו במחירים לכל כיס

TOMY. משחקים מהנים ומרתקים שמפתחים את הדמיון, האינטליגנציה והקואורדינציה של מיליוני ילדים ברחבי העולם. מבחר צעצועי TOMY להשיג בכל חנויות הצעצועים המובחרות ברחבי הארץ וברשתות השיווק: המשביר לצרכן, שק"ם, המשביר המרכזי וכל־בו שלום.

TSP-1006
קטר תקליטים מנגן
הקטר נוסע ומשמיע 11 מנגינות שונות. מגיל 3 ומעלה (מופעל ע"י סוללות)
מחיר מומלץ 37.5 ש"ח

מבצע 60 ש"ח.

TSP-7057 טורבו הגה
חנה עם מסך תצוגה דיגיטלי המקנה לילד הרגשה של נסיעה על הכביש. לילדים מגיל 4 ומעלה. (מופעל ע"י סוללה).
מחיר מבצע 60 ש"ח.

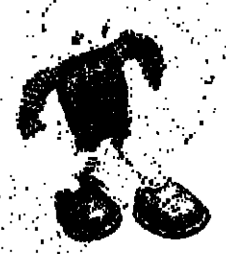

פופוידס (POPOIDS)
משחק הרכבה משעשע לגיל הרך. מיוצר במבחר גדלים בדמויות: אנשים, חיות וכלי רכב.
מחיר החל מ־33 ש"ח.

TSP-7062 טורבו חלל
סימולטור של ספינת חלל עם מרכז בקרה ותצוגת מסך דיגיטלית. מגיל 4 ומעלה. (מופעל ע"י סוללה).
מחיר מומלץ 70 ש"ח.

TKY 1/4
סדרת ספרים למורה האלקטרוני
8 ספרים נוספים להשלמת הסדרה הכוללת 3240 שאלות מתורגמות לעברית.
מחיר מומלץ 18 ש"ח (כ"א).

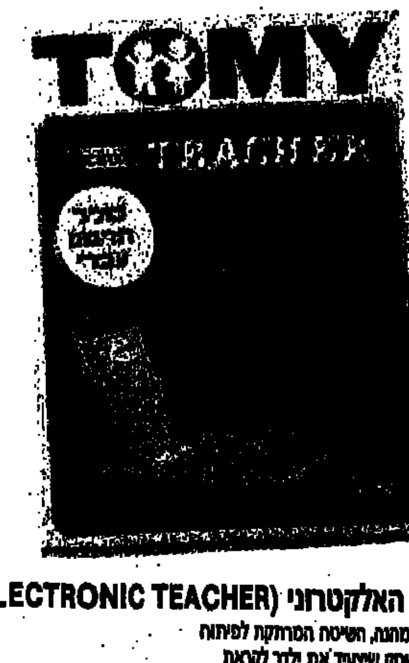

TKY-9390 המורה האלקטרוני (TOMY ELECTRONIC TEACHER)
משחק אלקטרוני מתוחכם ומהנה, השיטה המוכחת לפיתוח האינטליגנציה של הילד. המשחק שיצעיד את ילדך לקראת עידן ה־HIGH-TECH. תוכנן ופועל לפי שיטות פסיכומטריות מתקדמות. מגיל 4-8, (סוללות או חשמל).
מחיר מומלץ 120 ש"ח.

מבצע 50 ש"ח.

TMO-5019
מרבה גלגליים
משאית מפלצת עם 18 גלגלים, 3 מנועים, טיפוס על מכשולים, להיט בינלאומי, מגיל 4 (מופעל ע"י סוללה).
מחיר מבצע 50 ש"ח.

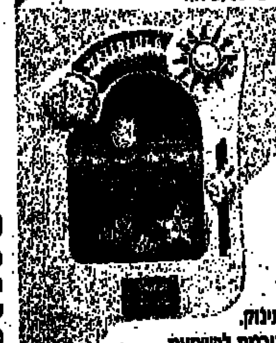

TSP-1533
פעלולון מים
מרכז פעילות מים לתינוק. לחיצה על כפתורים גורמת להשמעת צלילים מרתקים, דגים שוחים, וברווז שוחה במים.
מחיר מומלץ 37.5 ש"ח

TSP-7054
פליפר אטומי
פליפר אמיתי משעשע ומותח. הכדור נורה כמו פצצה אטומית לתוך מערכת המעברים. הניקוד הגבוה ביותר הוא הפצצה! מגיל 6 ומעלה. (מופעל ע"י סוללות).
מחיר מומלץ 60 ש"ח.

THK-2508
תבניות אופנה
לפיתוח הדמיון והיצירתיות של מעצבת האופנה הצעירה. אלפי דגמים לבחירה. הדפסה בלחיצת עפרון מיוחד וסט עפרונות צבעוניים לצביעת הדגמים. מגיל 5 ומעלה.
מחיר מומלץ 27 ש"ח.

זוידס (ZOIDS)
סדרת משחקי הרכבה של דינוזאורים פרהיסטוריים בעיצוב עתידי משוכלל כמכונות העתיד. מגיל 4 ומעלה.
מחיר החל מ־9 ש"ח.

TSP-7024
פליפר אלקטרוני
פועל בדיוק כמו המכונות הגדולות בחנויות המשחקים. הפילה האחרונה בשיכלולי האלקטרוניקה הביתית. מגיל 6 ומעלה. (מופעל ע"י חשמל).
מחיר מומלץ 180 ש"ח.

מבצע 24 ש"ח

TSP-7023
משחק סבלנות
משחק אלקטרוני מלהיב להתגברות על מלכודות, מכשולים ומבוכים, כדי להגיע לקו המטרה. מגיל 6 ומעלה. (מופעל ע"י סוללות).
מחיר מבצע 24 ש"ח.

המכירה בסיטונאות בלבד Columbia
יבואן בלעדי
רח' הרושת 18 ת"א מיקוד 67778 טל. 03-383985/6/7

TOMY צעצועי איכות — תקופה בחיי כל ילד

עכשיו ב-איגלו·
רשת הטקסטיל לבית של כרמל
מבצעי סדר פסח
פתוח במוצאי-שבת
ר"ג רח' המעגל 1
(פינת ביאליק)
קיסריה וביתילי.
שטיחים

שטיח בדוגמא סינית דגם אוסקה
בגודל 140×140 אוקטגון
רק 158 ש"ח.
גדלים נוספים: 200 × 140
230 × 160

שטיח דגם פירורד
בגודל 200 ×140
רק 212 ש"ח.
גדלים נוספים: 120 × 70
150 × 75
240 × 160
280 × 180

סט לחדר שינה
דגם אוסקה
רק 166 ש"ח.
שטיחונים לאמבטיה
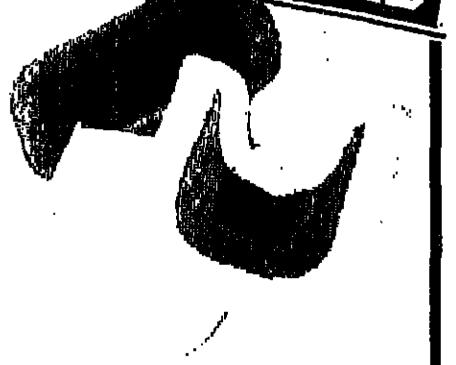
סט שטיחונים לאמבטיה
ושירותים מעודפי יצוא
רק 55 ש"ח.
כל הרוכש סט שירותים
(מודגם 7820) מקבל מגבת
100 × 50 – מתנה!
על כל קניה
מעל 300 ש"ח
מקבלן סט שטיחונים
לאמבטיה ושירותים
– מתנה.
על כל קניה
מעל 150 ש"ח –
3 משלומים.
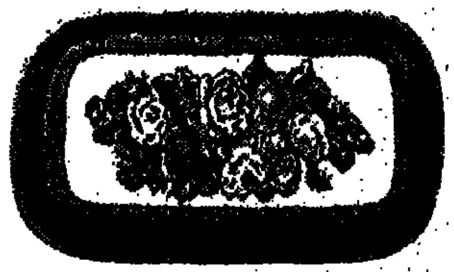
דגם "פרח"
החל מ-32 ש"ח.

שטיחונים עם גב גומי
למניעת החלקה
ב-12 צבעים מרהיבים בגודל 80×50
החל מ-16 ש"ח.
מצעים
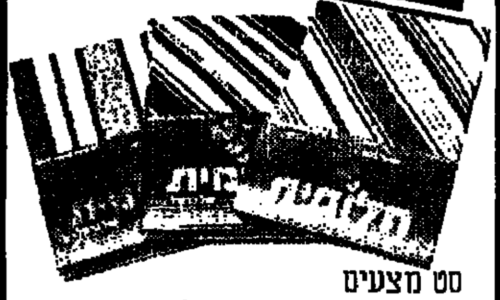
סט מצעים
חלומית של כרמל
במבחר דגמים חדשים
עשויים 50% כותנה, 50% פוליאסטר.
במבצע לחג
סט יחיד - רק 49 ש"ח.
סט זוגי - רק 79 ש"ח.
מפות

מבחר גדול של מפות שולחן
מבד, ריקמה, פלסטיק וקטיפה
משווק ע"י פרות כרמל
טל' 03-833955
מגבות

מבחר מגבות
בדגמים מרהיבים
ובשלל צבעים
מעודפי יצוא
החל מ- 8.50 ש"ח.
מבצע מצע...
9.90 ש"ח
השג ברשת חנויות איגלו:
ירושלים: ... ת"א: ... חיפה: ... אור עקיבא: ... קיסריה: ... באר-שבע: ... טבריה: ... קרית-מוצקין: ...

כריסטין גורמן

הדעה המקובלת היא, שרפואה צריכה להיות מקצוע קריר ושקול, שאין בו מקום לפחדים. אך הפחד מן האיידס קיים. שבע השנים שעברו מאז התפשטה המגיפה, הולידו חרב פיפיות. החרב מטלטלת את הציבור הלוך ושוב, בין נבואות השחור וטקטיקת בת היענה.

עכשיו, שוב הגיע תורן של נבואות השחור.

בשבוע שעבר, פרסמו חוקרי המין מאסטרס וג'ונסון ספר סנסציוני, שחולל סערה בקהילה המדעית. בניגוד לדיעה המקובלת, ובניגוד לכל מה שידוע כרגע לרפואה, טוען הצמד, כי וירוס האיידס משתולל עתה בקהילה ההטרוסקסואלית, וכי ניתן להידבק בו, כתוצאה ממגע מקרי.

מסטרס וג'ונסון הם האדון והגברת הראשונים של תראפיית המין באמריקה. ספרם החדש נקרא „משבר: התנהגות הטרוסקסואלית בעידן האיידס". הוא נכתב בשיתוף עם ד"ר רוברט קולודני, שערך עבורם את המחקרים. השניים מאשימים את ממשלת ארה"ב ב„הטעיה מתוך כוונות טובות", ובכך שלא הערכה מספיק את היקף המחלה ואת טבעה.

בין השאר, הם טוענים:

● לפחות שלושה מיליון אמריקנים נגועים בווירוס האיידס – פי שניים יותר מן האומדן הרשמי.

● הסיכוי ללקות בווירוס האיידס כתוצאה מעירוי דם, גדול פי שבעה מכפי שמודים בנקי הדם.

● תיאורטית לפחות, יכול וירוס האיידס לעבור דרך עקיצות יתושים, נשיקות צרפתיות, מושבי בית שימוש.

תגובותיהם של מומחי האיידס נעות בין „קשקוש" ל„בולשיט". ראש מינהל הבריאות של ארה"ב, אוורט קופ, טען בחרות, כי עבודתם של מסטרס וג'ונסון „חסרת אחריות", והאשים את מסטרס וג'ונסון ב„טקטיקת הפחדה".

„אין כל נתונים מדעיים שיתמכו בהצהרות המדאיגות הללו", הזהיר ד"ר סטפאן ג'וזף, ראש מינהל הבריאות בעיריית ניו־יורק. „הם בונים ערימה שלמה של טיעונים: כל אחד מחזיק שכבה דקה של עובדות ידועות, והם מערימים אותן זו על גבי זו, כמו פרוסות נקניק".

■■■

מדענים רבים ביקרו את השלישיה על כך שפירסמה את ממצאיה בשוק הספרים המסחרי, במקום לפרסמם תחילה, כמקובל, בכתבי העת המדעיים: הפרסום בכתבי העת מאפשר לבדוק את הממצאים בזהירות. תחת זאת, נתבשרה הקהילה המדעית על ממצאי מסטרס וג'ונסון מעל דפי ה„ניוזוויק".

מאמר מערכת בעיתון ה„טריביון" של שיקאגו, גינה את הספר כ„מרכולת של פחדנים". ה„ניו־יורק טיימס" תיאר את [illegible] קומץ פניותיהם של אזרחים מודאגים. ריתח האפידמיולוג אנדריו מוס, מאוניברסיטת קליפורניה, בסאן פרנסיסקו: „זה כמו לצעוק 'אש!' באולם תיאטרון מלא".

אחת מטענות המפתח של הספר, היא שלפחות שלושה מיליון אמריקנים נגועים במחלה. מאסטרס ושות' הגיעו לנתון הזה דרך חישוב ישיר לכאורה: ב־1985, נמצא כי על כל חולה איידס ממשי, ישנם 50־100 איש הנושאים בגופם את הווירוס, ללא הסימפטומים: בסוף 1987 היו בארה"ב 45,000 מקרים של המחלה – מסקנה: 75 איש (הממוצע בין 50 ו־100) נושאי וירוס, כפול 45,000 חולים ממשיים, שווה בערך 3,375,000 נושאי וירוס. נכון?

לא נכון. כשהמגיפה רק החלה, מספר מקרי האיידס היה מועט, והווירוס התפשט בקרב אוכלוסיית ההומוסקסואלים, שהיתה כמעט בלתי נגועה קודם לכן. לפיכך, על כל חולה ממשי היו הרבה נושאי וירוס.

את ההסבר הזה מספק ג'יימס קוראן, מנהל תוכנית האיידס ב„מרכזים הפדרליים לבקרת איידס", באטלנטה. כיום, ירד פלאים אחוז ההומוסקסואלים הנגועים בנחלה. זה קרה בעיקר הודות למסע ההסברה הנרחב, ולאימוצם של הרגלי מין בטוחים יותר. אך באופן טבעי, מספר החולים הממשיים הולך ועולה. כתוצאה מכך, בקרב ההומוסקסואלים, על כל חולה ממשי ישנם רק 20 לאחר. אומר קוראן: „ככל שהמגפה תוריק, היחס יקטן יותר".

■■■

מסטרס וג'ונסון ניסו למעלה מ־800 נבדקים לצורך מחקרם, דרך כנסיות, מכללות, ובארים לרווקים, בניו־יורק, באטלנטה, בסיינט־לואיס, ובלוס אנג'לס. הם מצאו, כי הנגיף התגלה רק אצל אחד מתוך כל 400 נבדקים שקיימו יחסים עם בן זוג אחד בלבד, משך 5 השנים האחרונות. עם זאת, 6 אחוז מן הקבוצה שדיווחה על לפחות שישה שותפים מיניים שונים לשנה, היו נגועים.

מסטרס, ג'ונסון, וקולודני מודים כי „לא בקלות ניתן להכליל את ממצאינו", משום שמדגם הנבדקים לא ייצג את כלל האוכלוסיה. למרות הסייג הזה, הם מסיקים:

פאניקה

מאסטרס וג'ונסון. 800 נבדקים, דרך כנסיות, מכללות, ובארים לרווקים

בשבוע שעבר, פרסמו חוקרי המין מאסטרס וג'ונסון ספר שחולל סערה ● המסר: „וירוס האיידס משתולל בקהילה ההטרוסקסואלית. ניתן להידבק גם מעקיצת יתוש או מנשיקה צרפתית" ● מדענים: „קשקוש. הם בראו שד דמיוני. מוטב שיתעסקו בתחום ההתמחות האמיתי שלהם"

„וירוס האיידס בהחלט קנה דריסת רגל בקרב ההטרוסקסואלים, ו... מידת ההתפשטות בקרב ההטרוסקסואלים תחל עתה לעלות בקצב מפחיד".

תפוצת הווירוס טרם נחקרה אמנם בכלל האוכלוסיה, אך מחקרים אחרים בנושא, שבכל זאת היו בקנה מידה גדול, לא אימתו את טענותיהם של מחברי „משבר". מאז 1985, עברו כארבעה מיליון חיילים את בדיקות האיידס של משרד ההגנה האמריקני. אחוז נושאי הווירוס היה כ־0.15. בערך כ־0.2 אחוז מתוך 8.8 מיליון תורמי הדם הנבדקים מדי שנה בצלב האדום האמריקני – נגועים.

„איידס קונה לו דריסת רגל כלשהי באוכלוסיית ההטרוסקסואלים", אומר ד"ר דגלס דיטריך, מן המרכז הרפואי של אוניברסיטת ניו־יורק, „אבל מוגזם מאוד לטעון שהוא משתולל שם".

■■■

מסטרס וג'ונסון השתמשו בנתון השלושה מיליון, כדי להגיע לעוד מספר מסקנות מפוקפקות. הם מצאו לדוגמה, כי הסיכוי להידבק באיידס כתוצאה ממנת דם נגועה, אינו 1 ל־40,000, כפי שטוענת תעשיית בנקי הדם, אלא 1 ל־5418. אפילו אז, הם אינם לוקחים בחשבון, כי 80 אחוז מתוך 18.8 מיליון יחידות הדם של האומה מגיעות מתורמים קבועים, ובקרב אלו, אחוזי ההידבקות נמוכים בהרבה.

ההטעיה הגדולה ביותר של מסטרס וג'ונסון היא בפרק הנושא את הכותרת: „האם אפשר להידבק באיידס ממושב בית שימוש?" הם מדריכים אמנם בכתבם, כי הסיכוי ללקות בווירוס הוא אפסי, אלא אם מקיימים יחסי מין בלתי בטוחים, מזריקים ממחט לא נקיה, או גדלים ברחם הלא־נכון. בכל זאת, הם ממשיכים לתאר בציוריות, כיצד באופן תיאורטי לפחות, אפשר לקבל איידס, בין השאר מעדשות מגע, מסלט במסעדה, או מן המכשירים שבמשרד הרופא.

הדוגמאות הקיצוניות כה בלתי נשכחות, עד שקשה לזכור אפילו את ההסתייגויות הנלוות להן. ואף גרוע מכך: התרפיסטים דורשים לערוך בדיקות חובה לכל נשים ההרות בגילאי 15־60, לכל הזונות האסירות, ולכל הפונים לקבלת רשיון נישואין. פקידי בריאות הצהירו שוב ושוב, כי בדיקות כאלו אינן חסכוניות, וכי הן חסרות ערך רפואי. יתר על כן, בדיקות כאלו עלולות להוריד את המחלה למחתרת.

שלישיית „משבר" טוענת להגנתה, כי חובת ההוכחה חלה על הקהילה המדעית.

תגובת המדענים: מבחינה מעשית, מדענים אינם מסוגלים להוכיח, כי אירוע מסויים לעולם לא יקרה. עם זאת, נערך עד כה תריסר מחקרים על כ־500 אנשים שחיו עם קרובי משפחה נגועי איידס. לא נמצא אף מקרה אחד של העברה מקרית, למרות שהנבדקים וקרובי המשפחה החולים השתמשו לעיתים באותה מברשת שיניים, באותו בית שימוש, באותן כוסות, באותם ספלים, באותן צלחות, באותם צעצועים, ובאותם כלי מיטה. „הם בראו שד דימיוני" אומר קוראן, מן „המרכזים הפדרליים", „עכשיו שהם יוכיחו שזה נכון".

■■■

הפסיכולוג ברני זילברגלד מאוקלנד, הוא מבקרם הוותיק של מסטרס וג'ונסון. זילברגלד עומד על מה שהוא מכנה „אי היכולת הכרונית שלהם לדייק". הוא שואל, למשל, כיצד הם יודעים שאותם 400 נבדקים שקיימו יחסים עם יותר מבן זוג אחד, לא היו ביסקסואלים, או מזריקי סמים?

„מסטרס וג'ונסון יכלו לתרום רבות, לו התרכזו במחקרים בהרגלי מין עכשוויים, במקום באפידמיולוגיה של האיידס", אומר ג'וזף מגיו יורק, „כיום דרוש לנו ידע נרחב אודות התנהגות מינית". מחקרים הצביעו באופן עקבי על כך שהטרוסקסואלים מקבוצות סיכון גבוהות, ובני זוגם, מתנגדים לעיתים קרובות לקיים יחסי מין בטוחים יותר, למרות שהם מודעים לתוצאות האפשריות. אם מסטרס וג'ונסון היו עורכים עכשיו מחקר בתחום ההתמחות האמיתי שלהם, הוא טוען, אולי היו מצליחים לשכנע את העקשנים הללו לשנות את הרגליהם.

מגפת האיידס האמיתית בקרב ההטרוסקסואלים משתוללת עתה בערים הגדולות בקרב מזריקי הסמים, שותפיהם ליחסי מין, וילדים. ישנה סכנה, שהמהומה הנוכחית תגזול ממנה את תשומת הלב והמשאבים המושקעים בהתמודדות. נבואות השחור של „משבר" עלולות להציג באור אמין את הנסיונות הנוכחיים להשתלטות על המחלה. „הרעש גורם לציבור לאבד את האימון בקבוצה שממנה הוא אמור לקבל את התשובות", טוען מרווין סילברמן, ראש מנהל הבריאות בסאן פרנסיסקו. [illegible] ג'ונסון צועקים 'זאב' [illegible] במגפה. ■

אילנה לא עובדת כאן יותר

(המשך מעמ' 34)

כל האנשים מהרדיו שהתראיינו לכתבה זו, דיברו על אותו דבר עצמו. מטעמים מובנים, הציטוטים הבאים לא יבואו בשמם. הם מודים, הם פוחדים מאוד. יש רק 'רדיו אחד', יש אנשים שיודעים 'רק לעשות רדיו' ואין להם לאן ללכת.

כל אלה, ללא יוצא מן הכלל, מדברים, ובמלים אלה, על „גסות רוח, בריונות, איומים וטרור אישי". מדברים על „מי שסר חינו בעיני ההנהלה". על „ניהול מוזר והיררכי, שאינו שומר על כבוד האדם, והמתנהל רק על ידי פקודות, במוסד שאמור להיות מקום חופשי לזרימת רעיונות. מקום של יצירה".

מדברים גם על ההרגשה, שהרדיו, שהיה ביתם, הפך למקום של 'כמה שפחות להסתובב שם'.

■■■

כך או אחרת, אילנה מסיימת את שנת הדוקטוראט וחוזרת ארצה. מספרים שחזרה יפה מאוד, פורחת. תספורת חדשה. היה לה קשה בניו־יורק, אך היא הסתדרה. וזה היה סימן, אומרים החברים, שלא היתה כל כך חלשה. על רקע השהייה והקשיים בארצות הברית, נולדה בה אהבה מכופלת לארץ.

לאן היא חוזרת. מחלקתה פורזה עם הרוח. מחלקה שלמה, כולל המזכירה, נעלמה מהחדר. נשאר רק עובד אחד, וגם הוא לפני חופשה. פתאום הכל זר, מבהיל. אין מי שיגן, אין מי שיקח חסות, שידאג לה.

החדר ריק ועל הלוח הודעה בזו הלשון: לעובדי המחלקה, שלום. 1. התבקשתי על ידי הנהלת רשות השידור להודיע לכם, כי עובד המבקש לפרוש מרצון, יפנה באמצעותי לסמנכ"ל כח אדם של הרשות - עמרם עמר. 2. מכסת השעות הנוספות קוצצה ב־28 אחוז. העורכים מתבקשים להגיש הצעות לחנוכה. בברכה, רעיה גניאל.

■■■

אילנה הולכת לפגוש את המנהל החדש,

ומספרת לחברים שאמר לה, „אין לי עבודה בשבילך". אחר כך, לדבריה, אמר לה, „מה את כבר חושבת שעשית". ודבר שלישי, „יותר לא תעשי תוכניות לאשכנזים מרחביה".

חבר לעבודה: „אתה לא יכול לבוא לאדם, ולהגיד לו כל מה שעשית כבר לא שווה, במיוחד אם כל מה שעשה היה מפעל חייו. אולי אם הדברים היו נאמרים אחרת, בטון תרבותי קצת יותר, לא היתה כל כך נבהלת".

חברה זוכרת אותה יוצאת מבוהלת עד עמקי נשמתה מהשיחה, ואומרת: „אני לא גיבורה גדולה. הם רוצים שאעשה להם קולות של חתול? אני אעשה מייאו. רוצים שאעשה להם קולות של ציפור? אני אעשה ציף ציף, העיקר שיעזבו אותי במנוחה".

דרשו שתעשה מגזינים. התאספו החברים, וכמוצא אחרון 'תפרו' לה מגזינים על חיות. אילנה מקבלת אישור, ומתחילה לעבוד. ביסוריות הרגילה שלה, היא אוספת כמויות אדירות של חומר, מקליטה, שעות האולפן שלה עמוסות. בהתחלה, היתה ב'טריפ' לא נורמלי מהעניין. אחר כך, הטונים בהם דיברו אליה, צורת ההתייחסות. והנושא והנושא. באוזני חברים שלא מהרדיו היא מתוודה: „כמה זה משעמם. פעם ביובל אפשר למצוא אדם שיש לו סיפור מרתק על חיות. בדרך כלל, צריך לשבת שעות ולשמוע על 'ממברנות', ועל השערה האחרונה בעין של הזבוב".

פתאום, רואים אותה אוכלת לבד במזנון. יושבת לבד בחדר. אילנה מאבדת את החשק לחיות. אחת מחברותיה, שאינה עובדת ברדיו, מגיעה אל יצחק אלון, ומבקשת ממנו שישחרר אותה מהעבודה לכמה זמן. „אחרי שעתיים של שכנועים, הוא דורש שתמציא לו פתק, ומשחרר".

ביום ראשון של אותו שבוע, היתה צריכה אילנה לחזור לעבודה. „אני מעדיפה למות ולא לחזור לעבודה", היא אומרת לאחת מחברותיה. יום ראשון, לא הלכה. יום שני, לא הלכה. יום שלישי הלכה ומתה. ■

לקנות ולזכות ב... B.M.W חדשה?

כמו־כן יוגרלו: מכשיר וידיאו משוכלל וטלוויזיה צבעונית. צריך רק לדעת היכן לקנות.

חדש בישראל:
קנית־זכית!
אירוח חינם במלון, ללא הגרלה!

בעל־עסק: אתה יכול לקדם את מכירותיך. להפוך את הקניה אצלך לחוויה משתלמת ומהנה. להעניק ללקוחותיך מתנה בלתי נשכחת: אירוח במלון - חינם! הזכיה מידית! בין הקונים אצלך יוגרלו פרסי־ענק, וגם אתה יכול לזכות ב"סיאט איביזה".
המחיר? - תופתע לשמוע...
03-295141, 286646 ☎ 04-662129, 727534 ☎

כאן קונים וזוכים!

במקומות הבאים יכבדו את קנייתך ויעניקו לך מיד את "שובר־מלונית". השובר מזכה אותך בנופש חינם באחד מבתי־המלון שתבחר. וזו רק ההתחלה: אתה משתתף אוטומטית גם בהגרלת מכונית ב.מ.וו. חדשה. כמו־כן יוגרלו מכשיר וידיאו חדיש וטלוויזיה צבעונית. צריך רק לדעת היכן לקנות..

- ■ א. מזר נגריה לרהיטים, בניין ומעקות־עץ. אזור התעשיה ק. ביאליק. 04-706523
- ■ אפ־לייט המרכז הישראלי לתאורה. דיזנגוף־סנטר, ת"א. 03-285441
- ■ בית הכפר מרכז קניות וקייטרינג. כפר אז"ר. 03-350775
- ■ בוטיק "פוזה". אופנה מדליקה. הרצל 191, רחובות. 08-457615
- ■ בוטיק "לה־בל". ספורט־אלגנט ובגדי־ים. בר־אילן 23, בת־ים. 03-5519837
- ■ בן־עמי. שרותי וידיאו וספריות וידיאו. העצמאות 64, בת־ים. 03-598569
- ■ וידיאו יהודה. ספרית וידיאו ומוצרי חשמל. חחרושת 3, בת־ים. 03-5520079
- ■ וידיאו מוטי. כל־בו לתלמיד. נתניה, אבן־יהודה. 053-52062
- ■ מונטי וידיאו. ספרית וידיאו מספר 1. הרצל 59, ראשל"צ. 03-9666447
- ■ סלון בן־זיקרי בע"מ. מכשירי חשמל ביתיים. ביאליק 12 ראשל"צ. 03-992908
- ■ צוק. מטבחים, סגירת גשות, דלתות הזזה. אזור תעשיה א', נס־ציונה. 08-470759
- ■ קרוקודיל מוצרי־עור, תיקים, חגורות ונעליים. דיזנגוף־סנטר, שער 7/5, ת"א. 03-289477
- ■ לבל אליהו. מכשירי חשמל ביתיים. שד' י"ם 29, יפו. ז'בוטינסקי 55 ראשל"צ
- ■ ב. לוריא בע"מ. יבוא ושיווק מוצרי קמפינג. הנמל 35, חיפה. 04-662129
- ■ וידיאו דיין. כל עולם הקולנוע. בר־כוכבא 29, פ"ת. 03-908453
- ■ וידיאו דנה. רשת ספריות וידיאו. עוזיאל 114, גבעתיים. 03-775377
- ■ וידיאו אילן. ספרית הוידיאו המובחרת בדימונה. מרכז מסחרי חדש, שלב ד'. 057-59120
- ■ בוטיק קרדיף. אופנה עילית לאישה ולגבר. מרכז מסחרי חדש, דימונה. 057-59135
- ■ איריס מערכות. סטריאו, וידיאו, טלויזיות ומכשירי־חשמל. אבן־גבירול 135, ת"א [illegible]
- ■ לב הכלה. סטודיו לכלה בסגנון מיוחד. דיזנגוף־סנטר, שער 3, ת"א. 03-202096
- ■ ספורט ברבי. מרכז מסחרי דימונה. 057-60424
- ■ חשמל עמוס. מרכז מסחרי 78, קרית־גת. 051-881078
- ■ מוסך סלים. צבעות רכב. חזק 25, יפו. 03-835970
- ■ מוסך לוטפי. פחחות רכב. חזק 25, יפו. 03-835970
- ■ סלון קיסר. רחוב יפו 212, ירושלים. [illegible]

הטלויזיה המוסחרית במעגל סגור
כולונית בע"מ
... LTD.
בן־יהודה 42 ת"א. טל: 286646, 295141

75
מי יודע?
משכנתא
עד 75%
ממחיר הדירה

פתח־תקוה - נאות גנים
ראשון לציון - קרית ראשון
אריאל
נתניה - נווה פולג
גינות שומרון
ראש העין - פסגת נוף
בת־ים - נאות ים
קרית מלאכי
מגדל העמק - נוף העמק
רמלה - נווה דם
ירושלים - פסגת זאב

לפרטים והרשמה: בשבתות ובימי החג באתרי הבניה. תל־אביב, בית אשדר, רח' בן יהודה 190 א', טל: 03-245375. ירושלים, רח' יפו 97, בנין כלל, טל: 02-224146.

אשדר
חברה לבניה בע"מ
מיסודה של קבוצת אשטרום

לשבוע המתחיל ב־25.3.88 והמסתיים ב־31.3.88

מפת השמיים השבוע

השמש – נמצאת בשלישון הראשון של מזל טלה, בהיבט שלילי מאד לצמידות הכוכבים שבתאי ואורנוס (בגדי). לקראת סוף השבוע תקרין השמש שוב היבט שלילי לכוכב נפטון (גם הוא בגדי). מצב היבטים זה גורר תגובות של חוסר סובלנות לסביבה, נטייה לשבור מסגרות או לנטוש מחוייבויות ואף להגרר למצבי תוסר ודאות. מאידך, מצב זה מאיץ לקיחת אתגרים חדשים ושאיפה להוכחה עצמית. הנטייה לתוקפנות גוברת ועמה הנטייה לקיצוניות ולחוסר נכונות להתפשר.

כוכב חמה – נמצא במזל דגים בהיבט חיובי מאוד כלפי כוכב נוגה (בשור) וכוכב המאדים (בגדי). במצב זה משתפרת ומשתכללת היכולת להעביר מידע ולהסביר עמדות. כושר השכנוע מותנה יותר ויותר ביכולת להגיע אל הרגש מאשר אל ההגיון.

כוכב נוגה – נמצא בשלישון האחרון של מזל שור בקרינה חיובית לכוכב המאדים (בגדי) ולכוכב חמה (בדגים). היבטים אלה מאפשרים לרגשות הרומנטיים ביטוי ספונטני וגובר התיאום בין השכל והרגש. שותפויות בעלות מטרות תכליתיות מחזיקות מעמד ואף מתחזקות והתועלת האישית הופכת למרכיב חשוב גם בתחום זה.

כוכב המאדים – נמצא בשלישון האחרון של מזל גדי בהיבט חיובי לכוכב נוגה (בשור) ולכוכב חמה (בדגים). מצב זה מגביר את זרימת האנרגיה ואת הרצון לארגן עניינים באופן יעיל וחסכוני בלא לפגוע בנוחות האישית, ובפינוקים הקטנים. הרצון להחליט חזק מן הרגיל ומאפשר להגיע להכרעות בפחות התלבטות וביתר מהירות.

צמידות הכוכבים שבתאי ואורנוס (במזל גדי) – מאיצה שינויים בהשקפת עולם ובסדרי עדיפויות תוך חיפוש אחר פתרונות בלתי שגרתיים לבעיות העומדות זמן רב ללא פתרון. *מתפתחת נטייה לעשות סדר חדש בתחומים רבים אך גם* תסיסה נגד סדר וארגון מיושנים ובלתי יעילים.

הירח – פותח את השבוע כשהוא במזל סרטן בהיבט שלילי לשמש (בטלה) ולצמידות הכוכבים שבתאי־אורנוס (בגדי), אך בהיבט תיובי לכוכב צדק (בשור).* במצב זה מחריפה הרגישות הציבורית והביקורת על דרך ניהול ענייני הציבור והמדינה. מאידך, גוברים הרגשות הפטריוטיים והמעורבות האישית ותחושת ההשתייכות לתהליכים החברתיים־פוליטיים.

*** הירח סוגר את השבוע כשהוא במזל בתולה.**

הטלה והאהבה

האהבה הרומנטית עבור בני מזל טלה היא תחום נוסף של התמודדות המביאה הצלחות, אך גם אכזבות. לרבים מבני מזל זה האהבה משמשת מרכיב חשוב בבטחון העצמי ובכושר התפקוד. אף שהם נוטים להתלהב מהר בתחום זה הרי באותה מהירות התלהבותם דועכת. קשה אמנם לבני מזל טלה ליצור קשר רגשי על בסיס של שיתוף עקב אנוכיותם ונטייתם לתגובות ספונטניות, אולם הקשר עמם מלהיב ומרתק כאשר קיימת נכונות לשים דגש על הערכה הדדית והתפתחות דינמית של האישיות.

גבר בן מזל טלה – אינו טיפוס שקל לחיות עמו בשל חוסר סבלנותו, חוסר רגישותו ונטייתו למאבקי כח ולכעס ללא בלמים. עם זאת, ביסודו הוא נאמן, מסור ואף קנאי. גם אם לא ישלח פרחים לבת זוגו, רגשותיו עמוקים וכנים. הוא נמשך לבת זוג דינמית, מלהיבה וישירה בגישתה והמפגינה כלפיו הערצה ואשר אינה חוששת מלחשוף כלפיו את רגשותיה. אשה ערמומית מדי לא תתאים לאישיותו. שוויון בכוחות הוא התנאי לקשר מוצלח. מצב זה יתכן בדרך כלל כאשר האשה תהיה מסוגלת לאהוב אותו אך באותה מידה לא תשתעבד לדרישותיו האנוכיות.

אשה בת מזל טלה – נוטה להתאהב בגבר שאפתן ומלהיב המסוגל והמוכן לעודד את התפתחותה האישית. קיימת מצידה נכונות לבנות עם בן זוגה קריירה משותפת או לפחות להטות שכם עם בן הזוג ולעבור עמו קשיים במשותף ללא חשש. אהבתה הרומנטית מותנית, קודם כל, בהערצתה את הגבר ואישיותו וביכולתו לשלוט בה. רק גבר בעל עוצמה זכה ורכושני באהבתו יכול לעורר את מסירותה ונאמנותה כלפיו. דרישתה לתשומת לב מצד בן זוגה אינה סותרת את נטייתה לגאוותנות ולעצמאות ולהתמודדות עם קריירה.

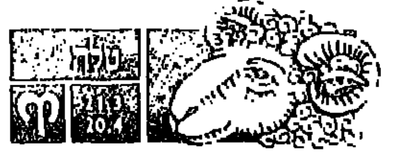

המאבק הפנימי אצלכם בין הקריירה והשאיפות האישיות לבין האינטרסים המשפחתיים הולך ומחריף ונראה כי אין לכך פתרון בזמן הקרוב. מתחים אישיים ותוסר וודאות בתחום העבודה אינם מאפשרים לכם להפגין את מלוא עוצמתכם. עם זאת, בתחום הפיננסי ההצלחה מאירה לכם פנים ואתם זוכים לרווחים כספיים גבוהים או לקבלת כספים שתיכיתם להם מזה זמן. מכירה או קנייה של נכסים משפ־ת גם היא את המאזן הכספי שלכם.

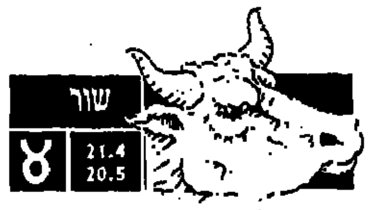

נסיעות למרחקים בתחום העבודה או השתלמות מקצועית עשויות לקדם לכם את האינטרסים האישיים, הפיננסיים או הקרדיזיקטיים ולחזק את עמדתכם בתחום זה. הפופולריות שלכם ממשיכה לעלות ואתם זוכים לאהדה ותמיכה מחברים, שותפים ובני זוג. עם זאת, מתחים צפויים להתפתח בתחום היחסים עם קרובי משפחה על רקע של ניגודי השקפות. בתחום הפיננסי השיפור ממשיך, אף כי ההוצאות הולכות וגוברות. תכנית לשינוי מקום מגורים או לרכישת נכס מקבלת תאוצה חזקה. בעיות בריאות טרם מצאו פתרון.

קשיים בתחום הכספי מורידים לכם את המוראל. פעילות בעניינים אלה מאחורי הקלעים תאפשר לכם טיפול יעיל יותר. אין זה מומלץ לקחת הלוואות או אשראי אשר קיים ספק לגבי יכולתכם להחזירם. זהירות נדרשת מכם גם בכל הקשור לטיפול בכספים ורכוש אשר אינם שייכים לכם אך מופקדים באחריותכם. בתחום הבריאות אתם נדרשים לקחת את עצמכם בידיים ולהיכנס למשטר של דיאטה או פעילות ספורטיבית ולהתייחס לטיפולים רפואיים ביתר רצינות. בעיות בריאות של קרובי משפחה דורשים גם הם את התייחסותכם.

הרגשות הרומנטיים מבולבלים ובמקביל גוברת תחושת חשבון הנפש והנטייה לאכזבות. מתחים בתחום המשפחה משפיעים לרעה על מצב הרוח. מחריפה הנטייה לתגובות תוקפניות וקיצוניות כלפי הסביבה ולקשיים בתקשורת האישית. עם זאת, בתחום החברתי, הפופולריות עולה ואתם משתלבים במהירות במערכת חברתית חדשה. ידידים באים לעזרתכם ותומכים בתכניותיכם. במישור הקריירה, על אף ההישגים הנאים ממשיכה תחושת אי שביעות הרצון.

העומס בעבודה הולך וגובר ומביא אתכם לתחושה של צורך בשינוי ובארגון תחום זה מחדש. שינויים המתבצעים לאחרונה באיוש או בשותפויות המקצועיות או העסקיות שלכם מאיצים גם הם את התהליך. החלטות חשובות בתחום האישי או המשפחתי עומדות בפני הכרעה. קיימת בכם תחושה של מעצור בתהליך חשוב אשר כלפיו אתם ממקדים את רוב הכוחות והמחשבה ואתם נדרשים לסבלנות רבה. זה הזמן להתפנות לטפל בבעיות בריאות שלכם או של בני משפחה. שינויים בהרכב מזון עשויים לתואיל.

בתולה

נסיעות, ביקורים והתכתבויות מקבלים עדיפות בימים אלה, אולם במקביל מתעוררות בעיות כספיות. המקשות על החלטות בתחום זה. השקעה פסקית מתגברת לכם כמוטעית וגוררת הפסדים. אין איגה רווחית או איוה כדאית. [illegible] צעירים במשפחה ממשיכות לגזול מכם [illegible] אין זה הזמן לתגרר לסכסוכים עם בני משפחה על רקע כספי, או על רקע של ניגודי השקפה. הרגשות הרומנטיים מתעוררים אך עדיין אינם סוחפים ומסעירים.

במישור הפיננסי בני זוג או שותפים מקדמים לכם את האינטרסים ואתם צפויים לשיפור משמעותי בתחום זה. שותפויות עסקיות או מקצועיות מוכיחות את עצמן כדאיות ורווחיות. עם זאת, החובות עדיין גדולים וההוצאות גבוהות מן הרגיל ומחייבות אתכם להיזהר רבה. ענייני הבית והמשפחה מקבלים עדיפות ואתם מתפנים לרכוש ריהוט או אביזרים חוצים אשר קנייתם נדחתה מזה זמן רב. ויכוחים של בני משפחה צפויים על רקע של הבדלים בפורי העדיפויות.

הרגשות הרומנטיים חזקים במיוחד. אתם הופכים לפופולריים מאד בעיני בני המין השני ומוצפים הצעות רבות ומעניינות ליצירת קשרים בתחום זה. קשר רומנטי נוכחי הופך לרציני וממוסד. זה הזמן להכריז על נישואין לאלה מביניכם המעוניינים בכך. דמות מן העבר חוזרת אל חייכם. בתחום המקצועי או העסקי אתם עומדים בפני הצעות רבות וקוסמות המופנות אליהם להקמת שותפויות. בתחום זה אתם אמנם עומדים בפני שינויים במיקום או בפני יוזמה חדשה.

היכולת היצירתית משתפרת וכשרונות אשר נמנע מהם עד לאחרונה להתבטא ולהתפרץ פורצים החוצה ומאפשרים לכם הזדמנות חדשה לביטוי עצמי. בתחום הכספי הקשיים עדיין גדולים והחובות כבדים מן הרגיל. מוטב בתחום זה להדק את החגורה ולצמצם את תקציב ההוצאות אשר אינן הכרחיות. רכישה או מכירה של נכס עשוייה לשפר את המצב. בתחום הבריאות מתפתחת נטייה לעלייה גדולה במשקל, על כן מוטב גם במישור זה להיכנס למשטר חמור.

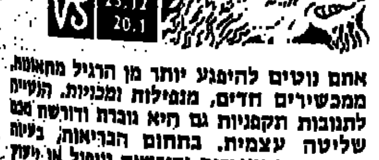

אתם נוטים להיפגע יותר מן הרגיל מתאונות, ממכשירים חדים, מנפילות ומכוויות. הנטייה לתגובות תקפניות גם היא גוברת ודורשת מכם שליטה עצמית. בתחום הבריאות, בעיות רפואיות מתעוררות ודורשות טיפול או יותר מתאים. מצבי רוח מדובדבים חוזרים ומופיעים בתדירות גבוהה. עם זאת ועל אף הכל, אתם נמצאים בתנופה חדשה ובהתארגנות יעילה יותר בתחום המקצועי. שיפור משמעותי מתרחש בתחום היחסים עם צעירים במשפחה. קשר רגשי חדש מתפתח בהדרגה.

במישור הפיננסי אתם זוכים לשיפור משמעותי ממקור בלתי צפוי או כתוצאה ממכירה או רכישה מוצלחת של נכסים או זכויות. זה הזמן לשקול הרחבת המשפחה או מקום המגורים או שינויים והסדרים חדשים בחייכם היום־יומיים. דאגות לבריאותם של בני משפחה עדיין מוטלות מכם זמן וכוחות בתחום העבודה והקריירה. אתם מחזקים את מעמדכם, אך קיימת סכנה של אויבים נסתרים המנסים לחבל לכם בהישגים או בשמכם הטוב. ביקור משפחתי או מפגש עם אדם קרוב עשוי לחרים לכם את המוראל.

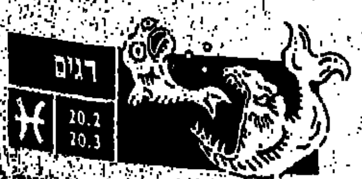

הכרויות חברתיות חדשות מאפשרות לכם לקדם את האינטרסים האישיים או העסקיים אך גם מרימות לכם את מצב הרוח. [illegible] בתחום הכספי עדיין מתישות אתכם [illegible] מוצאים בשלב זה פתרונות מתיפים [illegible] מאכזבים אתכם ואתם נוטים [illegible] סדר עדיפויות חדש [illegible] דורשות גיבוש נוסף בטרם [illegible] בתחום זה להיוועץ במומחים או [illegible] ביקורים ונסיעות מאפשרים לכם [illegible] חשוב.

מה מתבשל בסולתם?

מבצע פרסים מבריק
מתנה שמושית ונוצצת

...ה הזמן לקבל מתנה מסולתם.
...מתנה שמושית ונוצצת,
...מתנה שטובה לכולם.
...לי בישול באיכות עולמית.
...מאייר כחול-לבן.
...חבנות וסירים, קומקומים
...קינגאנים.
...לם מן הנירוסטה הטובה בעולם.
...ויו גם משתתפים במבצע הפרסים.

"מתנה נוצצת מסולתם" - 261 פרסים!

...תנור אפיה משוכלל.
...סירי לחץ סולתם, הטובים בעולם.
...קומקומים שורקים.
...קנקנים חגיגיים.
...מגשים לארוחה,

איך משתתפים? אחת-שתים-שלוש!

...הכוסים כלי מעולה של סולתם.
...גוזרים את סמל סולתם S מן האריזה.
...בוחרים את 3 התכונות החשובות של סולתם ומסמנים בחלוש שבמודעה.

...שולחים את הסמל והתלוש במעטפה סגורה לת.ד. 4496 ת"א, מיקוד ... עבור "מבצע סולתם", ומשתתפים בהגרלת הפרסים הגדולה. ...

8 התכונות הטובות של סולתם

לפניכם רשימת היתרונות של מוצרי סולתם. סמנו ב־X את 3 היתרונות הטובות ביותר לדעתכם והשתתפו במבצע.

□ בישול אחיד (תחתית מפזרת חום). □ ניקוי קל.
□ בישול בריא שאינו רעיל. □ אינו נסדק.
□ עמידות לשנים רבות. □ אינו נשבר.
□ אינו מחליד. □ אחריות ושרות.

שם
כתובת
מיקוד
טלפון

סולתם היחיד שנשאר לתמיד

ניהם מערכות תדמית

מערכות בישול ואפייה אלקטרה.
ארבעת האסים.

פריצת הדרך הטכנולוגית שביצעה אלקטרה בשנים האחרונות מעניקה לה את תואר המובילה גם במערכות בישול ואפייה. תנורי המיקרוגל ותנורי הגומחה של ווסטינגהאוז, יחד עם תנורי המולטיסיסטם המשוכללים של אלקטרה – מהווים את הרביעיה המבוקשת ביותר בישראל במערכות בישול ואפייה. בנוסף עליהם מציעה לך אלקטרה מבחר ענק של מוצרים לכל בית ולכל פינה במטבח – החל מכיריים וקולטי אדים וכלה בתנורי גז מעוצבים להפליא. מערכות הבישול והאפייה של אלקטרה מהוות נתח גדול בעוגת המכירות של טכנולוגיה לבית בישראל.

White-Westinghouse

אלקטרה
הנוחות שלך - האתגר שלנו

עבור דור בלחיצת כפתור.

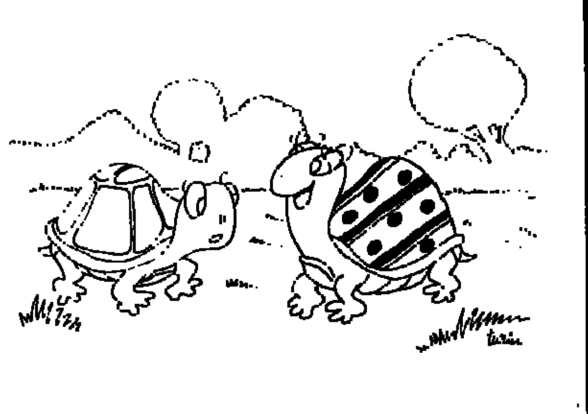

„עשה כמוני. שנה את ההופעה החיצונית, יקירי"

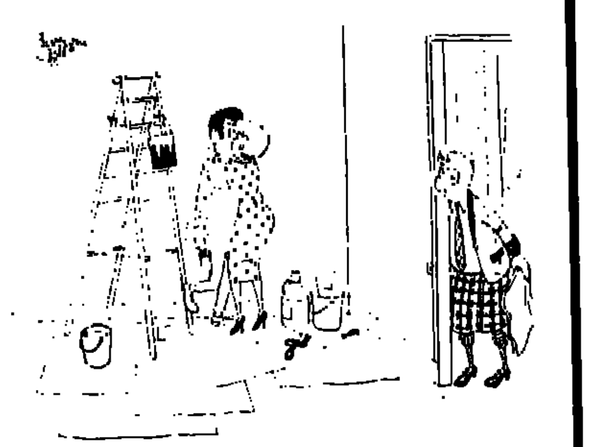

„אני מציע שתדברי איתו על נישואין..."

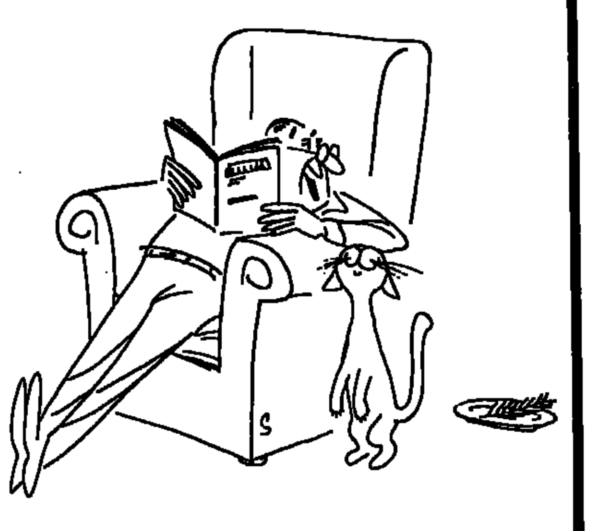

„בטח. אבל האם תאהב אותי גם אחרי עונת הציידן?"

„לא, מותק, את לא משוגעת אם את משלמת לי 100 ש"ח לשעה!"

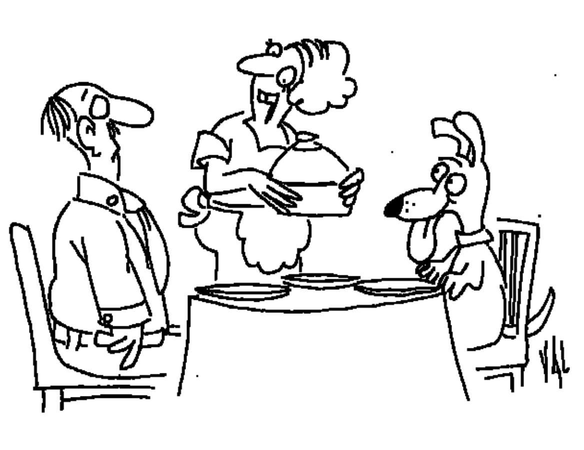

„לימדתי אותו לא להתחצף כשהוא אוכל איתנו"

„האם מותר גם לחולה להביע את דעתו?"

מ.ש.א. 82 מרכז המוסיקה והאודיו
מציגה: חגיגת מוצרים במחירים מדהימים!!!

SK 1 האורגן המדבר – 248 ש"ח
- 2.6 אוקטבות פוליפוני
- צלילים קבועים + אין סוף צלילים נוספים
- 11 מקצבים
- מיני סינטיסייזר
- 3 ערוצי הקלטה/הקלטה עצמית

אורגן CASIO

MT-88 אורגן ללימוד עצמי – 588 ש"ח
- קסטת מחשב ללימוד עצמי
- נורת בקרה ללימוד
- לימוד בשתי הידיים
- נגינה חצי אוטומטית
- 12 צלילים
- 12 מקצבים
- 4 אוקטבות

אורגן CASIO

W 121 אוזניות ווקמן רדיו – 29 ש"ח
- אפשרות התאמה לגודל הראש

MV-49 טייפ רדיו קומפקטי – 100 ש"ח
- רדיו AM/FM
- הפעלה באמצעות סוללה או כבל חשמלי 220V

IQ שעון קיר – 30 ש"ח

AC 830 PU מחשב מנהלים – 31 ש"ח
- מחשב מנהלים (כולל עט ונייר)
- סולארי
- דיגיטאלי

NC - 868 רדיו שעון – 75 ש"ח
- השכמה באמצעות רדיו או צפצוף
- עמעם תאורה
- סוללה לשמירת זכרון במקרה של הפסקת חשמל
- כיוון השעון והפעלה קלה

CR 388 רדיו טייפ דבל קסט – 495 ש"ח
- סטריאו
- הקלטה מהירה בין הטייפים
- הרצאה מהירה של קסטה
- 5 איקולייזר + 2 ווסתי עוצמה
- רדיו 3 גלים AM/FM/SW
- הספק 80 וואט כל צד
- חיבור לפטיפון

KS 7133 מיני רדיו שעון – 30 ש"ח
- רדיו AM
- השכמה באמצעות צפצוף
- הפעלה באמצעות סוללה

M-83 מיני טייפ ווקמן – 94 ש"ח
- רדיו טייפ AM/FM
- שמיעה ע"י אוזניות או רמקולים חיצוניים
- אפשרות להקלטה מהרדיו

M-868 F טייפ נייד/שולחני – 96 ש"ח
- הקלטה
- מגבר עצמי, צליל מעולה והספק גבוה.
- עצירה אוטומטית של הקלטה.

LCM 8 מכונת קפה (פרקולטור) – 130 ש"ח

MSA-88 רדיו 2 רמקולים – 27 ש"ח
- 2 גלים AM/FM
- טון LOW/HIGH
- הספק גבוה

GT - 8612 רדיו טייפ – 147 ש"ח
- טייפ מונו
- הקלטה ישירה מהרדיו
- עצירה אוטומטית
- הספק גבוה
- רדיו AM/FM
- אפשרות חיבור לאוזניות.

AD 833 שעון מעורר אנאלוגי-דיגיטאלי – 35 ש"ח
- תאריכון + נודניק
- מנגנון סייקו יפאני

AM 300 שעון יד אנאלוגי-דיגיטאלי – 30 ש"ח
- סטופר
- השכמה עם מוסיקה

KS 2150 שעון מעורר – 19 ש"ח
- פטנט ייחודי - השעה מוקרנת על התקרה

K 3316 טייפ רדיו דבל קסט – 330 ש"ח
- סטריאו
- הקלטה מהירה
- 2 גלים AM/FM
- הספק PMPO 30W
- אפשרות חיבור לפטיפון

תצוגה ומכירה: אצל היבואן מ.ש.א 82, רח' גאולה 16, ת"א 03-662211 (חניה בשפע).
ניתן להשיג: "קסיו ירושלים", בנין כלל. "כל אלקטריק", הנביאים 15, חיפה. "אבי סטור", רח' חובבי ציון, פ"ת. "סטריאו כץ", ביאליק 10, ראשל"צ.

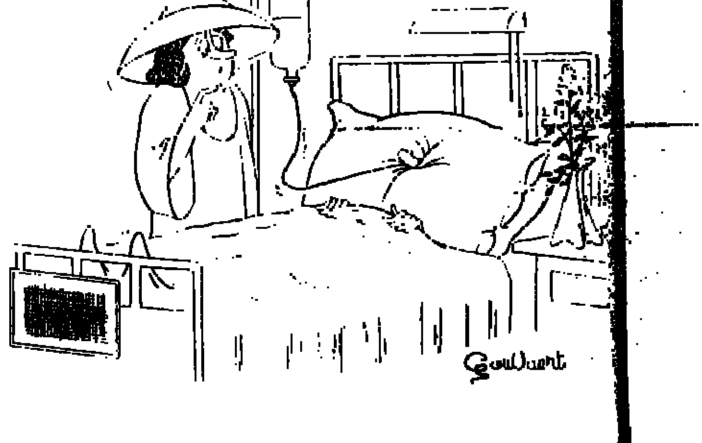

„אתה נראה יותר טוב היום...."

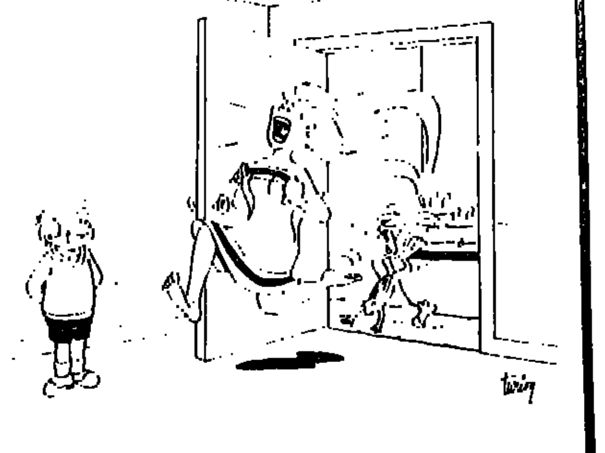

„יופי, אמא, מצאת את הצפרדע שלי"

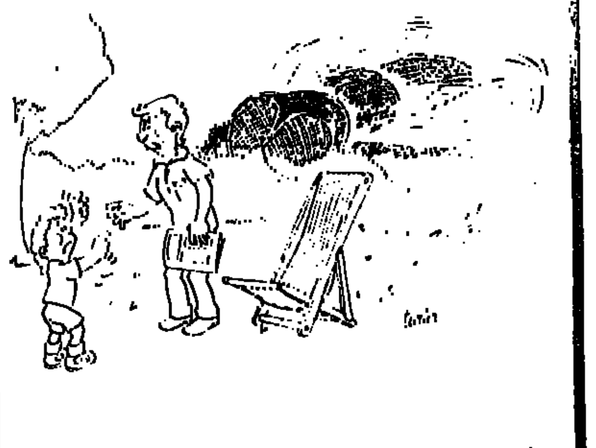

„בטוח שיש שם זבוב. אז מה?"

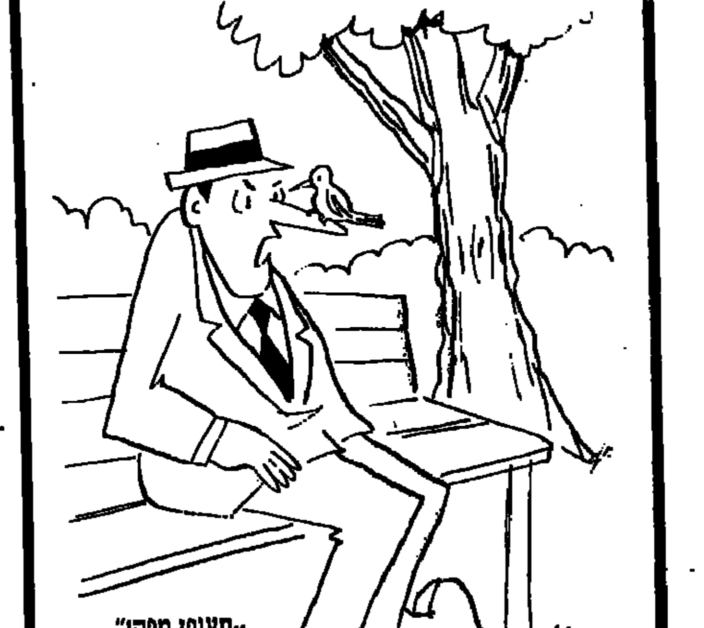

„תעופי מפה!"

„עכשיו, שהגעתי לצמרת, כבר אין לי על מה לחלום"

„זהו זה. הפתעת השף הייתה כריך נקניק?"

שפות והשכלה תיכונית | למד והשכל | קורסים והכשרה מקצועית

המכללה לחינוך גופני
ע"ש זינמן
במכון וינגייט

מודיעה על
המשך ההרשמה
לשנת הלימודים תשמ"ט

פרטים והרשמה:
חומר הרשמה יישלח למצרפים -.22 ש"ח (כולל דמי משלוח) לפקודת: המכללה לחינוך גופני במכון וינגייט. נא לשלוח לפי הכתובת: **המדור לרישום ולקבלה, המכללה לחינוך גופני במכון וינגייט, מיקוד 42902,** טל' 053-29222 (מרכזיה).

טלפונים ישירים למדורי ההרשמה:
מסלול רגיל — 053-29239
השלמת תואר (מ"מורה בכיר" ל- B.Ed.) — **053-29252**
מכינה קדם-אקדמית — 053-29206

נמשכת ההרשמה
למכינה קדם־אקדמית
ס.ל.ע. „חוף השרון"
בפיקוח אקדמי של אוניברסיטת תל־אביב

מגורים בקבוצים: ★ **עינת** ★ **געש** ★ **שפיים** ★ **יקום** ★ **רמת־הכובש** ★ **תל יצחק**

למסלול חד שלבי:
מתקבלים תלמידים „ראויים לקידום" בעלי בגרות חלקית החסרים עד 4 בחינות.
למסלול דו שלבי:
מתקבלים תלמידים „ראויים לקידום" בוגרי י"ב, חסרי בגרות.
הפתיחה אוקטובר 1988
ההרשמה עד 30.6.88 במועצה האזורית חוף השרון ליד קבוץ שפיים.
☎ 052-70551-2-3

רחוי

קורסי ערב להכשרת
כתבי ספורט
בהדרכת כתבי ספורט בכירים

● **מטרת הקורס**
הכשרת כתבי ספורט בעלי ידע והתמצאות בכל הכתיבה העתונאית ושליטה בדיווחי הספורט השונים ובעיקר כדורגל וכדורסל.
● **הלימודים**
6 חודשים, פעמיים בשבוע בשעות הערב.
● **תוכנית הלימודים**
כוללת עבודה מעשית בשטח, מדורי ספורט ברדיו ובטלויזיה, סיקור גביע אירופה לאלופות בכדורסל, דיווחים ישירים ממגרשי ספורט בארץ ובחו"ל, הפקת גליון עתון ספורט.
● **המרצים**
בין המרצים, דני דבורין, שאול אייזנברג, יהושוע שגיא ואחרים.
● **מנהל אקדמי**
נוח הלפרין

משרדינו פתוחים בין השעות 09.00-19.30
ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל. 221933
תל-אביב בין יהודה 32 בנין אל-על ח. 410 טל. 201392 295529

מכון ישראלי למינהל | עתון חדשות הספורט | המרכז הישראלי

שניים מכל שלושה קוראי עיתונים בישראל
קוראים **ידיעות אחרונות**
(והשאר מתפזרים על כל שאר העיתונים - בוקר וערב, עבריים ולועזיים)

ניתם מערכות תדמית

מערכות כביסה וייבוש אלקטרה.
השילוב המושלם!

חברת אלקטרה עשתה עבורך "אחד ועוד אחד" – מערכת משולבת של מכונת כביסה ומייבש כביסה.
עם מערכת הכביסה של אלקטרה ניתן לכבס, לייבש... וללבוש – תוך זמן קצר ביותר.
מכונת הכביסה של אלקטרה והמייבש הקומפקטי, הניתן לתליה, מאפשרים לך – במקום לתלות את הכביסה – לתלות את המייבש.
אלקטרה היתה הראשונה להציע לך, כמו תמיד, את מערכת הכביסה המשולבת, המעניקה מקסימום יעילות במינימום מאמץ.

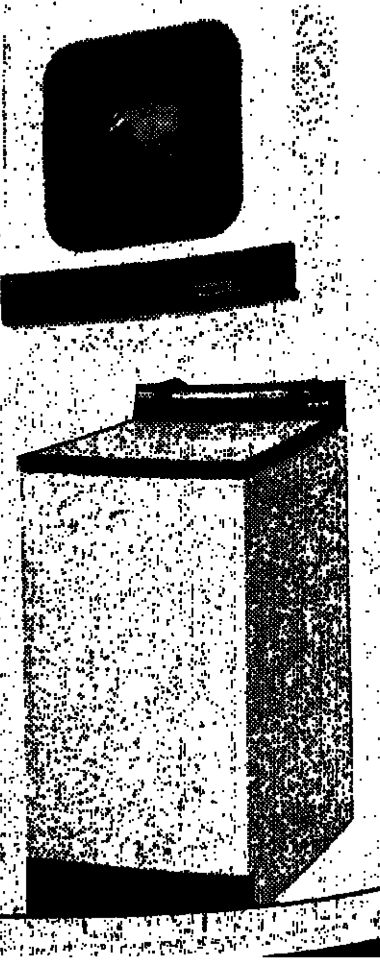

אלקטרה
הנוחות שלך - האתגר שלנו
עבור דור בלחיצת כפתור.

שעה של פנאי

תשבץ
מאת
הלל הרשושנים

מספר 1465

21 פרסים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה. פרס א': הספר "רצח נפוליאון", מאת בן וידר; ועוד 20 פרסי ספרים שונים. המען למשלוח פתרונות: "הלל", תשבץ מס' 1465. ת.ד. 20227, ת"א (61201).

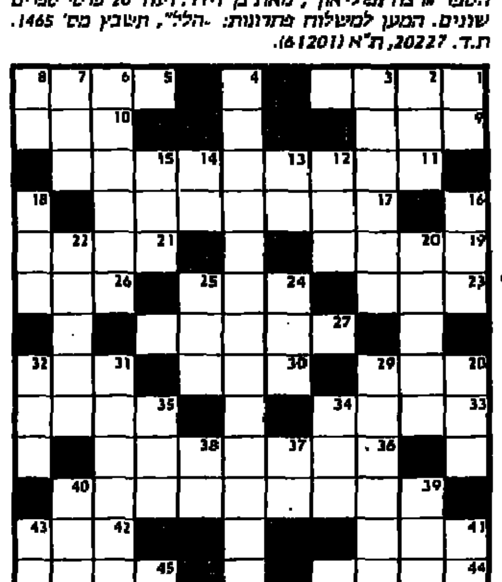

במאוזן – מימין לשמאל: 1) החכם מכל אדם 5) סופרו של חזקיהו מלך יהודה 9) שיח בר קוצני 10) "תרדיף" (שם נרדף) ל"קסם" 11) מגילה הנקראת בשבת דחול המועד פסח 17) קיבוץ ממזרח לפתח־תקוה, נוסד בשנת 1949; 19) תפיסת הנתבע על ידי בית־דין 21) שמה הקודם של תאילנד 23) שם אחת האצבעות 24) תנועה חסידית עולמית 26) מין בושם טוב 27) כלי תחבורה 28) איבר הנשימה של הדג; אגיד 30) "תרדיף" ל"כסיל" 31) כלי קיבול גדול לנוזלים 33) צינור הפולט גזים מתוך המכונה 35) מחנה ריכוז והשמדה של יהודים בגרמניה 36) אי במזרח הים התיכון 39) מלחין וכנר מפורסם (1943–1986), הלחין מנגינות לתפילות קבלת־שבת 41) אחד מטעמי הנגינה בספרי "תהלים", "משלי" ו"איוב" 42) אינו נוטה לצדדים 44) "תרדיף" ל"גרב" 45) אבי אדון הנביאים.

במאונך – מלמעלה למטה: 1) אריג לבן דק ויקר 2) "תרדיף" ל"אריה" 3) ישוב הדעת 4) קפץ ראשון לתוך ים־סוף 6) שבטו של שאול, מלך ישראל הראשון 7) "תרדיף" ל"חרטה" 8) נר 12) אחת האימהות 13) "שה" ש"התהפך" 14) מפתח פטנטי 15) שערות בקצה העפעף 16) לשון זרה 18) קטן־קומה 20) חצר גדורה 22) מספר עברי, מחבר "לחם ומזון" ועוד ועוד 24) אדם חייב לשלמו 25) מכלא לצאן 28) שיר 29) "תרדיף" ל"צבת" 31) מלבוש לגבר ולאשה 32) ראש כרך בישראל 34) ציפורן חדה של עוף טורף 35) חומר לכתיבה 37) "דות" ל"ללא סוף" 38) סיר ללא "תחתית" 39) מלך יהודה 40) "תרדיף" ל"פתרון" 41) שני עמודים 43) צד מערב.

הציור השבועי לילד

היכן שרי פרעה?

ברדפו אחר בני ישראל, איבד המלך פרעה, שניים מבכירי שריו. אולי אתם ילדים תגלו, לאן נעלמו השרים

תשבץ הרתי־משמע ©

מאת נד"ב אבידן

מספר 224

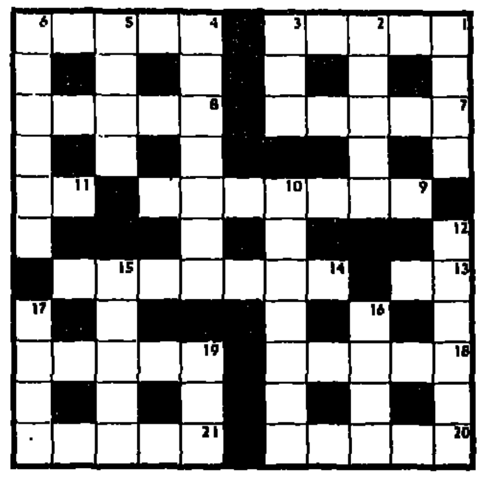

מאוזן:
1. שופט לדוגנה (5)
4. דורון מבקש טיפ (5) (עפ"י נדעון שרר)
7. לקראת קורס טיס, למשל, חוזרים פעם נוספת לגיל הבר־מצווה (מ) (5)
8. כך מדברים אל גברים, כשהאשה מחוץ לבית (5)
9. זמר ומשורר שהשאיר אחריו לכלוך (4,3)
11. עם "13 אופקי" – מי בא אחריהם לעופות? (4)
13. ראו "11 אופקי"
14. סנגוריה? להיפך! (4,3) (עפ"י אילן גולדהירש)
18. פנייה של אב אוהב בקשר לחימום (3,2)
19. מילון יהודי? לא בהכרח (מ) (5)
20. באיזה מצב נמצאת החנות? (5)
21. לא כל כך מהר אפשר למצוא מוטו אצל ילד (5)

מאונך:
1. בטעות הגשם פועל בניגוד לחוקי הטבע (4)
2. גם פיקאסו מוכר משקאות חריפים (מ) (5)
3. קיבל מאביו משקה הפוך (3)
4. אברום לא חשוב כל כך כך (מ) (3,4) (עפ"י אילן גולדהירש)
5. משם הוא רץ כדי לחזור לאיתנו (4)
6. כאן יש לנהוג בזהירות – קחי כסא מגולה (6)
10. למשל: לאן מועדות פני הכלבה לאחר המלטתה? (7)
12. הסיבה למותו של לינקולן קשורה בניגוד אינטרסים (6)
15. מוטור לערבוב קוקטיילים (5)
16. הצליחו לברר בן כמה הוא (מ) (4)
17. מבט לא שקט (4)
19. העולה מוכר כמנוול (3)

בין הפותרים יוגרל סך 25 ש"ח.
את הפתרונות יש לשלוח לפי הכתובת: תשבץ תרתי משמע "ידיעות אחרונות" ת.ד. 9177, מיקוד 61091 ת"א.

חשבון קטן

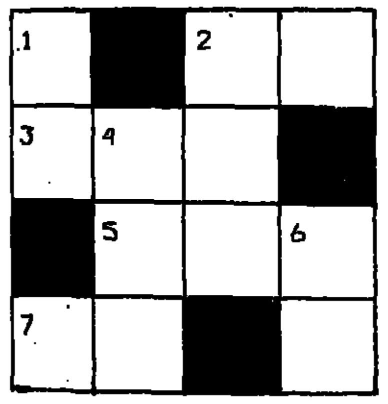

אופקי:
2. סכום הספרות של 1 אנכי
3. 2 אופקי כפול 6 אנכי
5. מספר לא זוגי
7. סכום הספרות של 6 אנכי.

אנכי:
1. שתי ספרות זהות
2. ריבוע
4. 3 אופקי ועוד 1 אנכי
6. כפולה של 2 אופקי

כפתרון יש לשלוח את סכום כל הספרות בתשבץ.
בין הפותרים יוגרל הספר שצ'רנסקי – מאת מרטין גילברט.

כתב סתרים

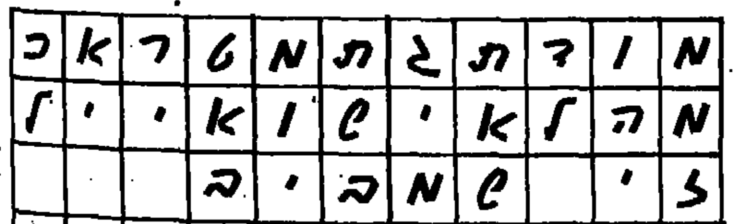

לפניכם אימרה מתוך "אוצר אמרי אבות". כל אות מצויה בעמודה המתאימה, אך לא תמיד בשורה הנכונה. מה האימרה?
בין הפותרים יוגרל הספר הדיפלומטיה החדשה – מאת אבא אבן.

הפתרונות והזוכים

פתרון גליון 1257

כתב ציורים: נוגע ללב.

פתרון חידת "אותיות ומספרים" מספר 1194

5094	213
426	23
834–	
639	
195	

א. שיחזור פעולת החילוק בספרות;
ב. הספרה "7" אינה משתתפת בחידה זו.

שמות הזוכים בתגרולת 12 פרסי הספרים – "אותיות ומספרים" מס. 1194

אברהם ד. כהן ירושלים; נורדיה טל יוסף, באר־שבע; איל קפלן, ראשל"צ; תחיה שופי, מושב צלפון; מישל פריזלר, ר"ג; דוד גלאט, רמת־השרון; עקיבא הייזלר, חולון; אילנה ליבנה, רחובות; זאב ארנון, ת"א; מזל עופר, ירושלים; יעקב לאסקין, יהוד; ראובן בטט, ק. טבעון.

שמות 5 חיילי צה"ל, שזכו כ"א בספר, בתגרולת "אותיות ומספרים" מס. 1193

יעקב סלקמון; יצחק פלג; יואל מתנה; גדעון בנימין; רוני פונקלשטיין.

פתרון תשבץ השבוע מס' 1460

במאוזן: 1) "במדבר" 5) "גמרות" 9) ריב 10) זו 11) רב 13) תנאים 15) צו 16) שרך 18) נמר 19) סוג 20) "מורג" ויוסף) 21) "סירך" 22) "עוה" 23) מוך 25) "פרס" ("שמעון") 26) "עגנון" 27) אכף 30) סוף 31) אלא 34) תשרי 35) חרמש 36) גיר 37) כמה 39) כנר 40) חל 41) אתרוג 43) "שב ואל תעשה עדיף" 44) חוב 45) "ברש" 47) אסכרה 48) רשרוש.

במאונך: 1) באר־שבע 2) רר 3) בית 4) רבנן 5) בזיר 6) מים 7) רז 8) "רייגנס" 12) ברוז 14) "אמנון ותמר" 15) צורך 17) כיוה 19) סיף 23) מגף 24) כור 27) אתנחתא 28) כשיל 29) פרד 31) ארך 32) "למנש" 33) "אשר ברש" 37) כתבה 38) הבכר 41) "אמר" 42) גוש 44) הך 46) ג) שר.

שמות הזוכים וזוכי צה"ל, בתגרולת 26 פרסי הספרים – תשבץ השבוע מס. 1460

פרס א: תהלה הוכפלד, פ"ת.

בלהה פרבר, גבעתיים; אביטל יצחק, קב' כנרת: אריה אורנר, מוסר נהההרסה. ישראל חוכימה, תל־מונד: רבקה אלוני, ת"א; רעיה גרינשטיין, קרית־מוצקין; ישראל ולנר, ר"ג; שלום כהן, ירושלים; דוד בזו, מושב הר־אודם; מנחם כבירי, כפר־סבא; אסתר שמידט, חיפה; שלהב למברגר, חיפה; נעם ורונן לפלר, מושב גניטל; זאב אורלה, ת"א; תמר משען, ירושלים; אהוד סימון, אופקים; צבי ארמוסקי, הרצליה; רחל חלה, קב' כארות־יצחק; דוד כהן, נס־ציונה; מנחם לביא, חדרה; אברהם חמי, צה"ל. איל בן־אדרת, צה"ל. טול כושרה, צה"ל. יפה ארז, צה"ל. המוסל גרוזי, צה"ל.

פתרון תשבץ השבוע מס' 1461

במאוזן: 1) "עורא" 5) "מקצץ" א) 9) פלשתי 11) "רצמבר" 12) "רם" 13) "ירים" א) 14) רוי 15) הן 17) יצר טוב 20) "יך" 21) פרש 23) ויז 24) מרוץ 24) תא 28) חגו אא) 29) אנפף 30) רותה 31) "נבדה" 32) "נת" 34) דל 35) רקפת 37) רע 39) רע 40) "ביער" א) 42) קטב 44) תן 45) "ירבי" 46) "הלד" 47) מח.

במאונך: 1) "עפרה" 2) "זלמן שניאור" 3 רש 4) אתר 5) חן 6) צמר 7) צבור 8) נרך 10) יר 11) רם 16) טוב מאד 17) "יפתח הגלעדי" 18) צב 19) "רשפון 20) יותרת 22) "קוף" 25) רבה 26) "צפנת פענח" 35) רבקה 36) פרבר 37) רבר 38) עיר 39) רחם 41) עב 43) טל.

א) מתחרשי הלשונאי הלל הרשושנים;
א) "מקצץ" – קיסם לניקור הסיניים; מקצצה – כה מכניסים את המצצים.
א) "רדיס" – שרוי במצב של תרדמה.
א) "ביער" – "תרדיף" לבית קברות.
הערה: במאונך 28 השאלה ה.צ.ל. "נקיק בסלע".

שמות הזוכים בתגרולת 21 פרסי הספרים – תשבץ השבוע מס. 1461

פרס א: פנחס מזל, ת"א; זכריה מילר, ק. אשרות־יעקב מאוחדו; בני מילגרום, גבעתיים; נחמה ומנחם כרלינסקי, קרית־אונו; אבינועם סהר, טבריה; פרידה ואמנון חבר, חיפה; אסתר ברר, צפת; שחר לוי, ירושלים; רחל עורן, קרית־שמונה; רינה לפיד, חיפה; עקיבא סנדרוי, נתניה; מאיר סמסום, הרצליה; נרד דורא, ק. חולדה; מיכל אלמוג, באר־שבע; טלי מירון, אלפי־מנשה; דניאלה ניצן, פ"ת; ערן לשם, ק. אשדות־יעקב; גידה אימרל, ירושלים; נאוה נאמן, ת"א; שרה רוזנפלס, ת"א; זאב ארנון, ת"א.

שמות 5 חיילי צה"ל, שזכו כ"א בספר, בתגרולת תשבץ השבוע מס. 1460

נחום אלוביץ, צ.ה.ל. שאולי לימור, צ.ה.ל. מנשה צדקה, צ.ה.ל. ינון יצחייק, צ.ה.ל. הילה דואימי, צ.ה.ל.

"לאן נעלמה דליה"? (גליון 1254)

רותם יפרח, מצפה רמון; אביב בן־דוד, ראשל"צ; רוכן אהרון, רמת־השרון; רן מסלם, תל־אביב; מורן גבריאל, ירושלים; אביתר שוורץ, קרית־מוצקין; רחל ג'ורג', רמת־גן.

אותיות ומספרים

מספר 1198

א	י	ן			
ל	ח	צ			
א	ח	ו	צ		
	צ	ו	ל	ב	
	נ	צ	א	ז	
א	י	כ	ב	ל	ז

לפניכם חידת "אותיות ומספרים". בפעולת הכפל הוחלפו הספרות באותיות. יש לשחזר את פעולת החשבון, ולמצוא את הספרות שאינן משתתפות בה ★

12 פרסי ספרים יחולקו בתגרולת בין הפותרים נכונה ★ המען למשלוח התשובה: "אותיות ומספרים" מס' 1198, ת"ד 20227, ת"א.

פתרון תשבץ תרתי משמע מס' 223

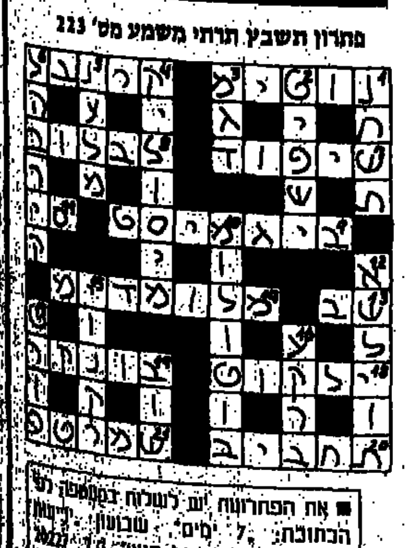

■ את הפתרונות יש לשלוח במעטפה על הכתובת: "7 ימים", שבועון "ידיעות אחרונות", "שעה של פנאי", ת"ד 20227, ת"א, מיקוד 61201.
■ ישותפו בהגרלה רק אלה ששלחו תשובותיהם תוך 10 ימים מיום פרסום החידה.
■ יש לציין את שם החידה ומספר הגליון על המעטפה.

ברידג'

מאת רחל שמיר

אם תרצו אין זו אגדה

המישחק המתואר בזה פורסם על ידי הנרי פרנצים בחוברת אוקטובר 1987 של ה־ACBL (הליגה האמריקנית לברידג') ואני מעבירה אותו לקוראי ברשותם האדיבה. מר פרנצים מכתיר את המישחק בכותרת "תאמינו או לאו" אבל הוא לא קיבל חינוך ישראלי ואינני יודעת אם שמע אי פעם על חוזה מדינת היהודים.

היא מגיש את המישחק להלן בחידה ובמקרה נדיר. על הקורא למצוא את האפשרות שניתנה לברוז לבצע חוזה בלתי אפשרי כתוצאה מצעד בלתי זהיר של מערב:

	צפון ♠ J 5 ♥ A 9 8 7 ♦ 7 6 5 3 ♣ 10 7 2	
מערב ♠ 10 4 3 2 ♥ K J ♦ K Q 8 ♣ A 6 4 3		**מזרח** ♠ 6 ♥ 10 6 3 ♦ A J 10 4 2 ♣ Q J 9 8
	דרום ♠ A K Q 9 8 7 ♥ Q 5 4 2 ♦ 9 ♣ K 5	

חילק מערב – כולם פגיעים.

לא ידוע לנו איך בדיוק התנהלו ההכרזות כיוון שאין הן מופיעות בחוברת. בכל אופן ברדך זו או אחרת הפך דרום לברוז ב־4 ספייד.

כותב הרשימה, מר פרנצים, מציין, ואני מצטטת אותו: "דרום ביצע את התוזה בוכותו בשש לקיחות ספייד, שלוש לקיחות בהארט ובנחשו את מיקום הקלפים הגבוהים, אולם הלקיחה העשירית שהיתה בקלאב לא היתה המלך... ואפילו לא ה־10... זו היתה ה־2!"

מערב החל את ההגנה במלך דיאמונד בו זכה והמשיך במלכה דיאמונד אותה חתך הברוז ג'ף גולדמן מסטמפורד, קונקטיקט, ארה"ב ומשך ארבעה סיבובים של שליטים. הוא שיחק הארט אל האלוף הארט ברומס ומסר את ההארט השני למערב, בשחקו הארט נמוך מן היד. לאחר מכן חתך את הדיאמונד שהוחזר על ידי מערב ונוצר המצב הבא:

	צפון ♠ — ♥ 9 8 ♦ 7 ♣ 10	
מערב ♠ — ♥ — ♦ — ♣ A 6 4 3		**מזרח** ♠ — ♥ — ♦ A ♣ Q J 9
	דרום ♠ — ♥ Q 5 ♦ — ♣ K 5	

גולדמן משך את המלכה הארט ומערב, שרצה לסמן לשותפו שהאלוף קלאב נמצא בידו, זרק את ה־6 קלאב. מזרח, שחייב היה לשמור על האלוף דיאמונד, נאלץ אף הוא לזרוק קלאב. כשהכרוז המשיך בהארט אל הדומם, זרקו מערב ומזרח קלאבים. שימו לב שכל קלאב שנזרק ממזרח היה גבוה.

לאחר שכל שחקן נשאר עם שני קלפים בידו שיחק הכרוז את העשירית קלאב מן הדומם, זו בוסתה במלכה ממזרח, במלך על ידי הכרוז ומערב זכה באלוף קלאב.

אולם שומו שמיים, מה קרה? מערב החזיר קלאב קטן וה־2 קלאב העלובה הפכה לגיבורת הזוה.

שחמט

מאת אורי' צחור

פסטיבל תל אביב

היום, יום ו', כשעה 13:00, יתקיים במרכז ביכורי העתים בתל אביב, טקס פתיחת פסטיבל השחמט הבינלאומי השני לזכר האמן הבינלאומי משה צ'רניאק. לאחר הטקס יתקיים הסיבוב הראשון בתחרות בינלאומית בקטגוריה 9, כפי שנמסר במדור זה לפני שבועיים.

בין האירועים הנוספים בפסטיבל: אליפות תל אביב בשחמט אקטיבי. התחרות תערך ביום ו' 8.4, לפי השיטה השווייצרית, בחמישה סיבובים. לכל שחקן יוקצו 30 דקות למשחק. בתאריכים 27.3־6.4, תיערך אליפות ישראל לנוער עד גיל 16, בהשתתפות 32 מתחרים.

ביום ה' 7.4, תתקיים אליפות תל אביב השניה בפתרון בעיות. בשבת 9.4 בעשר בבוקר, יתקיים משחק סימולטני עם רב האמן יהודה גרינפלד. במוצאי אותה שבת, כשבע בערב, יתקיים טקס סיום קצר של הפסטיבל, ולאחריו תחרות בזק גדולה על גביע גלוזמן. את חגיגת השחמט בחופשת הפסח יגוונו שני סרטי שחמט, שיוקרנו בסינמטק הסימו. האירועים הם בסיוע עיריית תל אביב ובחסות האיגוד הישראלי לשחמט.

שבעה מנצחים

חמשה רבי אמנים ושני אמנים בינלאומיים סיימו במקומות 1־7, בתחרות הראשית בפסטיבל השחמט ה־14 בלוגאנו שבשווייץ, שהסתיים בשבוע שעבר. הזוכים הם, לפי אייכות נקודותיהם: לובומיר פטאצ'ניק מצ'כוסלובקיה, אוגניו טורה מהפיליפינים, ויקטור קורצ'נוי משוויץ, לב פסאחיס מברית המועצות, האמן הבינלאומי דייויד נורווד מאנגליה, קווין ספראגט מקנדה והאמן הבינלאומי קלאוס בישוף ממערב גרמניה. כל אחד מהשבעה צבר 7 נקודות בתשעה משחקים. כ־220 שחמטאים השתתפו בתחרות, בהם מנצחה הבלתי צפוי, יאסר סייראוואן, הוויין גוליקו ועוד שחמטאים נודעים. הבין חמשת הישראלים שהשתתפו בתחרות הצטיין האמן יוחנן אפק, שצבר 5 נקודות. אפק החמיץ הזדמנויות בטוחות לחיזוק נגד ספראגט וגוליקו ובמיוחד החמיץ את הציון לאמן הבינלאומי. 5 נקודות מגוו ראמן שכנעו אף נגד יריביו נחות מעולים מאלה נגדם ותמודד אפק.

העולם (1969־72), הוא צעיר רב כשרון. פעלו מאמציו להוריד ממנו מהלהט לשחק משחקים טאקטיים מלאי תחבולות ולחשוב יותר חשיבה אסטראטגית. כיום, כשהוא בן 51, ממעט ספאסקי במשחקים טאקטיים, אך כאשר נופלת לידיו הזדמנות אין הוא מחמיץ אותה. את יראה בתחבולה המרהיבה המובאת בסוף מדור זה.

יחד עם ספאסקי, משחק בקבוצה אחת כל זה הזעיר גרמנית, גם רב האמן אריק לוברון. שחמטאי רב כשרון זה החל לעתים כשלונות כתוצאה מלהיטותו לקרבות ראווה. עם זאת הוא זוכה לעתים בנצחונות מרהיבים. המשחק והסיום המוצגים להלן הן ממשחקיה של קבוצת סולינגן, המוליכה בראש הליגה במערב גרמניה ומה הפלא, ליד הלוחות הראשונים שלה משחקים חמשה רבי אמנים נודעים לפי הסדר הבא: נייג'ל שורט אלוף אנגליה, ד"ר רוברט היבנר, ספאסקי מצרפת, רלף לאו ולוברון.

הגנה סיציליאנית

לבן: לוברון

שחור: צ'יצ'אק

סולינגן 1988

1. ה4, ג5; 2. פו3, ה6; 3. ר4, ג:ר4; 4. פ:ר4, פג6; 5. פג3, ר6; 6. פוה2, [צ'יצ'אק חשש מהמשך התיאורטי 6...פו6; 7. ז5, פר7; ובחר ל"הרוויח זמן". כפי שיתברר, המשך זה, מאפשר ללבן לתקוף חוק באגף המלך. הפרש מ ר7, יכול למשל, לנוע, במשך הזמן, ל ו8, ולהגן על ח7] 7. רה3, פו:ר4; 8. מה:ר4, פג6; 9. מהר2, רה7; 10. 0־0־0, א6; 11. ז5, 0־0?! [מוטב לעכב את הצריחה ולפתוח בתכנית 11...ר7; מלווה ב – ב5 – מהא5 – צגא8] 12. ח4, מהג7; 13. ח5, פה5 [והפעם זה כבר איבוד זמן ממש. נחוץ 13...ב5;] 14. ז6, 41, תג4; 15. ר:ג4, מה:ג4; 16. ז:ב7; 17. ח6, ז6; 18. ח:ז7, ו:ז7; 19. בג3, מהג6;

20. צחו?! [עמדת הלבן מצוינת. אבל בדרך שבחר יובל המלך השחור במסע דרמטי אל המערפת"] 20...מ:ח7, 21. מהח2+ מ:ז7; 22. צחו, רכ7; [מגן על ח8] 23. מהח7+ מ:ו6; 24. רד4+ ה5; 25. ה:ה5+ ד:ה5; 26. צו1+ מה6; 27. מה:ז7+ מר7; 28. צר1! הרד4; 29. צ:ר4+ מג8; 30. מה:ה7, מכ8; 31. צר6!; מה:ג3; 31...מהג7; 32. צר8+ רג8; 33. פהב5! 32. מהר8+ מהג8; 33. מהב6, והשחור נכנע שכן אין דרך למנוע אבדן מלכה כנגד צריח וללבן יתרון מכריע.

פרסי טיסה למצטיינים

רב האמן יהודה גרינפלד זכה במקום ראשון ובכרטיס טיסה לארצות הברית, בתחרות בזק בשחמט, לזכר אורי פז ז"ל, שנערכה בפתח תקוה. גרינפלד צבר בגמר 8.5 נקודות ב 11 משחקים. במקום שני ובכרטיס טיסה לאירופה, זכה האמן הבינלאומי אליהו שוירלר (8 נקודות) בהקדימו את האמנים הבינלאומים נתן בירנבוים וגדי רכליס ואת רמי סופר ויונן בוים מפתח תקוה 6 כל אחד. 50 השתתפו בתחרות שנוהלה על ידי דוד בן ציון ואורגנה על ידי יואל חנוכי.

תחבולה מרהיבה

לבן: אנדרואט
שחור: ספאסקי

קובלנץ 1988

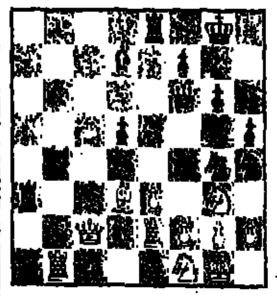

תור השחור

מסע "שקט" של אלוף העולם לשעבר ולאחריו הקרבה נהדרת הביאו לכניעת יריבו. כיצד התשובה להלן במהופך.

פיתרון

[illegible]

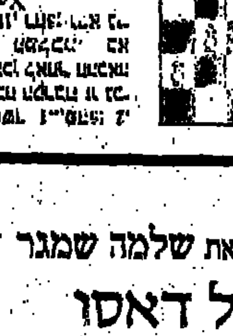

הטאקטיקאים

כאשר התברר שבוריס ספאסקי, שהיה עתיד להיות אלוף

על בולים ובולאים

מאת שלמה שמגר

לכבוד מארסל דאסו

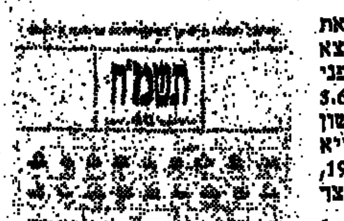

צרפת כיבדה בבול־זיכרון את כונה־המטוסים הנודע ממוצא יהודי, מארסל דאסו, שמת לפני שנתיים. הבול בערך של 3.60 פרנק מציג את הדגם הראשון של "מיראז' 1", שהמריא לטיסת־בכורה ב־25 ביוני 1955 ודגמים משוכללים אחרים לצד דיוקנו.

ליום העצמאות ה־40

דואר ישראל ינפיק ב־21 באפריל בול וגליון־זיכרון ליום העצמאות ה־40. הבול יהיה בן 40 אגורות וישא את הכתובת הרלוונטית "תשמ"ח". הגליון יכיל פרט הבול, שצויר על ידי משה פרג, את סמלי חילות צה"ל.

ידידות יפן־תאילנד

יפן הנפיקה כמתן האחרון בולים בנושאים הבאים: מאה שנה לידידות עם תאילנד, שבוע האוריינות הבינלאומי, כנס מאה שנה למסכמים בטוקיו, וראי־חשבון מאה שנה למפעלי המים החדישים ביפן, תחרויות

האתלטיקה הקלה ה־42, הכנס העולמי לעישון ובריאות, כנס הבזק העולמי, מגס הערים ההיסטוריות, שנת האו"ם למען מחוסרי קורת־גג, חב־שמה לשנת 1988.

יובל לפלונה

חברת התעופה הלאומית של אורוגוואי "פלונה" חגגה את יובלה הראשון וכבודה בארצה בסידרה המציגה מטוסים שונים בהם השתמשה מאז היווסדה.

שנת היין העולמית

טוניסיה הוציאה בול לכבוד "שנת־היין העולמית" וכן סדרות ובולים בודדים בנושאים הבאים: תחרויות־אפריקה לכדורעף, תחרויות־אפריקה בכדוריסל, מאה שנה למכון־פאסטר בפאריז, תלבושות עממיות, פרחים.

ארמון שוברא בסעודיה

סעודיה הוציאה באחרונה בולים בנושאים, ארמון־שוברא בעיר סם טאיף, סיוע לילדים נכים, יום־הדואר העולמי, יומ־התזונה.

מנצלי אספנים

ארץ אפריקנית שהצטרפה באחרונה לשורת מנצלי האספנים היא סן־תומא ופרינסיפה, לשעבר מושבה פורטוגלית. מכוח לחצי אפריקה המערבית, המדינה הענייה הזאת מוציאה כל יום שני וחמישי בולים, שכלל אינם נמכרים באשנביה. באחרונה הופיעו כל מיני צמחים ובעלי־חיים, קטרים, רכבות שלמות, תמונות־שמן מפורסמות, ועוד. האספנים – ובמיוחד הצעירים – מוזהרים שלא להתפתות לצבעוניות של הוניות מסרטית אלה.

מטבעות ומדליות

מאת חיים לנגלבן

200 שנים של חירות

תוך מאתיים שנה יצאה אמריקה ממעמד של מושבה, והפכה לאומה החזקה בעולם. אך ורך כל הפרק, היוזמה והמאמץ שהושקעו ביצירתה של אמריקה, לעולם לא היתה ההצלחה האדירה מושגת, אלמלא העקרונות המנחים שנקבעו לפני 200 שנה, כאשר נוסחה החוקה האמריקנית. בהזדמנות כה חשובה כמלאת 200 שנה לחוקה, יאה וגאה, כי ממשלת האי מאן, תסמיך את מטבעת "קוונג", המטבעה הפרטית העתיקה והגדולה ביותר באירופה, להטביע מהדורת מיוחדת של כתרי חירות, כדי לציין באורח הסטורי זה.

במרכז העיצוב עומד פסל החירות, הצד הקדמי של המטבע נושא את דיוקנה של המלכה אליזבת השניה. במהדורה יש ארבעה מטבעות כהלהלן כתרי כסף בני 10 ר"צ אונקיות, כתר בן אונקיה אחת מן המתכת הנדירה פלאדיום (מתכת בעלת יופי כימי מיוחד) וכתר בן חצי אונקיה מזהב טהור. כל המטבעות מהווים הילך חוקי.

כמות התטבעה כלל – עולמית מוגבלת.

יתכן שרוחה של אמריקה במהלך מאתיים השנים האחרונות מגולמות בצורה הטובה ביותר על־ידי אומץ הלב, המרץ והתקוות שגילו בה הבים המדינאים הפוליטיים, ג'פרסון, פראנקלין, ורשינגטון, שהוכיחו כושר ראות מרחוק לכת ועמידו בקשיים בימים הראשונים של קוימה כאומה עצמאית, מונרו, לינקולן וגראנט, שהיתגו את המדינה הגדולה בתוך התקופות הקשות והסערות, וכבאה הנוכחית "שני הרוזוולטים – טדי ופראנקלין, ד. אייזנהאור, קנדי והנשיא הנוכחי.

כתרי "הליברטי" מציגים את כל האנשים הללו, כשהם מקובצים סביב פסל החירות. דיוקנאותיהם מוטבעים בתבנית קשוט, בתבליט קשוה, כנגד לוחות ראי בוהקים.

כתר הכסף הוצא, שמשקלו 10 אונקיות, ומטרו כ־73 מ"מ, הינו, כנראה המטבע המהווה הילך חוקי הגדול ביותר בעולם. את יתר המטבעות הכוללים ביותר ניתן לרכוש בתיבות תצוגה מיוחדות או בסט משולש של ארבעה מטבעות כהלהלן 10 אונקיות ר"צ אונקיות של כסף טהור 999.5 אונקיה אחת של פלאדיום טהור, וחצי אונקיה של זהב טהור אנסולוטי – 999.

מידרכון נוה צדק לסיור עצמי

ארועים לציון 100 שנים לנוה צדק

א. **סיורים מודרכים** על־ידי מדריכי החברה להגנת הטבע וחוגי הסיור, ייצאו מקולנוע „עדן" (ראה מפה) בימים 27–31 במרץ; 3–6 באפריל.
ב. **תערוכות צילום ואדריכלות** יתקיימו בשכונת נוה צדק, בין ה־27 במרץ ל־23 באפריל, בבית רוקח (רח' רוקח 36), בבית המרכז לעיצוב (רח' אלרואי 10) ובבית שלוש (רח' שלוש 32).
ג. **הכנס השנתי של המועצה לשימור אתרים ואתרי התיישבות** יתקיים ביום ד', ה־30 במרץ, בין השעות 3–9 בערב, באוהל מיוחד, ברחוב שלום שבזי.
פרטים נוספים על הארועים אפשר לקבל בטלפון 03־375063/278.
הציבור מוזמן!

(15)

נוה צדק, הסבתא בת המאה של תל אביב, נולדה בעקבות יוזמתם של שני צעירים ירושלמיים – האחים אליהו ושמעון רוקח. השניים, שהגיעו ליפו בשנות ה־80 של המאה [illegible] בפעילות ציבורית לטובת הקהילה היהודית ביפו. [illegible] המגורים והתברואה בעיר היו [illegible] הצפופה לבלתי נסבלים, עשו [illegible] למען הקמת שכונה יהודית ראשונה מחוץ לתחומה של יפו – [illegible] את היציאה מהחומות בירושלים. 48 מיהודי יפו הלכו בעקבות שני האחים. הם רכשו מאהרון שלוש, מנכבדי הקהילה היפואית, אדמות מצפון ליפו, ועד מהרה הקימו עליהם את השכונה, הנקראת נוה צדק עד עצם היום הזה.
שם השכונה נקבע לפי דברי ירמיהו הנביא: „עוד יאמרו את הדבר הזה בארץ יהודה ובעריו בשובי את שבותם יברכך ה' נוה צדק" (ירמיהו ל"א, כ"ב).
השכונה אומנם התדרדרה במשך הזמן, ושנים רבות עמדה בעליבותה, נכלמת וזנוחה. אך לעת זיקנה היתה לה עדנה: יד מלטפת מיישרת במיקצת את קימטי הזמן, ושיפוץ חלק מבתי השכונה מבשר על התעוררותה וחידוש נעוריה.

■ ■ ■

ניכנס לשכונה, ובעזרת המפה והצילומים שבמידרכון שבידינו, נעשה היכרות ראשונה עימה.
כדי להחזיק חוברת שימושית בידינו, אנא גיזרו את הדף הזה מהעיתון, על פי הסימון, קפלו אותו והדקו בסיכות לאורך הקיפול.

(2)

אומרים ישנה ארץ

ידיעות אחרונות
החברה להגנת הטבע

עורכת: דפנה מרוז
■ זמירה יקותיאלי
תצלומים: צביקה טישלר

(13)

הקיוסק
(מס' ② במפה; רחוב ליליינבלום)

היחיד מהקיוסקים המתומנים של אחוזת בית, שנותר עד ימינו. הקיוסק שימש את באי קולנוע „עדן" הסמוך. כיום מנסים להחיותו שוב.

(4)

בית־הספר לבנות יחיאלי
(מס' ⑧ במפה; רחוב יחיאלי)

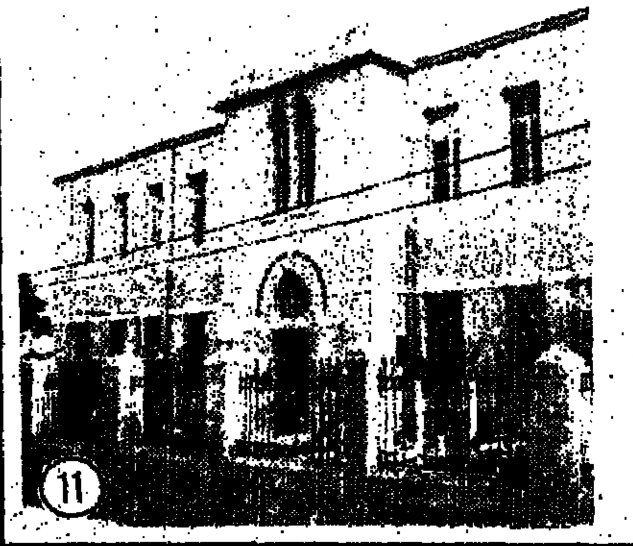

בית־הספר הזה ניבנה בשנת 1908. מטעם אגודת „חובבי ציון", בכספי תרומה של יצ־חק פיינברג, חובב צי־ון מסיביר. בית־הספר היווה מרכז רוחני ותרבותי של השכונה, בין השאר נערכו כאן אסיפות פועלים והועלו הצגות על־ידי חוג „חובבי הבימה העברית". בבית־הס־פר יחיאלי הקפידו על לימוד כל המקצ־עות בשפה העברית. בחצר בית־הספר הזה הוקם בשנת 1913 „סמינר לוינסקי", שפעל פה עד שנת 1939, בניהולו של ד"ר ניסן טורוב. כיום משמש הבניין מרכז לתיאטרון נוה צדק.

(11)

„הפועל הצעיר" ומגורי עובדיו
(מס' ④ במפה; הצטלבות הרחובות נוה צדק, רוקח ושטיין)

בבית שלפנינו נוסד כתב־העת „הפועל הצעיר", שהיה ביטאונה של מפלגת „הפועל הצעיר" ועיתון הפועלים הראשון בארץ־ישראל. בבית זה גם גר עורך „כתב העת הזה, יוסף אהרונוביץ, עם רעייתו, הסופרת דבורה בארון. כן גר בו הסופר יוסף חיים ברנר.
בזכות פעילותה הנמרצת של המועצה לשימור אתרי התיישבות ובתמיכת ההסתדרות, ישופץ המיבנה הזה ולאחר מכן תתקיים בו פעילות חברתית שתתאים לאווירת הראשונים השורתת בו.

(6)

מפת אתרים נוה־צדק

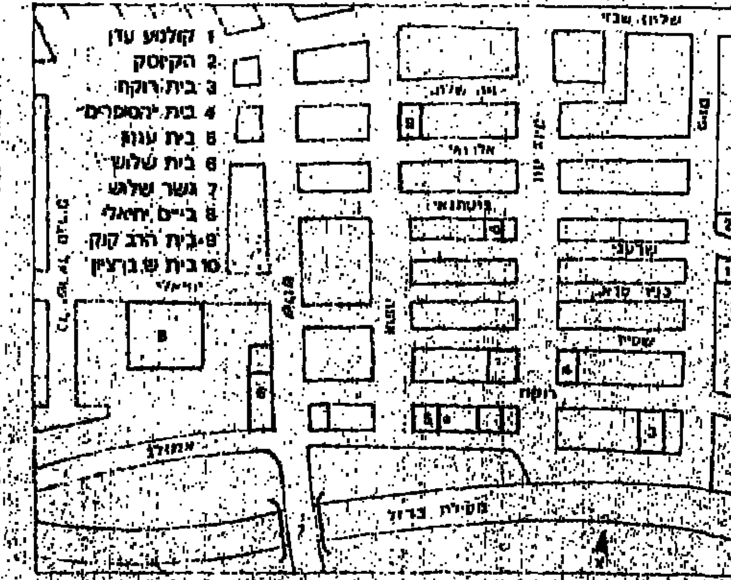

(9)

בית־חרושת „אחים שלוש"
(מס' ⑥ במפה, כנ"ל)

בניין של אהרון שלוש הקי־מו בצמוד לבית אביהם בית־מלאכה לייצור מרצפות מעוטרות, מעקות למדרגות ולמרפסות וצינורות. האחים גם היו קבלני בניין. הם הקימו, בין השאר את בית־הספר לבנות „אליאנס", את גימנסיה „הרצליה" הישנה (שעל הריסותיה הוקם מג־דל שלום) ואת בתיה הרא־שונים של תל־אביב.

(8)

תפוח ועץ

מִמדף הספרים

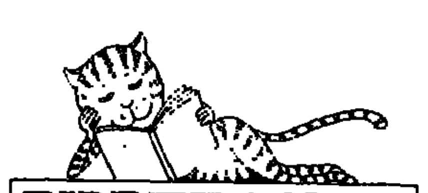

הדרום והצפון

צחי עובר לאילת מאת אביבה דקל • איורים: אבי כץ • ספרית פועלים • 79 עמודים.

צחי בן החמש וחצי מספר לנו על דברים שקרו לו מזמן, לפני שנתיים, כשהוא עוד היה קטן, בן שלוש וחצי. הסיפור מתחיל לא כל כך טוב, אבל נמשך לא כל כך רע.

אז ככה: אבא של צחי הלך למלחמה, וכשהוא חזר ממנה התברר שעסקיו התמוטטו. הוא לא מצליח למצוא משרה והמשפחה נקלעת לקשיי פרנסה קשים. כך צף ועולה הרעיון לעבור לאילת, שבה חסרות ידיים עובדות.

צחי מצטער בתחילה על שעליו לעזוב את חבריו, את הגינה שלו ואת החתול הג'ינג'י, אבל בתוך זמן קצר הוא לומד להכיר את ההרים האדומים, את הים שאפשר לשחות בו אפילו בחורף, את הדגים הצבעוניים ואת הילדים המתיירים באילת מארצות רחוקות.

אביבה דקל, ציירת המתגוררת באילת, מצליחה בספרה הראשון להעביר אל הקורא את ייחודיותה של העיר הדרומית. המסר האופטימי ברור: רע לך? בוא לאילת והכל יסתדר. הכתיבה ה„ילדותית" מזכירה את סיגנונה של הסופרת השוודית המהוללת אסטריד לינדגרן. לבני 8 – 10.

יבשם עוזר

כרטיס כניסה

כדאי לטפס שלוש קומות!

סוד המכשפות • על־פי סיפור של עופרה גלברט־אבני • תיאטרון האגדות של הקומה השלישית • בויים ועיבוד: דני שגב • עיצוב: פטי מרזל • מוסיקה: גבי קרן • עוזר במאי: דורון קובלסקי • משתתפים: דני שגב, יואב הייט, נטלי פיק, אילנה אדרי • לבני 7 עד 70 • שעה ועשר דקות •

מיקון, הגמד הכי קטן מהאגדה של שלגיה והשונא מכשפות, הוא השחקן יואב הייט – רחב וגבה קומה. השועל הערמומי מהאגדה של כיפה אדומה, רזה כמו טלה, הוא דני שגב – קיפח, דק ותמהוני. לפיה הטובה קוראים פויה, ולעזרת המסכנה של המכשפה – יגלת. אלה רק קצת מן הסודות בהצגה המועלית בימים אלה בתיאטרון „הקומה השלישית" ביפו.

ברשותכם, מלים אחרות על התיאטרון. אומנם, יש לטפס שלוש קומות עד שמגיעים. קצת מתנשמים ומתנשפים, אבל מיד נרגעים. בכניסה יש כבר תפאורה של תיאטרון וכל אחד מתכבד בסוכריה, שיהיה מתוק בפה. התאורה נעימה, בדיוק אפלולי רומאנטי־מפחיד־מסקרן. המושבים מסודרים כך, שמכל מקום רואים טוב את הבמה הרחבה, הגדולה והעמוקה. יופי של מקום. תודה מיוחדת ל„משוגע" לדבר, עודד בארי – בזכותו המקום קיים.

נשוב להצגה, עליה כתוב בתוכניה, ש„איננה סתם עוד הצגת ילדים". נו, והרי

כל אחד חושב שהצגה שלו אינה סתם עוד הצגה. אבל כשמתוודעים אל הדמויות השונות, המוכרות לנו מסיפורים אחרים, מבינים שהכוונה למעשה הקולאז' המרכיב את ההצגה שהיא מחזה מקורי לגמרי, שחיבר דני שגב, שחקן התיאטרון ואחד מבעליו.

זהו מחזה נונסנס – או מחזה ב„רוח שטות"; מחזה על מחזות, היוצא מתוך ההנחה, שהצופה מגיע לאולם עם מטען זכרונות של אגדות. וזהו גם עוקצו של המחזה הזה – מי שאינו מכיר את האגדות המרכיבות את המחזה, מפסיד דברים אחרים בהבנתו. לכן, לדעתי, יהנו ממנו בעיקר מבוגרים, או ילדים שהספיקו לקרוא ולהכיר.

כדאי מאד לטפס שלוש קומות ולהביא את ההורים וגם את האחים הגדולים, כדי ללמוד איך מטפלים קצת אחרת בבעיות המוכרות, ואיך אפשר להתגבר עליהן וליהנות.

שרה ארנון

בשל בצ'יק־צ'ק
אֹכֶל שֶׁיַּשְׂבִּיעַ גַּם חַיָּל

הִגִּיעָה אֵלַי תְּלוּנָה חֲמוּרָה מְאֹד מִנַּעֲרָה בַּת 16, וְהִיא כּוֹתֶבֶת לִי כָּכָה: אֲנִי מְכִינָה אֶת הָאֹכֶל שֶׁאַתְּ מַצִּיעָה בַּמָּדוֹר בִּשּׁוּל בְּצִ'יק צִ'ק, אֲבָל הַבְּעָיָה עִם הָאֹכֶל הַזֶּה שֶׁהוּא גַּם נֶאֱכָל בְּצִ'יק צִ'ק. יֵשׁ לִי חָבֵר חַיָּל וּכְשֶׁהוּא בָּא לְבַקֵּר וַאֲנִי מִשְׁתַּדֶּלֶת וּמְכִינָה לוֹ מַשֶּׁהוּ לֶאֱכֹל, הוּא מִתְלוֹנֵן שֶׁהוּא נִשְׁאָר רָעֵב. אָז אוּלַי יֵשׁ לָךְ מַשֶּׁהוּ פָּשׁוּט שֶׁיָּכוֹל לְהַשְׂבִּיעַ חַיָּל?

וְעוֹד אֵיךְ יֵשׁ לִי. תִּשְׁמְעִי אֶת זֶה: קְנִי בַּסּוּפֶּרְמַרְקֶט חֲבִילָה שֶׁל 1 ק"ג בְּשַׂר הֹדּוּ, לָבָן אוֹ אָדֹם. הַפְשִׁירִי אֶת הַבָּשָׂר, וְעַד שֶׁהַבָּשָׂר יַפְשִׁיר, תּוּכְלִי לַעֲשׂוֹת מִקְלַחַת, לִרְאוֹת טֶלֶוִיזְיָה וּלְהָכִין שִׁעוּרֵי בַּיִת. אַחַר כָּךְ קְחִי סִיר גָּדוֹל, צְקִי אַרְבַּע כַּפּוֹת שֶׁמֶן, עַל הַשֶּׁמֶן תְּטַגְּנִי בָּצָל אֶחָד גָּדוֹל חָתוּךְ. עַכְשָׁו קְחִי אֶת הַבָּשָׂר (בְּדֶרֶךְ כְּלָל חֲתִיכָה אַחַת אוֹ שְׁתַּיִם) וְהַנִּיחִי עַל הַבָּצָל הַמְּטֻגָּן. הַפְּכִי אֶת הַבָּשָׂר כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה מְטֻגָּן מִכָּל הַצְּדָדִים. הוֹסִיפִי מֶלַח, פַּפְּרִיקָה וְכוֹס מַיִם. חַכִּי דַּקָּה, כַּסִּי בְּמִכְסֶה וְהַנְמִיכִי אֶת הָאֵשׁ. עַכְשָׁו קַלְּפִי 4–5 תַּפּוּחֵי אֲדָמָה, חַתְּכִי אוֹתָם לִרְבָעִים וְהוֹסִיפִי לַסִּיר. שָׁעָה וָרֶבַע עַד שָׁעָה וָחֵצִי – וְיֵשׁ לָךְ אֲרוּחָה לֹא רַק לְחַיָּל רָעֵב, אֶלָּא אֲפִלּוּ לְקָצִין רָעֵב, וְכַמּוּבָן גַּם לָךְ.

בְּתֵאָבוֹן לְצַהַ"ל וְלַחֲבֵרוֹת שֶׁלּוֹ.

דָּנִיאֵלָה שֵׁמִי

וכעת - האוניברסיטה של פייגין

וידוי אישי: לא שמעתי את הקלטת, גיבורת רשימה זו, בניגוד לנוהגי מיום שהתחלתי לכתוב ביקורת. עד כמה שהדברים תלויים בי, אני לא אגיש אותה לבדיקה אפילו לילדים של שונאי. על קיומה של היצירה האנטי חינוכית החדשה למדתי מקומוניקט שהוא על פי הוראתו „חידוש עולמי" – „איך להעתיק בבחינות בלי להיתפס, בעזרת קלטת חרשנית".

ה„חידוש" הזה שיוצריו מתהדרים כי הוא ראשון מסוגו בעולם, אמור להנחיל לדור העתיד את השכלתו או נכון יותר – ציונים גבוהים וגנובים. בין השאר איפשרה השיטה לכל (ההדגשה במקור) התלמידים שהשתמשו בה להעתיק, או לעזור לחבר בלי להיתפס. וכן הדרכה לשימוש נכון ב„פתקים", העברת מידע בעזרת המורה (!) וכמובן לדור המחשב – הנחיה כיצד להעתיק בעזרת מחשב־כיס.

אמא'לה כבר לא צריכה רק לחלום על בנה הדוקטור, היא תקנה לו, לפתיחת שנת הלימודים, את היצירה הישראלית החדשה – אמצאה עולמית שתכשיר אותו להגיע להישגים בגניבה ורמאות מגיל צעיר. לא נתווכח אם העתקה בבחינות היא גניבת דעת או לא. הרי גם אני ישבתי פעם בבית ספר. אבל תהיה דעתנו על העתקה אשר תהיה, מיסוד העסק הזה ומסחורו נראים לי יותר מאשר סתם חריגה מן הטעם הטוב.

כדי למצות את חוסר הטעם עד הסוף, מבטיחים המשווקים לרוכשים סודיות מוחלטת. כדי להטעות את ההורים העלולים להתנגד לשיטת ההישגים החדשה, שולחים את הקלטת במעטפה ללא סימני זיהוי חיצוניים. לתלמידים הקונים מובטחת סודיות מוחלטת. אם כבר חינוך, שיהיה עד הסוף.

לממציאים הגאונים – „י.צ. רעיונות" – יש לי כמה הצעות להמשך הסידרה: בוגר הקלטת להעתקה מושלמת ישמח בוודאי ללמוד בעזרת קלטת נוספת „איך לרמות את מס הכנסה", או אולי קלטת מפורטת „איך לגנוב מן המעביד שלך". אפשר גם „איך לפלח מוצרים מהסופרמרקט בלי לשלם". פטנט עולמי. כדאי לשקול גם גירסת וידאו.

ביאליק התמים חלם פעם על הגנב העברי הראשון. הצחקתם אותי. לא, בעצם, גרמתם לי בחילה.

שושנה חן

יין המשמר

בְּהַמְעִיטְךָ, בֶּן אָדָם, מַאֲוַיֶּיךָ, כֵּן יִצְעֲרוּ גַּם מַחְסוֹרֶיךָ.
(יְהוֹשֻׁעַ שְׁטֵינְבֶּרְג)

*

שׁוֹמֵר עַצְמוֹ מִן הָעֲבֵרָה פַּעַם רִאשׁוֹנָה וּשְׁנִיָּה, מִכָּאן וְאֵילָךְ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְשַׁמְּרוֹ.
(יְרוּשַׁלְמִי, קִדּוּשִׁין א', ט)

איך משתמשים בילד שלי?

על אף הברד הכבד, היה אולם [illegible] המשפט בפקולטה למשפטים שבאוניברסיטת תל־אביב מלא כל כך, [illegible] שמחוץ לאולם אורגנו מקומות ישיבה לאלה שלא הצליחו להידחק ליום העיון בנושא חשיפת הילדים באמצעי התקשורת, שנערך מטעם בית הספר לעבודה סוציאלית של האוניברסיטה, המועצה הלאומית לשלום הילד ומועצת העיתונות. נציגיהם של כל אלה הביעו תקוה כי זוהי תחילתו של תהליך שיפור המודעות לנושא מן הבחינה החוקית, ואף לגיבוש סייגים וכללי אתיקה שמעבר לחוק היבש.

פתחה ד"ר חניתה צימרין מבית הספר לעבודה סוציאלית, שהציגה מגוון פירסומות בהן מוצגים ילדים (בעיקר ילדות) בתנוחות ובתלבשות ההופכות את הטקסט התמים לכאורה, למובן בצורה שונה: "יש לנו עוד הרבה מה להראות", אומרות שתי ילדות בבגד־ים, המלטפות זו את זו. "האם היית מכניס אותה למיטה של כל אחד?" שואל מפרסם מצעי־מיטה בצד תמונת־ראש של ילדה ישנה. "אם תיתן לי זיפ מהפסטל שלך, אני אשחק איתך באבא ואמא...אולי", אומרת ילדה כבת 8 ששפתיה צבועות.

דוגמאות נוספות אינן חסרות. המפתח, אומרת ד"ר צימרין, שואף להעלות את רמת האדרנלין בדם הקורא ולהגביר את רינתו, ולכך אין טוב משימוש בשני הנושאים הבטוחים – מין ואלימות. כשמדובר בילדים גובר העניין.

המדיה נתפסת בעיני הצופה כבעלת סמכות, ולכן אין מתווכחים עם [illegible] שמתפרסם בעיתון. אנשים שיש להם נטיה טבעית לאלימות ולגילוי עריות, עשויים לבצע מעשים מגונים בקטינים. „ברשות המפרסם".

הד"ר צימרין לא דנה בהרצאתה [illegible] בהשפעה של מודעות כאלה על קטינים [illegible] על אופן הלבוש שלהם ולא על [illegible] האפשרי בין פירסום לבין הגיל [illegible] בו מתחילות בנות להתאפר למשל.

המפרסמים הגנו על עצמם באמצעות [illegible] שמואל ורשבסקי, מנהל משרד פירסום.

דנו גם בהתעלמותה הכמעט [illegible] של העיתונות מהחוק להגנת הקטין [illegible] פירסום פרטים מזהים של קטינים [illegible] (18) שהם עצמם או הוריהם [illegible] במשפט פלילי. הפרות החוק [illegible] בוטות ביותר. לאחרונה, אחרי [illegible] לעיתונאים בנושא, פקעה סבלנותה [illegible] המועצה הלאומית לשלום הילד [illegible] קדמן הגיש בשמה תלונה נגד [illegible] טלויזיה שבה התראיין ילד [illegible] מבוקשת על ידי המשטרה [illegible] השיון. גם כאן יש דוגמאות [illegible]

התקשורת יכולה גם לסייע [illegible] סיפורו של קטין המחפש [illegible] עשוי לסייע, אבל לכך דרוש [illegible] משפט. היבטים משפטיים אלה [illegible] בהרחבה.

הנושא החשוב [illegible] רצינים ביותר בקרב המפרסמים [illegible] מכך גם בזו העיתונאים [illegible]

אומרים ישנה ארץ

מידרכון נוה צדק לסיור עצמי

(1)

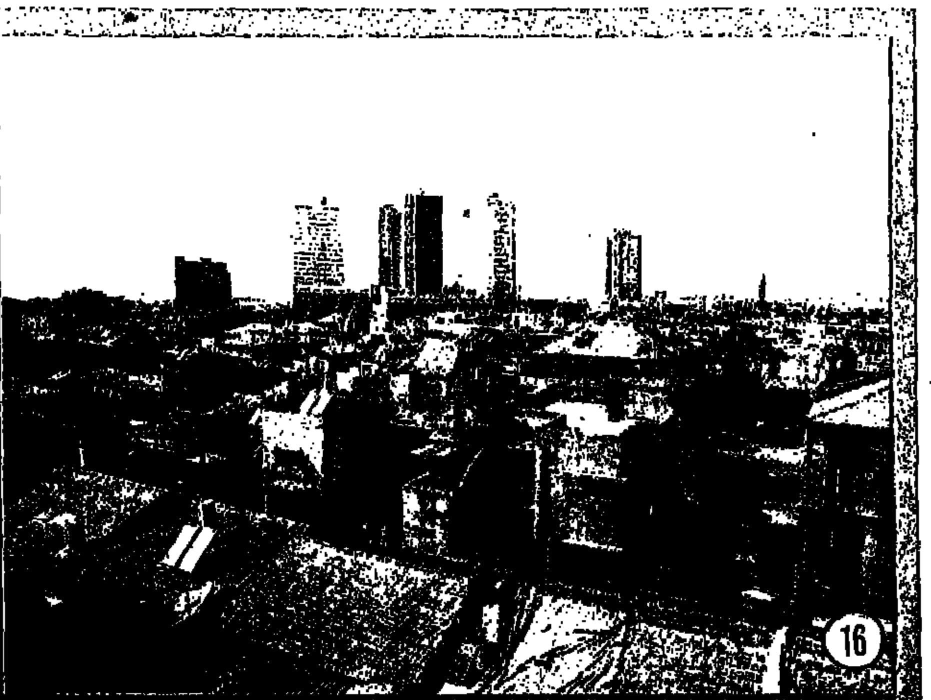

16

קולנוע „עדן"

(מס' 3 במפה; רחוב לילינבלום 2)

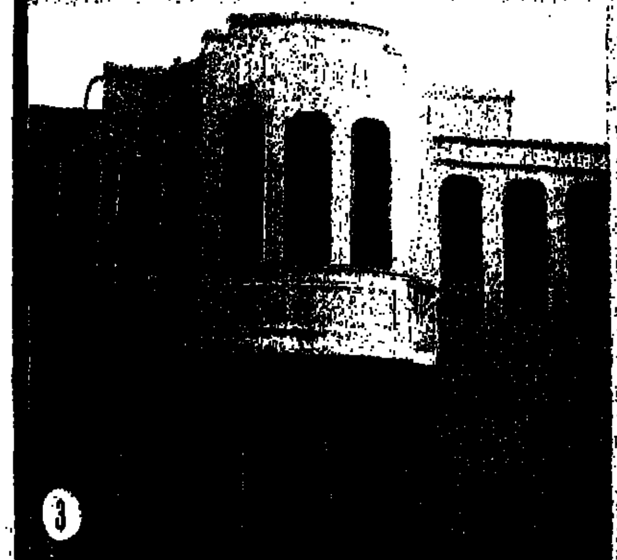

3

בשנת 1913 בנו האדונים אברבנאל ומרדכי וייס בקצה רחוב ליליינבלום, מיבנה שהפך מוקד לחיי הבידור והחברה בתל־אביב הצעירה: ראינוע „עדן". בראינוע (שכונה גם בית הסינמטוגרף) הוקרנו סרטים אילמים בליווי נגינתם של שלושה „כליזמרים" חיים. כאן נערכו גם הצגות האופרה הראשונות בתל־אביב וכן הצגות „התיאטרון העברי בא"י".

בית הסופר בן־ציון

(מס' 14 במפה; רחוב בוסתנאי 10)

14

הסופר ש. בן־ציון (שמחה אלתר גוטמן) הגיע ארצה ב־1905, לפי הזמנת ועד „חובבי ציון", כדי להיות מורה בבית־הספר לבנות. בתחילה התגורר עם משפחתו בבית הספר, אבל לאחר מכן עבר לבית זה. במקביל לעבודת ההוראה, עסק בן־ציון בכתיבה וגם הוציא לאור את המאסף הספרותי „העומר". בנו של בן־ציון, נחום גוטמן, קנה לו מקום נכבד באמנות של ארץ־ישראל החדשה, בזכות סיפוריו וציוריו, שתל־אביב הקטנה תופסת בהם חלק ניכר.

בית שמעון רוקח

(מס' 5 במפה; רחוב רוקח 36)

5

[illegible]

בית הרב קוק

(מס' 12 במפה; רחוב אלדוואי 9 פינת רחוב אחוות 21)

12

מאז הוזמן ארצה ב־1904 כדי לכהן כרב ראשי אשכנזי ביפו, התגורר הרב אברהם יצחק הכהן קוק בבית זה. הרב קוק היה מקובל על המחנה החרדי והחילוני באחד ופעל רבות לקירוב לבבות בין שני המחנות.

[illegible]

10

[illegible]

ברכות ל־פוש

יחסי ציבור מיכל רצאבי — נעמי אלשך
דיזנגוף 259 ת"א 63117 טל' 448084, 03-5467156
תודה לכל החברים שנתנו פוש ל־

PUSH פוש

למיכל רצה־בי
לפתיחת משרדך עלי והצליחי
בוטיק את – רינה
רח' דיזנגוף 209, תל־אביב

למיכל
מכל הלב בהצלחה
אחים ראובני הפקה והפצת תקליטים וקלטות
אשר ראובני הפקות ייצוג אמנים וארגון מופעים
דרך ההגנה 75, ת"א 335584, 03-330801

לנויכל וגינוצוי
המנגינה לעולם נשארת
בהצלחה
מר שמח
שרותי מוסיקה יואב
03-456455
מר שמח

לנעמי
מפרגן לך
אבי שפר

למיכל ונעמי
הרבה הצלחה
מאייל גפן, סיני רוזין, בני כרמלי,
מגוון הפקות בע"מ

למיכל ונעמי
בהצלחה
מארם, דורון מזר, אילנה אביטל
שלמה צח וצוות אמנות וכידור

בהצלחה
רוני בראון
וצוות הליקון

נעלי מירל
מאחלים בהצלחה
לנעמי ולמיכל

ל„פוש"
לרגל פתיחת
המשרד
עלו והצליחו
איסטרוניקס בע"מ
תקליטים
ת.ד. 39300, תל־אביב

למיכל ונעמי
כה לחי
משלמה ארצי, גידי גוב
קוטלר – אשר הפקות בע"מ
03-200177, 03-292231

ל„פוש"
ברכות ואיחולי הצלחה לרגל פתיחת משרדכם
בן־מוש הפקות בע"מ
שד' בן ציון 23, תל־אביב
03-380812

אוהב אתכן
בהצלחה
פושמי
יגאל בשן

למיכל רצה־בי
ונעמי אלשך
איחולי הצלחה
בהמשך
מהחברים
בהד־ארצי

למיכל רצה־בי
ברכות חמות לפתיחת „פוש"
המשך עבודה פוריה
דיסקו שיר, שירותי מוסיקה לאירועים
לוי בראונשטיין, 052-81932

למיכל
עומדים מאחוריך
ומאמינים בלפניך
מכולנו ב„טוך־טוך"

למיכלונת ונעמי
כה לחי
המון פרגון והצלחה
יוליק — (מי זה?)

לפוש
נעמי ומיכל
„פוש" – יחסי ציבור
צועד תמיד לפניך
בידור ובמה
יעוץ אמנים

למיכל רצה־בי
המשיכי לקצור הצלחות
מאחלים ברוחב לב
מוטי גלעדי
ארל'ה גלעדי
דליה דובשני
אסתי כץ
וין קרדינל
ישראל יצחקי
מגטון הגברה ותאורה
וכל משפחות „עידן ועידנים" בע"מ
אמנים, ארועים והפקות 03-440444

למיכל
בטוחני שעם מרץ כמו שלך
תתני למשרדך את ה„פוש" הנכון!
קובי ראט ט.ג.א. טכנות לפיתוח
מוגלים ויועצים לביטוח היום
03-614179, 03-617608

לנעמי ומיכל
המון פוש שיהיה לכן
צביה רוזנצוייג – אלדר
יורם אלטמן – אלדר

למיכל רצה־בי
זר ברכות
להצלחה
רח' אבן גבירול 151, תל־אביב
03-443234

למיכל ונעמי
„פוש" אמיתי
והרבה הצלחה
„בועות" דיזנגוף סנטר, קומה מעל' טל. 286882

למיכל ונעמי
עם פתיחת משרדכם החדש
ברכות והצלחה והעיקר...
הרבה הרבה יחסי ציבור
„ישראפון"
תקליטים, קלטות בע"מ

למיכל
אתך לאורך כל הדרך
ג'קי תקליטים

מצטרפים לברכות
צוות „מרורים"
אורלי שחם
רח' משה יערי 6, תל־אביב
03-622704

ל„פוש"
מכל הלב
קרליט בע"מ
דפוס שונות ...
806788

ל„פוש"
המון ברכות
מתובלים במקד
סוכנות לספרים בע"מ

מיכל היקרה
ברכות חמות לפתיחת המשרד
עטרה עזריה
יחסי ציבור ותקשורת
03-652621, 03-660297

לאסתר ויוסי בוכי ויחזקאל
צרור ברכות והמשך קידום ותנופה
בידידות דפוס אופסט
מאחים תימן בת־ים
שד' העצמאות 67 בת־ים, טלפון: 594562

לסלון אסתר
המשך קידום ותנופה
סולנית שמלות ערב
אלנבי 77 תל־אביב טלפון: 293887

לסלון אסתר
ברכות חמות
קרול־ליין בע"מ
יצרני אופנת איכות לחנויות מובחרות
טלפון: 611947

סלון אסתר חוגגים 20 שנה להיווסדם
סלון אסתר
אופנת גברות
אנו מאחלים לקהל לקוחותינו ולכל מברכינו חג פסח שמח!
רח' בלפור 38, טלפון 860435

לסלון אסתר
אתכם לכל אורך הדרך
חברת גבי מודל בע"מ
רח' בגרות 52 תל־אביב טלפון: 376502

לסלון אסתר
זר ברכות
יצרני אופנת רנטי
Refirette
רמב"ם 13 תל־אביב טלפון: 661935

לסלון אסתר
המשך תנופה ופעילות פורה
רונן מודל טיפניס בע"מ
יצרני אופנה עילית לנערות ונשים
טלפון: 663286

לאסתר יוסף וכוכבה
ברכות חמות
ליד־ליין
LEAD-LINE
תל־אביב, טלפון 03-280678

לסלון אסתר
מיטב הברכות והאיחולים
פניטקס בע"מ

לסלון אסתר
ברכות לבבות שלוחות לכם
בהגיע 20 שנה להיווסדכם
... כל בני המשפחה

לסלון אסתר
עלו והצליחו
יצחק ייצור תצאיות

שפות והשכלה תיכונית | למד והשכל | קור

הנהלת חשבונות ומינהל
לומדים ומצליחים
בבית־ספר ציבורי עם מיטב המרצים והמורים
גינת
נפתחים קורסים חדשים:
הנהלת חשבונות
בפיקוח משרד העבודה — ציוני מגן מטעם ביה"ס
סוג 1+2 ערב, 27.3
סוג 1+2 בוקר, 14.4
סוג 3 ערב, 14.4
אפשרות לתוספת לימודי מחשב במסגרת הקורס
חינם: 8 שעות לימוד לנסיון, הסדר מיוחד לאחר תקופת מילואים או העדרות ממושכת
הנהח"ש ממוחשבת
חשבשבת
ערב, 25.4 בוקר, 29.3
עבוד תמלילים
א"ב', WORDMILL
ערב, בוקר, אפריל 88
כולל כתבנות באמצעות מחשב
לכל הקורסים הנחות לחיילים משוחררים ובשרות סדיר
גינת – רח' בן זכאי 6 (פינת אחד העם 35) ת"א
טל. 290775, 03-295977
המכללה למינהל
נתיב בטוח – לעתיד בטוח!

יש עתיד
ביה"ס הטכני של חיל האויר
מציע לך עתיד בטוח
באחד המקצועות הטכנולוגיים:
תעופה, אלקטרוניקה, מיכשור ובקרה

בטכני אתה יכול ללמוד לבגרות,
לתואר טכנאי והנדסאי -
כלומר אתה ... "מסודר"
לטכני בחיפה מתקבלים בוגרי כיתות ט', י'
ו־י"א והלימודים בתנאי פנימיה.
לטכני באר שבע מתקבלים גם בוגרי כיתה ח'
והלימודים אינם בתנאי פנימיה.
במהלך הלימודים ישולבו גם לימודי נהיגה
הטכני של ח"א
ביה"ס לטכנולוגיה ואלקטרוניקה תעופתית.
פרטים והרשמה: בכל לשכות הגיוס ובדואר צבאי אש/02348 טל. 03-234735, 03-693800

המכללה לחינוך ע"ש דוד ילין
בית הכרם, ירושלים
מודיעה על ההרשמה לשנת תשמ"ט
לקבלת תואר אקדמי ראשון
"בוגר בהוראה" (B.Ed.) (4 שנות לימוד)
ותעודת "מורה מוסמך בכיר" (3 שנות לימוד)

מסלולי הלימוד
- הגיל הרך – גן ילדים, כיתות א'-ב' – 3 או 4 שנים
- החינוך היסודי הרגיל – כיתות ג'-ו' – 3 או 4 שנים
- החינוך היסודי המיוחד – כיתות ג'-ו' – 3 או 4 שנים
- חטיבת הביניים – כיתות ז'-י' – 4 שנים
- מעו"ף (מדעים ומתמטיקה לעיירות ואזורי פיתוח) 4 שנים
- החינוך הערבי (החינוך המיוחד) – כיתות ג'-ו' – 3 שנים

לימודי התמחות
- ★ אנגלית ★ גאוגרפיה
- ★ אומנויות ★ לשון עברית
- ★ מקרא ★ מדעי הטבע
- ★ מתמטיקה ★ ספרות וספרות ילדים
- ★ לימודי יהדות ותולדות עם ישראל
- ★ הוראת עברית כלשון שנייה והשכלת מבוגרים
- ★ מדעי התזונה והבית *)

לימודי התמחות מקצועית
- מורים לאומנויות טכניות – 3 שנים
- מורים למדעי התזונה והבית – 3 שנים
- מורים לילדים בעלי מוגבלויות חמורות – 2 שנים

לימודי השתלמות והסבה
- ★ מסלול הסבה למורים לחינוך ניקויי
- המכון לחינוך דיפויי ע"ש רחל שזר
- הסבות לכל המסלולים לבעלי תואר אקדמי
- לימודי השלמה לקבלת תואר "מורה מוסמך בכיר"
- הסבות והשתלמויות למורים בפועל ובשנת שבתון
- לימודי השלמה לקבלת תואר "בוגר בהוראה" (B.Ed.) למורים בעלי תואר "מורה מוסמך בכיר"
- מכון להכשרת מנחי הורים

מכינות
- מכינה לעולים
- מכינה קדם אקדמית
- מלגות לתלמידי מתמטיקה, ביולוגיה, ערבית.
- ★ מבחן חסף יתקיים ב־19.4.88
חומר להרשמה ניתן לרכוש תמורת 15 ש"ח (במזומן או בהמחאה)
המעוניינים יפנו למזכירות המכללה בימים א'-ה'. בשעות 8.00...
או בכתב ל: ת.ד. 3578, בית־הכרם ירושלים, 91035. טל 02-...
*) התכנית הוגשה לאשור המועצה להשכלה גבוהה

מנהל עסקים
קורס ערב לניהול עסק עצמאי

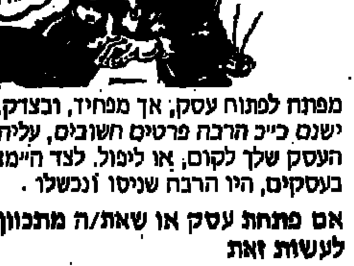

מפתה לפתוח עסק, אך מפחיד, ובצדק.
ישנם כ"כ הרבה פרטים חשובים, עליהם יכול העסק שלך לקום, או ליפול. לצד ה"מצליחנים" בעסקים, היו הרבה שניסו ונכשלו.
אם פתחת עסק או שאת/ה מתכוון/ת לעשות זאת
הקורס למינהל עסקים עצמאיים של המכון הישראלי למינהל רצוי, כדאי ואפילו חובה ללומדים יעוץ אישי **חינם** לפתיחה או ניהול עסק.
משך הקורס כשנה, פעם בשבוע, בשעות הערב.
תוכנית הלימודים מבוא לכלכלה, פרסום, שווק, מכירות, עקרונות הנהלה, חוקי מס, תיכנון מיסים, חישובים מסחריים, יחסי אנוש, בנקאות, מו"מ, יצוא, יבוא ועוד...
חינם 24 שעות ביממה — חייגו לטל. 03-201392, 04-669041 ותוזמנו לראיון יעוץ ללא כל התחייבות מצידך.

משרדינו פתוחים	תל־אביב	חיפה
בין השעות 9.00-19.00 רצוף	בן יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל. 201392	בלפור 5 טל. 671571 04-669041

מכון ישראלי למינהל

החלה ההרשמה לשנת הלימודים הקרובה
תל אביב: כיתות י"א, י"ב
הרצליה: כיתות ט', י', י"א, י"ב
רחובות: כיתות ט', י', י"א, י"ב
תל אביב רח' תל־חי 5, טל. 03-288121
הרצליה רח' העצמאות 59, טל. 052-451262
רחובות כפר גבירול, טל. 08-466979
המסגרת הבטוחה ביותר לבגרות
תיכון רון
נוסד ב־1959 · רשת בתי הספר הפרטיים הגדולה בישראל בפיקוח משרד החינוך

בית הספר התיכון למסחר
פיטמן
בפקוח משרד החנוך
ת"א, רח' בלפור 38
ביום ד' 23.3.88 החלה ההרשמה לכיתות ט', י'
חשבונאות, מחשבים, פקידות, מזכירות
כל התלמידים משוחררים משכר לימוד
תעודת בגרות
+ תעודת גמר ממשלתית
1937-1987 · 50 שנה
שעות המשרד 8 – 12 לפנה"צ; 4 – 5 אחה"צ.

אוניברסיטאות בארצות הברית
יעוץ ★ הכוונה ★ הרשמה
כל סוגי לימודים אקדמיים לקראת תואר ראשון, שני או דוקטורט
הכנה לבחינת TOEFL
- מבחני אנגלית טופל • תרגום טקריפטים של תעודות
- ניסוח מכתבים ומילוי טפסים
משרדינו פתוחים: בימים א', ד' 19.00 - 16.00 ג', ה' 9.00-12.00
ת"א בן יהודה 32 בנין אל על חדר 521 טל. 03-297324
Israel American Institute
COLLEGE ADVISORS

מודעות קורסים ובתי־ספר נוספות מתפרסמות במוסף 7 לילות

בי"ס דיאנה
המכון הישראלי לספרות נשים
קורסים מקצועיים ברמה גבוהה
לספרות נשים, מניקור, פדיקור
תסרוקת, פאן 4 ש"ח. תספורת, פדיקור 5 ש"ח
צבע 15 ש"ח. סלסול, פסים, גוונים. החלקה 24 ש"ח
פתוח 09:00–21:00 רצוף דיזנגוף 190 ת"א (יורדת 4)
1987
226066 229388 226494

הסביבה
סדנא לעיצוב ואדריכלות
הרשמה לשנת הלימודים תשמ"ט
המגמה לאדריכלות:
אדריכלות ועיצוב פנים
אדריכלות ועיצוב אורבני
המגמה לעיצוב:
עיצוב גרפי, מוצר, סביבה
תערוכות, טכסטיל
ותלבושות
מידע והרשמה: רח' מנורת המאור 8 (נחלת יצחק 36) תל־אביב
א'-ה' בין 8.00-14.00 טל. 255184/5. בדואר: באמצעות המחאה על סך 25 ש"ח ל"סביבה", ת.ד. 21192 ת"א 61211
סט'מאקי: ברח' אלנבי ודיזנגוף 100, ובתולעת ספרים לב דיזנגוף

יועצי מס
קורס יועצי מס
ממיטב המרצים בארץ
פגישת תדרוך והרצאת מבוא חינם!
קורסים בהנהלת חשבונות 1+2, 3
בפיקוח משרד העבודה והרווחה
רחוב יהודה הלוי 18, תל־אביב טל. 661004, 662005
ידע – בית ספר שבא בחשבון

המכון לשפה
הספרדיה
7 רמות • קורס אינטנסיבי • קורס לשפה שימושית
הקורס למתחילים מאפשר לדבר תוך...
שעות קבלת קהל מא' עד ה' מ־16.00 עד 19.30 דיזנגוף 184

מדור לימודים

הנהלת חשבונות
קורס בהנהלת חשבונות לכל אנגלית חינם לכל נרשם
הרשמה לקורסים סוג 1+2;3
קורסי ערב מזורזים פעמיים בשבוע במשך 5 חודשים קורסי בוקר וערב אינטנסיביים 3 פעמים בשבוע במשך 7 שבועות השיטה המשולבת מקצרת את תקופת הלימודים לחצי, ומוזילה את שכר הלימוד בשליש.
- הכנה לבחינות סיווג ממשלתיות • קבוצות לימוד קטנות
- מרצים מנוסים • לימוד אינטנסיבי
- תירגול בעבודה מעשית • השתלמות במכון י.ב.מ.
- כולל לימוד הנהלת חשבונות ממוחשבת.

לכבוד המכון הישראלי למינהל, ת.ד. 28124 (למשרד 15) ת"א, 61281
אבקשכם לשלוח אלי חינם מדריך ללימוד הנהח"ש
שם וכתובת ______
טל ______

חינם 24 שעות ביממה – חייג/י ברגע זה לטל 03-295529, 03-291858, 04-665501, 02-221933, 057-73714 גם בלילות ובשבתות מסור/י פרטיך, ותקבל/י לביתך פרוספקט והזמנה למבחן בהתאמה - חינם.

משרדינו פתוחים בין השעות 9.00-19.30 רצוף	תל־אביב בן־יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל 295529	נתניה הרצל 24 כיכר ציון טל. 22404	חיפה נורדאו 30 טל 665501
ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933	באר־שבע העצמאות 49 מסר מלון קריב טל 73714	רמת גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132	חולון סוקולוב 48 [illegible] טל 880889
פתח־תקוה אוסישקין 13 טל 913665	כפר־סבא ויצמן 3 מול סינמה טל 444206	רחובות הרצל 163 טל 453532	הרצליה סוקולוב 35 טל 9458801
אשקלון הרצל 81 בית נור טל 25038	אשדוד בנין מרכז 5 מרכז א' טל 535624	הדרה סוקולוב 35 מ. בן גוריון טל 87682	רחובות [illegible] טל 240610

מכון ישראלי למינהל

טכנאי שירות וידאו – טלוויזיה
- מסלול שנתי למחוסרי ידע באלקטרוניקה.
- מסלול חצי־שנתי לאלקטרונאים.
- לחיילים משוחררים תנאים מיוחדים.
- רוב הקורס בעבודה מעשית - הכוונה לעבודה למסיימים.

כולל קורס לאנטנות צלחת לווינים!

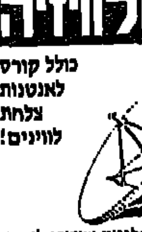

לקליטת שידורי לווינים וטלוויזיה בכבלים
ללא תלות בגיל, השכלה או ידע באלקטרוניקה
סידור מיוחד למשרתים במילואים
חינם 24 שעות ביממה: חייג/י ברגע זה לטל 03-660893, 04-664505, 057-73714, גם בלילות ובשבתות. מסור/י פרטיך, ותקבל/י לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה - **חינם.**
מקצוע נדרש • הכנסה גבוהה • עבודה מעניינת

לימודי ערב פעמיים בשבוע

משרדינו פתוחים בין השעות 9.00-19.30 רצוף	תל־אביב הירקון 48 פינת אלנבי טל. 660893	חיפה ביאליק 17 פינת הרצל טל 664505	באר־שבע העצמאות 49 מסר מלון קריב טל 73714	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933

מכון להכשרה מקצועית

1988 · השלוחה הנבחר · 10 שנים ברציפות

כמה שווה לך לשלוט באנגלית

מבצע החודש! חינם
- קסטה ללימוד עצמי
- מילון עברי־אנגלי

תוך זמן קצר להפליא, תוכל ללמוד, לשמוע, לדבר, לקרוא ולכתוב אנגלית נכונה בשיטת הוראה אינדיבידואלית המותאמת במיוחד לך!

קורסי ערב ובוקר או שעורים פרטיים.
טיפול אישי, משקה חם, לימוד בקבוצה קטנה.
- 12 רמות לימוד (לכל גיל ורמה).
- אנגלית לבגרות • הכנה ל־TOEFL
- קורסים למתחילים — A.B.C (מיועד למחוסרי כל ידע קודם באנגלית) השיטה האמריקאית מבטיחה לך התגברות מחסום השפה והפחד "לפתוח את הפה")
- קורסים לעובדי מוסדות ומפעלים (שכה"ל - הוצאה מוכרת ע"י שלטונות המס)

חינם — 24 שעות ביממה:
חייג/י ברגע זה לטל 03-295529, 02-221933, 03-726132, 04-669041, ותקבל/י לביתך פרוספקט והזמנה למבחן התאמה — חינם.
שיעורי עזר לתלמידים בשעות אחר־הצהריים.
לכל כיתה ורמה
הינך מוזמן למבחן התאמת רמה ולשיחת יעוץ חינם בסניפנו הקרוב אליך

משרדינו פתוחים בין השעות 09.00-19.30 רצוף	תל־אביב בן־יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל 295529	תל־אביב דיזנגוף 185 [illegible] טל 228945	רמת־גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132
ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933	באר שבע העצמאות 49 מסר מלון קריב טל 73714	חיפה נורדאו 30 בית וויזו טל 665501	ק. חיים וביאליק [illegible]
הרצליה סוקולוב 35 כ. בן גוריון טל 87682	כפר סבא ויצמן 1 מול סינמה טל 444206	פתח־תקוה אוסישקין 13 טל 913665	נתניה הרצל 24 כיכר ציון טל 22404
רמלה הרצל 84 [illegible] טל 242386	בת־ים [illegible] טל 584161	חולון סוקולוב 48 בנין השומר טל 880889	קרית אונו [illegible] טל 716447
ראשל"צ רוטשילד 35 מסר חיים טל 9458801	רחובות הרצל 163 טל 453532	אשדוד בנין מרכז 5 מרכז א טל 535624	אשקלון הרצל 81 בית נור טל 25038

המכונים האמריקאים לשפות

יעוץ מס
המקצוע המבוקש היום
הרשמה לקורסי בוקר וערב
לקראת תעודת הסמכה מטעם נציבות מס הכנסה
- קורסים רגילים למחוסרי ידע • קורסים מזורזים לבעלי חשבונות

דרישה ליועצי מס בארץ
התפתחות העצומה של הכלכלה והמסחר. ותוקי המס החדשים גורמים לדרישה הולכת וגדלה ליועצי מס כל עצמאי זקוק ליועץ מס או לרואה חשבון על מנת למלא אחרי הוראות השלטונות.
מטרת הקורס
להכשיר תוך תקופה קצרה יועצי מס לקראת בחינת הסמכה ממשלתית ולהקנות להם ידע ונסיון שיוכלו להתחיל בעבודתם מיד עם תום הקורס
חינם 24 שעות ביממה חייג/י ברגע זה לטל. 03-295529, 03-291858, 057-73714, 02-221933, 04-665501
גם בלילות ובשבתות מסור/י פרטיך ותקבל/י לביתך פרוספקט למבחן התאמה - חינם

משרדינו פתוחים בין השעות 9.00-19.30 רצוף

תל־אביב בן־יהודה 32 בנין אל־על חדר 510	רמת־גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132	פתח־תקוה אוסישקין 13 טל 913665	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933	חיפה נורדאו 30 טל 665501	באר־שבע העצמאות 49 מסר מלון קריב טל. 73714

מכון ישראלי למינהל

גם מזכירה רפואית
וגם מזכירה בכירה בקורס אחד
הרשמה לקורסי בוקר וערב.
עיון במדור הדרושים בעיתונים, מראה על 2 מקצועות נדרשים ביותר – מזכירה רפואית ומזכירה בכירה
הקורסים למזכירות רפואית של מ.י.ל מעניקים תעודה המוכרת על ידי בתי חולים וכן מכינים אותך לתואר – מזכירה בכירה
פעמיים בשבוע, בזמן הפנוי בשעות הערב או הבוקר. תוכלי לסיים קורס להכשרת מזכירות רפואיות
הקורסים כוללים לימוד כל הנושאים הקשורים למזכירות כללית ורפואית. תלומדות ועבודה
השתלמויות עבודה מעשית בבתי חולים, כך שעם סיום הקורס תרכושי נסיון מעשי ותוכלי להשתלב באופן מיידי בשוק העבודה

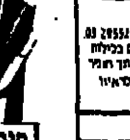

לכבוד המכון הישראלי למינהל ת.ד. 28124 למשרד 99 ת"א, מיקוד 61281
אבקשכם לשלוח אלי חינם עלון הסבר
שם וכתובת ______ טל ______
חינם 24 שעות ביממה חייג/י כבר ברגע זה לטל 03-295529, 03-291858, 02-221933, 04-665501, 057-73714 גם בלילות ובשבתות מסור/י את פרטיך ותקבל/י לביתך חומר הסבר על הקורסים כמו כן תוזמני לראיון ולמבחן התאמה - חינם.

משרדינו פתוחים בין השעות 9.00-19.30 רצוף

תל־אביב בן־יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל 291858	רמת־גן ביאליק 47 מול אורדע טל 726132	פתח־תקוה אוסישקין 13 טל 913665	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל 221933	חיפה נורדאו 30 טל 665501	באר־שבע העצמאות 49 מסר מלון קריב טל 73714

מכון ישראלי למינהל

גרפיקה
הרשמה לקורסי בוקר וערב בת"א
הקורס לגרפיקה ועיצוב מיועד לבעלי גישה למקצוע ונתונים כמו דייקנות וסדר, נישה אסתטית, קריאטיביות וכד'.
יתקבלו רק בעלי טעם וכישרון מתאים לאחר מבחן פסיכומטרי לבוגרים. הפנייה לקבוצה בכתה - בהתאם להיקנים.

לכ' המדרשה לגרפיקה ולציור
ת.ד. 36239 ת"א מיקוד 61361 נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי גרפיקה
שם וכתובת ______
טל' ______

חינם 24 שעות ביממה
חייג כבר ברגע זה לטלפון 03-295529, או 03-291858
גם בלילות ובשבתות מסור את שמך ותוזמן לראיון ומבחן התאמה חינם.
משרדנו פתוח כל יום בין השעות 9.00-19.30 רצוף
ת"א בן־יהודה 32 בית אל־על ת. 510 טל. 295529

למד/י גרפיקה וציור בביתך בזמנך הפנוי
לקבלת פרוספקט חינם ומבחן התאמת כשרון גרפיקה ללא כל התחייבות מצידך
טלפן/י 24 שעות ביממה
03-868410
לכב' המכונים האמריקאיים ______ שם וכתובת
ת.ד. 28124 ת"א
מיקוד 61281 ______ טל
המכונים האמריקאים להשכלה

הרשמה לקורסי בוקר וערב בת"א ובחיפה.
אם אתה/ה מחפש/ת מקצוע מעניין, יצירתי ומקורי
עיצוב אופנה הוא האתגר בשבילך
הקורס מיועד לבעלי/ות מודעות אופנתית, טעם מעולה, בשרון עיצוב וחוש אסתטי
הינך מוזמן/ת לשיחת יעוץ ומבחן התאמה ללא כל התחייבות מצידך
קורסי בוקר וערב לעיצוב אופנה
חינם - 24 שעות ביממה!
טלפנ/י עכשיו לטל. 03-295529, 04-669041, בלילות ובשבתות. מסור/י פרטיך ותוזמנ/י לראיון ומבחן התאמה - חינם.

משרדינו פתוחים בין השעות 19.00-9.00 רצוף	תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על ת. 510 טל. 295529	חיפה בלפור 5 פינת הרצל טל. 669041	באר־שבע העצמאות 49 מסר מלון קריב טל 73714

מכון להכשרה מקצועית

למד בגרות בקלות וחסוך $ 1,000
הרשמת לקורסים מזורזים למועדי יוני 88, ינואר 89, לימוד בכתב, לימודי ערב או משולב לפי בחירה.
רק במכונים האמריקאים • שכ"ל זול ב־40%-50% מבתי־ספר אחרים: למשל, הנרשם ל־7 מקצועות בכתב משלם 225 ש"ח למקצוע. הנרשם לכל המקצועות בכתב משלם 166 ש"ח למקצוע. הנרשם ל־2 קורסי ערב, מקבל 3 קורסים נוספים בכתב חינם!
- 25% הנחה לחיילים • 35 שנות נסיון • 95% הצלחה בבגרות • 8 רמות במתמטיקה ואנגלית • חומר הלימוד מוכר במוסדות • ביטוח הצלחה אם תלמוד ולא תצליח בבחינות תקבל שוב את הקורסים חינם
- הכנה לכל מועדי הבגרות לאוניברסיטאות ולטכניון.

לכ' ת.ד. 28124 ת"א למשרד 77 מיקוד 61291
אבקשכם לשלוח אלי חינם חוברת הסבר
שם וכתובת ______
טל ______
חינם - 24 שעות ביממה
חייג/י ברגע זה לטל 03-201392, 04-669041, 02-221933, 057-73714
גם בלילות ובשבתות מסור/י פרטיך ותקבל/י לביתך חוברת הסבר - חינם.

משרדינו פתוחים בין השעות 19.00-9.00 רצוף

תל־אביב בן־יהודה 32 בנין אל־על ח. 510 טל. 201392	חיפה בלפור 5 ביתן נורדאו טל. 669041	באר־שבע העצמאות 49 מסר מלון קריב טל. 73714	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל. 221933	בת־ים העצמאות 20 טל. 586361

המכונים האמריקאים להשכלה בבחה ובטוחה
המכונים הוותיקים, 35 שנות נסיון, 95% הצלחה

מכון ישראלי למינהל | מרכז ישראלי לתקשורת המונים
קורס דו שנתי לקומוניקציה ברמה אקדמאית לעיתונאות, יחסי ציבור, דוברות, פרסום וטלויזיה בהנהלת מר נח חלפרין.
לימודי תקשורת המונים כמקצוע, ברמה אקדמאית, עם מיטב מומחים בשטח.
פרט להרצאות והדגמות, הלימודים ילוו גם בסדנאות ופרויקטים מעשיים, הפקת סרטי וידאו, מסיבות עיתונאים, הוצאת עיתון וראיונות עם אישים מרכזיים.
הלימודים בשעות הערב
תכנית הלימודים כוללת:
עתונות — מבואות בעתונות • תחקיר עיתונאי • ידיעות וכתבות • דרכים להשגת ידיעות ומידע • טיפול בנושאים רגישים • שיכתוב • תורת הראיונות • סיקור עיתונאי ועוד **דוברות ויחסי ציבור** — מבואות • טכניקות עבודה • ייעוץ תקשורת • יחסי ציבור למוצר • בניית תדמית • עיצוב תדמית לאישיות • מסיבת עתונאים • ניסוח תגובות • דובר שר • יעוץ והחלטות הדובר ועוד • **פרסום** — מבואות • השמעת הפרסום • סוגי מדיות • טכניקות לבניית תכנית פרסום • הצעות • קהל המטרה • תקציבאי • המליק • מעצב • סוגי הפרסום • פרסום חוצות • שיווק • הפסיכולוגיה בפרסום • כתבת פרסומית ועוד • **תקשורת אלקטרונית** — מבואות • הראיון הפסיכולוגי • המגיש • התחקירן • כתבת תחקיר • תומר תיעודי • חדשות • התפיסה החזותית • המראיין והמרואיין • קריינות • כתב חוץ • כתבת שטח • כתבת אולפן • עבודת בימאי • קודור תי • "ביתשולי" אולפן ועוד •
תל־אביב: בן־יהודה 32 בית אל־על ח. 510
טל. 201392, 295529, 291858
תכנית ללימודים מפורטת והרשמה בין השעות 9.00-19.00 [illegible]

נפתחים קורסי בוקר וערב בת"א, חיפה, ירושלים באר־שבע
עיצוב פנים

קורסים לבעלי כשרון וטעם אסתטי והעמדה לאחר מבחן התאמה
הקורס לעיצוב פנים מיועד לבעלי גישה אסתטית ויצירתית המתכוונים להפוך להיות מעצבי פנים מקצועיים, לבעלי חנויות שחשוב להם למשוך קהל לקוחותיהם, לבעלי אולמות תצוגה ולכל אדם. הרוצה לדעת כיצד לתכנן ליהנות ממרחב שלו ברווחה ובנוחות מירבית.
תכנית הלימודים
שירטוט ארכיטקטוני, שירטוט לעיצוב פנים, גאומטריה תאורית, תיכנון ארכיטקטוני, חומרים ותהליכים, פרטי בנין, נגרות וריהוט, עקרונות סטטיים וחוזק, צבע, תאורה, רישום טקסטיל וריפוד ועוד
הינך מוזמן/ת לשיחת יעוץ ומבחן התאמה חינם ללא כל התחייבות מצידך.
חינם - 24 שעות ביממה חייג/י
עכשיו לטל. 03-295529, 03-291858, 04-669041, 02-221933, 057-73714
גם בלילות ובשבתות, מסור/י פרטיך ותקבל/י לביתך פרוספקט, כמו כן תוזמנ/י לראיון ומבחן התאמה - חינם.

משרדינו פתוחים בין השעות 9.00-19.00 רצוף	תל־אביב בן יהודה 32 בנין אל־על חדר 510 טל. 295529	חיפה בלפור 5 פינת הרצל טל. 669041	באר־שבע העצמאות 49 מסר מלון קריב טל. 73714	ירושלים יפו 36 מול בית יואל טל. 221933

מכון להכשרה מקצועית

המכונים
המכונים האמריקאיים לשפות
המכון הישראלי למינהל
המכון להכשרה מקצועית
35 שנות נסיון, 250,000 בוגרים